

Kłodzka Wstęga Sudetów
Lokalna Grupa Działania

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:

Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Międzygminny plan adaptacji
do zmiany klimatu
dla obszaru Stowarzyszenia
Kłodzka Wstęga Sudetów - Lokalna Grupa
Działania**

Warszawa, 17.07.2024

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Międzygminny plan adaptacji do zmiany klimatu dla obszaru Stowarzyszenia Kłodzka Wstęga Sudetów- Lokalna Grupa Działania została opracowana przez zespół w składzie:

Zespół autorów	Podpis
Katarzyna Semaniuk , FPP Enviro, Sp. z o.o. – Kierownik Zespołu Autorów	
Paulina Puczkielewicz , FPP Enviro, Sp. z o.o.	
Emilia Skłucka , FPP Enviro, Sp. z o.o.	
Łukasz Soliwoda , FPP Enviro, Sp. z o.o.	
Emilia Tarnacka , FPP Enviro, Sp. z o.o.	
Iwona Wagner , FPP Enviro, Sp. z o.o.	
Marta Wronka-Tomulewicz , FPP Enviro, Sp. z.o.o.	

Streszczenie

Podstawa prawna i zakres Prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Międzygminny plan adaptacji do zmiany klimatu dla obszaru Stowarzyszenia Kłodzka Wstęga Sudetów- Lokalna Grupa Działania (zwana dalej Prognozą) została wykonana na podstawie umowy z Umowy z Stowarzyszeniem Kłodzka Wstęga Sudetów – Lokalna Grupa Działania z dnia 13.09.2023r.

Przedmiotem oceny są zapisy Międzygminnego planu adaptacji do zmiany klimatu dla obszaru Stowarzyszenia Kłodzka Wstęga Sudetów- Lokalna Grupa Działania (zwanego dalej Planem).

Teren objęty Planem i Prognozą obejmuje Gminę Bystrzyca Kłodzka, Gminę Kłodzko, Gminę Międzyzlesie, Gminę Stronie Śląskie, Gminę Radków, Gminę Szczytna, Gminę Łądek-Zdrój, Gminę Lewin Kłodzki, Gminę Kudowa Zdrój, Gminę Duszniki-Zdrój oraz Gminę Polanica-Zdrój. Teren ten dalej jest zwany obszarem Stowarzyszenia lub obszarem KWS.

Prognoza została opracowana zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) oraz postanowieniami odpowiednich Organów wydanymi na jej podstawie.

Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

Celem Planu jest przystosowanie obszaru gmin objętych opracowaniem (obszaru Stowarzyszenia) do zmiany klimatu, zwiększenie jego odporności na ekstremalne zjawiska klimatyczne oraz zwiększenie potencjału adaptacyjnego do podejmowania działań zapobiegawczych, łagodzących potencjalne przyszłe zagrożenia i działań dostosowawczych, podejmowanych w sytuacjach wystąpienia zagrożeń klimatycznych.

Plan zawiera część diagnostyczną, w której opisano zjawiska klimatyczne wpływające na obszar Stowarzyszenia (ekspozycję), oceniono wrażliwość obszaru KWS na te zjawiska oraz możliwości obszaru KWS w radzeniu sobie ze zmianami klimatu (potencjał adaptacyjny). Analiza ta pozwoliła wyznaczyć, w procesie partycypacyjnym, wizję, cel główny Planu, Inicjatywy z podziałem na poszczególne grupy interesariuszy wraz z zadaniami i działaniami adaptacyjnymi.

Realizacja celów odbywa się przez wdrażanie działań adaptacyjnych przypisanych do poszczególnych interesariuszy (inicjatywy) i pogrupowanych w zadania, przypisane w każdym zadaniu do trzech kategorii:

- działania informacyjno-edukacyjne,
- działania techniczne (inwestycje w środowisku w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury – BZI lub szarej infrastruktury),
- działania organizacyjne.

W Planie określono zasady wdrożenia działań adaptacyjnych (podmioty odpowiedzialne, monitoring, ewaluacja wdrożenia).

Opracowanie Planu jest realizacją zapisów szeregu dokumentów strategicznych i prawnych na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym i regionalnym. Wpisuje się w realizację celów zrównoważonego rozwoju, w szczególności 13- działania w dziedzinie klimatu, 14 – życie pod wodą, 15 - życie na lądzie i 17 – partnerstwa na rzecz celów. Wpisuje się w politykę adaptacyjną Unii Europejskiej wytyczoną między innymi przez dokument z 2021 roku „Budując Europę odporną na zmianę klimatu –

nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu”, a także w unijną strategię bioróżnorodności 2030 oraz przyjęte w ostatnich tygodniach Rozporządzenie w sprawie odbudowy zasobów naturalnych (ang. *Nature Restoration Law – NRL*), wprowadzające środki odbudowy przyrody, które do 2030 r. mają objąć co najmniej 20% unijnych łądów i obszarów morskich, a do 2050 r. – wszystkie ekosystemy wymagające odbudowy.

Działania wpisują się w cele Polityki Ekologicznej Państwa 2030, realizując zapisy związane z takimi kierunkami interwencji jak: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód, Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu, Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych, Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji. Wpisują się także w Strategiczny Plan Adaptacji do zmian klimatu SPA 2020, gdzie za sektory i obszary szczególnie wrażliwe uznaje się takie obszary objęte Planem jak obszary górskie, gospodarka wodna, różnorodność biologiczna i obszary chronione, leśnictwo, rolnictwo, gospodarkę przestrzenną i obszary zurbanizowane.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko wykazała pozytywne oddziaływanie zaplanowanych w Planie działań w realizacji celów powyższych dokumentów, takich jak zwiększanie małej retencji i ilości terenów zieleni i wodnych, poprawa różnorodności biologicznej, poprawa warunków życia, jakości wody i ekosystemów wodnych i łagodzenie skutków ekstremów i katastrof hydrometeorologicznych, w tym powodzi, suszy i fal upałów.

Metody Prognozy

Prognoza zawiera ocenę wpływu Planu na realizację celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz ocenę oddziaływania na poszczególne elementy i powiązania przyrodnicze. W ocenie wykorzystano głównie metody macierzowe, stosując pięciostopniową skalę:

- (1) zadanie służy bezpośrednio realizacji celu; jego oddziaływanie na środowisko będzie korzystne,
- (2) zadanie pośrednio może przyczynić się do realizacji celu; jego oddziaływanie na środowisko jest raczej korzystne,
- (3) zadanie nie ma wpływu na realizację celu, jest neutralne,
- (4) zadanie nie służy realizacji celu; może negatywnie oddziaływać na środowisko, ale możliwe jest minimalizowanie tego oddziaływania,
- (5) zadanie pozostaje w sprzeczności z realizacją celu; może znacząco negatywnie oddziaływać na element środowiska, na którego ochronę ukierunkowany jest cel; możliwości minimalizowania tego oddziaływania są ograniczone.

Charakter i stan środowiska. Problemy ochrony środowiska

Plan opisuje charakter i stan środowiska oraz użytkowanie jego zasobów na obszarze KWS oraz jego powiązania przyrodnicze z otoczeniem. Obszar LGD KWS leży w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie kłodzkim i zajmuje powierzchnię 1 441 km². Największą gminą jest Bystrzyca Kłodzka (339 km², 23,5%), a najmniejszą Polanica-Zdrój (17 km², 1,2%).

Struktura funkcjonalno-przestrzenna: Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru obejmuje kompleksy leśne oraz obszary roślinności krzewiastej i trawiastej dominujące na zachodzie i wschodzie

oraz centralną część, którą stanowią przede wszystkim uprawy na gruntach ornych oraz terenu zurbanizowane.

Ukształtowanie terenu: Teren objęty opracowaniem to obszar górski i podgórski, o specyficznej podatności na skutki zmiany klimatu. Nachylenie terenu w stronę Kotliny Kłodzkiej zwiększa ryzyko wystąpienia powodzi i podtopień, które mogą być minimalizowane przez właściwą gospodarkę leśną i małą retencję.

Gospodarka wodno-ściekowa: Powiat kłodzki zaopatruje większość mieszkańców w wodę przez 12 przedsiębiorstw wodociągowych obsługujących 47 wodociągów opartych na 77 ujęciach wody.

Jakość powietrza: W 2023 roku strefa dolnośląska została sklasyfikowana jako A/C/A1/D2 dla ochrony zdrowia i A/D2 dla ochrony roślin. Oceny na 2024 rok opierają się na analizie danych pomiarowych.

Gospodarka odpadami: System zapewnia odbiór odpadów z nieruchomości zamieszkałych, umożliwiając mieszkańcom selektywne lub zmieszane pozbywanie się odpadów zgodnie z Ustawą o utrzymaniu czystości.

Leśnictwo: Lasy zajmują 66 077,2 ha, co stanowi największy udział w zagospodarowaniu obszaru KWS (45,9%), z czego 96,4% to lasy publiczne, głównie zarządzane przez Lasy Państwowe. Obszar obejmuje siedem nadleśnictw. Leśne obszary górskie i podgórskie są, z jednej strony, poddane silnym negatywnym wpływom zmiany klimatu, z drugiej są kluczowe dla funkcji wodochronnych, dla zapobiegania powodziom i podtopieniom, łagodzenia suszy i podtrzymania różnorodności biologicznej.

Rolnictwo: Uprawy stanowią około 23,52% powierzchni LGD KWS, co czyni sektor rolniczy ważnym obszarem wrażliwym na zmianę klimatu. Jego adaptacja jest ważnym elementem planu.

Analiza środowiska LGD Kłodzkiej Wstęgi Sudetów (KWS) wykazała kluczowe problemy:

- Zmiany klimatyczne i intensywne pozyskiwanie drewna wpływają na rośliny, zwierzęta i ekosystemy,
- Wzrastające temperatury, fale gorąca, intensywne opady i susze wpływają na warunki życia i środowisko,
- Wzrastające temperatury w okresie zimowym powodują skracanie czasu zalegania i grubość pokrywy śnieżnej, wpływając na stosunki wodne regionu i możliwości rozwoju turystyki zimowej,
- Niewystarczająca przepustowość systemu odwodnienia prowadzi do podtopień w gęsto zabudowanych miastach,
- Nasilająca się susza sprawia, że cały teren jest zagrożony jej skutkami, ograniczając produktywność systemów rolniczych, leśnych i strukturę biologiczną systemów naturalnych,
- Niewystarczający stan ekologiczny wód (jcw) i potrzeba renaturyzacji rzek,
- Spowodowane ruchem samochodowym i stare systemy grzewcze powodują przekraczanie normy pyłu PM10, benzo(a)pirenu i ozonu,
- Niewłaściwie gospodarowanie odpadami przez mieszkańców powoduje pogorszenie jakości środowiska.

Ocena wpływu Planu na osiągnięcie celów ochrony środowiska

Przeanalizowano 18 inicjatyw zawierających cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym oraz gminnym. Wykazano, że działania adaptacyjne w ramach poszczególnych zadań przyczyniają się bezpośrednio i pośrednio do ich realizacji oraz ochrony obszarów przyrodniczo cennych. Tylko nieliczne działania nie będą służyły realizacji wszystkich

analizowanych celów ochrony środowiska, ale nawet wówczas nie stwierdzono działań adaptacyjnych pozostających w sprzeczności z celami środowiskowymi. Plan będzie wpływał pozytywnie na minimalizację najważniejszych problemów środowiskowych występujących na terenie KWS: nasilająca się susza na terenach naturalnych i rolniczych, obniżona retencja terenowa, zagrożenie podtopieniami i powodzią, niewystarczająco wysoki stan i/lub status jednolitych części wód, zagrożona zmianami klimatu i działalnością człowieka różnorodność biologiczna, przekształcanie się klimatu miejskiego (przesuszenie powietrza, susza miejska, miejska wyspa ciepła), zanieczyszczeniu powietrza, oraz niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców.

Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań Planu na środowisko

Przeanalizowano szereg zadań wpisanych w realizację Planu. Analiza wykazała, że niemal wszystkie działania adaptacyjne zawarte w Planie będą bezpośrednio lub pośrednio pozytywnie oddziaływać na środowisko. W szczególności działania polegające na wzmocnieniu systemu przyrodniczego na terenie KWS, ochronie i rewitalizacji, a także wdrażanie rozwiązań NBS, będą wzmocniały różnorodność biologiczną, faunę i florę, pozytywnie oddziaływały na powierzchnię ziemi i gleby, wody, powietrze i klimat, krajobraz i dobra materialne. Są to takie zadania jak np.:

- Zadanie 7: Inwentaryzacja i wyznaczenie obszarów istotnych dla adaptacji do zmiany klimatu, z uwzględnieniem ochrony zasobów wodnych, zapobiegania powodziom i suszom oraz zachowania różnorodności biologicznej,
- Zadanie 10: Analiza możliwości rozszczelnienia gruntów i zwiększenia terenów biologicznie czynnych, realizacja rozwiązań BZI na terenach gminnych i prywatnych oraz budowa parków kieszonkowych i ogrodów społecznych,
- Zadanie 11: Restytucja wód powierzchniowych, odtwarzanie terenów podmokłych oraz budowa zbiorników przyrodniczo-rekreacyjnych wspierających różnorodność biologiczną,
- Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej,
- Zadanie 23. Tworzenie ogrodów społecznych (farm gminnych/sołeckich),
- Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych,
- Zadanie 35. Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego
- Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych.
- Zadanie 42: Wzmocnienie małej naturalnej retencji leśnej

Działania te wpłyną korzystnie także na formy ochrony przyrody oraz siedliska cenne przyrodniczo występujące na terenie KWS.

Realizacja inicjatyw, polegających na adaptacji gospodarki wodno-ściekowej do zmian klimatu będzie polegała na wdrażaniu działań z zakresu gospodarowania wodami opadowymi (Zadanie 10). Działania będą promowały zbieranie i ponowne wykorzystywanie wód opadowych do celów komunalnych i do nawadniania zieleni, włączenie obiektów BZI w system zagospodarowania wód opadowych na terenie KWS (Zadanie 24) oraz poprawie stosunków wodnych (Zadanie 12). Są to zadania:

- Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom,
- Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej,
- Zadanie 24. Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców.

W Planie przewidziano zadania pozytywnie wpływające na jakość powietrza atmosferycznego i przeciwdziałające generowaniu zanieczyszczeń powietrza, są to m.in.:

- Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu,
- Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne,
- Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy,
- Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców,
- Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej,
- Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów,
- Zadanie 31. Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu,
- Zadanie 32. Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu,
- Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych,
- Zadanie 36. Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu.

Działania te mogą przyczynić się do zmniejszania emisji zanieczyszczeń i korzystnie wpłynąć na warunki życia oraz zdrowie lokalnej społeczności.

Działania edukacyjne polegające na wzmocnieniu potencjału adaptacyjnego poprzez budowanie kapitału instytucjonalnego i programy edukacyjne dla mieszkańców mogą przyczynić się do poszerzenia wiedzy i podniesienia świadomości na rzecz adaptacji do zmian klimatu. Mogą one wpłynąć na zmiany zachowania mieszkańców KWS i służyć zrównoważeniu korzystaniu z zasobów środowiska, a także poprawić bezpieczeństwo mieszkańców w sytuacji wystąpienia ekstremalnych zjawisk klimatycznych.

Bezpośredni, pozytywny wpływ na warunki i zdrowie ludzi będą mieć działania polegające na łagodzeniu zagrożeń wynikających z fal upałów, miejskiej wyspy ciepła (Zadanie 15) i zanieczyszczeń powietrza (Zadanie 13) oraz działania rozwoju nowoczesnej, w tym błękitno – zielonej infrastruktury, wspomagającej system gospodarowania wodami opadowymi (Zadanie 4, 10). Bezpośredni pozytywny wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców obszaru KWS może zapewnić działanie mające na celu poprawę jakości powietrza i komfortu termicznego mieszkańców:

- Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmocnianie współpracy międzygminnej
- Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom
- Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców
- Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów

oraz świadomą edukację na temat skutków zmian klimatu (Zadanie 3, 17, 20, 21, 22, 28, 31, 34, 43):

- Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS
- Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu
- Zadanie 20. Utworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu KWS
- Zadanie 21. Budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu
- Zadanie 22. Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej

- Zadanie 28. Budowanie elementów BZI w otoczeniu szkół jako działań demonstracyjno-edukacyjnych
- Zadanie 31. Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu
- Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych
- Zadanie 43. Edukacja społeczna na temat lasów.

Potencjalnie negatywne oddziaływania na środowisko, wystąpić mogą w przypadku realizacji działań technicznych, takich jak:

- Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych (Wprowadzenie nowoczesnych, precyzyjnych wodomierzy o szerokim zakresie pomiaru i jednakowej klasie dla wszystkich użytkowników, budowa lub modernizacja systemu wodociągowego (jednolity system dostarczania wody) w tym zapewnienie czynnego awaryjnego ujęcia wody dla placówek kluczowych z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia publicznego (szkoły, przedszkola, jednostki opieki zdrowotnej), oszczędzanie wody poprzez wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań (np. stosowanie wody szarej, wykorzystanie wód opadowych, urządzenia wodo oszczędne).
- Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej (Wdrażanie „Perspektywicznego planu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej (...)”, modernizacja i/lub budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków w tym oczyszczalni hydrofitowych jako ostatniego stopnia doczyszczania, zakup lub doposażenie gmin i współpracujących podmiotów w zakresie sprzętu i oprogramowania do kontroli zbiorników bezodpływowych, rozpoznanie możliwości zastosowania i wdrożenie rozwiązań w zakresie wykorzystania ścieków jako eko-paliwa).
- Zadanie 25. OZE i spółdzielnie energetyczne (Inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, projekty mikrogeneracji, biokompostownie przez inwestorów prywatnych; Inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, projekty mikrogeneracji, biokompostownie przez spółdzielnie energetyczne)
- Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych (Rozwój ścieżek rowerowych – rozbudowanie infrastruktury odpornej na zmianę klimatu, Budowa infrastruktury geotermalnej – w przypadku stwierdzenia odpowiednich warunków, Odbudowanie infrastruktury kolei uzdrowiskowej, Stworzenie obiektów turystyki tematycznej, np. szlaki historyczne, szlak gastronomiczny, szlaki rzemiosła),
- Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające (Działania inwestycyjne na systemach melioracji, np. modernizacja istniejących systemów nawadniająco-odwadniających, przekształcanie systemów odwadniających w systemy nawadniająco-odwadniające; budowa nowych urządzeń nawadniająco-odwadniających; modernizacja lub budowa studzienek drenarskich; budowa zbiorników na odpływach z systemów drenarskich; budowa zbiorników na poszerzonym rowie; budowa opóźniaczy odpływu).
- Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami (Odtworzenie miejsc atrakcyjnych i historycznych, budowa wież widokowych, punktów obserwacyjnych i ścieżek edukacyjnych w lasach),
- Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej (Odtwarzanie terenów bagienno-leśnych. Pozyskiwanie środków finansowych i, wraz z właścicielami terenów leśnych, realizacja zadań z zakresu odtwarzania terenów podmokłych na terenach leśnych. Zbiorniki śródleśne.

Zadanie obejmuje budowę zbiorników śródleśnych o naturalnym charakterze i wdrażanie innych elementów naturalnej małej retencji leśnej. Odtworzenie i modernizacja historycznych obiektów retencyjnych. Pozyskiwanie środków finansowych i odtwarzanie historycznych obiektów retencyjnych)

Działania te mogą negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną, faunę i florę oraz powierzchnię ziemi i gleby na etapie budowy, gdyż wykonywane prace budowlane związane z realizacją wymagać mogą zmiany struktury krajobrazu, szczególnie w przypadku realizacji nowych tras rowerowych (Zadanie 29), na terenach wrażliwych i niezabudowanych obszarach KWS. Na etapie budowy możliwe jest krótkotrwałe, o lokalnym zasięgu, przedostanie się do gleb substancji ropopochodnych lub płynów eksploatacyjnych z maszyn i urządzeń budowlanych. Zastosowanie form spójnych z cechami krajobrazu gmin, a także posiadających wysokie walory estetyczne nowo powstałych elementów, może zminimalizować negatywne oddziaływanie. Działania z niektórych zadań (Zadanie 29, 32, 39, 43) mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na komponenty środowiska.

Oddziaływanie postanowień Planu adaptacji na obszary Natura 2000

Analiza wykazała, że działania techniczne zawarte w zadaniach takie jak: optymalizacja zużycia zasobów wód (Zadanie 9), poprawa stanu rzek i łagodzenie powodzi i suszy (Zadanie 11), budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej (Zadanie 12), OZE i spółdzielnie energetyczne (Zadanie 25), wzmacnianie oferty turystycznej i uzdrowskiej (Zadanie 29), Przekształcanie systemów melioracji (Zadanie 37) mogą wpływać na obszar Natura 2000. Negatywne oddziaływania mogą wystąpić podczas realizacji inwestycji, ale będą krótkotrwałe, lokalne, odwracalne i możliwe do rewaloryzacji. Mogą pojawić się emisje spalin, hałas i odpady, ale wykonawcy powinni minimalizować te efekty, przestrzegając zasad gospodarki odpadami. Biorąc pod uwagę, że stosowane rozwiązania to na ogół rozwiązania oparte na przyrodzie (NBS), ingerencja w środowisko będzie minimalna.

Realizacja zadań z Programu nie spowoduje długotrwałych, negatywnych oddziaływań na środowisko, wręcz przeciwnie, celem Planu jest poprawienie stanu środowiska i przygotowanie go na narastające presje związane z kryzysem klimatycznym. Ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko podczas realizacji zadań, należy natomiast do wykonawcy, w tym zależy od używanego sprzętu i organizacji prac, co powinno być oceniane i egzekwowane na etapie planowania i realizacji poszczególnych działań. Przewidywane negatywne oddziaływania będą krótkotrwałe i lokalne, możliwe do zminimalizowania poprzez odpowiednie planowanie i zarządzanie. Realizacja tych zadań nie spowoduje długotrwałych i nieodwracalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, a docelowe korzyści przewyższają ewentualne negatywne skutki na etapie realizacji.

Działania obejmujące ochronę przeciwpowodziową (Zadanie 11) oraz zagospodarowanie wód opadowych, będą realizowane z minimalnym wpływem na obszary Natura 2000 i z wykorzystaniem rozwiązań NBS. Planowane działania są ukierunkowane na zwiększanie ochrony obszarów Natury 2000 i systemu przyrodniczego we wszystkich obszarach KWS, co może poprawić warunki funkcjonowania ekosystemów.

Budowa tras rowerowych wzdłuż istniejących dróg nie spowoduje znaczących zmian w strukturze krajobrazu ani utraty siedlisk ptaków. Działania te, mimo potencjalnych krótkotrwałych negatywnych skutków, przyczynią się do zmniejszenia emisji spalin (poprawa jakości powietrza i ograniczenie emisji CO₂) i ruchu samochodowego (pozytywne oddziaływanie na hałas i różnorodność biologiczną).

Działania związane z zagospodarowaniem wód opadowych będą wpływać pozytywnie na obszary Natura 2000, a ewentualne negatywne skutki na etapie realizacji będą krótkotrwałe, mało uciążliwe i minimalizowane. Ochrona Natury 2000 oraz zwiększenie terenów zielonych mają za zadanie poprawić warunki siedliskowe tych obszarów.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Planu adaptacji do zmian klimatu

Plan ma na celu zwiększanie odporności obszaru KWS na zmiany klimatu oraz podwyższenie jego potencjału adaptacyjnego w przypadku wystąpienia ekstremalnych zjawisk klimatycznych. Można prognozować, że w sytuacji braku podjęcia działań adaptacyjnych, zachodząca zmiana klimatu i jej skutki będą w krótkim czasie znacząco negatywnie wpływać na warunki życia ludzi na terenie KWS, funkcjonowanie jej gospodarki i możliwości rozwoju. Do najbardziej prawdopodobnych negatywnych oddziaływań należą ekstremalne temperatury, zanik pokrywy śnieżnej, powodzie i podtopienia, susze i wichury. Wszystkie te czynniki będą również negatywnie wpływać na funkcjonowanie systemów przyrodniczych, w tym stosunki wodne i różnorodność biologiczną.

Niepodjęcie działań w zakresie zwiększenia odporności obszaru KWS na zmiany klimatu, zwłaszcza w zakresie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury na terenach miejskich i wiejskich (Zadanie 10,17,23,24) renaturyzacji rzek i ich dolin (Zadanie 11) oraz wspierania bioróżnorodności i małej retencji na obszarach leśnych i rolniczych (Zadanie 35,42) a także redukcji zanieczyszczeń powietrza (Zadanie 13, 21), może prowadzić do poważnych konsekwencji wraz z nasilaniem się skutków zmiany klimatu. Skutki te obejmują między innymi: stopniowe pogłębianie zjawiska suszy w obszarach rolniczych skutkujące spadkiem produkcji rolnej, pogłębienie zmian w strukturze gatunkowej i produktywności lasów, obniżenie zdolności retencyjnej krajobrazu i zwiększenie ryzyka wystąpienia powodzi, dalsze zaburzenie stanu środowiska i jakości życia w miastach na terenie Stowarzyszenia (miejska wyspa ciepła, podtopienia, powodzie) oraz wzrost wskaźników zanieczyszczenia powietrza. Wszystkie te zjawiska będą bezpośrednio uderzać w jakość życia i zdrowie mieszkańców. Ograniczaniu będą ulegały możliwości rozwoju regionu, zwłaszcza te związane z rozwojem turystyki, wodochłonnymi sektorami działalności gospodarczej oraz w obszarach wysokiego ryzyka klimatycznego (wysokie temperatury, powodzie, podtopienia). Brak działań adaptacyjnych będzie przyspieszać stopniową degradację systemu naturalnego obszaru KWS, zwiększając ryzyko permanentnego stresu wodnego oraz obniżając bioróżnorodność i odporność systemu przyrodniczego na inne, klimatyczne i pozaklimatyczne, czynniki stresowe.

Mieszkańcy, zwłaszcza grupy szczególnie wrażliwe - osoby w wieku powyżej 65 lat, dzieci poniżej 5 roku życia oraz osoby z przewlekłymi chorobami układu krążenia i oddechowego, a także osoby z niepełnosprawnością, osoby wykluczone i samotne, będą szczególnie narażone na skutki długotrwałych fal upałów. Mogą one prowadzić do poważnych problemów zdrowotnych, takich jak odwodnienie, przegrzanie organizmu, ataki astmy oraz alergie, co wymaga często wsparcia osób trzecich. Ekstremalne warunki pogodowe mogą skutkować ich zwiększoną hospitalizacją a nawet zwiększonym ryzykiem zgonu. W tym kontekście tereny zieleni i błękitno-zielona infrastruktura na terenach miejskich i wiejskich (Zadanie 34) odgrywają kluczową rolę, dostarczając zacienionych obszarów wytchnienia, obniżając odczuwalną temperaturę oraz poprawiając jakość i wilgotność powietrza.

Zaniechanie działań na rzecz zwiększenia odporności obszaru KWS przez poprawę różnorodności biologicznej, renaturyzację rzek (Zadanie 11) i wdrażanie rozwiązań z zakresu NRL, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (Zadanie 10, 17, 23, 24) i adaptację gospodarki wodno-ściekowej (Zadanie 12), może prowadzić do pogorszenia jakości wód. Prognozuje się, że zmiany klimatu przyniosą zwiększenie ilości oraz intensywności opadów, co bez odtwarzania struktury przyrodniczej (różnorodności biologicznej) zlewni będzie prowadzić do nasilonego eksportu biogenów ze zlewni do wód. Struktura biologiczna rzek i dolin rzecznych jest z kolei podstawą procesów samooczyszczania. Odtworzenie zróżnicowanych habitatów w wyniku renaturyzacji prowadzi do poprawienia struktury biologicznej (różnorodności biologicznej) ekosystemów wodnych, która stanowi naturalną konkurencję o biogeny dla negatywnie wpływających na jakość wody glonów i sinic. Jest to istotne zwłaszcza w wysokich temperaturach, które preferują sinice.

Wszystkie proponowane w Planie działania adaptacyjne są zgodne z celami i działaniami zawartymi w dokumentach strategicznych doskonale wpisują się w wytyczne międzynarodowe, unijne i wszystkie zapisy krajowe związane z transpozycją prawa unijnego. Wpisują się również w strategię powiatu Kłodzkiego, takich jak Program Ochrony Środowiska na lata 2021-2024 z perspektywą do 2025-2028. Obejmują one m.in. ograniczenie ryzyka awarii i zagrożeń naturalnych (Zadanie 36), ochronę terenów cennych przyrodniczo (Zadanie 14,22,38), zwiększenie retencji wód oraz informowanie społeczeństwa o zagrożeniach (Zadanie 18). Plan ten jest spójny z polityką ochrony środowiska powiatu, wspiera zrównoważony rozwój oraz podejście proekologiczne, mając na celu poprawę jakości życia i środowiska mieszkańców.

Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu Planu na środowisko

Nie przewiduje się wystąpienia, w wyniku przyjęcia projektu Międzygminnego Planu Adaptacji do zmian klimatu dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów i określonych w dokumencie zapisów, oddziaływania transgranicznego. Wszystkie działania związane z realizacją prac zawartych w projekcie Planu, będą miejscowe lub lokalne o charakterze krótkotrwałym, nie spowodują trwałych, negatywnych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi. Zgodnie z zasadami ekohydrologii, wykorzystującą kształtowanie krajobrazu do poprawy stosunków wodnych.

Rozwiązania mające na celu ograniczanie, zapobieganie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Wdrażanie Planu co do zasady ma na celu poprawienie stanu środowiska KWS, zwłaszcza w zakresie: próby przywracania zaburzonych przez działania człowieka w krajobrazie stosunków wodnych, odtwarzanie i wspieranie różnorodności biologicznej na terenach leśnych, rolniczych, wiejskich i miejskich oraz poprawę jakości powietrza.

Jego wdrażanie opiera się o kilka podstawowych zaleceń, zmniejszających negatywny wpływ na środowisko, które brzmią następująco:

- na etapie koncepcji rezygnować z prac budowlanych, które nie są absolutnie niezbędne,
- preferować modernizację istniejącej szarej infrastruktury nad tworzeniem nowej,
- każdorazowo, w pierwszej kolejności rozpatrywać możliwość zastosowania rozwiązań opartych na przyrodzie (NBS), w miejsce stosowania rozwiązań technicznych,
- każda decyzja o zastosowaniu rozwiązań technicznych powinna być każdorazowo, rzetelnie uzasadniona, wraz ze wskazaniem powodów, dla których nie jest możliwe zastosowanie NBS.

Dla działań adaptacyjnych, w przypadku których jednak stwierdzono by potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko zaproponowano rozwiązania, które pozwolą uniknąć lub ograniczyć negatywny wpływ podejmowanych działań. Obejmują one prace koncepcyjne, etap budowy oraz eksploatacji i zawierają następujące zalecenia:

1) w pracach koncepcyjnych, planowaniu i realizacji przedsięwzięć:

- zindywidualizować środki minimalizujące negatywne oddziaływania.
- dokonać sprawdzenia obszaru przed wdrożeniem działania pod kątem występowania cennych siedlisk lub obszarów wodonośnych, a w sytuacji stwierdzenia występowania obszarów podmokłych lub gatunków roślin lub zwierząt, których siedliska będą zniszczone podczas prowadzenia prac, odstąpić od realizacji inwestycji w wybranym obszarze,
- jeśli powyższe jest niemożliwe, wówczas należy brak możliwości rzetelnie uzasadnić, opisać w kosztach realizacji inwestycji - również pozamaterialne - koszty środowiskowe, klimatyczne i społeczne, oraz zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu o wydanie zgody na zniszczenie siedlisk.

- W przypadku projektowania infrastruktury turystycznej na terenach chronionych, projektować ją tylko z materiałów naturalnych, trasy rowerowe z nawierzchni gruntowych,
- 2) na etapie budowy:
- zapewnić wysoki standard prowadzenia prac budowlanych, bezawaryjnej pracy maszyn budowlanych, środków transportu oraz urządzeń budowlanych,
 - lokalizować zaplecza budowy bezwzględnie poza obszarem terenów zieleni,
 - magazynować substancje i odpady ciekłe w szczelnych pojemnikach wykonanych z materiałów odpornych na działanie odpadów w nich przechowywanych.
 - ograniczyć do minimum, najlepiej zaniechać, wycinki drzew, a w przypadku wycinki prowadzić ją poza okresem wegetacyjnym,
 - przeprowadzić zabezpieczenie drzew w sąsiedztwie prowadzonych prac przed mechanicznym zniszczeniem według najlepszych standardów w tym zakresie,
 - właściwie postępować z warstwą próchniczną, organizować prace w sposób minimalizujący ryzyko spływu zanieczyszczeń do gleb,
 - roboty na ciekach wodnych wykonywać w zakresie określonym w pozwoleniach wodnoprawnych, a w trakcie prowadzenia prac zachować naturalny przepływ cieków. Każda praca wykonana na cieku musi prowadzić do poprawy jego przepustowości i poprawy jego stanu ekologicznego. Roboty ziemne, budowę zbiorników retencyjnych i suchych polderów prowadzić w sposób umożliwiający stały przepływ wody w istniejącym korycie rzeki,
 - stosować rodzime gatunki roślin.
 - Prace w ramach przedsięwzięć związanych z wycinką drzew, ingerencją w glebę (m.in odhumusowanie, wykopy) oraz w obszarach chronionych należy prowadzić pod nadzorem przyrodniczym w postaci specjalisty-przyrodnika (lub zespół przyrodników) posiadającego wiedzę oraz doświadczenie w pracach terenowych i rozpoznawaniu flory i fauny.
- 3) Na etapie eksploatacji inwestycji:
- Dostosowanie roślinności do nowych warunków siedliskowych.
 - Stosowanie rodzimych gatunków roślin.
 - Zapewnienie różnorodności siedliskowej zwiększającej bioróżnorodność.

Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Planie

W dokumentach strategicznych i planistycznych powiatu kłodzkiego przyjęto zasady zrównoważonego rozwoju. Plan jest zgodny z tą polityką, co szczegółowo opisano w rozdziale 2.2. Pozytywne oddziaływania Planu, omówione w rozdziałach 5 i 6, prawdopodobnie przyniosą długotrwałe, korzystne skutki dla środowiska, współgrając z działaniami dokumentów strategicznych powiatu, zwłaszcza Strategii Rozwoju Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2030 oraz Programu Ochrony Środowiska na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028.

W kontekście braku alternatywnych rozwiązań dla proponowanych w Planie działań, rekomenduje się jedynie uwzględnienie zaproponowanych zmian, jak to szczegółowo wskazano w rozdziale 10.1.

Trudności napotkane przy opracowaniu Prognozy wynikające z luk wiedzy

W ocenie wpływu działań na środowisko wykorzystano aktualną wiedzę i doświadczenie ekspertów, jednak ze względu na specyfikę ocen prognostycznych, Prognoza ta zawiera pewien stopień niepewności. Faktyczne oddziaływania na środowisko zależą od charakteru i skali przedsięwzięć oraz wrażliwości obszarów, w których są realizowane. Bez szczegółowych informacji o lokalizacji i charakterze przedsięwzięć trudno jest precyzyjnie określić ich efekty. Dlatego oceniano możliwe oddziaływania i reakcje środowiska na te oddziaływania. Brak szczegółowych informacji o lokalizacji gatunków roślin i zwierząt oraz proponowanych działań na terenie KWS stanowi lukę w wiedzy potrzebnej do oceny wpływu działań adaptacyjnych zawartych w Planie. Wskazano na potrzebę

indywidualizacji środków minimalizujących negatywne oddziaływania na etapie decyzji środowiskowej. Niepewność wynika również z nakładania się oddziaływań działań adaptacyjnych i innych dokumentów strategicznych, co utrudnia identyfikację wszystkich możliwych efektów sumarycznych i synergicznych na poziomie lokalnym.

Propozycje dotyczące metod analizy skutków realizacji postanowień Planu dla środowiska

W Planie zaproponowano zasady oraz wskaźniki monitorowania i ewaluacji, które odnoszą się także do ochrony środowiska. Jednakże dla oceny skutków wdrożenia Planu proponuje się dodatkowe wskaźniki odnoszące się do wpływu na środowisko wybranych działań adaptacyjnych. Zalecane jest coroczne badanie monitoringu skutków realizacji Planu.

Spis treści

Streszczenie.....	3
1 Wstęp	20
1.1 Wprowadzenie	20
1.2 Podstawa prawna i zakres Prognozy	20
2 Zawartość, główne cele Strategii oraz jego powiązania z innymi dokumentami	23
2.1 Charakterystyka Planu adaptacji do zmian klimatu	23
2.2 Powiązanie Planu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi szczebla regionalnego i lokalnego	30
3 Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy.....	31
3.1 Metodyka.....	31
3.2 Etapy pracy	31
4 Charakter i stan środowiska. Problemy ochrony środowiska.....	32
4.1 Położenie i uwarunkowania fizjograficzne Kłodzkiej Wstęgi Sudetów	32
4.2 Struktura przyrodnicza obszaru KWS. Obszary i obiekty chronione	36
4.3 Użytkowanie zasobów i stan środowiska na obszarze LGD KWS	43
4.4 Problemy ochrony środowiska na obszarze LKD KWS.....	51
5 Ocena wpływu Planu na osiągnięcie istotnych celów ochrony środowiska	52
5.1 INICJATYWA I: Wdrażanie MGPA	52
5.2 INICJATYWA II: Budowanie potencjału adaptacyjnego i współpraca międzygminna	53
5.3 INICJATYWA III: Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmiany klimatu	54
5.4 INICJATYWA IV: Adaptacja w gospodarce wodno-ściekowej.....	55
5.5 INICJATYWA V: Jakość powietrza i fale upałów.....	58
5.6 INICJATYWA VI: Edukacja, informacja i budowanie społeczeństwa obywatelskiego odpornego na zmiany klimatu.....	60
5.7 INICJATYWA VII: Zarządzanie kryzysowe.....	61
5.8 INICJATYWA VIII: Oddolne działania lokalnych społeczności	62
5.9 INICJATYWA IX: Przestrzeń społeczna – wspólne i zielone.....	63
5.10 INICJATYWA X: Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa energetycznego	64
5.11 INICJATYWA XI: Edukacja klimatyczna i działania demonstracyjne w szkołach	65
5.12 INICJATYWA XII: Promowanie turystyki zrównoważonej	66
5.13 INICJATYWA XIII: Edukacja klimatyczna dla turystów	67
5.14 INICJATYWA XIV: Adaptacja sektora turystyki do zmiany klimatu	67
5.15 INICJATYWA XV: Zrównoważone i adaptacyjne rolnictwo	69
5.16 INICJATYWA XVI: Przeciwdziałanie suszy	70
5.17 INICJATYWA XVII: Adaptacja lasów do zmiany klimatu i wzmacnianie ich funkcji regulującej	72
5.18 INICJATYWA XVIII: Szkolenia, edukacja i zaangażowanie społeczności lokalnych	74
6 Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko.....	75
6.1 Oddziaływanie Planu na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta oraz formy ochrony przyrody.....	75
6.2 Oddziaływanie Planu na warunki życia i zdrowia ludzi.....	78
6.3 Oddziaływanie Planu na powierzchnię ziemi i gleby	80
6.4 Oddziaływanie Planu na wody.....	81
6.5 Oddziaływanie Planu na powietrze i klimat	82
6.6 Oddziaływanie Planu na zasoby naturalne.....	83
6.7 Oddziaływanie Planu na zabytki	84
6.8 Oddziaływanie Planu na krajobraz	84
6.9 Oddziaływanie Planu na dobra materialne	85
6.10 Oddziaływanie Planu na powiązania przyrodnicze.....	86
7 Oddziaływanie postanowień Planu na obszary Natura 2000	88
8 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Planu adaptacji do zmian klimatu	108

9	Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu Planu na środowisko	110
10	Rozwiązania mające na celu ograniczenie, zapobieganie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	111
10.1	Rekomendacje dotyczące dokumentu Planu	111
10.2	Zalecenia dotyczące rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań.....	114
11	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Planie	117
12	Trudności napotkane przy opracowaniu Prognozy wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	117
13	Propozycje dotyczące metod analizy skutków realizacji postanowień Planu dla środowiska.....	118
14	Wykorzystane materiały.....	119
15	Załączniki	121
	Załącznik 1.....	123
	Załącznik 2.....	129
	Załącznik 3.....	189
	Załącznik 4.....	257
	Załącznik 5.....	280

Spis załączników

- Załącznik 1: Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. oraz Opinia Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, pismo nr ZNS.9022.4.47.2024.MB z dnia 20.05.2024 r. dotyczące zakresu i szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko
- Załącznik 2: Analiza i ocena wpływu Planu na osiągnięcie celów ochrony środowiska
- Załącznik 3: Analiza i ocena oddziaływania Planu na środowisko
- Załącznik 4: Informacja dotycząca jednolitych części wód
- Załącznik 5: Oświadczenie o spełnieniu wymagań określonych w art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.)

Spis rysunków

- Rysunek 1 Formy ochrony przyrody na obszarze KWS. Źródło: Opracowanie własne na podstawie dostępnych materiałów kartograficznych..... 41
- Rysunek 2 Sieć hydrograficzna na tle obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000. Źródło: opracowanie własne, BDOT. 107

Spis tabel

Tabela 1. Zakres merytoryczny Prognozy wg Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 t.j. z późn. zm.) w strukturze opracowania	21
Tabela 2. Inicjatywy i Zadania adaptacyjne w obszarze Kłodzkiej Wstęgi Sudetów	24
Tabela 3. Powiązanie i ocena zgodności Planu adaptacji do zmian klimatu z dokumentami szczebla międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego	27
Tabela 4. Powiązanie i ocena zgodności Planu adaptacji do zmian klimatu z innymi dokumentami ...	30
Tabela 5. Zestawienie form ochrony przyrody w obszarze KWS.....	42
Tabela 6. Gospodarka wodno - ściekowa w powiecie kłodzkim	43
Tabela 7. Gospodarka odpadami na terenie Kłodzkiej Wstęgi Sudetów (dane na rok 2022)	46
Tabela 8. Ilość poszczególnych rodzajów zabytków w obszarze KWS wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków.....	48
Tabela 9 Zestawienie przedmiotów ochrony i cele działań ochrony poszczególnych obszarów Natura 2000 znajdujących się na terenie Kłodzkiej Wstęgi Sudetów	89
Tabela 10. Rekomendacje dotyczące dokumentu Planu i zawartych w nim zadań	111
Tabela 11. Rozwiązania ograniczające potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko planowanych działań adaptacyjnych.....	114
Tabela 12. Proponowane wskaźniki monitorowania skutków Planu dla środowiska	118
Tabela 13. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie I: Wdrażanie MGPA	130
Tabela 14. Analiza i ocena wpływu zadań w inicjatywie II: Budowanie potencjału adaptacyjnego i współpraca międzygminna.....	133
Tabela 15. Analiza i ocena wpływu zadań w inicjatywie III: Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmiany klimatu	136
Tabela 16. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie IV: Adaptacja w gospodarce wodno-ściekowej	140
Tabela 17. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie V: Jakość powietrza i fale upałów	144
Tabela 18. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie VI: Edukacja, informacja i budowanie społeczeństwa obywatelskiego odpornego na zmiany klimatu	147
Tabela 19. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie VII: Zarządzanie kryzysowe	151
Tabela 20. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie VIII: Oddolne działania lokalnych społeczności	154
Tabela 21. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie IX: Przestrzenie społeczne – wspólne i zielone	157
Tabela 22. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie X: Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa energetycznego	160
Tabela 23. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XI: Edukacja klimatyczna i działania demonstracyjne w szkołach	163
Tabela 24. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XII: Promowanie turystyki zrównoważonej	166

Tabela 25. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XIII: Edukacja klimatyczna dla turystów	169
Tabela 26. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XIV: Adaptacja sektora turystyki do zmiany klimatu.....	172
Tabela 27. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XV: Zrównoważone i adaptacyjne rolnictwo	175
Tabela 28. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XVI: Przeciwdziałanie suszy	179
Tabela 29. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XVII: Adaptacja lasów do zmiany klimatu i wzmacnianie ich funkcji regulującej.....	182
Tabela 30. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XVIII: Szkolenia, edukacja i zaangażowanie społeczności lokalnych	186
Tabela 31. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie I. Wdrażanie MGPA..	191
Tabela 32. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie II. Budowanie potencjału adaptacyjnego i współpraca międzygminna	194
Tabela 33. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie III. Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmiany klimatu	197
Tabela 34. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie IV. Adaptacja w gospodarce wodno-ściekowej.....	200
Tabela 35. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie V. Jakość powietrza i fale upałów.....	204
Tabela 36. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie VI. Edukacja, informacja i budowanie społeczeństwa obywatelskiego odpornego na zmiany klimatu	207
Tabela 37. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie VII. Zarządzanie kryzysowe	210
Tabela 38. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie VIII. Oddolne działania lokalnych społeczności	213
Tabela 39. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie IX. Przestrzenie społeczne – wspólne i zielone	216
Tabela 40. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie X. Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa energetycznego.....	219
Tabela 41. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XI. Edukacja klimatyczna i działania demonstracyjne w szkołach	222
Tabela 42. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XII. Promowanie turystyki zrównoważonej	225
Tabela 43. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XIII. Edukacja klimatyczna dla turystów.....	228
Tabela 44. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XIV. Adaptacja sektora turystyki do zmiany klimatu	231
Tabela 45. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XV. Zrównoważone i adaptacyjne rolnictwo.....	234
Tabela 46. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XVI. Przeciwdziałanie suszy	237

Tabela 47. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XVII. Adaptacja lasów do zmiany klimatu i wzmacnianie ich funkcji regulującej	240
Tabela 48. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XVIII. Szkolenia, edukacja i zaangażowanie społeczności lokalnych.....	243
Tabela 49. Działania adaptacyjne, które mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko	246
Tabela 50. Ocena negatywnego oddziaływania na środowisko Zadania 3. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych	247
Tabela 51. Ocena negatywnego oddziaływania na środowisko Zadania 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej	248
Tabela 52. Ocena negatywnego oddziaływań na środowisko Zadania 25. OZE i spółdzielnie energetyczne	249
Tabela 53. Ocena negatywnego oddziaływań na środowisko Zadania 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych	250
Tabela 54. Ocena negatywnego oddziaływań na środowisko Zadania 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające	251
Tabela 55. Ocena negatywnego oddziaływań na środowisko Zadania 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami.....	253
Tabela 56 Ocena negatywnego oddziaływań na środowisko Zadania 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej	255
Tabela 57. Informacja o stanie ekologicznym, celach środowiskowych i działaniach dla JCWP.....	258
Tabela 58. Informacja o stanie ekologicznym celach środowiskowych dla JCWPd	266
Tabela 59. Cele środowiskowe dla obszarów chronionych na podstawie Ustawy o ochronie przyrody wymienionych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Łąby” i w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”	267

Wykaz skrótów

BZI	Błękitno – zielona infrastruktura
GDOŚ	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektor Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JCWP	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWpd	Jednolite Części Wód Podziemnych
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KPRWP	Krajowy program renaturyzacji wód powierzchniowych
KWS	Kłodzka Wstęga Sudetów
LGD	Lokalna Grupa Działania
LGD KWS	Lokalna Grupa Działania – Kłodzka Wstęga Sudetów
LPW	Lokalne Partnerstwa do spraw Wody
MGPA	Międzygminny Plan Adaptacji do Zmiany Klimatu dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów
NBS	Rozwiązania oparte na przyrodzie (ang. <i>Nature based Solutions</i>)
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NRL	Rozporządzenie w sprawie odbudowy zasobów naturalnych (a.g. Nature Restoration Law)
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEP2030	Polityka Ekologiczna Polski do 2040 r.
PGL-LP	Polskie Gospodarstwo Leśne – Lasy Państwowe
PUL	Plan Urządzenia Lasu
Partnerstwo	Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Kłodzka Wstęga Sudetów”
PGW-WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RSO	Regionalny System Ostrzegania
SPA 2020	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
SW	Spółka Wodna
UE	Unia Europejska
UNFCCC	Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
IIaPGW	druga aktualizacja Planów Gospodarowania wodami

1 Wstęp

1.1 Wprowadzenie

Prognoza oddziaływania na środowisko (zwana dalej Prognozą) dotyczy projektu „Międzygminny plan adaptacji do zmiany klimatu dla obszaru Stowarzyszenia Kłodzka Wstęga Sudetów- Lokalna Grupa Działania” realizowanego na podstawie Umowy z Stowarzyszeniem Kłodzka Wstęga Sudetów – Lokalna Grupa Działania z dnia 13.09.2023r.

Celem Prognozy jest ocena wpływu projektowanego dokumentu na osiągnięcie celów ochrony środowiska, ocena oddziaływania na poszczególne elementy środowiska oraz wskazanie rozwiązań służących lepszemu wdrożeniu działań zaproponowanych w Planie w tym wskazanie środków mających na celu ograniczenie, zapobieganie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

Przedmiotem oceny są zapisy projektu „Międzygminny plan adaptacji do zmiany klimatu dla obszaru Stowarzyszenia Kłodzka Wstęga Sudetów- Lokalna Grupa Działania” - zwanym dalej Planem. Plan obejmuje obszar Lokalnej Grupy Działania Kłodzkiej Wstęgi Sudetów (zwanym dalej LGD KWS) następujących gmin: Bystrzyca Kłodzka, Kłodzko, Międzylesie, Stronie Śląskie, Radków, Szczytna, Łądek-Zdrój, Lewin Kłodzki, Kudowa - Zdrój, Duszniki-Zdrój, Polanica-Zdrój.

1.2 Podstawa prawna i zakres Prognozy

Prognoza została opracowana zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 t.j. z późn. zm.) – zwanej dalej Ustawą OOŚ oraz postanowień zawartych w pismach:

- Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024 z dnia 19.06.2024 r.,
- Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, pismo nr ZNS.9022.4.47.2024.MB z dnia 20.05.2024 r.

określających wymagany zakres i szczegółowość Prognozy. W pismach ustalono zakres prognozy zgodny z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust.1 i ust.2 ustawy OOŚ (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 t.j. z późn. zm.). Jednocześnie, w piśmie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wskazano potrzebę określenia, przeanalizowania i oceny wpływu sposobu zagospodarowania terenu na: florę i faunę, cele i przedmioty ochrony form ochrony przyrody występujących na obszarze KWS oraz zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych.

W zestawieniu poniżej przedstawiono umiejscowienie treści wynikających z ustawowego zakresu prognozy oraz zakresu wskazanego w uzgodnieniu RDOŚ w strukturze niniejszego dokumentu.

Tabela 1. Zakres merytoryczny Prognozy wg Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 t.j. z późn. zm.) w strukturze opracowania

Zakres Prognozy według Ustawy	Miejsce w strukturze Prognozy
art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a – informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	Rozdz. 2
art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. b – informacja o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	Rozdz. 3
art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. c – propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	Rozdz.13
art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. d – informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	Rozdz. 9
art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. e – streszczenie w języku niespecjalistycznym	Streszczenie (na początku Prognozy)
art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f – oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy	Załącznik nr 5
art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. g – datę sporządzania prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów	Na początku dokumentu
art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. a – określa, analizuje i ocenia: istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	Rozdz. 4
art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. b - ... stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	Rozdz. 4 oraz Załącznik nr 3
art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. c - ... istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody	Rozdz. 4 oraz Rozdz. 8
art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. d - ... cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,	Rozdz. 5 oraz Załącznik nr 2
art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e - ... przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;	Rozdz. 6 oraz Załącznik nr 3
art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. a – przedstawia: rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	Rozdz. 10
art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. b - biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych,	Rozdz. 11 Rozdz. 12

Zakres Prognozy według Ustawy	Miejsce w strukturze Prognozy
w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	
art. 52 ust. 2 W prognozie oddziaływania na środowisko (...) uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania	Rozdz. 2
Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. – Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ sposobu zagospodarowania terenu na stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)	Załącznik 2
Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. – Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ sposobu zagospodarowania terenu na siedliska przyrodnicze i gatunki wymienione w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713)	Załącznik 2
Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. – Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ sposobu zagospodarowania terenu na środowisko przyrodnicze i cele ochrony rezerwatów przyrody: „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem”, w odniesieniu do których obowiązują zakazy określone w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.)	Załącznik 2
Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. – Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ sposobu zagospodarowania terenu na środowisko przyrodnicze i cele ochrony Parku Narodowego Gór Stołowych, w odniesieniu, do którego obowiązują zakazy określone w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody	Załącznik 2
Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. – Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ sposobu zagospodarowania terenu na środowisko przyrodnicze i walory krajobrazowe oraz cele ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego, w odniesieniu, do którego obowiązuje rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego Nr 6 z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 63, poz. 809),	Załącznik 2
Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. – Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ sposobu zagospodarowania terenu na środowisko przyrodnicze i walory krajobrazowe oraz cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie”, w odniesieniu do którego obowiązuje rozporządzenie Nr 4 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 20 lutego 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 53, poz. 715 ze zm.) oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i	Załącznik 2

Zakres Prognozy według Ustawy	Miejsce w strukturze Prognozy
Sowie, w odniesieniu do którego obowiązuje rozporządzenie Nr 25 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie” (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 317, poz. 3924)	
Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. – Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ sposobu zagospodarowania terenu na cele i przedmioty ochrony oraz integralność następujących specjalnych obszarów ochrony siedlisk: Sztolnia w Młotach (PLH020070), Pasma Krowiarki (PLH020019), Dolina Bystrzycy Łomnickiej (PLH020083), Dzika Orlica (PLH020061), Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016), Grodczyn i Homole koło Dusznik (PLH020039), Góry Orlickie (PLH020060), Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa (PLH020043), Góry Bardzkie (PLH020062), Ostoja Nietoperzy Gór Sowich (PLH020071), Biała Łądecka (PLH020035), Góry Żłote (PLH020096), Góry Stołowe (PLH020004), Czarne Urwisko koło Lutyni (PLH020033), Kościół w Konradowie (PLH020008), Piekielna Dolina koło Polanicy (PLH020010), Torfowisko pod Zieleńcem (PLH020014) a także cele i przedmioty ochrony oraz integralność obszaru specjalnej ochrony ptaków Góry Stołowe (PLB020006), w odniesieniu do których obowiązują zapisy art. 33 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody	Załącznik 2
Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. – Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ sposobu zagospodarowania terenu na środowisko przyrodnicze użytków ekologicznych „Rogózka” i „Biała Marianna”	Załącznik 2
Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. – Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ sposobu zagospodarowania terenu na drożność korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.	Załącznik 2

Źródło: Opracowanie własne

2 Zawartość, główne cele Strategii oraz jego powiązania z innymi dokumentami

2.1 Charakterystyka Planu adaptacji do zmian klimatu

„Międzygminny plan adaptacji do zmiany klimatu dla obszaru Stowarzyszenia Kłodzka Wstęga Sudetów- Lokalna Grupa Działania”, którego projekt jest przedmiotem oceny oddziaływania na środowisko, ma na celu przystosowanie obszaru Kłodzkiej Wstęgi Sudetów (KWS) do zmian klimatu, zwiększenie jego odporności na zjawiska ekstremalne oraz zwiększenie potencjału do podejmowania wyzwań w sytuacjach wystąpienia zagrożeń klimatycznych. W ramach opracowania przeprowadzono:

1. szczegółową analizę zjawisk klimatycznych i ich pochodnych, takich jak upały, mrozy, oblodzenia, powódzie, podtopienia, susze, opady śniegu, wiatr, koncentracja zanieczyszczeń powietrza,
2. ocenę wrażliwości obszaru KWS i poszczególnych jego sektorów i obszarów na zmiany klimatu, mieszkańców/ grup wrażliwych, zdrowia publicznego, gospodarki wodnej i ściekowej, transportu i turystyki,

3. ocenę potencjału adaptacyjnego do radzenia sobie w sytuacji zagrożenia zjawiskami ekstremalnymi w zakresie określenia zasobów finansowych, ludzkich, infrastrukturalnych i instytucjonalnych,
4. ocenę podatności obszaru KWS na zmiany klimatu, pozwalającą na ustalenie, które ze zjawisk klimatycznych stanowią największe zagrożenie,
5. analizę ryzyka, która pozwoli na ustalenie, które z zagrożeń wymagają pilnych interwencji adaptacyjnych, a które mogą być realizowane w dłuższym okresie czasowym,
6. określenie celów i działań adaptacyjnych,
7. określenie zasad wdrożenia Planu (podmiotów odpowiedzialnych za wdrożenie zapisów Planu, wskaźników monitoringu realizacji celów i działań adaptacyjnych oraz założeń dla ewaluacji).

W Planie wypracowano działania adaptacyjne w 43 zadaniach oraz XVIII Inicjatyw wraz z podziałem na Interesariuszy, które będą realizowane w różnych obszarach funkcjonowania obszaru KWS (Tabela 2).

Tabela 2. Inicjatywy i Zadania adaptacyjne w obszarze Kłodzkiej Wstęgi Sudetów

FILAR SAMORZĄDOWY- Urzędy Gmin	
INICJATYWA I: Wdrażanie MGPA	
Zadanie 1.	Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego
Zadanie 2.	Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA
Zadanie 3.	Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS
INICJATYWA II: Budowanie potencjału adaptacyjnego i współpraca międzygminna	
Zadanie 4.	Wsparcie Gmin i wzmacnianie współpracy międzygminnej
Zadanie 5.	Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP
INICJATYWA III: Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmiany klimatu	
Zadanie 6.	Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu
Zadanie 7.	Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne
INICJATYWA IV: Adaptacja w gospodarce wodno-ściekowej	
Zadanie 8.	Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi
Zadanie 9.	Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych
Zadanie 10.	Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom
Zadanie 11.	Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy
Zadanie 12.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej
INICJATYWA V: Jakość powietrza i fale upałów	
Zadanie 13.	Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców
Zadanie 14.	Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej
Zadanie 15.	Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów
INICJATYWA VI: Edukacja, informacja i budowanie społeczeństwa obywatelskiego odpornego na zmiany klimatu	
Zadanie 16.	Edukacja klimatyczna dla mieszkańców
Zadanie 17.	Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu
INICJATYWA VII: Zarządzanie kryzysowe	
Zadanie 18.	System monitoringu i wczesnego ostrzegania o zagrożeniach hydrometeorologicznych
Zadanie 19.	Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych w reagowaniu na zagrożenia hydrometeorologiczne
FILAR SAMORZĄDOWY- Wspólnota Mieszkańców	
INICJATYWA VIII: Oddolne działania lokalnych społeczności	
Zadanie 20.	Utworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu KWS

Zadanie 21.	Budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu
Zadanie 22.	Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej
INICJATYWA IX: Przestrzenie społeczne – wspólne i zielone	
Zadanie 23.	Tworzenie ogrodów społecznych (farm gminnych/sołeckich)
Zadanie 24.	Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców
INICJATYWA X: Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa energetycznego	
Zadanie 25.	OZE i spółdzielnie energetyczne
Zadanie 26.	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków
FILAR SAMORZĄDOWY- Szkoły	
INICJATYWA XI: Edukacja klimatyczna i działania demonstracyjne w szkołach	
Zadanie 27.	Edukacja klimatyczna w szkołach KWS
Zadanie 28.	Budowanie elementów BZI w otoczeniu szkół jako działań demonstracyjno-edukacyjnych
FILAR GOSPODARCZY- Branża turystyczna i uzdrowiskowa	
INICJATYWA XII: Promowanie turystyki zrównoważonej	
Zadanie 29.	Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych
Zadanie 30.	Inwentaryzacja i promocja lokalnych producentów, skracanie łańcuchów dostaw
INICJATYWA XIII: Edukacja klimatyczna dla turystów	
Zadanie 31.	Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu
INICJATYWA XIV: Adaptacja sektora turystyki do zmiany klimatu	
Zadanie 32.	Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu
Zadanie 33.	Opracowanie planów zarządzania kryzysowego
Zadanie 34.	Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych
FILAR GOSPODARCZY- Rolnictwo	
INICJATYWA XV: Zrównoważone i adaptacyjne rolnictwo	
Zadanie 35.	Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego
Zadanie 36.	Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu
INICJATYWA XVI: Przeciwdziałanie suszy	
Zadanie 37.	Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające
Zadanie 38.	Inne działania zapobiegające suszy
FILAR GOSPODARCZY- Leśnictwo	
INICJATYWA XVII: Adaptacja lasów do zmiany klimatu i wzmacnianie ich funkcji regulującej	
Zadanie 39.	Zrównoważone gospodarowanie lasami
Zadanie 40.	Ochrona prawna terenów leśnych
Zadanie 41.	Zalesianie
Zadanie 42.	Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej
INICJATYWA XVIII: Szkolenia, edukacja i zaangażowanie społeczności lokalnych	
Zadanie 43.	Edukacja społeczna na temat lasów

Źródło: Opracowanie własne

Powiązanie Planu z dokumentami szczebla międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego

Opracowanie Planu wynika ze *Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030* (SPA 2020), w którym wskazuje się na potrzebę podejmowania adaptacji w miastach. SPA 2020 realizuje zapisy „Białej księgi. Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania” będącej odpowiedzią UE na przyjęty w 2006 r. na forum Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC) „Program działań z Nairobi w sprawie oddziaływania, wrażliwości i adaptacji do zmian klimatu” oraz przyjętego w 2021 roku dokumentu: „Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu” (Bruksela, dnia 24.02.2021 r. cCOM(2021) 82 final) i przyjętego w ostatnich tygodniach Rozporządzenia w sprawie odbudowy zasobów naturalnych (a.g. Nature Restoration Law – NRL).

W SPA 2020 miasta uznaje się za obszary szczególnie wrażliwe na zmiany klimatu, zarówno ze względu na koncentrację ludzi i infrastruktury, wagę miast w kształtowaniu sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, ale także z uwagi na potęgowanie skutków zmian klimatu w miastach poprzez „negatywne oddziaływanie antropopresji na środowisko”. Plan jest odpowiedzią na zapisy SPA 2020 i zawartym w dokumencie kierunku działań 4.2. – *miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu*, działania 4.2.1 *Opracowanie miejskich planów adaptacji z uwzględnieniem zarządzania wodami opadowymi (lub uwzględnienie komponentu adaptacyjnego w innych dokumentach strategicznych i operacyjnych)*.

Projekt SPA 2020 podlegał strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. W „Prognozie oddziaływania na środowisko dla strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” oceniono, że kierunek działań 4.2 – *miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu* „cechuje się pozytywnym oddziaływaniem na środowisko”. Jako pozytywne oddziaływanie wskazano zwiększenie małej retencji, zwiększenie ilości terenów zieleni i wodnych, które wynikają z realizacji tego kierunku działań, a w tym działania 4.2.1. Ten pozytywny wpływ dotyczy różnorodności biologicznej, warunków życia ludzi, zasobów i jakości wody, jakości powietrza oraz krajobrazu. W rekomendacjach dotyczących SPA 2020 nie wskazano propozycji zapisów, które odnoszą się do samego dokumentu Planu.

Plan jest powiązany także z krajowymi dokumentami strategicznymi, w szczególności takimi jak: *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* i *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*. Ponadto jest on silnie powiązany z zapisami *Krajowej Polityki Miejskiej 2030* – dokumentu, który silnie podkreśla znaczenie adaptacji miast do zmian klimatu oraz zasadność wprowadzania błękitno-zielonej infrastruktury do tkanki miejskiej i systemu zarządzania miastem. W poniższej tabeli (Tabela 3) wskazano powiązanie Planu z najważniejszymi dokumentami obowiązującymi na poziomie międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

Tabela 3. Powiązanie i ocena zgodności Planu adaptacji do zmian klimatu z dokumentami szczebla międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego

Lp.	Dokument	Relacje Planu z dokumentem	
		Zakres powiązań Planu z dokumentem	Ocena zgodności
1	Program działań z Nairobi w sprawie oddziaływania, wrażliwości i adaptacji do zmian klimatu	Program z Nairobi realizuje art. 4. Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, w którym zapisano, że Strony będą „formułować, wdrażać, publikować i regularnie aktualizować krajowe i – tam, gdzie jest to właściwe – regionalne programy obejmujące środki (...) ułatwiające odpowiednią adaptację do zmian klimatu”. Plan – pośrednio – poprzez politykę adaptacyjną UE – wpisuje się w Program.	Plan wynika z polityki klimatycznej UE wyrażonej w Białej Księdze, która z kolei jest odpowiedzią UE na Program z Nairobi. Plan jest spójny z tą polityką.
2	Biała Księga: Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania	Biała Księga ukierunkowuje przygotowanie UE do skuteczniejszego reagowania na skutki zmian klimatu na poziomie UE i krajów członkowskich. Biała Księga wskazuje m.in. „wspieranie strategii zwiększających zdolność adaptacji do zmian klimatu z punktu widzenia zdrowia, infrastruktur oraz produkcyjnych funkcji gruntów, m.in. poprzez poprawę w zakresie zarządzania zasobami wodnymi i ekosystemami.” Projekt Planu poprzez uwzględnienie jakości życia wpisuje się w wytyczne zawarte w Białej Księdze UE.	Plan wynika z polityki adaptacyjnej UE wyrażonej w Białej Księdze i jest z nią spójny.
3	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)	W SPA 2020, cel główny zakłada “Zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu”, a cele i kierunki działań obejmują między innymi: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska (Cel 1.), Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich (Cel 2.), Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu (cel 4.) oraz Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu (Cel 6.). Strategia realizuje politykę państwa w zakresie zmian klimatu.	Plan wynika z Celów 1, 2, 4, 6 SPA 2020. Jest zgodny z tym dokumentem oraz realizuje działania w wyznaczonych przez dokument obszarach i sektorach szczególnie wrażliwych tj.: obszary górskie, gospodarka wodna, różnorodność biologiczna i obszary chronione, leśnictwo, rolnictwo, gospodarka przestrzenna i obszary zurbanizowane
4	Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu	Nowa Strategia adaptacji UE z 2021 r. kładzie nacisk na zbudowanie odporności na zmianę klimatu poprzez rozwiązania oparte na przyrodzie. Celem nowej Strategii UE jest intensyfikacja działań w gospodarce i społeczeństwie, które pozwalają przybliżyć się do realizacji wizji odporności na zmiany klimatu na 2050 r. przy jednoczesnym zwiększeniu synergii z innymi obszarami polityki, tj. różnorodność biologiczna.	W Planie wykorzystana jest aktualna wiedza o zmianach klimatu i adaptacji do skutków tych zmian, również przez rozwiązania NBS, co rekomenduje nowa Strategia UE.
	Rozporządzenie w sprawie odbudowy zasobów naturalnych (a.g. Nature Restoration Law- NRL)	Rozporządzenie w swoim założeniu wprowadza środki odbudowy przyrody, które mają przyczynić się do: a) długoterminowej i trwałej odbudowy różnorodnych biologicznie i odpornych ekosystemów na obszarach lądowych i morskich państw członkowskich poprzez odbudowę	Plan wdrażania postanowienia NRL dotyczące działań w zakresie odbudowy: ekosystemów lądowych i słodkowodnych (Art.

Lp.	Dokument	Relacje Planu z dokumentem	
		Zakres powiązań Planu z dokumentem	Ocena zgodności
		zdegradowanych ekosystemów; b) osiągnięcia nadrzędnych celów Unii dotyczących łagodzenia zmiany klimatu, przystosowywania się do niej oraz neutralności degradacji gruntów; c) poprawy bezpieczeństwa żywnościowego; d) wypełniania międzynarodowych zobowiązań Unii.	4), ekosystemów miejskich (Art. 8), naturalnej łączności rzek oraz naturalnych funkcji powiązanych równin zalewowych (Art. 9), populacji owadów zapylających (Art. 10), ekosystemów rolniczych (Art. 11), ekosystemów rolniczych (Art. 12).
5	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)	W Strategii w obszarze środowiska wskazuje się działania służące przystosowaniu się do skutków suszy, przeciwdziałaniu skutków powodzi, ochronie zasobów wodnych. Jednym z działań jest także „rozwój infrastruktury zielonej i błękitnej obszarów zurbanizowanych, w celu zachowania łączności przestrzennej wewnątrz tych obszarów i z terenami otwartymi oraz wspomagania procesów adaptacji do zmian klimatu.” Plan zawiera działania pokrywające się z działaniami SOR.	Plan jest spójny z zapisami SOR dotyczącymi adaptacji do zmian klimatu. I rozwoju BZI.
6	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)	Spośród sześciu celów polityki przestrzennej kraju dwa odnoszą się do problematyki adaptacji do zmian klimatu: (1) <i>Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski</i> oraz (2) <i>Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne (...)</i> . Działania Planu są ukierunkowane na poprawę jakości środowiska przyrodniczego w mieście oraz zwiększenie odporności miasta na zagrożenia związane ze zmianami klimatu.	Plan jest spójny z zapisami KPZK odnoszącymi się do poprawy jakości środowiska i odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu.
7	Krajowa Polityka Miejska 2030	KPM 2030 to dokument ukierunkowany na rozwój miast i miejskich obszarów funkcjonalnych. Koncentruje się na działaniach i instrumentach zorientowanych terytorialnie, które odpowiadają aktualnym wyzwaniom stojącym przed miastami.	Plan adaptacji jest narzędziem do realizacji celu wskazanego w projekcie Polityki dotyczącego adaptacji miast w obszarze KWS i poprawy stanu środowiska miejskiego.
8	Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)	PPSS to strategiczny dokument planistyczny, który bada zjawisko suszy w Polsce. Zawiera informacje o zagrożeniu suszą, oparte na danych pomiarowych i analizach eksperckich. Dokument ten obejmuje także katalog działań mających na celu zmniejszenie strat spowodowanych suszą oraz zapewnienie skutecznego monitorowania zasobów wodnych i gospodarowania wodą.	Plan jest spójny z zapisami PPSS realizując działania w zakresie zwiększania retencji krajobrazowej w lasach i na terenach rolniczych, retencji dolinowej rzek i w zarządzaniu wodami opadowymi, które to działania są metodami

Lp.	Dokument	Relacje Planu z dokumentem	
		Zakres powiązań Planu z dokumentem	Ocena zgodności
			łagodzenia suszy i jej skutków.
	Krajowy Program Renaturyzacji Wód Powierzchniowych (KPRWP)	Głównym celem opracowania było zaproponowanie obszarów wymagających Renaturyzacji oraz obszarów priorytetowych, w których działania renaturyzacyjne powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności, biorąc pod uwagę uwarunkowania środowiskowe i ekonomiczne. Wskazane działania mają przywrócić ekologiczne funkcje rzek, poprawić stan ekosystemów wodnych oraz utrzymać lub osiągnąć dobry stan wód.	Plan jest spójny z zapisami KPRWP. Wskazane w MGPA zadania mają pomóc w realizacji założeń ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. Wskazują również na konieczność podejmowania działań renaturyzacyjnych na rzekach obszaru KWS.
	Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP2040)	Celem Polityki jest bezpieczeństwo energetyczne - przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko - biorąc pod uwagę optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych.	Działania Planu wpisują się w cele PEP2030 realizując zapisy związane z takimi kierunkami interwencji jak: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód, Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu, Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych, Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji

Źródło: Opracowanie własne

2.2 Powiązanie Planu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi szczebla regionalnego i lokalnego

Plan powiązany jest z dokumentami strategicznymi i planistycznymi obowiązującymi w gminach partnerskich (tj. Bystrzyca Kłodzka, Kłodzko, Międzylesie, Stronie Śląskie, Radków, Szczytna, Lądek-Zdrój, Lewin Kłodzki, Kudowa - Zdrój, Duszniki-Zdrój, Polanica-Zdrój). Analizę powiązania Planu z dokumentami obowiązującymi na poziomie lokalnym przedstawiono w poniższej tabeli (Tabela 4). W komentarzu odniesiono się do informacji zawartych w tych dokumentach jak i prognozach oddziaływania na środowisko dokumentów, dla których przeprowadzona została procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Tabela 4. Powiązanie i ocena zgodności Planu adaptacji do zmian klimatu z innymi dokumentami

Lp.	Dokument	Relacje Planu z dokumentem	
		Zakres powiązań Planu z dokumentem	Ocena zgodności
1	Strategia Rozwoju Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2030 <i>Odstąpiono od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko</i>	Plan adaptacji jest spójny ze Strategią rozwoju powiatu. Oba dokumenty służą kreowaniu rozwoju lokalnego.	Dokument zawiera cele i działania odnoszące się do zagadnień adaptacji do zmian klimatu poprzez zawarte w nim zapisy dotyczące: wzmocnienia i uporządkowaniem gospodarki wodnej oraz wsparciem dla służb ratunkowych a także poprawy zaopatrzenia w wodę mieszkańców oraz budowę kanalizacji sanitarnej, rozwoju zadbanego, uporządkowanego i czystego otoczenia, poprawy warunków życia mieszkańców oraz uporządkowania i atrakcyjnego zagospodarowania miasta, rozpowszechnienia wykorzystania OZE przez mieszkańców.
2	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 <i>Dokument został poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.</i>	Plan jest powiązany z Programem Ochrony Środowiska. Oba dokumenty współdziałają na rzecz adaptacji, ale także na rzecz ograniczenia negatywnego wpływu człowieka na klimat.	Program obejmuje bezpośrednio zagadnienia wpływające na adaptację do zmiany klimatu poprzez działania dotyczące ograniczania ryzyka wystąpienia awarii i zagrożeń naturalnych i ograniczenie ich skutków dla ludzi, środowiska, ochrony terenów, obiektów cennych przyrodniczo oraz zieleni urządzonej i zieleni o charakterze zabytkowym, zwiększenie retencji wód na terenie miasta, zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, zachowania naturalności ekosystemów, informowania i ostrzegania społeczeństwa o zagrożeniach, racjonalne gospodarowanie zasobami energii i wody. Wskazuje cele dotyczące ochrony klimatu (w tym wskazanie rozwoju małej retencji) oraz ochronę jakości powietrza. Plan za jeden z celów wyznacza rozwój energetyki odnawialnej i ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń.
3	Projekt Strategia Energetyczna Ziemi Kłodzkiej <i>Dokument został poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.</i>	Plan jest spójny z projektem Strategii pod kątem dążenia do neutralności klimatycznej w regionie Ziemi Kłodzkiej.	Strategia za jeden ze swoich celów stawia Rozwój mocy wytwórczych OZE oparty na lokalnych potencjałach, które przyczynią się bezpośrednio do ochrony środowiska oraz będą sprzyjać działaniom mającym na celu adaptację do zmian klimatycznych. Plan za jeden z celów wyznacza rozwój energetyki odnawialnej i ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń.
4	Projekt Międzygminny Plan Zrównoważonej Mobilności	Plan jest spójny z projektem Strategii pod kątem dążenia do obniżenia wpływu transportu na środowisko i klimat na terenie Kłodzkiej Wstęgi Sudetów.	Oba dokumenty w swoich założeniach i działaniach mają na celu obniżenie wpływu transportu na środowisko i klimat poprzez wprowadzanie niskoemisyjnego transportu publicznego oraz wprowadzanie rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeni publicznej.

Źródło: Opracowanie własne

Z analizy powiązania Planu z innymi dokumentami strategicznymi wynika, że cele Planu są spójne z celami polityki rozwoju powiatu, ta zaś uwzględnia zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Występuje potencjalna współzależność analizowanych dokumentów w zakresie kształtowania przestrzeni KWS z jego przygotowaniem się do sprawnego funkcjonowania w zmieniających się warunkach klimatycznych. Konieczna jest ciągła analiza i aktualizacja celów i sposobu ich realizacji pod kątem ich zgodności z budowaniem potencjału adaptacyjnego Kłodzkiej Wstęgi Sudetów.

3 Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy

3.1 Metodyka

Przy sporządzaniu Prognozy wykorzystano metodę analizy treści oraz metody eksperckie. Główną metodą analizy i oceny oddziaływania Planu na środowisko były metody macierzowe, które wykorzystano do:

- 1) analizy i oceny wpływu Planu na osiągnięcie celów ochrony środowiska,
- 2) analizy i oceny oddziaływania Planu na elementy środowiska i ich wzajemne powiązanie.

Ocen dokonano zgodnie z przyjętą skalą:

1) Zadanie służy bezpośrednio realizacji celu ochrony środowiska; 2) Zadanie będzie pozytywnie oddziaływało na dany element środowiska	++
1) Zadanie pośrednio może przyczynić się do realizacji celu ochrony środowiska; 2) Zadanie będzie raczej pozytywnie oddziaływało na dany element środowiska	+
1) Zadanie nie ma wpływu na realizację celu ochrony środowiska; 2) Jego oddziaływanie na środowisko jest neutralne	0
1) Zadanie nie służy realizacji celu ochrony środowiska; 2) Zadanie może negatywnie oddziaływać na środowisko i możliwe jest minimalizowanie tego oddziaływania	-
1) Zadanie pozostaje w sprzeczności z realizacją celu ochrony środowiska; 2) Może negatywnie oddziaływać na środowisko i możliwości minimalizowania tego oddziaływania są ograniczone	--

Źródło: Opracowanie własne

3.2 Etapy pracy

Proces oceny oddziaływania na środowisko został przeprowadzony w następujących etapach:

1. **Opis stanu środowiska (identyfikacja potencjalnych receptorów).** W opisie stanu środowiska skoncentrowano się na elementach środowiska, które mogą podlegać wpływowi działań adaptacyjnych wskazanych w Planie. Należą do nich w szczególności obszary ważne dla różnorodności biologicznej, ochrony flory i fauny oraz pełniące funkcje przyrodnicze, klimatyczne, hydrologiczne i biologiczne. Opisano wszystkie formy ochrony przyrody znajdujące się w granicach opracowania. Opisano elementy cennego krajobrazu kulturowego. Odniesiono się do środowiska terenu KWS uwzględniając jego funkcjonalne powiązania przyrodnicze z otoczeniem.
2. **Ocena wpływu działań adaptacyjnych na osiągnięcie celów ochrony środowiska.** Dokonano identyfikacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia Planu. Źródłami celów ochrony

środowiska są dokumenty strategiczne, które wyrażają politykę w zakresie ochrony środowiska - zostały podane na końcu Prognozy. Dokonując identyfikacji celów ochrony środowiska kierowano się szczegółowością Planu i uwzględniono szczególne problemy ochrony środowiska, z którymi boryka się teren KWS oraz zagrożenia wskazane w uzgodnieniu zakresu i szczegółowości Prognozy. Analiza i ocena została wykonana z wykorzystaniem macierzy oraz skali przedstawionej w rozdz. 3.1.

3. **Ocena oddziaływania działań adaptacyjnych na poszczególne elementy środowiska.** Analiza i ocena została wykonana z wykorzystaniem macierzy oraz skali przedstawionej w rozdz. 3.1. Uwzględniono charakter oddziaływań (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane), czas trwania (krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe), trwałość (stałe i chwilowe), trwanie skutków (odwracalne, nieodwracalne), zasięg (lokalne, ponadlokalne), prawdopodobieństwo (prawdopodobne, niepewne).
4. **Ocena przewidywanych negatywnych oddziaływań działań adaptacyjnych na środowisko.** Działania adaptacyjne, wskazane w etapie 3 jako potencjalnie oddziałujące negatywnie na środowisko, poddane zostały kolejnej ocenie. W ocenie przedstawiono kategorie oddziaływań, opis oddziaływania i potencjalne jego skutki, charakter oddziaływań, możliwość skumulowania i możliwe działania minimalizujące.
5. Analizy i oceny wcześniejszych etapów pozwoliły na **sformułowanie rekomendacji** w zakresie:
 - wzmocnienia oddziaływań pozytywnych Planu,
 - zapobiegania negatywnym oddziaływaniom na środowisko lub ograniczanie skali oddziaływania,
 - kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko.

4 Charakter i stan środowiska. Problemy ochrony środowiska

W niniejszym rozdziale opisano charakter i stan środowiska obszaru KWS uwzględniając jego funkcjonalne powiązania przyrodnicze z otoczeniem. Niektóre z działań adaptacyjnych mogące potencjalnie oddziaływać na środowisko mogą mieć wpływ na różne komponenty środowiska. W związku z tym, że na etapie tworzenia Planu nie jest znana lokalizacja ani wielkość poszczególnych działań (projekt Międzygminnego Planu adaptacji do zmian klimatu dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów- jest dokumentem strategicznym i kierunkowym) jest nie możliwe określenie ich siły. W sytuacji stwierdzenia możliwego negatywnego oddziaływania zadań, w rozdziale 5 i Załączniku nr 3 do Prognozy odniesiono się bardziej szczegółowo do potencjalnego zakresu oddziaływania konkretnego zadania.

4.1 Położenie i uwarunkowania fizjograficzne Kłodzkiej Wstęgi Sudetów

Pod względem administracyjnym LGD KWS położone jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie kłodzkim. Całkowita powierzchnia obszaru Stowarzyszenia wynosi 1 441 km², z czego największą powierzchnią odznacza się gmina Bystrzyca Kłodzka (ok. 339 km², tj. 23,5%), natomiast najmniejszą gmina Polanica-Zdrój (ok. 17 km², tj. 1,2%).

LGD położona jest w całości w obrębie prowincji Masyw Czeski i podprowincji Sudety z Przedgórzem Sudeckim oraz na następujących makroregionach: Sudety Wschodnie i Sudety Środkowe, obejmujących obszar następujących mezoregionów: Pogórze Orlickie (gm. Lewin Kłodzki, gm. Kudowa-Zdrój), Góry Bardzkie (gm. Kłodzko), Obniżenie Ścinawki (gm. Kłodzko, gm. Radków, gm. Szczytna), Rów Górnej Nysy (gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Kłodzko, gm. Międzyzlesie, gm. Polanica- Zdrój), Kotlina

Kłodzka (gm. Kłodzko, gm. Szczytna, gm. Kotlina Kłodzka), Góry Złote (gm. Kłodzko, gm. Stronie Śląskie, gm. Łądek-Zdrój), Masyw Śnieżnika (gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Kłodzko, gm. Międzylesie, gm. Stronie Śląskie, gm. Łądek Zdrój), Góry Orlickie (gm. Szczytna, gm. Lewin Kłodzki, gm. Duszniki-Zdrój), Góry Stołowe (gm. Radków, gm. Szczytna, gm. Lewin Kłodzki, gm. Kudowa-Zdrój, gm. Polanica-Zdrój), Góry Bystrzyckie (gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Międzylesie, gm. Szczytna, gm. Duszniki Zdrój, gm. Polanica-Zdrój), Góry Kamienne (gm. Radków), Obniżenie Noworudzkie (gm. Kłodzko, gm. Radków).

Cały obszar powiatu jest wyraźnie zróżnicowany fizjogeograficznie. Jego centralną część zajmują Sudety Środkowe, a obrzeżenie niecki tworzą prekambryjskie, metamorficzne bloki starszych górotworów, takie jak Góry Sowie, Góry Orlickie oraz Góry Bystrzyckie.¹

Jednym z najbardziej interesujących mezoregionów Sudetów Środkowych są Góry Stołowe, będące jedynym w Polsce obszarem o budowie płytowej. Góry te zbudowane są z ławic piaskowców leżących płasko na marglach górnokredowych. Masyw Gór Stołowych opada wysokimi, skalistymi progami (300 m) w kierunku sąsiednich obniżeń. Kulminacją Gór Stołowych są bastiony skalne zbudowane z najodporniejszych piaskowców ciosowych, takich jak Wielki i Mały Szczeliniec (919 m n.p.m.). Od południa Góry Stołowe sąsiadują z metamorficznymi i granitowymi Górami Orlickimi. Ta geologiczna różnorodność przyczynia się do bogactwa form rzeźby terenu.

Lokalna Grupa Działania Kłodzka Wstęga Sudetów cechuje się dużym zróżnicowaniem ukształtowania terenu, co wpływa na przepływ wód przez gminy, zagrożenie powodziowe oraz kształtowanie warunków wodnych podczas suszy. W centralnej części znajduje się Kotlina Kłodzka (350-450 m n.p.m.) z górnym biegiem rzeki Nysy Kłodzkiej. Kotlina jest otoczona od zachodu przez Góry Bystrzyckie, Góry Orlickie i Góry Stołowe, od północy przez Góry Sowie i Góry Bardzkie, a od wschodu przez Masyw Śnieżnika, Góry Bialskie i Góry Złote. Najwyższym szczytem na terenie Stowarzyszenia jest Śnieżnik, wznoszący się na 1 425 m n.p.m.

Teren KWS charakteryzuje się znacznymi spadkami w kierunku centralnie położonej Kotliny Kłodzkiej. Topografia Kłodzkiej Wstęgi Sudetów (góry otaczające obniżenie terenu oraz rozbudowana sieć rzeczna) ma istotny wpływ na zjawiska klimatyczne i ich skutki. Zlewnia Nysy Kłodzkiej jest uznawana za jedną z najbardziej narażonych na prognozowane zmiany opadów i związane z nimi ryzyko powodzi. Gwałtowne zwiększenie ilości opadów lub wiosenne roztopy powodują spływ wód z wyższych partii terenu, co może prowadzić do powodzi i podtopień na niżej położonych, często gęsto zaludnionych i zainwestowanych obszarach. Ponadto, góry stanowią przeszkodę dla przemieszczających się mas powietrza i frontów atmosferycznych, co sprawia, że obszar Stowarzyszenia jest narażony na gwałtowne zmiany pogodowe (opady, silne wiatry). Wśród gmin należących do KWS, najbardziej narażoną na podtopienia i powodzie jest gmina Kłodzko, ponieważ leży ona na najniższej położonych terenach z wyraźnie zaznaczonym korytem Nysy Kłodzkiej.

Według podziału hydrograficznego Polski KWS leży w obszarze 21 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych. Jest to gęsta sieć w kształcie wachlarza a centralnym elementem tej sieci jest rzeka Nysa Kłodzka wraz z licznymi dopływami oraz rozbudowaną infrastrukturą melioracyjną, taką jak rowy i kanały, a także licznymi zbiornikami wodnymi, w tym stawami hodowlanymi oraz zbiornikami retencyjnymi i przeciwpowodziowymi. Obszar LGD KWS leży głównie w Dorzeczu Odry, w Regionie Wodnym Środkowej Odry, jednak południowo-zachodnia część Stowarzyszenia znajduje się w Dorzeczu Łaby, w Regionie Wodnym Orlicy, a południowa część w zasięgu Regionu Wodnego Metuje. Wszystkie wymienione Regiony Wodne podlegają Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Ocena stanu wykazała, że spośród 17 ocenianych JCWP, wszystkie charakteryzują się ogólnym stanem złym, natomiast pozostałe JCWP nie były poddane ocenie. Pod względem stanu/potencjału ekologicznego, 2 JCWP charakteryzują się dobrym stanem/potencjałem ekologicznym, 11

¹ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028

umiarkowanym, natomiast 2 słabym stanem/potencjałem ekologicznym. Pozostałe 6 jednostki nie zostały ocenione z uwagi na brak badań biologicznych lub fizykochemicznych. Pod względem stanu chemicznego, 6 JCWP odznacza się dobrym stanem, 12 niższym niż dobrym, natomiast dla trzech nie dokonano oceny. W konsekwencji powyższego, wszystkie JCWP w zasięgu Stowarzyszenia zagrożone są ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Dla większości z nich głównym zagrożeniem są:

- rozwój obszarów zurbanizowanych, ze szczególnym uwzględnieniem odpływu miejskiego (wody opadowe), transportu i turystyki,
- działalność rolnicza: nawożenie i depozycja,
- działalność inżynierska: budowle piętrzące, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne), obiekty mostowe.

Pod względem Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd), obszar Lokalnej Grupy Działania Kłodzka Wstęga Sudetów obejmuje pięć jednostek. Są to:

- PLGW6000109, obejmująca północną część gminy Łądek-Zdrój oraz wschodnią część gminy Kłodzko (ok. 0,45 km²),
- PLGW6000125, która obejmuje niemalże całą gminę Radków, Polanica-Zdrój, Międzylesie, Duszniki-Zdrój, Bystrzyca Kłodzka, Szczytna, Kłodzko oraz niewielką część gminy Łądek-Zdrój, Lewin Kłodzki, Stronie Śląskie i Kudowa - Zdrój (ok. 850,83 km²),
- PLGW6000126, w której granicach znajduje się praktycznie cała gmina Stronie Śląskie, Łądek-Zdrój, a także wschodnie tereny gminy Kłodzko i Bystrzyca Kłodzka (ok. 425,06 km²),
- PLGW5000137, obejmująca znaczną część gminy Lewin Kłodzki, Kudowa - Zdrój, a także zachodnią część gminy Radków, północno-zachodni fragment gminy Szczytna oraz zachodni fragment gminy Duszniki-Zdrój (ok. 92,83 km²),
- PLGW5000138, która obejmuje zachodnią część gminy Międzylesie i Bystrzyca Kłodzka oraz południową część gminy Szczytna i Duszniki-Zdrój (ok. 71,56 km²).

Dwie ostatnie wymienione JCWPd należą do dorzecza Łaby. PLGW5000137 zaliczono do Regionu Wodnego Metuje, natomiast PLGW5000138 do Regionu Wodnego Orlicy. Pozostałe jednostki należą do Dorzecza Odry, Regionu Wodnego Środkowej Odry. Wszystkie wymienione JCWPd podlegają Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Ich ogólny stan oceniono jako dobry, zarówno pod względem stanu chemicznego, jak i ilościowego. W konsekwencji nie są one zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Głównym zagrożeniem dla JCWPd na terenie Stowarzyszenia jest presja ilościowa.

W odniesieniu do Zbiorników Wód Podziemnych (ZWPd), na obszarze KWS wyznaczono trzy zbiorniki:

- Zbiornik 340 "Dolina kopalna rzeki Nysa Kłodzka", znajdujący się na pograniczu gminy wiejskiej i miejskiej Kłodzko,
- Zbiornik 339 "Śnieżnik Góry-Bialskie", obejmujący niemalże całą gminę Stronie Śląskie oraz południowo-wschodnią część gminy Bystrzyca Kłodzka i wschodnią część gminy Międzylesie,
- Zbiornik 341 "Niecka wewnętrznosudecka Kudowa - Zdrój-Bystrzyca Kłodzka", rozciągający się od gminy Kudowa - Zdrój, Lewin Kłodzki i Duszniki-Zdrój poprzez fragment gminy Szczytna, Polanica-Zdrój, Kłodzko aż po gminę Bystrzyca Kłodzka.

Obszar Lokalnej Grupy Działania Kłodzka Wstęga Sudetów (KWS) cechuje się zróżnicowanym zagospodarowaniem przestrzennym, co istotnie wpływa na kierunki działań adaptacyjnych w poszczególnych gminach. Znaczną część powierzchni KWS zajmują tereny w niewielkim stopniu przekształcone przez człowieka. Dominują tu lasy (48,18% obszaru), uprawy na gruntach ornych

(23,13% obszaru) oraz roślinność trawiasta (22,48% obszaru). Pozostałe tereny naturalne i półnaturalne, takie jak wody płynące, wody stojące, roślinność krzewiasta, zagajniki, zadrzewienia, uprawy trwałe, tereny niezabudowane i grunty nieużytkowane, stanowią łącznie 2,9% powierzchni KWS.

Duża ilość obszarów leśnych potencjalnie pozytywnie wpływa na odporność terenu na zmiany klimatu. Lasy, dzięki wysokiej retencji, mogą łagodzić negatywne skutki intensywnych opadów oraz susz, a także kształtować mikroklimat, jednak są również poważnie zagrożone przez postępującą zmianę klimatu, np. wycofywaniem się głównych gatunków iglastych, takich jak sosna zwyczajna, świerk pospolity, modrzew europejski i przebudową struktury gatunkowej. Zalesione tereny na obszarze KWS, znajdujące się głównie na terenach podgórskich i górskich otaczających Kotlinę Kłodzką, pełnią ważną rolę w przeciwdziałaniu powodziom w kotlinie. W działaniach adaptacyjnych kluczowe będzie wspieranie ich potencjału retencyjnego, zróżnicowanej struktury wiekowej, naturalnej struktury wielopiętrowej i wysokiej różnorodności biologicznej, a także promowanie zrównoważonej gospodarki leśnej. Gminy Stronie Śląskie (77,49%), Szczytna (64,05%), Duszniki-Zdrój (62,52%), Polanica-Zdrój (58,27%), Lądek-Zdrój (56,02%) i Lewin Kłodzki (52,90%) mają najwyższy udział powierzchni gruntów leśnych. Pozostałe gminy również charakteryzują się wyższym odsetkiem zalesienia niż średnia krajowa wynosząca 29,6%, z wyjątkiem gminy Kłodzko, której powierzchnia zalesiona wynosi 26,62%.

Uprawy na gruntach ornych zajmują średnio 23,13% obszaru KWS. Gminy Kłodzko (44,68%) i Radków (41,42%) mają najwyższy udział upraw rolnych, co wymaga szczególnego nacisku na wdrażanie działań adaptacyjnych w zakresie zrównoważonego rolnictwa i poprawy stosunków wodnych. W pozostałych gminach udział upraw rolnych nie przekracza 23%, z najniższymi wartościami w gminach Duszniki-Zdrój (0,89%), Stronie Śląskie (1,20%) i Polanica-Zdrój (1,85%).

Tereny uszczelnione, stanowiące 0,82% powierzchni KWS, to głównie obszary zabudowane miejskie i wiejskie. Dominuje tu zabudowa mieszkaniowa (1,87% jednorodzinna, 0,24% wielorodzinna), a także tereny komunikacyjne (0,46%), przemysłowo-składowe (0,13%) i handlowo-usługowe (0,04%). Inne formy zabudowy stanowią 0,56% obszaru. Choć tereny nieprzepuszczalne stanowią niewielki odsetek gruntów, lokalne zagęszczenie zabudowy, zwłaszcza w ośrodkach miejskich, może prowadzić do podtopień w wyniku intensywnych opadów. Dlatego działania adaptacyjne, zabezpieczające te tereny przed ekstremalnymi warunkami klimatycznymi, będą niezbędne we wszystkich gminach, ale przede wszystkim w gminie Kłodzko. Konieczne będzie podejmowanie działań z zakresu miejscowego zagospodarowania wody opadowej poprzez BZI lub rozwiązania hybrydowe, łączące metody konwencjonalne i BZI.

W regionalizacji klimatu Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn z 1984r., obszar Ziemi Kłodzkiej znajduje się w regionie Sudeckim, gdzie warunki klimatyczne kształtują się pod wpływem gór, słabnąc w kierunku północnym. W innym ujęciu teren ten został wyłączony z zasadniczej regionalizacji, a wcielono go do klasy terenów górskich, w której na przestrzenne zróżnicowanie klimatu wpływa wysokość nad poziom morza, ekspozycja zboczy, gęstość sieci dolin rzecznych itd. (Woś 1995). Odrębność klimatyczną tych obszarów podkreśla duża zmienność częstości typów pogody, na podstawie której powstała regionalizacja A. Wosia. W przypadku bioklimatycznej regionalizacji Polski Ziemia Kłodzka leży w regionie VI „podgórskim i górskim” o dużym zróżnicowaniu bioklimatycznym. Natężenie bodźców zmienia się od umiarkowanych na zboczach, po silne w dolinach i na szczytach (Kozłowska - Szczęśna i in. 1997).²

Analiza historycznych danych klimatycznych dotyczących warunków termicznych wykazała stopniowe, konsekwentne ocieplenie się klimatu w analizowanym obszarze. Dane z obu analizowanych stacji meteorologicznych to potwierdzają. Średnia roczna temperatura powietrza, notowana w latach 1990-2022 na stacji meteorologicznej w Kłodzku, wyniosła 8,3°C. Wartości te wahały się od 5,9°C w 1996

² Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028

roku do 9,45°C w 2018 roku. Na stacji Długopole - Zdrój, położonej w obszarze górskim, średnia roczna temperatura powietrza za lata 1990-2014 wyniosła 7,6°C, z minimalną wartością 5,7°C odnotowaną w 1996 roku i maksymalną wartością 8,98°C zarejestrowaną w 2014 roku. Tendencje wzrostowe były mniej wyraźne na tej stacji. Średnia roczna temperatura maksymalna powietrza wykazuje wyraźną tendencję wzrostową na obu stacjach meteorologicznych, z silniejszą tendencją na stacji w Kłodzku. Również absolutna temperatura maksymalna wykazuje tendencję wzrostową na obu stacjach, jednak jest ona mniej zdecydowana. Średnia roczna temperatura minimalna powietrza wykazuje zdecydowaną tendencję wzrostową na stacji w Kłodzku, natomiast na stacji w Dusznikach-Zdroju nie wykazuje wyraźnej tendencji. Absolutna temperatura minimalna wykazuje minimalną tendencję wzrostową na obu stacjach. Analiza rocznej zmienności sumy opadów wykazała nieznaczny trend wzrostowy na obu stacjach meteorologicznych. Najwyższa wartość zarejestrowana na stacji Kłodzko w latach 1990-2022 wyniosła 853,8 mm w 2010 roku, natomiast najniższa 338,7 mm w 2015 roku. Dane ze stacji Długopole-Zdrój za lata 2015-2022 wskazują na najwyższą roczną sumę opadów równą 1050,8 mm w 2020 roku oraz najniższą wynoszącą 587,9 mm w 2015 roku. Liczba dni w roku z opadem ≤ 10 mm, ≤ 20 mm i ≤ 30 mm wykazuje tendencję wzrostową na obu stacjach meteorologicznych. Najdłuższe okresy bezopadowe (opad < 1 mm/d) nie wykazują tendencji na stacji Kłodzko, a nieznacznie obniżają się na stacji Długopole - Zdrój. Liczba okresów bez opadów trwających ponad 5 dni stopniowo wzrastała, nasilając zjawisko suszy w Kotlinie Kłodzkiej (stacja Kłodzko), natomiast na stacji Długopole - Zdrój pozostaje niezmienna. Maksymalna roczna grubość pokrywy śnieżnej zdecydowanie obniża się na stacji Kłodzko, podczas gdy na stacji Długopole - Zdrój pozostaje względnie stabilna, choć z wyraźną tendencją spadkową w ostatnich latach.

4.2 Struktura przyrodnicza obszaru KWS. Obszary i obiekty chronione

Strukturę funkcjonalno – przestrzenną obszaru Stowarzyszenia tworzą elementy systemu przyrodniczego zarysowujące się bardzo wyraźnie od zachodu oraz na wschodzie obszaru. Tworzą je między innymi kompleksy leśne, obszary roślinności krzewiastej i trawiastej. Centralną część stanowią zaś uprawy na gruntach ornych. Na terenie LGD KWS ustanowiono następujące formy ochrony przyrody, które zajmują powierzchnię ok. 89 803 ha, co stanowi ok. 62,3% powierzchni całkowitej KWS:

1. **1 Park Narodowy:** Park Narodowy Gór Stołowych (kod: PL.ZIPOP.1393.PN.15), którego całkowita powierzchnia, wynosząca ok. 6 340,37 ha, skupia się w granicach gminy: Radków, Szczytna, Kudowa - Zdrój i Lewin Kłodzki. Park Narodowy Gór Stołowych został utworzony 08.10.1993 roku. Obejmuje on rozległą, piaszczystą płytę wypełniającą nieckę śródsudecką, pomiędzy Karkonoszami a Górami Bystrzyckimi i Orlickimi. Celem ochrony Parku jest przede wszystkim przyroda nieożywiona, ekosystemy, walory krajobrazowe oraz dziedzictwo kulturowe
2. **1 Park Krajobrazowy:** Śnieżnicki Park Krajobrazowy (kod: PL.ZIPOP.1393.PK.106), obejmujący swym zasięgiem tereny 5 gmin LGD: Stronie Śląskie Łądek-Zdrój, Bystrzyca Kłodzka, Międzyzlesie i Kłodzko. Został on wyznaczony 28.10.1981 roku. Jego całkowita powierzchnia wynosi 28 800 ha, z czego około 25 840 ha na obszarze Stowarzyszenia Kłodzka Wstęga Sudetów. Pozostały teren niniejszego Parku Krajobrazowego leży w granicach administracyjnych gminy Złoty Stok w powiecie ząbkowickim. Celem wyznaczenia Parku jest ochrona wartości przyrodniczych (ze szczególnym uwzględnieniem unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi), przyrody nieożywionej i zjawisk krasowych, a także zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym.
3. **2 Obszary Chronione Krajobrazu:**
 - Góry Bystrzyckie i Orlickie (kod: L.ZIPOP.1393.OCHK.365), którego cały obszar (ok. 22 550 ha) znajduje się w granicach gminy: Bystrzyca Kłodzka, Szczytna, Międzyzlesie, Duszniki-Zdrój,

Polanica-Zdrój i Lewin Kłodzki. Niniejszy Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony 01.01.1981 roku i obejmuje zalesione obszary masywów tworzące formę lasów piętra regła dolnego, łąk górskich i polan. Pod względem geologicznym Góry Bystrzyckie i Orlickie tworzą wspólny, równoległy blok prekambryjski, w którym pasmo Gór Bystrzyckich opada tektonicznym stopniem do Kotliny Kłodzkiej.

- Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie (kod: PL.ZIPOP.1393.OCHK.345) utworzony 01.01.1981 roku. Jego całkowita powierzchnia wynosi ok. 17 336 ha, z czego zaledwie ok. 3 793,34 ha stanowi obszar gminy Kłodzko. Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie obejmuje przede wszystkim grzbiety tych gór pomiędzy przełęczą Kłodzką na wschodzie a doliną Bystrzycy. Są one zbudowane ze sfałdowanych w orogenezie hercyńskiej skał paleozoicznych, czyli gównie zlepieńców, piaskowców i łupków a także skał wulkanicznych. Zarówno Góry Bardzkie jak i Sowie porasta las piętra regła dolnego.

4. **6 Rezerwatów Przyrody:**

- Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki (kod: PL.ZIPOP.1393.RP.1133), będący florystycznym rezerwatem przyrody ochrony roślin zielnych i krzewinek, reprezentującym leśny i borowy ekosystem podtypu borów górskich i podgórszych. Został on utworzony 20.10.1965 roku. Jego powierzchnia (objęta ochroną czynną) wynosi 213,19 ha i w całości znajduje się na terenie Stowarzyszenia. Celem ochrony niniejszego Rezerwatu jest zachowanie najwyższego wzniesienia polskiej części Sudetów Wschodnich z roślinnością zielną reprezentującą element górski i karpacki w Sudetach.
- Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem (kod: PL.ZIPOP.1393.RP.1127), będący fitocenotycznym rezerwatem przyrody, ochrony zbiorowisk nieleśnych (ekosystemu torfowiskowego (bagiennego), podtypu torfowisk wysokich). Został ustanowiony 26.02.1954 roku. Jego powierzchnia wynosi 231,88 ha (w tym całość obszaru objęta jest ochroną czynną) i znajduje się w granicach gminy Szczytna. Celem ochrony Rezerwatu jest zachowanie naturalnego obszaru bagiennych olszyn w zasięgu rzeki Ługi.
- Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki (kod: PL.ZIPOP.1393.RP.1129), będący krajobrazowym rezerwatem przyrody, ochrony krajobrazów naturalnych (różnych ekosystemów, podtypu mozaiki różnych ekosystemów). Został utworzony 16.01.1958 roku. Jego powierzchnia wynosi 2,75 ha i w całości znajduje się w granicach gminy Bystrzyca Kłodzka. Celem ochrony Rezerwatu jest zachowanie najwyższego wodospadu w Sudetach wraz z malowniczym wąwozem potoku Wilczki.
- Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia (kod: PL.ZIPOP.1393.RP.1080), będący rezerwatem przyrody nieożywionej, geologicznego i glebowego typu ochrony form tektonicznych i erozyjnych (ekosystemu podziemnego pochodzenia naturalnego). Został utworzony 01.07.1977 roku. Jego powierzchnia wynosi 233,4 ha i w całości znajduje się w granicach gminy Stronie Śląskie. Celem ochrony Rezerwatu jest zachowanie Jaskini Niedźwiedziej z bogatą szatą naciekową i znaleziskami kostnymi zwierząt plejstoceniowych, która stanowi cenne zimowisko nietoperzy, jak również zachowanie kompleksu leśnego porastającego dolinę rzeki Kleśnicy i zbocza gór Stroma i Śnieżnik, na terenie którego występuje zespół zjawisk krasowych oraz ważne zbiorowiska roślinne.
- Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki (kod: PL.ZIPOP.1393.RP.1084), będący leśnym rezerwatem przyrody, ochrony fitocenotycznych zbiorowisk leśnych (ekosystemu leśnego i borowego, podtypu lasów mieszanych górskich i podgórszych). Został utworzony 12.06.1963 roku. Jego powierzchnia wynosi 124,68 ha i w całości znajduje się w granicach gminy Stronie Śląskie. Celem ochrony Rezerwatu jest zachowanie fragmentu pierwotnego lasu naturalnego o charakterze puszczańskim w piętrze reglowym.

- Rezerwat Przyrody Nowa Morawa (kod: PL.ZIPOP.1393.RP.222). będący leśnym rezerwatem przyrody, ochrony florystycznej krzewów i drzew (ekosystemu leśnego i borowego, podtypu lasów mieszanych górskich i podgórskich). Został utworzony 13.10.1971 roku. Jego powierzchnia wynosi 22,16 ha i w całości znajduje się w granicach gminy Stronie Śląskie. Celem ochrony Rezerwatu jest zachowanie stanowiska cennej odmiany świerka.

5. 18 obszarów Natura 2000:

- Obszar Natura 2000 Góry Stołowe (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB020006.B), który został objęty dyrektywą ptasią w dniu 13.10.2007 roku. Nadany mu został status obszaru specjalnej ochrony ptaków. Ogólna powierzchnia Obszaru Natura 2000 Góry Stołowe znajdująca się w całości w zasięgu Lokalnej Grupy Działania Kłodzka Wstęga Sudetów, wynosi 19 816,75 ha. Obejmuje tereny gminy: Szczytna, Lewin Kłodzki, Radków, Kudowa - Zdrój i Duszniki-Zdrój.
- Obszar Natura 2000 Góry Stołowe (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020004.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony przez Komisję Europejską 15.01.2008 roku. Nadany mu został status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Łączna powierzchnia niniejszego Obszaru Natura 2000 wynosi 10 983,5700 ha i w całości znajduje się w granicach LGD KWS, tym samym obejmując gminę: Szczytna, Radów, Kudowa - Zdrój, Lewin Kłodzki.
- Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika_(kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020016.H), objęty dyrektywą siedliskową, został wyznaczony przez Komisję Europejską 13.02.2009 roku. Nadany mu został status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Całkowita powierzchnia tego Obszaru Natura 2000 wynosi 19 115,62 ha i znajduje się na terenie gminy: Stronie Śląskie, Międzyzlesie, Bystrzyca Kłodzka i Lądek-Zdrój.
- Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020019.H), objęty dyrektywą siedliskową został wyznaczony przez Komisję Europejską 13.02.2009 roku, natomiast w Polsce dopiero 02.10.2021 roku. Nadany mu został status specjalnego obszaru ochrony siedlisk. Całkowita powierzchnia Obszaru Natura 2000 Pasma Krowiarki wynosi 5 423,19 ha i zamyka się w granicach gminy: Bystrzyca Kłodzka, Lądek-Zdrój, Kłodzko i Stronie Śląskie.
- Obszar Natura 2000 Góry Orlickie (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020060.H), to objęty dyrektywą siedliskową, który został wyznaczony przez Komisję Europejską 13.02.2009 roku, natomiast w Polsce 02.10.2021 roku. Nadany mu został status obszaru ochrony siedlisk. Całkowita powierzchnia tego Obszaru wynosi 2 798,07 ha i obejmuje tereny gminy: Duszniki-Zdrój, Lewin Kłodzki i Szczytna.
- Obszar Natura 2000 Dzika Orlica (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020061.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony przez Komisję Europejską 13.02.2009 roku. Nadany mu został status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Całkowita jego powierzchnia wynosi 796,99 ha i znajduje się w granicach gminy: Bystrzyca Kłodzka, Międzyzlesie i Szczytna.
- Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020039.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony przez Komisję Europejską 13.02.2009 roku, natomiast w Polsce dopiero 05.08.2022 roku. Nadany mu został status specjalnego obszaru ochrony siedlisk. Powierzchnia Obszaru Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik wynosi 331,21 ha i znajduje się na terenie gminy Lewin Kłodzki, Szczytna i Duszniki-Zdrój.
- Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020083.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony przez Komisję Europejską 08.02.2011 roku, natomiast w Polsce 01.12.2021 r. Nadany mu został status specjalnego obszaru ochrony siedlisk. Powierzchnia tego Obszaru Natura 2000 wynosi 951,7 ha i zamyka się w zasięgu gminy Bystrzyca Kłodzka i Szczytna.

- Obszar Natura 2000 Biała Łądecka (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020035.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony 13.02.2009 roku. Nadany mu został status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Całkowita jego powierzchnia wynosi 156,7 ha i obejmuje gminę: Łądek-Zdrój, Kłodzko i Stronie Śląskie.
- Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020010.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony przez Komisję Europejską 15.01.2008 roku, natomiast w Polsce 12.08.2022 roku. Nadany mu został status specjalnego obszaru ochrony siedlisk. Jego powierzchnia wynosi 50,67 ha i znajduje się w granicach gminy Polanica-Zdrój i Szczytna.
- Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020014.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony 15.01.2008 roku. Nadany mu został status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Całkowita jego powierzchnia wynosząca 225,83 ha znajduje się w granicach gminy Szczytna.
- Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020033.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony przez KE 13.02.2009 roku, natomiast w Polsce 09.08.2022 roku. Nadany mu został status specjalnego obszaru ochrony siedlisk. Cały jego obszar o powierzchni 39,24 ha znajduje się w obrębie gminy Łądek-Zdrój.
- Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020070.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony 13.02.2009 roku. Nadany mu został status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Jego powierzchnia równa 12,42 ha zamyka się na terenach gminy Bystrzyca Kłodzka.
- Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020008.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony przez Komisję Europejską 15.01.2008 roku, natomiast w Polsce dopiero 03.04.2017 roku. Nadany mu został status specjalnego obszaru ochrony siedlisk. Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie znajduje się w całości (0,41 ha) w gminie Łądek-Zdrój.
- Obszar Natura 2000 Góry Żłote (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020096.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony 08.02.2011 roku. Nadany mu został status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Łączna powierzchnia niniejszego Obszaru Natura 2000 jest równa 7 128,9 ha, lecz w zasięgu Lokalnej Grupy Działania Kłodzka Wstęga Sudetów wynosi ona ok. 5 781,3 ha, tym samym obejmując tereny gminy: Łądek-Zdrój Kłodzko i Stronie Śląskie. Pozostała część Obszaru Natura 2000 Góry Żłote znajduje się w gminie Złoty Stok w powiecie ząbkowickim.
- Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020071.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony przez KE 13.02.2009 roku, natomiast w Polsce 13.08.2022 roku. Nadany mu został status specjalnego obszaru ochrony siedlisk. Jego całkowita powierzchnia wynosi 21 126,98 ha, ale w granicach Stowarzyszenia znajduje się zaledwie ok. 39,1 ha (gmina Kłodzko). Pozostała część obejmuje tereny powiatu wałbrzyskiego, dzierzoniowskiego, ząbkowickiego i świdnickiego.
- Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020062.H), objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony przez Komisję Europejską 13.02.2009 roku, natomiast w Polsce dopiero 16.10.2021 roku. Nadany mu został status specjalnego obszaru ochrony siedlisk. Ogólna powierzchnia Obszaru Natura 2000 Góry Bardzkie to 3 379,67 ha, natomiast w granicach LGD KWS wynosi ona ok. 351,83 ha (gmina Kłodzko). Reszta jego powierzchni znajduje się w gminie Nowa Ruda w powiecie kłodzkim oraz w gminie Stoszowice i Bardo w powiecie ząbkowickim.

- Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa (kod: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020043.H) objęty jest dyrektywą siedliskową i został wyznaczony przez KE 13.02.2009 roku, natomiast w Polsce 09.08.2022 roku. Nadany mu został status specjalnego obszaru ochrony siedlisk. Łączna jego powierzchnia jest równa 282,37 ha, lecz w obrębie Stowarzyszenia ok. 226,35 ha (gmina Kłodzko). Pozostała jego część znajduje się na terenie gminy Bardo w powiecie ząbkowickim.

6. 2 użytki ekologiczne:

- Biała Marianna (kod: PL.ZIPOP.1393.UE.0208133.193) o całkowitej powierzchni równej 46,0067 ha, obejmujący znaczną część Góry Krzyżnik, która niegdyś pełniła funkcję kamieniołomu, z którego wydobywano słynny w niniejszym regionie marmur zwany Białą Marianną. W dniu 24.03.2018 roku ustanowiono użytek ekologiczny o takiej samej nazwie. Podlega on ochronie ze względu na wysokie wartości przyrodnicze w postaci znacznej ilości siedlisk z wieloma rzadkimi i chronionymi gatunkami flory i fauny,
 - Rogóżka (kod: PL.ZIPOP.1393.UE.0208133.190) będący siedliskiem przyrodniczym i stanowiskiem rzadkich lub chronionych gatunków. Został ustanowiony 19.07.2016 ha. Na łącznej powierzchni wynoszącej 16,65 ha wyznaczono 3 strefy ochrony: strefę ochrony czynnej (regularnie zagospodarowanej), która obejmuje zbiorowiska łąk i muraw; strefę ochrony krajobrazowej – obejmującej nieczynny kamieniołom; strefę ochrony ścisłej w skład której wchodzi zbiorowiska leśne.,
7. 1 stanowisko dokumentacyjne: Sztolnia nr 18 w Podziemnej Trasie Turystyczno Edukacyjnej w Starej Kopalni Uranu w Kletnie (kod: PL.ZIPOP.1393.SD.209) będące antropogenicznym wyrobiskiem podziemnym. Niniejsze stanowisko dokumentacyjne, o powierzchni 17,7559 ha, zostało ustanowione 10.09.2010 roku i podlega ochronie ze względu na miejsca występowania formacji geologicznych oraz nagromadzenie tworów mineralnych w nieczynnym wyrobisku podziemnym.
8. **165 pomników przyrody:** Dominują pomniki przyrody w formie drzew, głównie gatunku dębu szypułkowego, żywotnika olbrzymiego, lipy drobnolistnej i buka pospolitego. Ponadto, trzy pomniki przyrody przybierają formę skał (gmina Bystrzyca Kłodzka, Kłodzko i Międzyzlesie), dwa formę jaskini (gmina Łądek-Zdrój i Międzyzlesie) i krzewów (gmina Łądek-Zdrój i Polanica-Zdrój) oraz jeden formę kamieniołomu (gmina Kłodzko) oraz źródła krasowego/wywierzyska (gmina Kłodzko). Największą liczebnością pomników przyrody odznacza się gmina Kłodzko (32 obiekty), natomiast najmniejszą gminą Stronie Śląskie (1 obiekt) ³.

Wymienione obszary pełniące funkcje przyrodnicze charakteryzują się najwyższymi walorami krajobrazowymi i wrażliwością na prowadzenie działań adaptacyjnych. W poniższej tabeli (Tabela 5) oraz na mapie (Rysunek 1) przedstawiono formy ochrony przyrody na terenie Stowarzyszenia Kłodzkiej Wstęgi Sudetów.

W zasięgu obszaru KWS występują również **4 korytarze ekologiczne** o randze głównej, czyli takich, których rolą jest zapewnienie łączności ekologicznej w skali całego kraju oraz włączenie obszaru Polski w paneuropejską sieć ekologiczną:

- Góry Stołowe GKZ-8A
- Góry Bystrzyckie GKZ08B
- Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C

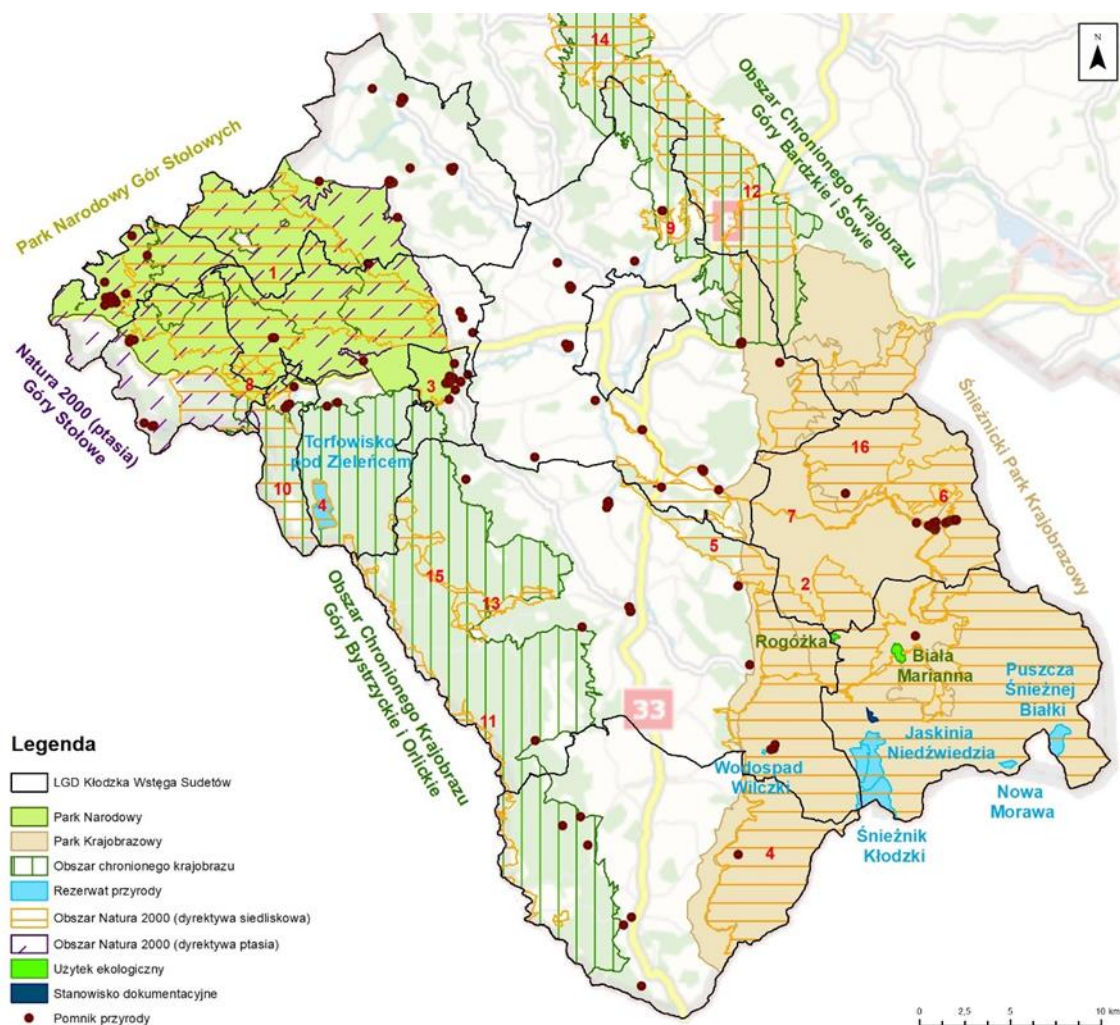
³ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/index.jsf>, dostęp: 04.10.2023 r.

- Góry Złote-Góry Sowie GKZ-7B

oraz 2 korytarze ekologiczne o randze krajowej:

- Góry Stołowe wschód KZ-5
- Góry Stołowe Południe KZ-5A

Wymienione powyżej korytarze ekologiczne stanowią składową Korytarza Zachodniego (KZ). Korytarz Zachodni (KZ) łączy kompleksy leśne Polski Zachodniej, od Sudetów poprzez Bory Dolnośląskie i Lasy Zielonogórskie po Puszcze Rzepińską i Park Narodowy Ujście Warty, gdzie dołącza do korytarza Północno-Centralnego⁴. Korytarze ekologiczne zapewniają łączność poszczególnych obszarów przyrodniczych oraz umożliwiają wariantowość przebiegu migracji. Korytarze ekologiczne umożliwiają migrację zwierząt zarówno w skali krajowej, jak i międzynarodowej.

Rysunek 1 Formy ochrony przyrody na obszarze KWS. Źródło: Opracowanie własne na podstawie dostępnych materiałów kartograficznych

⁴ <https://korytarze.pl/>

Tabela 5. Zestawienie form ochrony przyrody w obszarze KWS

Lp.	Forma ochrony przyrody	Obszar występowania w granicach KWS
1	Park Narodowy Gór Stołowych (PL.ZIPOP.1393.PN.15)	gm. Szczytna, gm. Lewin Kłodzki, gm. Radków, gm. Kudowa- Zdrój
2	Śnieżnicki Park Krajobrazowy (PL.ZIPOP.1393.PK.106)	gm. Kłodzko, gm. Stronie Śląskie, gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Międzyzlesie, gm. Lądek- Zdrój
3	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie (PL.ZIPOP.1393.OCHK.365)	gm. Duszniki- Zdrój, gm. Szczytna, gm. Lewin Kłodzki, gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Polanica- Zdrój, gm. Międzyzlesie
4	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie (PL.ZIPOP.1393.OCHK.345)	gm. Kłodzko
5	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki (PL.ZIPOP.1393.RP.1133)	gm. Stronie Śląskie, gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Międzyzlesie
6	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem (PL.ZIPOP.1393.RP.1127)	gm. Szczytna
7	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki (PL.ZIPOP.1393.RP.1129)	gm. Bystrzyca Kłodzka
8	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia (PL.ZIPOP.1393.RP.1080)	gm. Stronie Śląskie
9	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki (PL.ZIPOP.1393.RP.1084)	gm. Stronie Śląskie
10	Rezerwat przyrody Nowa Morawa (PL.ZIPOP.1393.RP.222)	gm. Stronie Śląskie
11	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB020006.B)	gm. Duszniki- Zdrój, gm. Szczytna, gm. Lewin Kłodzki, gm. Radków, gm. Kudowa- Zdrój
12	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020004.H)	gm. Szczytna, gm. Lewin Kłodzki, gm. Radków, gm. Kudowa- Zdrój
13	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020016.H)	gm. Stronie Śląskie, gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Międzyzlesie, gm. Lądek- Zdrój
14	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020019.H)	gm. Kłodzko, gm. Stronie Śląskie, gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Lądek- Zdrój
15	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020060.H)	gm. Duszniki Zdrój, gm. Szczytna, gm. Lewin Kłodzki
16	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020061.H)	gm. Szczytna, gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Międzyzlesie
17	Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020039.H)	gm. Duszniki-Zdrój, gm. Szczytna, gm. Lewin Kłodzki
18	Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020083.H)	gm. Szczytna, gm. Bystrzyca Kłodzka
19	Obszar Natura 2000 Biała Łądecka (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020035.H)	gm. Kłodzko, gm. Stronie Śląskie, gm. Lądek Zdrój
20	Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020010.H)	gm. Szczytna, gm. Polanica- Zdrój
21	Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020014.H)	gm. Szczytna
22	Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020033.H)	gm. Lądek Zdroj
23	Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020070.H)	gm. Bystrzyca Kłodzka
24	Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020008.H)	gm. Lądek Zdrój
25	Obszar Natura 2000 Góry Złote (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020096.H)	gm. Kłodzko, gm. Stronie Śląskie, gm. Lądek Zdrój

Lp.	Forma ochrony przyrody	Obszar występowania w granicach KWS
26	Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020071.H)	gm. Kłodzko
27	Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020062.H)	gm. Kłodzko
28	Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020043.H)	gm. Kłodzko

Źródło danych: Opracowanie własne

4.3 Użytkowanie zasobów i stan środowiska na obszarze LGD KWS

Gospodarka wodno - ściekowa

Powiat kłodzki zaopatruje w wodę większość mieszkańców tego rejonu. Na 14 gmin miejskich i wiejskich przypada 12 przedsiębiorstw wodociągowych nadzorujących dystrybucję wody w 47 wodociągach, o różnej wydajności, opartych na 77 ujęciach wody, z tego aż 21 zlokalizowanych jest na ciekach powierzchniowych. Udział poszczególnych odbiorców w zużyciu wody na terenie powiatu Kłodzkiego przedstawia Tabela 6.

Na koniec 2019 r., na terenie Kłodzkiej Wstęgi Sudetów długość sieci wodociągowej wynosiła 737 km. Najdłuższą sieć rozdzielczą wodociągów posiadała gmina Kłodzko (166 km), Radków (130 km), Bystrzyca Kłodzka (125 km), Szczytna (70 km), Lądek-Zdrój (60 km), Polanica-Zdrój (60 km), Kudowa - Zdrój (36 km), Międzylesie (35 km), Duszniki-Zdrój (23 km), Stronie Śląskie (21 km), Lewin Kłodzki (11 km).

Liczba przyłączy wodociągowych na koniec 2019 r. wynosiła 15 406 szt. Największą liczbę przyłączy do sieci wodociągu publicznego posiada gmina Kłodzko (3868 szt.), Bystrzyca Kłodzka (2567 szt.), Radków (1879 szt.), Szczytna (1817 szt.), Polanica-Zdrój (1500 szt.), Kudowa - Zdrój (1291 szt.), Lądek-Zdrój (945 szt.), Międzylesie (608 szt.), Duszniki-Zdrój (411 szt.), Stronie Śląskie (360 szt.), Lewin Kłodzki (160 szt.).

Stopień wyposażenia powiatu kłodzkiego w sieć kanalizacji sanitarnej jest stosunkowo dobry - łączna długość wraz z przyłączami, wynosi 559 km. Siecią kanalizacyjną objętych jest ok. 65,6% mieszkańców powiatu kłodzkiego.

Najdłuższą sieć kanalizacji sanitarnej na koniec 2019 r. na obszarze KWS posiadała gmina Radków (70 km), Stronie Śląskie (68 km), Kłodzko (56 km), Bystrzyca Kłodzka (45 km), Polanica-Zdrój (39 km), Kudowa - Zdrój (32 km), Duszniki-Zdrój (28 km), Lewin Kłodzki (23 km), Lądek-Zdrój (20 km), Szczytna (9 km), Międzylesie (9 km).

Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej na obszarze objętym Planem na koniec 2019 r. wynosiła 10 054 szt. Największą liczbę przyłączy do kanalizacji sanitarnej posiadała gmina Kłodzko (2583 szt.), Bystrzyca Kłodzka (1372 szt.), Kudowa - Zdrój (1195 szt.), Radków (1118 szt.), Polanica-Zdrój (1000 szt.), Lądek-Zdrój (826 szt.), Stronie Śląskie (613 szt.), Duszniki- Zdrój (411 szt.), Szczytna (323 szt.), Lewin Kłodzki (307 szt.), Międzylesie (306 szt.).⁵

Tabela 6. Gospodarka wodno - ściekowa w powiecie kłodzkim

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zużycie wody ogółem [dam³]										
6 144,5	5 877,6	5 835,4	5 991,0	6 083,1	6 089,5	6 444,7	6 030,6	5 501,7	5 482,9	5 636,8
Zużycia wody przemysł [dam³]										
661	562	601	613	675	673	620	558	366	384	389
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]										
10,8	9,6	10,3	10,2	11,1	11,1	9,6	9,3	6,7	7,0	6,9

⁵ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zużycie wody na 1 mieszkańca [m³]										
36,9	35,6	35,5	36,8	37,6	37,9	40,3	38,0	35,8	36,2	37,7
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ogółem [dam³]										
4 559,0	4 655,0	4 588,0	4 570,0	4 718,0	4 624,0	4 698,0	5 337,0	5 873,0	5 818,0	8 221,0
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ogółem na 1 mieszkańca [m³]										
27,4	28,2	27,9	28,0	29,1	28,8	29,4	33,7	38,2	38,4	55,0
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane razem [dam³]										
4 518	4 640	4 564	4 543	4 686	4 594	4 698	5 326	5 873	5 774	5 810
Ścieki przemysłowe i komunalne nieoczyszczane odprowadzone z zakładów przemysłowych [dam³]										
41	15	24	27	32	30	0	11	0	44	2 396
Ścieki przemysłowe i komunalne nieoczyszczane odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam³]										
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,0

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

Jakość powietrza

Do czynników klimatycznych mających wpływ na koncentrację zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu kłodzkiego zaliczono:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja ze środków transportu i komunikacji,
- emisja niezorganizowana.

Na terenach Kłodzkiej Wstęgi Sudetów podstawowym źródłem zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza jest emisja antropogeniczna, pochodząca głównie z:

- nieekologicznych źródeł ciepła (kotłownie zakładowe, paleniska indywidualne) - emisja do atmosfery pyłów i dymów,
- mechanicznych środków transportu - emisja do atmosfery dymów i gazów,
- źródeł wtórnych („dzikie wysypiska”) - emisja do atmosfery niebezpiecznych związków pochodzących z rozkładu lub niewłaściwego składowania śmieci oraz nieprzyjemnych związków lotnych (zapachy),
- zanieczyszczenia napływające z sąsiednich terenów.

Do zakładów najbardziej uciążliwych dla jakości powietrza na terenie powiatu kłodzkiego możemy zaliczyć m.in.:⁶

- APIS Fijałkowski, Bloch Spółka Jawna, 57- 516 Stara Bystrzyca, Nowa Bystrzyca,
- „WEAR PLATES TECHNOLOGIES” Sp. z o. o., ul. Kłodzka 20C, 57-402 Nowa Ruda
- Omya Sp. z o. o., Oddział Romanowo, ul. Bystrzycka 21, 37-360 Odrzychowice Kłodzkie
- Orion Sp. z o. o., 57-400 Nowa Ruda-Słupiec, ul. Spacerowa 26
- Steinpol Central Services Sp. z o.o. z/s w Rzepinie, ul. Fabryczna 13, 69-110 Rzepin, Oddział w Kłodzku przy ul. Objazdowej 5
- Calor Energetyka Ciepła Sp. z o.o., 42-580 Wojkowice, ul. G. Morcinka 38
- „Ciepłownictwo” Sp. z o.o., ul. Kłodzka 31/33, 57-402 Nowa Ruda

⁶ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028

- Instytut Elektrotechniki Zakładu Doświadczalnego III, ul. Wojska Polskiego 51, 57-530 Międzyzlesie
- UMICORE AUTOCAT POLAND Sp. z o. o., 57-402 Nowa Ruda, ul. Słupiecka 31
- ZPAS Zakład Produkcji Automatyki Sieciowej S.A., 57-413 Wolibórz, Przygórze 209
- „Ostheimer – Akok Nowa Ruda” Sp. z o.o., Sp. Komandytowa, 57-402 Nowa Ruda, ul. Kłodzka 35
- Zakładu Usług Technicznych Sp. z o. o., 57- 550 Stronie Śląskie, ul. Hutnicza 12

Podkreślone zakłady znajdują się bezpośrednio na terenie KWS.

Na potrzeby ocen jakości powietrza obszar KWS zaliczany jest do strefy dolnośląskiej.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2023 r. przeprowadzonej w województwie dolnośląskim⁷, po przeanalizowaniu wszystkich dostępnych i zgromadzonych danych pomiarowych, dotyczących poziomów stężeń poszczególnych zanieczyszczeń stwierdzono, że głównym problemem są przekroczenia:

- Dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne- pył zawieszony PM10 (24-h)
- Dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe: ozon, arsen w pyłe zawieszonym PM10 (rok) oraz benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10 (rok)
- Przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu

W dokumencie⁸ określającym jakość powietrza dla powiatu kłodzkiego, w 2021 roku stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości:

- Przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu
- przekroczenie dopuszczalnej liczby przekroczeń normy średniodobowej dla pyłu zawieszzonego PM10
- przekroczenie normy średniorocznej zarówno w fazie II, jak i w fazie I dla pyłu zawieszzonego PM2,5
- przekroczenie stężenia docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10

W związku z powyższym zauważamy, iż powyższe przekroczenia pokrywają się ze sobą i nie uległy polepszeniu na przestrzeni 2 lat.

Zgodnie z klasyfikacją zawartą w *Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2023*, strefę dolnośląską zaliczono do klasy A/C/A1/D2 ze względu na ochronę zdrowia i klasy A/D2 ze względu na ochronę roślin. Ocena za rok 2024 dla województwa dolnośląskiego opiera się głównie na metodzie bazującej na analizie zweryfikowanych danych pomiarach ze stacji rozmieszczonych w województwie. Wykorzystane modelowanie do utworzenia map z przekroczeniami ma mniejszą wagę, przez wzgląd na przetwarzanie otrzymanych danych pomiarowych oraz emisyjnych.

Pomimo znaczącego spadku stężeń, wysokie poziomy benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 nadal stanowią istotny problem w województwie dolnośląskim. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie stężenia tego zanieczyszczenia były rejestrowane w okresach grzewczych (styczeń – marzec, październik – grudzień). Główną przyczyną przekroczeń jest tzw. niska emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków. Specyficznym problemem dla województwa dolnośląskiego są

⁷ „Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2023”, GIOŚ, Wrocław, 2024

⁸ *Jakość powietrza na obszarze powiatu kłodzkiego informacja za rok 2021 na podstawie państwowego monitoringu środowiska, Wrocław 2022*

od wielu lat przekroczenia poziomu docelowego arsenu. W przypadku tego zanieczyszczenia nie obserwuje się różnic sezonowych; podwyższone stężenia występują zarówno latem, jak i zimą, co wskazuje na dominujący wpływ emisji ze źródeł przemysłowych.

Gospodarka odpadami

System gospodarowania odpadami komunalnymi zapewnił mieszkańcom odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych, zlokalizowanych na terenie KWS. Właściciele tych nieruchomości mieli możliwość pozbycia się każdej ilości wytworzonych odpadów komunalnych, zbieranych w sposób selektywny lub zmieszany w sposób zorganizowany przez poszczególne gminy zgodnie z Ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Na obszarze KWS działają następujące Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych:

- PSZOK w Dusznikach-Zdrój, ul. Słowackiego 32a,
- PSZOK w Kudowie-Zdrój, ul. ul. A. Fredry 8,
- PSZOK w Lewinie Kłodzkim ul. Kolejowa,
- PSZOK przy siedzibie Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Strachocinie 38C, 57-550 Stronie Śląskie,
- PSZOK w Polanicy-Zdrój ul. Polna 1,
- PSZOK w Łądku Zdrój ul. Kłodzka 63 (teren byłej kompostowni)
- PSZOK w Międzyzlesiu pl. Wolności 16,
- PSZOK w Bystrzyce Kłodzkiej ul. Zamenhofs 41,
- PSZOK w Szczytnej ul. Poczta 11.
- PSZOK w Kłodzku ul. Sierpowa
- PSZOK na składowisku odpadów komunalnych „Kępny Ług” na ul. Przedborskiej we Włoszczowie-odbiór odpadów z gminy Radków

Dodatkowo na terenie KWS zlokalizowana jest instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów – kompostownia: Ścinawka Dolna (gmina Radków), Szalejów Górny (gmina wiejska Kłodzko)

W 2022 r. z terenu KWS odebrano 24 397,61 ton zmieszanych odpadów komunalnych. Wg statystyk GUS w 2022 zebrano 19 509, 20 ton zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych, tj. średnio 268,9 kg/1 mieszkańca. Szczegółowe wartości odebranych odpadów z poszczególnych gmin przedstawia poniższa tabela [Tabela 7]⁹.

Tabela 7. Gospodarka odpadami na terenie Kłodzkiej Wstęgi Sudetów (dane na rok 2022)

Bystrzyca Kłodzka	Kłodzko	Międzyzlesie	Stronie Śląskie	Radków	Szczytna	Łądek- Zdrój	Lewin Kłodzki	Kudowa- Zdrój	Duszniki- Zdrój	Polanica- Zdrój
Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku ogółem [t]										
4 259,20	3 777,77	1 504,96	2 034,98	1 941,68	1 247,98	2 385,13	351,52	3 133,10	1 567,47	2 193,82
Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku z gospodarstw domowych [t]										

⁹ Bank Danych Lokalnych, 2022

Bystrzyca Kłodzka	Kłodzko	Międzylesie	Stronie Śląskie	Radków	Szczytna	Lądek- Zdrój	Lewin Kłodzki	Kudowa- Zdrój	Duszniki- Zdrój	Polanica- Zdrój
3 386,62	3 735,44	1 296,44	1 939,98	1 663,68	976,10	2 206,68	301,14	2 216,34	763,64	1 023,14
Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca [kg]										
242,2	227,8	219,6	296,1	227,1	178,9	312,9	179,3	331,6	380,1	361,8
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku ogółem [t]										
1 384,68	1 561,72	404,08	1 177,28	1 207,73	1 119,91	1 205,04	231,44	1 899,25	908,59	1 650,72
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku z gospodarstw domowych [t]										
1 173,34	1 555,72	361,64	1 177,28	1 091,94	1 105,48	1 155,27	215,34	1 638,56	764,82	1 361,10

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

Rolnictwo

Ze względu na znaczący udział różnych rodzajów upraw (na gruntach ornych i trwałych), które stanowią około 23,52% całkowitej powierzchni Stowarzyszenia, sektor rolniczy jest szczególnie narażony na zmiany klimatyczne. Największymi zagrożeniami dla rolnictwa są zmiany w warunkach termicznych i opadowych. Systematyczny wzrost temperatury oraz przewidywane dalsze ocieplenie klimatu (wzrost zarówno minimalnych, jak i maksymalnych temperatur powietrza, średnich rocznych temperatur powietrza, a także liczby dni gorących i upalnych) mogą prowadzić do nasilenia zjawiska suszy, które już obserwowane jest na terenie Lokalnej Grupy Działania Kłodzka Wstęga Sudetów. Wzrost liczby dni z intensywnymi opadami może natomiast zwiększyć ryzyko podtopień i powodzi. Takie zmiany mogą powodować zniszczenia upraw: brak wody może prowadzić do przesuszenia gleby, usychania, gorszego wzrostu i owocowania roślin, natomiast nadmierne opady mogą powodować erozję, co negatywnie wpływa na żyzność gleby, podatność roślin na choroby oraz obumieranie korzeni. Dodatkowo nadmierna erozja powoduje pogorszenie jakości wód. Zmiany te mogą również zaburzać dotychczasowe warunki wegetacyjne, przesuwając początek i koniec sezonu wegetacyjnego oraz prowadzić do konieczności zmian w dotychczas stosowanych uprawach.

Leśnictwo

Powierzchnia gruntów leśnych w granicach Kłodzkiej Wstęgi Sudetów (KWS) wynosi 66 077,2 ha, co stanowi około 45,9% obszaru Stowarzyszenia. Lasy publiczne stanowią około 96,4% wszystkich lasów, a prywatne 3,6%. Lasy publiczne Skarbu Państwa to około 96,3% lasów publicznych, z czego 89,9% jest zarządzane przez Polskie Gospodarstwo Leśne - Lasy Państwowe, 9,6% to parki narodowe, a 0,5% jest w zasobie Własności Rolnej; lasy gminne stanowią 3,7%. Obszar KWS obejmuje siedem nadleśnictw, w tym jedno należące do Parku Narodowego Gór Stołowych. Są to Nadleśnictwo Międzylesie, Lądek-Zdrój, Bystrzyca Kłodzka, Zdroje, Jugów i Bardo Śląskie. Dominującym gatunkiem drzew jest świerk, który stanowi średnio 67% powierzchni leśnej. Typ siedliskowy lasu w większości nadleśnictw to las mieszany górski świeży, natomiast w nadleśnictwach Bardo Śląskie i Jugów dominują odpowiednio las górski świeży i las wyżynny świeży. Wiek drzewostanu waha się głównie w klasach odnowienia i przerębowych, z wyjątkiem nadleśnictwa Jugów i Parku Narodowego Gór Stołowych, gdzie dominują starsze drzewostany. Różnice między typami siedliskowymi lasów wynikają głównie z ich położenia nad poziomem morza, przy czym lasy wyżynne świeże występują na płaskich wysoczyznach i dolnych stokach, a lasy górskie świeże na niższych partiach regla dolnego. Wszystkie typy siedliskowe występują głównie na glebach brunatnych.

Krajobraz kulturowy

Ziemia Kłodzka to teren dawnego hrabstwa kłodzkiego, który obejmuje Kotlinę Kłodzką wraz z otaczającymi ją terenami górskimi. W tym regionie poza szczytami gór, a także pięknym dzikiej

przyrody odnaleźć można zamki, pałace, twierdze, kopalnie, miejskie i podziemne trasy turystyczne, muzea i zabytkowe kościoły. Obszar KWS jest bogaty pod względem atrakcji kulturowych takich jak zabytkowe układy urbanistyczne, zabytki architektury i budownictwa będące pomnikami różnych kultur. W poniższej tabeli [Tabela 8] przedstawiono szacunkowe ilości poszczególnych rodzajów obiektów wpisanych do rejestru zabytków na terenie poszczególnych gmin, w obszarze który obejmuje Plan.

Tabela 8. Ilość poszczególnych rodzajów zabytków w obszarze KWS wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków

Gmina	Rodzaj obiektu	Ilość
Bystrzyca Kłodzka	dom mieszkalny	34
	kaplica	10
	kościół	23
	łącznik między plebanią a wikarówką	1
	mury obronne	4
	plebania wraz ze schodami	1
	publiczne	9
	ratusz	2
	wikarówka	1
	budynek bramny	1
	cmentarz	1
	dwór	9
	inne	3
	oficyna dworska	6
	pałac	1
	park	5
	pawilon parkowy	3
	plebania	3
	wieża	2
	Kłodzko	aleja
brama		5
bramny budynek		2
cmentarz		3
dom mieszkalny		1
dom przedpogrzebowy		1
dworzec		2
dwór		9
dzwonnica		1
gospodarczy		13
kaplica		8
kostnica		1
kościół		14
młyn		2
mur		6
oficyna mieszkalna		6
oranżeria		1
pałac		12
park		11
pawilon		2
plebania		1
przemysłowe		5
publiczne		1
tarasy		1

Gmina	Rodzaj obiektu	Ilość
	wieża	1
	zespół budynków	2
Międzylesie	dom mieszkalny	19
	dworzec	1
	dwór	6
	gospodarczy	2
	kaplica	4
	kościół	16
	młyn	1
	mur	1
	pałac	2
	park	1
	plebania	3
	publiczne	1
	sukiennice	1
	zamek	1
Stronie Śląskie	dworzec	1
	kaplica	2
	kościół	8
	przemysłowe	1
Radków	bramny budynek	1
	cmentarz	1
	dom mieszkalny	21
	dwór	6
	inne	1
	kaplica	82
	kościół	10
	mur	1
	mury obronne	1
	oficyna	3
	park	7
	pawilon	1
	publiczne	3
	ratusz	1
	spichlerz	1
	teatr, spichlerz, kaplica	1
	zamek	1
Szczytna	cmentarz	1
	dom mieszkalny	1
	kaplica	2
	kościół	3
	park	2
	zamek	1
Lądek- Zdrój	brama	1
	cmentarz	1
	dom mieszkalny	39
	dwór	4
	gospodarczy	1
	inne	1
	kościół	10
	most	1
mur oporowy	1	

Gmina	Rodzaj obiektu	Ilość
	oficyna dworska	2
	pałac	1
	park	5
	plebania	1
	przemysłowe	1
	publiczne	7
	ratusz	1
	zamek	1
	zespół	1
Lewin Kłodzki	dom mieszkalny	3
	dzwonnica	2
	kaplica	2
	kaplica mszalna	1
	kościół	2
	pałac	1
	park	1
	plebania	1
	ratusz	1
zamek	1	
Kudowa- Zdrój	chałupa	2
	cmentarz	1
	dom mieszkalny	1
	dzwonnica	4
	gospodarczy	1
	kaplica	1
	kościół	4
	park	1
	publiczne	4
Duszniki- Zdrój	dom mieszkalny	11
	kaplica	1
	kościół	2
	park	1
	przemysłowe	4
	publiczne	6
	ratusz	1
Polanica- Zdrój	kościół	1
	kaplica	1
	publiczne	4
	park	1

Źródło danych: <https://wsoz.ibip.wroc.pl>

Oprócz powyższych zabudowań zabytkowych na obszarze KWS obfituje w historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne, w tym wpisane do rejestru zabytków miasta/miejscowości, na terenie gmin: Bystrzyca Kłodzka, Kłodzko, Lądek-Zdrój, Międzyzlesie, Polanica-Zdrój, Radków, Stronie Śląskie oraz Kudowa - Zdrój. W miejscowościach często występują zabudowy z okresu międzywojennego oraz zabudowy willowo-ogrodowe.

4.4 Problemy ochrony środowiska na obszarze LKD KWS

Analiza stanu środowiska wykazała najważniejsze problemy ochrony środowiska z jakimi boryka się obszar Stowarzyszenia, którymi są:

- Wzrastające temperatury powodują nasilającą się od kilku lat suszę co sprawia, że cały teren KWS jest zagrożony jej skutkami, wpływając negatywnie na różnorodność biologiczną i produktywność systemów naturalnych, leśnych a także rolniczych, oraz na funkcjonowanie systemu rzecznoego,
- Wzrastające temperatury w okresie zimowym powodują skracanie czasu zalegania i grubość pokrywy śnieżnej, wpływając negatywnie na stosunki wodne regionu i alimentację wód podziemnych, co z kolei może pogłębiać występującą w regionie suszę,
- Zmiana warunków termicznych i opadowych powoduje przesuwanie granic ekosystemów i zasięgu występowania roślin i zwierząt, a także negatywnie wpływa na warunki wegetacyjne oraz powoduje zmianę składu gatunkowego lasów. Negatywny wpływ na różnorodność biologiczną lasów może być też powodowany przez bardzo wysokie progi pozyskiwania drewna w leśnictwie,
- Stan ekologiczny wód (JCWP) jest niewystarczający - na terenie występuje 17 JCWP, z czego wszystkie charakteryzują się złym stanem ogólnym. Analiza przeprowadzona w ramach KPRWP wykazała również konieczność podjęcia działań renaturyzacyjnych na prawie wszystkich rzekach na obszarze KWS. Jediną rzeką, która nie wymaga restytucji jest Bystrzyca Dusznicka płynąca wzdłuż granicy gminy Duszniki-Zdrój i gminy Szczytna,
- Podwyższona temperatura powietrza na terenach miast KWS wywołana istnieniem zwartej zabudowy, uszczelnionymi powierzchniami sprawia, że panują w nich złe stosunki higryczne. Przejawia się to nawet na obszarach, gdzie zwarta zabudowa nie występuje, a szybsze parowanie powoduje mniejszą retencję gruntową. Problemem potęgowanym wskutek procesów urbanizacyjnych jest – związane z ocieplaniem klimatu - coraz częstsze występowanie fal gorąca i dni upalnych nakładające się na zjawisko miejskiej wyspy ciepła,
- Problemy związane z systemem odwodnieniowym - w miastach regionu występują tereny, które w wyniku intensywnych opadów, są narażone na podtopienia z powodu uszczelnienia terenu i niewystarczającej przepustowości systemów odwodnienia. Gwałtowne opady bądź wiosenne roztopy powodują gwałtowny spływ wód i mogą powodować podtopienia miejskie,
- Gwałtowne zwiększenie ilości opadów bądź wiosenne roztopy powodują spływ wód z wyższych partii terenu i mogą powodować powodzie na terenach znajdujących się w dolnych partiach zlewni. Na terenie KWS są to często tereny najgęściej zaludnione. Co więcej, góry stanowią przeszkodę dla przemieszczających się mas powietrza i frontów atmosferycznych, wskutek czego obszar Stowarzyszenia narażony jest na gwałtowne zmiany pogodowe (opady, silne wiatry),
- Niska emisja wynikająca z dużego natężenia ruchu samochodowego i starych systemów grzewczych, będących przyczyną zanieczyszczeń powietrza oraz przekroczenia standardów jakości powietrza na terenie Stowarzyszenia pyłem PM10 (24-h i rok), benzo(a)pirenem w pyle PM10 (rok) oraz ozonem O₃ (rok). Zjawisko to pogarsza warunki życia mieszkańców z uwagi na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i - z dużym prawdopodobieństwem - wpływa negatywnie na ich stan zdrowia i długość życia,
- Niewłaściwie gospodarowanie odpadami przez mieszkańców powoduje pogorszenie jakości środowiska.

Zidentyfikowane problemy ochrony środowiska są również przedmiotem działań Planu adaptacji do zmian klimatu. Problemy te uwzględniono podczas wyboru głównych celów adaptacyjnych – szczególnie dotyczących ochrony środowiska.

5 Ocena wpływu Planu na osiągnięcie istotnych celów ochrony środowiska

Analiza i ocena wpływu Planu na osiągnięcie istotnych celów ochrony środowiska została wykonana przy pomocy macierzy i zgodnie z przyjętą skalą opisaną w rozdziale 3.1. Macierz przedstawiona została w załączniku 2. Przeprowadzona analiza pozwoliła ocenić, czy działania adaptacyjne zaplanowane w Planie przyczyniają się bezpośrednio i pośrednio realizacji ważnych celów ochrony środowiska oraz ochrony obszarów chronionych, czy też nie będą służyły realizacji celów ochrony środowiska. Podczas analizy nie stwierdzono działań adaptacyjnych pozostających w sprzeczności z celami środowiskowymi.

5.1 INICJATYWA I: Wdrażanie MGPA

Celem zadania (Zadanie 1) jest włączenie Miejskiego Planu Gospodarki Adaptacyjnej (MGPA) do wachlarza dokumentów strategicznych Gmin oraz KWS. MGPA zostanie w ten sposób ustanowione jako kluczowy dokument, który będzie ukierunkowywać długofalowe i systematyczne działania adaptacyjne oraz mitygacyjne. Jego implementacja ma na celu skuteczne przygotowanie regionu do zmian klimatycznych poprzez zdefiniowanie klarownych kryteriów pozyskiwania środków z funduszy krajowych, europejskich i międzynarodowych dla Gmin. Ponadto, MGPA stanowi fundamentalny element w realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego oraz służy jako przewodnik podczas wdrażania lokalnych inicjatyw i zadań Gminnych. Działania tego zadania to podjęcie uchwał przez Rady Gmin w celu uznania MGPA za dokument strategiczny (działanie O-1), akceptację MGPA przez Kłodzką Wstęgę Sudetów (KWS) (działanie O-2), przygotowanie szczegółowych informacji na temat MGPA dla kluczowych interesariuszy samorządu terytorialnego (działanie EI-1) oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych i nawiązanie współpracy z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami w kontekście wdrażania MGPA (działanie EI-2).

Zadanie (Zadanie 2) ma na celu systematyczne monitorowanie, ewaluacji oraz koordynacji planowanych działań w ramach MGPA w celu zapewnienia konsekwentnej realizacji planu i skutecznego osiągania jego celów. W ramach tych działań planowane jest powołanie Międzygminnego Zespołu ds. wdrażania MGPA (działanie O-3), ustalenie zasad współpracy oraz harmonogramu działania i raportowania dla tego zespołu (działanie O-4). Dodatkowo przewidziane są regularne cykliczne spotkania Międzygminnego Zespołu ds. wdrażania MGPA (działanie O-5) oraz przygotowywanie cyklicznych raportów z postępów we wdrażaniu i realizacji celów MGPA (działanie O-6). Istotnym elementem jest również przygotowanie regularnych informacji dotyczących postępu w realizacji MGPA, które będą kierowane do kluczowych interesariuszy samorządu terytorialnego, w tym Członków Zarządu KWS, Sołtysów, Rad Sołectw, Wójtów i Burmistrzów Gmin, Rad Gmin oraz pracowników Urzędów Gminnych (działanie EI-3). Ponadto, mieszkańcy będą regularnie informowani o postępach w realizacji MGPA za pomocą dedykowanych cyklicznych informacji (działanie EI-4).

Intencją zadania (Zadanie 3) jest informowanie mieszkańców o planowanych i realizowanych działaniach adaptacyjnych oraz mitygacyjnych na terenie KWS i poszczególnych Gmin, ich celach, skuteczności oraz etapie realizacji. Budowanie świadomości nowych kierunków działań na terenie regionu zwiększa zrozumienie i poparcie inicjatyw mających na celu adaptację i ograniczanie zmian klimatu. Działania obejmują współpracę z lokalnymi mediami (działanie O-7). Stworzenie bazy i systemu wzajemnego informowania o wydarzeniach kulturalnych i turystycznych w Gminach (działanie

O-8). Przygotowanie merytoryczne materiałów informacyjnych, skład, druk, budowa stron internetowych, publikacja treści w internecie (działanie O-9). Aktywizacja sołectw, organizacji pozarządowych, liderów lokalnych, ochotniczych straży pożarnych, kół gospodyń wiejskich, rad seniorów, rad parafialnych i innych w obszarach promocji działań adaptacyjnych oraz edukacji na temat klimatu i działań adaptacyjnych (działanie EL-5). Rozpowszechnianie informacji na temat realizowanych działań, w tym plakaty, broszury informacyjne, ogłoszenia na tablicach ogłoszeń w gminach, portalach społecznościowych, stronach internetowych własnych i podmiotów współpracujących (działanie EL-6). Spotkania informacyjne dla przedstawicieli innych JST: Starostów, Rad Powiatów, Wojewody, Urzędu Marszałkowskiego, podmiotów współpracujących przy realizacji działań adaptacyjnych i mitygacyjnych (działanie EL-7). Komunikowanie opinii publicznej efektów działania Gmin w zakresie adaptacji i mitygacji na terenie KWS i poza nim (działanie EL-8). Wykorzystanie mediów społecznościowych do informowania społeczeństwa o zachodzących zmianach w działaniach Gmin (działanie EL-9). Zakup materiałów i wyposażenia do działań edukacyjno-informacyjnych (działanie TI-1). Stworzenie kanałów informacyjnych w mediach społecznościowych na poziomie międzygminnym (działanie TI-2).

5.2 INICJATYWA II: Budowanie potencjału adaptacyjnego i współpraca międzygminna

Celem zadania (Zadanie 4) jest wsparcie współpracy międzygminnej we wdrażaniu MGPA i współpracy z innymi podmiotami zaangażowanymi w działania adaptacyjne i mitygacyjne, polegające na wymianę informacji i wzajemnym wsparciu we wdrażaniu Planu, pozyskiwaniu środków finansowych i zewnętrznego wsparcia. Współpraca jest wspierana przez doświadczenie KWS i Zespołu ds. przygotowania MGPA. Ma ona usprawnić osiągnięcie wizji i celów, oraz stymulować wymianę najlepszych praktyk, nowych idei i technologii i wpiąć wspólne działania edukacyjno-informacyjne.

Cel zostanie osiągnięty poprzez budowanie i rozwijanie partycypacyjnego zarządzania w gminach i KWS (działanie O-10). Inicjatywa obejmuje wszelkie formy wspierania zaangażowania społeczności lokalnych w procesy zarządzania, w tym organizację warsztatów, szkoleń i konsultacji społecznych. Działanie obejmuje także inicjowanie i rozszerzanie współpracy międzygminnej oraz tworzenie sieci współpracy w zakresie klimatu pomiędzy KWS, gminami i innymi podmiotami zaangażowanymi w działania adaptacyjne i mitygacyjne (działanie O-11). Celem inicjatywy jest ułatwienie wymiany doświadczeń i dobrych praktyk poprzez organizację spotkań, konferencji oraz platform wymiany informacji, zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. Kolejnym krokiem jest pozyskiwanie funduszy na wdrażanie działań adaptacyjnych i mitygacyjnych (działanie O-12). Inicjatywa obejmuje przygotowanie i realizację wniosków, programów i projektów we współpracy z gminami, jednostkami samorządu terytorialnego, przedsiębiorcami, jednostkami naukowymi i organizacjami pozarządowymi. Fundusze będą pozyskiwane z takich programów jak Interreg Europa 2021-2027, Horyzont Europa 2021-2027, NFOŚiGW, Program LIFE oraz Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027. Istotnym elementem jest również uzyskiwanie wsparcia organizacyjnego i merytorycznego w pozyskiwaniu i rozliczaniu środków finansowych oraz innych działań gmin związanych z wdrażaniem MGPA (działanie O-13). Inicjatywa obejmuje zatrudnianie ekspertów, realizację wymaganych planem opracowań i ekspertyz, a także organizację szkoleń i warsztatów dla urzędników i pracowników gmin. Działanie EI-10 przewiduje wyjazdy studyjne radnych gmin i sołectw na terenie KWS. Celem inicjatywy jest poznanie mieszkańców i pracowników sąsiednich urzędów, gmin i sołectw poprzez organizację wyjazdów studyjnych, co pozwoli na wymianę doświadczeń i dobrych praktyk. Ponadto, współpraca jednostek samorządu terytorialnego oraz KWS w zakresie przygotowania i realizacji zintegrowanych przedsięwzięć z zakresu klimatu, ochrony środowiska, turystyki, gospodarki niskoemisyjnej, transportu publicznego i drogowego (działanie EI-11) obejmuje

organizację wspólnych projektów i inicjatyw, które przyczynią się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Każde z powyższych działań ma na celu wspieranie zrównoważonego rozwoju gmin i KWS, a także poprawę jakości życia mieszkańców poprzez realizację projektów adaptacyjnych i mitygacyjnych w odpowiedzi na zmiany klimatyczne.

Celem zadania (Zadanie 5) jest budowanie kapitału ludzkiego w regionie poprzez rozwijanie kompetencji, wiedzy i umiejętności związanych ze wszystkimi aspektami zmiany klimatu, jej ograniczaniem i adaptacją. Może obejmować zarówno szkolenia z zakresu rozwijania umiejętności miękkich, takich jak organizacyjne, zarządcze, związane z pozyskiwaniem i rozliczaniem funduszy i innych, jak i szkolenia w zakresie rozwoju i wdrażania nowych rozwiązań, technologii i koncepcji, np. takich jak BZI, rozwiązania oparte na przyrodzie, ochrona i rekultywacja ekosystemów wodnych, agroturystyka, zrównoważone rolnictwo, zrównoważone leśnictwo, energetyka, zdrowie publiczne, i innych. Ma ona usprawnić osiągnięcie wspólnej wizji i celów poprzez stymulację najlepszych praktyk, nowych idei i wdrażanie nowych, przyjaznych dla klimatu i środowiska technologii.

Inicjatywy będą skoncentrowane na stworzeniu i bieżącym aktualizowaniu wspólnej bazy działań szkoleniowych w zakresie środowiska i klimatu (działanie O-14). Działania obejmują organizację seminariów tematycznych, webinarów, konferencji, warsztatów, wydarzeń partnerskich, kursów oraz szkoleń organizowanych przez JST, polskie i zagraniczne jednostki naukowe, organizacje pozarządowe, administrację rządową, a także projekty polskie, europejskie i międzynarodowe. Kolejna inicjatywa (działanie O-15) będzie polegała na stworzeniu i bieżącym aktualizowaniu wspólnej bazy kontaktów z innymi JST wdrażającymi działania adaptacyjne oraz miejsc i projektów adaptacyjnych, które można odwiedzić w ramach wyjazdów szkoleniowych. Pozyskiwanie funduszy na szkolenia i działania edukacyjne, informacyjne oraz organizacyjne związane z ich wdrażaniem (działanie O-16) będzie obejmowało udział w przygotowaniu i realizacji wniosków, programów i projektów służących temu celowi. W ramach tej inicjatywy będą również organizowane wyjazdy studyjne w Polsce i za granicą. Szkolenia JST (działanie EI-12) będą obejmowały spotkania informacyjne i szkolenia na temat klimatu i środowiska oraz możliwości finansowania działań adaptacyjnych. W szkoleniach wezmą udział eksperci zewnętrzni, a także członkowie i zarząd KWS, wójtowie i burmistrzowie gmin, członkowie rad gmin, sołtysi i rady sołeckie, Ochotnicza i Państwowa Straż Pożarna (OSP, PSP), Lokalne Partnerstwa dla Wody (LPW), Spółki Wodne (SW), Ośrodki Doradztwa Rolniczego (ODR) i inne. Działanie EI-13 będzie polegało na organizacji i udziale w wizytach studyjnych w JST z sukcesem wdrażających rozwiązania adaptacyjne i mitygacyjne w Polsce i za granicą. Dzięki temu możliwe będzie poznanie dobrych praktyk oraz zdobycie cennych doświadczeń, które przyczynią się do skuteczniejszego wdrażania działań adaptacyjnych i mitygacyjnych w innych gminach i regionach.

5.3 INICJATYWA III: Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmiany klimatu

Celem zadania (Zadanie 6) jest przybliżenie różnym grupom zawodowym i społecznym mieszkańców KWS znaczenia planowania przestrzennego i ochrony kapitału naturalnego w adaptacji do zmiany klimatu i zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom, przedsiębiorcom i rolnikom w obliczu ekstremów klimatycznych. Budowanie kapitału ludzkiego i wiedzy w zakresie zmiany klimatu, działań adaptacyjnych i planowania przestrzennego jest konieczne dla uzyskania wsparcia dla realizacji zapisów MGPA oraz powiązanych z nim dokumentów takich jak Europejski Zielony Ład.

Inicjatywy te mają na celu edukację mieszkańców oraz informowanie ich o zmianach w planowaniu przestrzennym i kierunkach rozwoju Gminy. Edukacja skierowana do mieszkańców w zakresie znaczenia zagospodarowania przestrzennego i ograniczeń w zabudowie (działanie EI-14) obejmuje stworzenie serii broszur lub krótkich filmów reklamowych na stronach gminy, podcastów oraz reklam radiowych w lokalnych rozgłośniach. Kampania ma na celu podniesienie świadomości mieszkańców na temat bezpieczeństwa powodziowego, zabezpieczenia wody dla rolnictwa i zaopatrzenia w wodę,

podtrzymywania bioróżnorodności, odnowy kapitału naturalnego, podtrzymywania potencjału turystycznego regionu oraz poprawy jakości życia i zdrowia. Wykorzystanie mediów społecznościowych i stron internetowych Gminy (działanie EI-15) będzie służyć do informowania mieszkańców o zachodzących zmianach w planowaniu przestrzennym i kierunkach rozwoju Gminy. Dzięki tym działaniom mieszkańcy będą na bieżąco informowani o nowych inicjatywach i planach, co umożliwi im aktywne uczestnictwo w procesach decyzyjnych oraz lepsze zrozumienie wpływu tych zmian na ich codzienne życie i otoczenie.

W związku z wprowadzeniem planów ogólnych jako aktów prawa miejscowego, które od 2026 r. zastąpią dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zadanie (Zadanie 7) ma na celu współpracę międzygminną i wsparcie gmin w procesie ich przygotowania, wraz z uwzględnieniem zapisów MGPA. Koordynację działań zapewniająca wzajemną spójność planów ogólnych poszczególnych Gmin może wspomóc spójne działania planistyczne i osiąganie celów adaptacyjnych. Włączenie adaptacji do zmian klimatu do procesu planowania przestrzennego pozwala na budowę bardziej odpornych i zrównoważonych społeczności. Plany ogólne powinny zapewnić przestrzeń pozwalającą na ochronę obszarów istotnych z punktu widzenia adaptacji do zmiany klimatu oraz realizacji zapisów Europejskiego Zielonego Ładu, zwłaszcza ochrony rzek i dolin rzecznych, ochrony i restytucji obszarów podmokłych, zwiększania lesistości i małej retencji, zwłaszcza w obszarach generowania spływu powierzchniowego i powodzi, zabezpieczenia przed podtopieniami terenów zurbanizowanych.

Inicjatywy mają na celu adaptację do zmiany klimatu i wspieranie kapitału naturalnego regionu poprzez inwentaryzację i wyznaczenie obszarów istotnych w kontekście ochrony zasobów wodnych, zapobiegania powodziom i suszom, przeciwdziałania podtopieniom oraz zachowania różnorodności biologicznej, w tym ochrony nieużytków i zalesiania (działanie O-17). Podjęte zostaną działania organizacyjne, takie jak uchwały, programy, strategie i rozporządzenia, które mają na celu uniemożliwienie sprzedaży tych kluczowych obszarów (działanie O-18) oraz wycofanie planów zabudowy z tych terenów, w tym pozyskanie środków na odszkodowania (działanie O-19). Kolejne działanie będzie obejmowało zabezpieczenie ochrony terenów zalewowych w planach ogólnych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (MPZP), co jest kluczowe z punktu widzenia bezpieczeństwa powodziowego, retencji krajobrazowej i łagodzenia suszy, oparte na analizach ukształtowania terenu (działanie O-20). Wsparcie dla gmin będzie również polegało na współpracy międzygminnej przy opracowywaniu planów ogólnych, uwzględniając zapisy MGPA, przygotowywaniu dokumentów przetargowych, organizacji współpracy z ekspertami, konsultacji planów z ekspertami zewnętrznymi oraz zapewnieniu wsparcia prawnego i organizacyjnego (działanie O-21). Inicjatywy obejmują także szkolenia dla pracowników gmin w zakresie planowania przestrzennego i adaptacji (działanie EI-16). Wsparcie w opracowywaniu planów ogólnych dla gmin, z integracją zapisów MGPA, będzie obejmowało przygotowanie dokumentów przetargowych i konsultacje z ekspertami zewnętrznymi w zakresie spójności planów z działaniami adaptacyjnymi i mitygacyjnymi (działanie TI-3).

5.4 INICJATYWA IV: Adaptacja w gospodarce wodno-ściekowej

Zadanie (Zadanie 8) ma na celu opracowanie kryzysowego planu zarządzania zasobami wodnymi, uwzględniającego zmienność klimatu i zmniejszenie dostępności zasobów wód powierzchniowych i podziemnych do wykorzystania jako wody pitnej, wody dostępnej dla rolnictwa, przemysłu i systemów naturalnych, a także ryzyka wystąpienia powodzi. Działania tego zadania obejmują przeanalizowanie bilansu wodnego regionu (działanie O-22), szkolenia dla pracowników gmin oraz współpracę z ekspertami zajmującymi się bilansami wodno - gospodarczymi i planami zarządzania kryzysowego (działanie EI-17). Dodatkowo planowane są działania informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców i przedsiębiorców, skupiające się na redukcji zużycia wody, retencji wód opadowych oraz efektywnym

wykorzystaniu "wody szarej" w gospodarstwach domowych i firmach, mające na celu zachęcenie do implementacji optymalizacyjnych rozwiązań (działanie EL-18).

Celem zadania (Zadanie 9) jest odpowiedzialne zarządzanie zasobami wód, aby zapobiec ich nadmiernemu wykorzystaniu, co może prowadzić do deficytów wody pitnej i gospodarczej oraz negatywnego wpływu na produktywność agroekosystemów i obszarów naturalnych. Działania zmierzające do optymalizacji zużycia wód powierzchniowych i podziemnych, retencji opadów oraz ich ponownego wykorzystania są niezbędne w kontekście zapewnienia zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi. Działaniem tego zadania jest O-23 Monitoring i optymalizacja zużycia wody, poprzez zastosowanie nowoczesnych, precyzyjnych wodomierzy o szerokim zakresie pomiaru i jednakowej klasie dla wszystkich użytkowników (działanie O-23). Budowa bazy danych o zużyciu wody przez różne grupy użytkowników. Analiza tak zebranych danych, w odniesieniu do pomiarów na czynnej sieci wodociągowej, umożliwi racjonalne zarządzanie zasobami wodnymi oraz podejmowanie właściwych decyzji w kwestii modernizacji i rozwoju sieci wodociągowej (działanie O-24). Retencja wód opadów z uszczelnionych terenów miasta i budynków użyteczności publicznej i ich wykorzystanie, w miejsce wody wodociągowej i podziemnej, do nawadniania publicznych terenów zieleni i miejskich prac technicznych (działanie O-25). Działania informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców w zakresie ograniczania zużycia wody, retencji wód opadów i wykorzystania "wody szarej" w gospodarstwach domowych oraz stworzenie zachęt do wdrażania rozwiązań optymalizacyjnych (działanie EI-19).

Kampania gminna skierowana do mieszkańców i przedsiębiorców, w tym rolników, na temat oszczędzania zasobów wód podziemnych i powierzchniowych (działanie EI-20). Wprowadzenie nowoczesnych, precyzyjnych wodomierzy o szerokim zakresie pomiaru i jednakowej klasie dla wszystkich użytkowników (działanie TI-4). Budowa lub modernizacja systemu wodociągowego (jednolity system dostarczania wody) w tym zapewnienie czynnego awaryjnego ujęcia wody dla placówek kluczowych z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia publicznego (szkoły, przedszkola, jednostki opieki zdrowotnej) (działanie TI-5). Oszczędzanie wody poprzez wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań (np. stosowanie wody szarej, wykorzystanie wód opadów, urządzenia wodo oszczędne) (działanie TI-6).

Intencją zadania (Zadanie 10) jest opracowanie i wdrażanie skutecznego oraz zrównoważonego zarządzania wodami opadowymi w Gminach poprzez lokalną retencję opadu. Celem jest przeciwdziałanie zalaniom prywatnych i publicznych nieruchomości podczas intensywnych opadów oraz łagodzenie skutków suszy. Rozwiązania obejmują samodzielne stosowanie BZI lub hybrydowe integracje systemów kanalizacji deszczowej z rozwiązaniami retencyjnymi, które odciążają systemy kanalizacyjne i redukują ryzyko powodzi. Retencja w miejscu opadu wspiera także łagodzenie skutków ekstremalnych temperatur podczas fal upałów i wspiera różnorodność biologiczną. Działania edukacyjne i demonstracyjne dla mieszkańców obejmują niecki chłonne, ogrody deszczowe, ClimaPond, zielone ściany, dachy zielone, nawierzchnie przepuszczalne, retencyjne miejsca parkingowe, parki osiedlowe, zbiorniki naziemne itp. Przygotowanie "Dokumentu kierunkowego" dotyczącego zrównoważonego zagospodarowania wód opadów na terenach gminnych, wykorzystującego retencję rozproszoną oraz BZI jako metody zastępującej lub wspomagającej rozwiązania techniczne, jest celem przedstawionych działań (działanie O-26). W ramach tych działań przewidziane jest rozpoznanie możliwości rozszczelnienia gruntów oraz zwiększenia udziału terenów biologicznie czynnych na obszarach intensywnie zabudowanych. Opracowanie mechanizmów ich wdrażania obejmuje m.in. sporządzenie uchwał i programu rozszczelnienia i rekultywacji gruntów oraz zwiększania udziału terenów biologicznie czynnych, wprowadzenie zasad uwzględniania tych terenów w decyzjach administracyjnych oraz rezygnację z dalszej intensyfikacji uszczelniania powierzchni (działanie O-27). Dodatkowo planowane jest powołanie międzygminnego lub międzysołeckiego zespołu do spraw promocji i wdrażania zrównoważonego zagospodarowania wód opadów (działanie O-28).

Wprowadzanie w nowo sporządzanych planach ogólnych zapisów dotyczących intensywności zabudowy, udziału powierzchni biologicznie czynnych, wskazówek dotyczących zieleni (odwołanie do „Standardów...”) oraz retencji rozproszonej i wdrażania BZI (działanie O-29). Opracowanie zapisów w zakresie wytycznych projektowych dla BZI (minimalne wymagania w stosunku do miejscowego zatrzymania wody opadowej, stosowanie standardów zieleni) jako wytycznych do przetargów (działanie O-30) Zabezpieczenie budżetu na realizację BZI na terenach gminnych i jako wsparcie dla mieszkańców w budżetach Gmin (np. budżet obywatelski) (działanie O-31). Szkolenia dla przedstawicieli gmin, sołectw i jednostek odpowiedzialnych za gospodarkę wodno-ściekową na terenie KWS (działanie E-21). Opracowanie i dystrybucja treści edukacyjnych - "Katalogów dobrych praktyk" - na temat zagospodarowania i ponownego wykorzystania wód opadowych oraz znaczenia miejscowej retencji dla adaptacji do zmiany klimatu (działanie EI-22). Opracowanie i dystrybucja wytycznych dla mieszkańców i wytycznych dla inwestorów i przedsiębiorców w zakresie retencji wody (działanie EI-23). Angażowanie społeczności lokalnej w kwestie związane z gromadzeniem zatrzymywaniem ponownym wykorzystaniem wody opadowej – kampania, warsztaty, narady obywatelskie (działanie EI-24). Cykliczne warsztaty dla mieszkańców, przedsiębiorców, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych w zakresie tworzenia małych BZI, np. społecznych ogrodów deszczowych (współprojektowanie i wykonanie wraz z mieszkańcami), oczek wodnych, zbiorników na wodę opadową i in., w tym warsztatowa, partycypacyjna budowa BZI na terenach gminnych (działanie EI-25). Realizacja rozwiązań BZI na terenach gminnych (min. budynki urzędów, powiązanych spółek/jednostek, szkoły, przedszkola, pszoki, inne) (działanie TI-7). Realizacja rozwiązań BZI na terenach prywatnych i należących do przedsiębiorców (mini ogrody deszczowe, np. zielone ściany, dachy, oczka wodne, niecki chłonne, obszary podmokłe) (działanie TI-8). Realizacja wszystkich nowych inwestycji zgodnie z „Dokumentem kierunkowym” (działanie TI-9). Budowa parków kieszonkowych w miastach (działanie TI-10). Ogrody społeczne w sołectwach (działanie TI-11). Gromadzenie wody opadowej w celu ponownego wykorzystania na terenach gminnych, prywatnych i należących do przedsiębiorców (działanie TI-12).

Zadanie (Zadanie 11) ma na celu poprawę stanu ekologicznego rzek na terenie KWS oraz ich potencjału do zapobiegania powodziom i łagodzenia suszy. Głównym celem jest restytucja zdegradowanych odcinków rzek, w tym zwiększenie ich łączności z dolinami, co ma prowadzić do wzrostu retencji dolinnej i korytowej. Realizacja zadania obejmuje działania edukacyjne i organizacyjne mające na celu zapobieżenie przekształcaniu cieków, wdrożenie dobrych praktyk w ich utrzymaniu oraz pozyskanie środków na restytucję od PGW-WP. Zadanie ma na celu zwiększenie odporności cieków na zmiany klimatyczne oraz wzmocnienie ich potencjału w zakresie bezpiecznej retencji wód rzecznych. Celem jest również redukcja ryzyka podtopień i łagodzenie deficytów wody w okresach bezopadowych, co korzystnie wpłynie na ekosystemy i zależne od nich systemy społeczno-gospodarcze. Planowane działania obejmują implementację strategii opisanych w Krajowym Programie Renaturyzacji Wód Powierzchniowych. Działania obejmują stworzenie planu i harmonogramu restytucji oraz poprawy stanu ekologicznego jednolitych części wód regionu, opartych na Krajowym Programie Renaturyzacji Wód Powierzchniowych (działanie O-32). Następnie podejmowane będą działania przygotowawcze oraz pozyskiwanie środków na realizację wdrożeń (działanie O-33). Analizowane będą również działania przeciwpowodziowe, takie jak retencja krajobrazowa oraz budowa suchych zbiorników (działanie O-34). W ramach działań edukacyjnych planowane są szkolenia dla pracowników Gmin dotyczące procedur i metod technicznych w restytucji cieków oraz ich znaczenia w adaptacji do zmiany klimatu (działanie EI-26). Mieszkańcy będą edukowani na temat ochrony wód, restytucji cieków i ich roli w adaptacji, zdrowiu i potencjale turystycznym regionu (działanie EI-27). Promowana będzie aplikacja "Zgłoś rurę" jako narzędzie do monitorowania nielegalnych zrzutów ścieków (działanie EI-28). Dodatkowo planowane są działania edukacyjne skierowane do sołtysów, rad sołeckich, mieszkańców i przedsiębiorców, organizowane w miejscowych świetlicach wiejskich (działanie EI-29). W zakresie restytucji wód powierzchniowych na terenie KWS planowana jest także restytucja dolin (działanie TI-13) oraz odtwarzanie terenów podmokłych (działanie TI-14). Budowa przyrodniczo-rekreacyjnych

zbiorników nisko spiętrzonych i zbiorników suchych, wspierających różnorodność biologiczną oraz mających znaczenie przeciwpowodziowe, również będzie realizowana (działanie TI-15).

Zadanie (Zadanie 12) ma na celu wsparcie gmin w realizacji zadań własnych dotyczących gospodarki wodno-ściekowej, dostosowanych do zmiany klimatu. Obejmuje to obszary takie jak wodociągi, zaopatrzenie w wodę, kanalizacja oraz usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych. Wysoka jakość środowiska naturalnego jest kluczowa dla rozwoju regionu opartego na turystyce oraz dla zachowania statusu ekoregionu, wysokiej jakości życia i bezpieczeństwa ekologicznego w obliczu zmian klimatu. Wsparcie ma z jednej strony odciążać gminy i usprawnić ich działania, zwiększając skuteczność ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych. Z drugiej zaś strony, celem jest prowadzenie działań zgodnie z najlepszymi praktykami oraz wykorzystanie optymalnych rozwiązań organizacyjnych, edukacyjnych, technologicznych i opartych na naturalnych rozwiązaniach. Działania te mają prowadzić do efektywnej współpracy między gminami oraz optymalnego wykorzystania synergii pomiędzy nimi. Realizowane działania obejmują powołanie międzygminnego zespołu ds. planowania gospodarki wodno-ściekowej (działanie O-35) oraz opracowanie perspektywicznego planu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej. Plan ten będzie zawierał prognozy dotyczące przyszłych obszarów przeznaczonych do skanalizowania oraz wykorzystania rozproszonego zagospodarowania ścieków i rozwiązań opartych na przyrodzie w celu ochrony wód (działanie O-36). W ramach działań edukacyjnych przewidziano szkolenia dla członków międzygminnego zespołu ds. planowania gospodarki wodno-ściekowej oraz pracowników odpowiednich jednostek Gminnych (działanie EI-30). Szkolenia te mają na celu zapoznanie z nowymi rozwiązaniami w gospodarce wodno-ściekowej oraz stosowaniem rozwiązań opartych na przyrodzie. Dodatkowo planowane jest wsparcie i profesjonalizacja urzędników poprzez szkolenia, warsztaty oraz wizyty studyjne w Polsce i za granicą z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (działanie EI-31). Realizacja wdrażania "Perspektywicznego planu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej" (działanie TI-16) oraz modernizacja i/lub budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków, stanowią kluczowe elementy działań (działanie TI-17). Planowany jest również zakup lub doposażenie gmin i współpracujących podmiotów w sprzęt i oprogramowanie do kontroli zbiorników bezodpływowych (działanie TI-18) oraz rozpoznanie możliwości zastosowania i wdrożenie rozwiązań dotyczących wykorzystania ścieków jako eko-paliwa (działanie TI-19).

5.5 INICJATYWA V: Jakość powietrza i fale upałów

Celem zadania (Zadanie 13) jest intensyfikacja inicjatyw Gmin w dążeniu do ograniczenia niskiej emisji. Obejmuje wsparcie gmin w realizacji programu „Czyste powietrze” oraz organizacyjnie i merytorycznie wsparcie mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych i przedsiębiorców w pozyskiwaniu źródeł finansowania działań infrastrukturalnych zmierzających do ograniczenia emisji związanej z ogrzewaniem budynków. Zadanie powinno dążyć do trwałej zmiany systemów ogrzewania opartych na paliwie stałym na systemy zeroemisyjne, dywersyfikacji źródeł grzewczych oraz termomodernizacji budynków, a także poprawić skuteczność identyfikacji punktów niskiej emisji. Działanie ma na celu istotną poprawę jakości powietrza i zmniejszenie emisji CO₂.

Inicjatywy podjęte w ramach przedsięwzięcia mają na celu wzmocnienie gmin w realizacji programu „Czyste powietrze”, obejmującego pozyskiwanie środków na zatrudnienie doradców oraz zwiększenie efektywności działań (działanie O-37). Dodatkowo planowane jest wzmocnienie kontroli jakości powietrza (działanie O-38). W ramach inicjatywy przewidziano szkolenia dla pracowników gmin dotyczące obsługi programu „Czyste powietrze” (działanie EI-1) oraz technicznych środków termomodernizacji, ich efektywności oraz pozyskiwania funduszy na działania termomodernizacyjne (działanie EI-2). Dodatkowo planowane są kampanie informacyjne skierowane do mieszkańców, dotyczące możliwości uzyskania wsparcia finansowego i technicznego przy termomodernizacji budynków, realizowane przez różnorodne kanały informacyjne – Internet, ogłoszenia w przestrzeni publicznej (sklepy, kościoły, tablice ogłoszeń), informacje przekazywane przez softysów, nadruki na

drugiej stronie formularzy i rachunków (działanie EI-3). Wzmocnienie monitoringu jakości powietrza (działanie TI-20) obejmuje zakup sprzętu do monitoringu, takiego jak drony, samochody oraz stacjonarne stacje pomiarowe, wspierające działania międzygminne. Dodatkowo planowane jest powołanie międzygminnego ekopatrolu, który wspomogę monitoring niskiej emisji (działanie TI-21).

Celem zadania (Zadanie 14) jest wspieranie działań zmierzających do poprawy jakości zieleni w miejskich i wiejskich przestrzeniach publicznych oraz poprawy stanu półnaturalnych ekosystemów lądowych, ich zdolności adaptacji do zmiany klimatu i podtrzymania różnorodności. Zadanie polega na ustanowieniu i wdrażaniu spójnych zasad utrzymania i zakładania terenów zieleni, stosowaniu rozwiązań zgodnych z ideą „czwartej przyrody” i NBS, ochronie terenów zieleni w procesie inwestycyjnym, rewitalizacji istniejących i wprowadzaniu nowych terenów zieleni. Ważnym elementem efektywnego wspierania różnorodności biologicznej jest zatrzymywanie wody opadowej w miejscu wystąpienia opadu i jej wykorzystanie do nawadniania roślinności w okresach suszy. Takie podejście dodatkowo łagodzi ryzyko podtopień związanych z intensywnymi opadami deszczu, korzystnie wpływa na łagodzenie suszy i ekstremalnych temperatur w czasie fal upałów.

Działania podjęte w ramach inicjatywy mają na celu opracowanie standardów dotyczących zakładania i utrzymania zieleni w przestrzeniach publicznych oraz obszarach przemysłowych i handlowo-usługowych, a także postępowania z zielenią w procesach inwestycyjnych (działanie O-39). Opracowane wytyczne uwzględnią zagadnienia adaptacji do zmiany klimatu oraz ochrony przed falami upałów. Będą one stanowić bazę do definiowania zapisów w planach ogólnych, precyzując między innymi kryteria wyznaczania powierzchni biologicznie czynnych oraz stopnia uszczelnienia powierzchni, stosowania miejscowej retencji wód opadowych w różnych typach użytkowania terenu, oraz zastosowania rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury, uwzględniając dopuszczalność określonych rozwiązań materiałowych oraz warunki nasłonecznienia i inne aspekty związane z adaptacją. W planach miejscowych zagwarantowane będzie uwzględnienie zwiększonego udziału powierzchni biologicznie czynnych na terenach zamieszkałych, szczególnie w obszarach silnie uszczelnionych (działanie O-40), a także ograniczenie wycinki drzew na terenach publicznych (działanie O-41). W ramach działań edukacyjnych (działanie EI-32), mieszkańcy będą mogli uczestniczyć w szkoleniach dotyczących znaczenia zróżnicowanej zieleni w przestrzeni publicznej w kontekście adaptacji do zmian klimatycznych. Dodatkowo przewidziane są szkolenia i warsztaty dla pracowników gmin i powiązanych podmiotów, mające na celu zwiększenie świadomości na temat znaczenia zróżnicowanej zieleni w adaptacji do zmian klimatycznych (działanie EI-33). Realizacja różnorodnych form zieleni na terenach gminnych (działanie TI-22), takich jak łąki kwietne, naturalistyczne rabaty wielokwiatowe oraz ochrona drzew i terenów podmokłych w otoczeniu ludzkich siedlisk, będzie stanowiła projekty demonstracyjne, służące jako podstawa do działań edukacyjnych. Realizacje te mogą być realizowane w formie partycypacyjnej we współpracy z mieszkańcami i uczelniami, na przykład poprzez zapraszanie studentów do udziału w konkursach projektowych.

Celem zadania (Zadanie 15) jest podejmowanie działań organizacyjnych zmierzających do zapewnienia komfortu termicznego i bezpieczeństwa mieszkańcom w obliczu fal upałów.

Działania podejmowane w ramach przedstawionej inicjatywy mają na celu angażowanie organizacji pozarządowych oraz pomocy społecznej we wsparcie grup szczególnie wrażliwych na skutki fal upałów (działanie O-42). Dodatkowo, planowana jest kampania informacyjno-edukacyjna dla mieszkańców, koncentrująca się na negatywnym wpływie ekstremalnych temperatur na zdrowie, zwłaszcza dzieci, osoby starsze oraz osoby z chorobami krążeniowymi i oddechowymi (działanie EI-4). Elementy kampanii obejmują postery, ulotki, bilbordy, ogłoszenia w lokalnej prasie i mediach, oraz konspekty lekcji, które zwracają uwagę na problem ekstremalnych temperatur. W ramach innych działań edukacyjnych (działanie EI-5), mieszkańcy będą propagować wiedzę na temat dostępu do informacji na temat klimatu i adaptacji. Przewiduje się także poprawę komfortu termicznego w budynkach użyteczności publicznej poprzez instalację klimatyzacji zasilanej panelami słonecznymi (działanie TI-

23), termomodernizację budynków lub instalację zielonych ścian i dachów (działanie TI-24), oraz instalowanie dystrybutorów wody pitnej dla ludzi i poidełek dla zwierząt (działanie TI-25).

5.6 INICJATYWA VI: Edukacja, informacja i budowanie społeczeństwa obywatelskiego odpornego na zmiany klimatu

Zamierzeniem zadania (Zadanie 16) jest budowanie świadomości na temat zmiany klimatu i jej skutków dla społeczności lokalnych poprzez kampanie edukacyjne, świadomościowe, edukację klimatyczną w szkołach, organizowanie warsztatów, spotkań i konferencji oraz publikowanie materiałów. Działania obejmują stworzenie bazy wiedzy dotyczącej środowiska i klimatu, która zawiera istniejące źródła informacji na temat klimatu, gospodarki wodnej, adaptacji, mitygacji, naturalnych rozwiązań inżynierii środowiska (NBS), budowy zrównoważonej infrastruktury turystycznej, ekologicznego rolnictwa i leśnictwa (działanie O-43). Działaniem zadań jest przygotowanie merytorycznych materiałów informacyjnych, w tym skład, druk, budowę stron internetowych oraz publikację treści w internecie (działanie O-44). Nawiązanie współpracy z lokalnymi mediami oraz zaprojektowanie kampanii społecznych na temat zmian klimatycznych. (działanie O-45). Wydarzenia kulturalne w KWS. Stworzenie bazy i systemu wzajemnego informowania się Gmin o wydarzeniach kulturalnych i turystycznych, wspólnym udziale w wydarzeniach i wykorzystanie ich jako okazji do wprowadzania informacji o klimacie i środowisku (działanie O-46). Aktywizacja mieszkańców. Aktywizacja sołectw, organizacji pozarządowych, liderów lokalnych, ochotniczych straży pożarnych, kół gospodyń wiejskich, rad seniorów, rad parafialnych i innych w obszarach promocji działań adaptacyjnych oraz edukacji na temat klimatu i działań adaptacyjnych (działanie EI-34). Podnoszenie kwalifikacji liderów społecznych. Spotkania informacyjne i szkolenia, również z ekspertami zewnętrznymi i spotkania wyjazdowe, dla JST bezpośrednio zaangażowanych we wdrażanie MGPA: Członków i Zarządu KWS; Wójtów i Burmistrzów Gmin, członków Rad Gmin, Sołtysów i Rad Sołeckich (działanie EI-35). Zakup materiałów edukacyjnych i wyposażenia niezbędnego do przeprowadzania działań informacyjno-edukacyjnych (działanie TI-26). Stworzenie kanałów informacyjnych w mediach społecznościowych na poziomie międzygminnym (działanie TI-27).

Celem zadania (Zadanie 17) jest zaangażowanie mieszkańców oraz organizacji pozarządowych w działania mające na celu ochronę klimatu i zasobów wodnych. Z uwagi na to, że większość obszarów gminnych stanowią tereny prywatne, niezbędne jest zaangażowanie mieszkańców oraz przedsiębiorców, aby region mógł efektywnie przeciwdziałać skutkom zmian klimatycznych. Działania mają na celu stworzenie międzygminnego zespołu doradców w zakresie możliwości finansowania i stosowania nowoczesnych rozwiązań, w tym rozwiązań NBS na terenie własnych posesji i przedsiębiorstw, organizacji terenów zieleni, zagospodarowania wód opadowych, w ekologicznym rolnictwie, leśnictwie, budownictwie, turystyce ekologicznej (działanie O-47). Opracowanie i dystrybucja katalogów dobrych praktyk i wytycznych dotyczących zieleni (np. w zakresie rekomendowanych gatunków, unikania gatunków obcych, naturalnego nawadniania BZI, ograniczenia koszenia, pozostawiania liści i gałęzi, kompostowania, poprawy struktury gleby i in.) dla sołectw, miast, inwestorów, deweloperów. Katalogi powinny być zgodne z opracowanymi standardami zakładania i utrzymania zieleni (działanie O-48). Stworzenie międzygminnego zespołu doradców technicznych. Organizacja doradztwa dla mieszkańców w zakresie stosowania nowoczesnych rozwiązań jak wyżej. To działanie może być zorganizowane z zaangażowaniem międzygminnego zespołu doradców, lokalnych specjalistów w zakresie doradztwa, odpowiednich do zakresu jednostek Gminnych i instytucji (np. współpraca z LPW, SW, PGW-WP, PGL-LP i in.) i organizacji pozarządowych (działanie O-49). Wsparcie finansowe dla mieszkańców na wymianę zbiorników bezodpływowych w przypadku braku możliwości budowy przydomowej oczyszczalni ścieków, wymianę starych zbiorników na ścieki, zakładania nowych przydomowych oczyszczalni ścieków oraz stosowania rozwiązań opartych na przyrodzie w doczyszczaniu wód (działanie O-50). Dofinansowanie zbiorników na deszczówkę (działanie O-51). Szkolenia dla członków międzygminnego zespołu doradców, pracowników odpowiednich jednostek

Gminnych oraz organizacji pozarządowych związanych ze środowiskiem, klimatem i edukacją (działanie EI-36). Kampania zachęcająca mieszkańców i przedsiębiorców do przyłączania się do kanalizacji, stosowania przydomowych oczyszczalni ścieków lub zbiorników bezodpływowych z zachowaniem zasad ochrony środowiska (działanie EI-37). Informowanie i warsztaty w zakresie zagospodarowania wód opadowych z wykorzystaniem BZI i NBS oraz stosowanie innych zachęt (np. realizacja rozwiązań BZI przez gminę na terenie własnym, współrealizacja ogrodów deszczowych w przestrzeni publicznej z mieszkańcami, organizacja konkursu na największą ilość wody zatrzymanej na posesji, na najbardziej naturalny ogród deszczowy i in.) (działanie EI-38). Wprowadzanie rozwiązań z zakresu BZI na terenach prywatnych (np. ogrody deszczowe, oczka wodne, niecki i studnie chłonne, rozszczelnienie nawierzchni inne) przez mieszkańców (działanie TI-28). Budowa przydomowych oczyszczalni hydrofitowych (wraz z doradztwem) (działanie TI-29). Gromadzenie wody opadowej w celu ponownego wykorzystania (działanie TI-30).

5.7 INICJATYWA VII: Zarządzanie kryzysowe

Częścią potencjału adaptacyjnego do zmiany klimatu jest skuteczna ochrona przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, takimi jak intensywne opady deszczu, powódzie czy ekstremalne temperatury, których wystąpienia nie udało się złagodzić innymi działaniami zadania (Zadanie 18) Systematyczne monitorowanie zjawisk meteorologicznych i hydrologicznych pozwala na wczesne reakcję na nadchodzące zagrożenia przez ostrzeżenie mieszkańców i organizowanie działań prewencyjnych. W rezultacie, wykorzystanie systemu monitoringu i wczesnego ostrzegania staje się integralną częścią planowania adaptacji do zmiany klimatu, zwiększając odporność gmin na ekstremalne warunki pogodowe oraz minimalizując straty i szkody wynikające z ich wystąpienia.

Działania podejmowane w ramach przedstawionej inicjatywy mają na celu przeprowadzenie analizy źródeł informacji o zagrożeniach meteorologicznych i klimatycznych w regionie KWS oraz możliwości bezpośredniego dostępu do danych i ich wykorzystania do stworzenia międzygminnego systemu monitoringu klimatycznego i hydrometeorologicznego. Dodatkowo, planowane jest określenie zakresu danych potrzebnych do efektywnego funkcjonowania takiego systemu (działanie O-52). Kolejne działanie ma na celu przeprowadzenie analizy istniejących systemów wczesnego ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i klimatycznych na terenie KWS oraz możliwości ich integracji w celu stworzenia spójnego międzygminnego systemu wczesnego ostrzegania. W kontekście Ziemi Kłodzkiej szczególnie istotny jest rozwój systemu monitoringu oraz budowanie współpracy międzygminnej w zakresie zagrożeń powodziowych (działanie O-53). Zapewnienie mieszkańcom różnorodnych sposobów informowania o zagrożeniach stanowi kolejny element działań, obejmujący m.in. systemy ostrzegania przez Internet, SMS-owe alerty RCB, media lokalne (głównie radio), e-maile oraz syreny alarmowe (działanie O-54). Kolejne działanie ma na celu wzmocnienie współpracy międzygminnej poprzez stworzenie wspólnego systemu monitoringu hydrologicznego na rzekach oraz opracowanie wspólnego programu działań przeciwdziałania szybkiemu spływowi wód i powodziom, w tym ochrony korytarzy ekologicznych w dolinach rzek (działanie O-55). W ramach działań edukacyjnych (działanie EI-39), planowane jest informowanie mieszkańców o systemie monitoringu i wczesnego ostrzegania, jego dostępności oraz funkcjonalności. Dodatkowo, przewidziana jest organizacja kampanii informacyjno-edukacyjnej na temat negatywnego wpływu ekstremalnych temperatur na zdrowie, szczególnie osób wrażliwych oraz innych ekstremalnych zjawisk klimatycznych (działanie EI-40). Kolejne działania mają na celu gromadzenie i udostępnianie danych o klimacie oraz związanych z nim zagrożeniach, w tym o stratach w mieniu publicznym i prywatnym (działanie EI-41), promocję aplikacji mobilnej Regionalny System Ostrzegania (RSO) (działanie EI-42) oraz organizację regularnych ćwiczeń z wykorzystaniem systemu ostrzegania i alarmowania ludności przed zagrożeniami (działanie EI-43). W zakresie technicznym (działanie TI-31 i działanie TI-32), planowane jest organizowanie międzygminnego systemu monitoringu klimatycznego i hydrometeorologicznego oraz systemu wczesnego ostrzegania i reagowania na zagrożenia hydrometeorologiczne. Działania te mają na celu

zapewnienie mieszkańcom szybkiego dostępu do prognoz i ostrzeżeń dotyczących ekstremalnych temperatur oraz innych niebezpiecznych zjawisk pogodowych.

Zwiększenie potencjału służb ratowniczych pod kątem ich możliwości skutecznego reagowania na zagrożenia hydrometeorologiczne jest ostatnim, lecz niezwykle ważnym krokiem działania w ciągu działań adaptacyjnych w zadaniu 19. Od skutecznego działania zależy bezpieczeństwo obszaru, infrastruktury i niejednokrotnie bezpieczeństwo, zdrowie i życie mieszkańców. Zadanie ma na celu techniczne i organizacyjne wsparcie jednostek odpowiedzialnych za reagowanie kryzysowe i uruchomić niezbędne siły i środki dla wczesnego podejmowania skutecznych działań w sytuacjach związanych z ekstremami klimatycznymi (powódzie, podtopienia, wichury, fale upałów).

Działania podejmowane w ramach przedstawionej inicjatywy mają na celu wypracowanie międzygminnego planu komunikacji i reagowania na kryzysy hydrometeorologiczne oraz identyfikację potrzeb w zakresie wzmocnienia potencjału służb ratowniczych (działanie O-56). Dodatkowo, planowane jest wypracowanie systemu komunikacji pomiędzy jednostkami służb ratunkowych (działanie O-57). W kontekście doskonalenia kompetencji zawodowych (działanie EI-44), działania obejmą organizację szkoleń dla służb ratunkowych, które będą miały na celu podniesienie umiejętności w zakresie akcji ratunkowych oraz przeciwdziałania skutkom zjawisk klimatycznych. Działania te uwzględniają również doposażenie służb ratunkowych poprzez zakup i modernizację niezbędnego sprzętu ratowniczego, w tym samochodów ratowniczo-gaśniczych, pojazdów rozpoznawczo-ratowniczych, wyposażenia osobistego ratowników, drobnego sprzętu ratowniczego, dronów oraz innych niezbędnych narzędzi (działanie EI-45).

5.8 INICJATYWA VIII: Oddolne działania lokalnych społeczności

Celem zadania (Zadanie 20) jest utworzenie międzygminnej społecznej straży klimatu i środowiska, która będzie współpracować z gminami oraz instytucjami związanymi ze środowiskiem w KWS, w tym Wojewódzkimi Inspektoratami Ochrony Środowiska (WIOŚ), Lasami Państwowymi, Wodami Polskimi, Spółkami Wodnymi, Lokalnymi Partnerstwami ds. Wody, jednostkami Państwowej Straży Pożarnej (PSP), Ochotniczą Strażą Pożarną (OSP), Strażą Miejską, Policją i innymi. Zadaniem Straży jest wspieranie działań Gmin w zakresie ochrony klimatu i środowiska oraz prawidłowego wdrażania działań na ich rzecz, a także zgłaszanie sytuacji wpływających na wspólne bezpieczeństwo ekologiczne. Straż specjalizuje się w identyfikowaniu nielegalnych zrzutów ścieków, obszarowych zanieczyszczeń wód oraz działań szkodliwych dla stanu ekosystemów wodnych i lądowych, a także negatywnie wpływających na jakość powietrza. Dodatkowo Straż angażuje się we wsparcie mieszkańców poprzez informowanie o dobrych praktykach z zakresu BZL, rolnictwa, leśnictwa, zagospodarowania wód opadowych, prawidłowego funkcjonowania systemów melioracji, utrzymania zieleni i innych działań proekologicznych. Działania obejmują przygotowanie koncepcji funkcjonowania Straży wraz z jej formalnym umocowaniem (działanie O-58) oraz opracowanie regulaminu działania i szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień (działanie O-59). Kolejnym etapem jest pozyskanie niezbędnych środków na funkcjonowanie Straży (działanie O-60) oraz przygotowanie materiałów edukacyjnych do wykorzystania w terenie w pracy z mieszkańcami (działanie O-61). W ramach edukacji i informacji planowane są regularne szkolenia dla pracowników Straży, spotkania informacyjne oraz szkolenia dotyczące klimatu, środowiska oraz działań adaptacyjnych i mitygacyjnych, również z udziałem ekspertów zewnętrznych (działanie EI-46). Dodatkowo przewidziane są wizyty studyjne w obszarach w Polsce i za granicą, gdzie skutecznie wdrażane są rozwiązania adaptacyjne i mitygacyjne (działanie EI-47), oraz wykuwanie proklimatycznych postaw społecznych (działanie EI-48). W kontekście technicznej infrastruktury planuje się zakup niezbędnego sprzętu do realizacji działań Straży (działanie TI-33). Ponadto, inicjatywy obywatelskie obejmują ekopatrole, czyli lokalne działania strażnicze, kontrolne oraz edukacyjne, ukierunkowane na priorytet dobra wspólnego nad interesem prywatnym (działanie TI-34).

Zamierzeniem zadania (Zadanie 21) jest wspieranie oddolnych, zorganizowanych działań społecznych, które przyspieszają adaptację do zmiany klimatu na terenach prywatnych i publicznych, poprzez wzajemne wsparcie wiedzą, doświadczeniem i zasobami. Lokalne społeczności mają praktyczną wiedzę na temat funkcjonowania swoich najbliższych okolic, co jest kluczowe dla skutecznych działań adaptacyjnych. Budowanie sieci współpracy pozwala również zidentyfikować i zaopiekować się osobami z grup szczególnie wrażliwych, w tym starszymi, wykluczonymi ekonomicznie i energetycznie, oraz mieszkającymi w obszarach zagrożonych powodzią i podtopieniami. Włączenie społeczeństwa w procesy decyzyjne stanowi kluczowy demokratyczny sposób na budowanie odporności regionu na zmiany klimatu. Społeczeństwa mogą aktywnie uczestniczyć w konsultacjach dotyczących dokumentów strategicznych gmin i regionu, zwłaszcza w zakresie zagospodarowania przestrzennego, leśnictwa oraz planów gospodarowania wodami (działanie O-62). Tworzenie grup działania przez mieszkańców umożliwia współpracę nad konkretnymi problemami, takimi jak retencja wód opadowych, ochrona różnorodności biologicznej czy rozwiązania z zakresu OZE (działanie O-63). Społeczeństwo może także organizować wsparcie dla osób szczególnie wrażliwych na skutki zmian klimatu, takich jak osoby starsze, osoby niepełnosprawne i dzieci, obejmujące opiekę w sytuacjach kryzysowych (działanie O-64). Inicjowanie partnerstw publiczno-prywatnych wspiera współpracę między sektorem publicznym, biznesem i społeczeństwem obywatelskim w zakresie adaptacji do zmian klimatu (działanie O-65). Organizacja lokalnych punktów wsparcia umożliwia mieszkańcom dzielenie się doświadczeniami i uzyskiwanie informacji na temat adaptacji do zmian klimatu, organizując edukacyjne spotkania i szkolenia (działanie EI-49). Partycypacyjne wdrażanie działań oddolnych obejmuje demonstracje w zakresie retencji wód opadowych, odtwarzania różnorodności biologicznej, poprawy jakości powietrza oraz termomodernizacji budynków i rolnictwa ekologicznego (działanie TI-35).

Celem zadania (Zadanie 22) jest zaangażowanie młodego pokolenia w inicjatywy klimatyczne. Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej (działanie O-66) może istotnie wpłynąć na lokalne działania adaptacyjne w gminie poprzez mobilizację społeczności, promowanie innowacyjnych pomysłów młodzieży, zaangażowanie w edukację na temat zmian klimatu, wsparcie dla działań proekologicznych, zachęcanie do kreatywnego podejścia do problemów, włączanie młodzieży do procesów decyzyjnych, budowanie świadomości społecznej i długofalowe zaangażowanie młodzieży w działania adaptacyjne. To wszystko przyczynia się do lepszego uwzględnienia perspektywy młodych ludzi i budowania silniejszej społeczności lokalnej w kontekście zmian klimatu. Ukonstytuowanie się Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej ma na celu włączenie młodzieży w demokratyczne funkcjonowanie społeczeństwa oraz umożliwienie jej uczestnictwa w procesach decyzyjnych dotyczących adaptacji do zmian klimatu na poziomie lokalnym. Długofalowy wpływ tego działania obejmuje rozwój kompetencji, umiejętności przywódczych i poczucia odpowiedzialności za przyszłość społeczności i środowiska naturalnego (działanie O-67). Mobilizacja społeczności poprzez edukację, kampanie świadomościowe i zaangażowanie młodzieży mają na celu wspieranie lokalnych działań adaptacyjnych (działanie EI-50). Organizacja wydarzeń edukacyjnych we współpracy ze szkołami i społecznością lokalną służy podnoszeniu świadomości na temat zmian klimatu i potrzeby adaptacji, co wspiera budowanie silniejszej społeczności lokalnej (działanie EI-51). Inspiracja do wprowadzania innowacyjnych rozwiązań adaptacyjnych przez młodzież, wspierana przez lokalne władze (działanie EI-52) oraz promowanie działań proekologicznych, takich jak sadzenie drzew czy ochrona zasobów wodnych (działanie EI-53). Wspieranie inicjatyw społecznych: Wsparcie dla inicjatyw społecznych podejmowanych przez młodzież w zakresie adaptacji do zmian klimatu, takich jak akcje ekologiczne, projekty badawcze czy działania na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych (działanie EI-54). Oddolne działania adaptacyjne. Organizowanie wspólnej pracy przy wdrażaniu małych oddolnych działań adaptacyjnych takich jak lokalne zagospodarowanie wód opadowych czy tworzenie ogrodów społecznych (działanie TI-36).

5.9 INICJATYWA IX: Przestrzenie społeczne – wspólne i zielone

Celem zadania (Zadanie 23) jest wspieranie mieszkańców w podejmowaniu działań partycypacyjnych zmierzających do tworzenia ogrodów społecznych na terenach gminnych oraz dzięki działaniom wspólnym, do poprawy jakości zieleni w przestrzeniach publicznych. Umożliwia to, zwłaszcza w terenach miejskich i wspólnotach mieszkaniowych, uprawę warzyw, owoców i ziół, wspiera lokalną produkcję żywności na własne potrzeby, pozwalając poznać, zrozumieć i docenić zasady zrównoważonego rolnictwa i budując poczucie wspólnoty. Doświadczenia te jako działania demonstracyjne, mogą być również replikowane na terenach prywatnych, poprawiając zdolność ich adaptacji do zmiany klimatu i podtrzymania różnorodności biologicznej.

Inicjatywy mające na celu wspieranie zrównoważonego zarządzania terenami zieleni i retencją wód opadowych zostaną zrealizowane w kilku kluczowych obszarach. Pierwszym z nich jest zachęcanie mieszkańców i przedsiębiorców do tworzenia ogrodów społecznych w ich okolicach (działanie O-68). W tym zakresie planowane jest udzielanie technicznego wsparcia przez KWS, gminy, organizacje pozarządowe oraz wspólnoty, które wcześniej realizowały podobne działania, skierowanego do innych mieszkańców, przedsiębiorców, zarządców terenów mieszkalnych, inwestorów i deweloperów (działanie O-69). Istotne jest również podjęcie działań społecznych mających na celu skuteczne ograniczenie wycinki drzew oraz likwidacji i zabudowy obszarów "czwartej przyrody" na terenach publicznych, a także zagospodarowanie terenów publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców i ich bezpieczeństwem ekologicznym (działanie O-70). Włączenie organizacji pozarządowych w działania na rzecz edukacji, ochrony, rozwijania terenów zieleni oraz zachowania różnorodności ekosystemów lądowych i retencji wód opadowych (działanie O-71) również będzie kluczowym elementem. Działania edukacyjno-informacyjne obejmują opracowanie i dystrybucję materiałów edukacyjnych dotyczących dobrych praktyk opartych na własnych doświadczeniach społecznych (działanie EI-55). Wspólne działania prowadzone przez organizacje pozarządowe i mieszkańców będą promować znaczenie zróżnicowanej zieleni w adaptacji do zmiany klimatu (działanie EI-56). Inicjatywy techniczne i inwestycyjne skupią się na realizacji rozwiązań BZI na terenach prywatnych, wspólnych oraz w szkołach i przedszkolach. Na terenach prywatnych planowane jest wprowadzenie różnorodnych form zieleni, w tym ogrodów społecznych (działanie TI-37). Na terenach wspólnych również zostaną zrealizowane różnorodne formy zieleni, w tym ogrody społeczne (działanie TI-38). W szkołach i przedszkolach natomiast, wspólnie z uczniami, zostaną stworzone ogrody deszczowe, które będą pełnić funkcję edukacyjną oraz retencyjną (działanie TI-39).

Celem zadania (Zadanie 24) jest wprowadzanie przez lokalne społeczności działań zmierzających do poprawy miejscowej retencji wód opadowych na terenach prywatnych i wspólnych. Zatrzymanie wody opadowej w miejscu wystąpienia opadu łagodzi podtopienia w okresie opadów i wspiera roślinność w okresie suszy. Działania realizowane w ramach tego zadania mogą obejmować takie rozwiązania BZI jak niecki chłonne, ogrody deszczowe, oczka wodne ClimaPond (biologiczne oczka wodne do gromadzenia wód opadowych odprowadzanych z dachów), zielone ściany, nawierzchnie przepuszczalne, zbiorniki naziemne i podziemne z systemami nawadniania zieleni i in.

W kontekście retencji wód opadowych, kluczowe będzie zaangażowanie organizacji pozarządowych w działania mające na celu ich zwiększenie (działanie O-72). Mieszkańcy i przedsiębiorcy zostaną zachęcani do realizacji rozproszonych systemów retencji wód opadowych (działanie EI-57). Wspólne działania promujące dobre praktyki w zakresie retencji wód opadowych będą prowadzone przez organizacje pozarządowe i mieszkańców (działanie EI-58). Na terenach prywatnych oraz wspólnych zostaną wdrożone rozwiązania z zakresu retencji wód opadowych (działania TI-40 i TI-41). W szkołach i przedszkolach wspólnie z uczniami będą budowane ogrody deszczowe, które przyczynią się do retencji wód opadowych oraz edukacji na temat ich znaczenia (działanie TI-42).

5.10 INICJATYWA X: Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa energetycznego

Zamierzeniem zadania (Zadanie 25) jest umożliwienie osobom prywatnym, przedsiębiorstwom oraz jednostkom samorządu terytorialnego zakładania spółdzielni energetycznych opartych na energii odnawialnej. Te spółdzielnie mogą wspólnie inwestować w instalacje fotowoltaiczne, małe elektrownie wiatrowe oraz projekty mikrogeneracji. Taka współpraca pozwala ograniczyć początkowe koszty inwestycji, a w dłuższej perspektywie umożliwia produkcję i dzielenie się energią elektryczną zarówno na potrzeby prywatne, jak i dla przedsiębiorstw. Dodatkowo przedsiębiorstwa mogą w ten sposób ograniczać ślad węglowy swoich produktów, co korzystnie wpływa na ich wizerunek. Samoorganizacja mieszkańców i przedsiębiorców w ramach spółdzielni energetycznych (działanie O-73) oraz włączanie mieszkańców z grup szczególnie wrażliwych, takich jak osoby bezrobotne, osoby marginalizowane społecznie, ekonomicznie lub energetycznie, do współpracy w ramach spółdzielni (działanie O-74). Rozpowszechnianie wiedzy na temat odnawialnych źródeł energii (OZE) i spółdzielni energetycznych (działanie EI-59). Współpraca z urzędami gmin w zakresie szkoleń i spotkań z ekspertami z zakresu OZE i spółdzielni energetycznych (działanie EI-60). Inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, projekty mikrogeneracji, biokompostownie przez inwestorów prywatnych (działanie TI-43). Inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, projekty mikrogeneracji, biokompostownie przez spółdzielnie energetyczne (działanie TI-44).

Przedmiotem zadania (Zadanie 26) jest zaangażowanie społeczeństwa w działania związane z termomodernizacją budynków mieszkalnych (prywatnych budynków jednorodzinnych, budynków wielorodzinnych, przedsiębiorstw) na terenach Gmin dla poprawy efektywności energetycznej, jakości powietrza i zmniejszenia emisji CO₂. Z uwagi na turystyczny charakter regionu i jego walory architektoniczne, działania termomodernizacyjne powinny być prowadzone w poszanowaniu dziedzictwa kulturowego. Pozyskiwanie przez mieszkańców wsparcia merytorycznego i organizacyjnego w punktach informacyjnych programu „Ciepłe mieszkanie” w Gminach jest kluczowym działaniem (działanie O-75). Przygotowanie wniosków o dofinansowanie działań termomodernizacyjnych (działanie O-76) oraz zapoznanie się z publikacją „Dom sudecki – mikroregion kłodzki - szlak architektury regionalnej ziemi kłodzkiej” są istotnymi krokami w procesie edukacji i realizacji projektów termomodernizacyjnych (działanie O-77). Prowadzenie działań edukacyjnych z wykorzystaniem termomodernizowanych budynków (działanie EI-61) oraz rozpowszechnianie informacji na temat rozwiązań termomodernizacyjnych i możliwości uzyskania wsparcia technicznego i finansowego są priorytetowymi działaniami edukacyjnymi (działanie EI-62). Rozpowszechnianie informacji na temat stanu realizacji zadania. (działanie EI-63) Termomodernizacja budynków prywatnych z zachowaniem ich regionalnego charakteru (działanie TI-45).

5.11 INICJATYWA XI: Edukacja klimatyczna i działania demonstracyjne w szkołach

Zadanie (Zadanie 27) ma na celu budowanie świadomości na temat zmiany klimatu i jej skutków poprzez włączenie elementów edukacji klimatycznej w programy szkół. Ważnym elementem jest aktywizacja uczniów i pobudzanie ich aktywności w obszarze działań klimatycznych, a także podnoszenie kwalifikacji nauczycieli. Opracowanie programu działań edukacyjnych dotyczących kwestii klimatycznych w poszczególnych szkołach jest kluczowym elementem inicjatywy (działanie O-78). Opracowanie i zgromadzenie bazy istniejących materiałów edukacyjnych dla szkół, w tym materiałów multimedialnych, filmów, wywiadów, webinarów, poradników, infografik, ćwiczeń, testów sprawdzających i innych, stanowi istotny wsparcie dla procesu edukacyjnego (działanie O-79). Identyfikacja działań gminnych i działań edukacyjnych prowadzonych w szkołach pod kątem wspólnych działań w zakresie budowania świadomości klimatycznej jest kolejnym ważnym aspektem inicjatywy (działanie O-80). Realizacja zaplanowanych zajęć klimatycznych w szkołach zgodnie z opracowanym programem działań edukacyjnych (działanie EI-64) oraz organizacja webinarów dla nauczycieli i przygotowanie poradników metodycznych wraz ze scenariuszami zajęć są priorytetowymi działaniami edukacyjnymi (działanie EI-65). Włączanie uczniów w prowadzenie kampanii edukacyjno-

informacyjnej w formie konferencji prasowych, platform internetowych, newsletterów, stałego monitoringu zmiany stężenia CO₂ i temperatury globalnej oraz śledzenia trendów lokalnych zmian klimatu, oraz wpisów na Facebooku, stanowi istotny sposób na angażowanie młodych ludzi (działanie EI-66). Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli (działanie EI-67) oraz zakup materiałów i wyposażenia szkół niezbędnego dla prowadzenia działań edukacyjno-informacyjnych są kluczowymi elementami realizacji programu (działanie TI-46). Organizacja minikonkursów, debat oraz minikonferencji, również międzygminnych (działanie TI-47), oraz organizacja wyjazdów studyjnych dla uczniów i nauczycieli są kolejnymi ważnymi działaniami wspierającymi edukację klimatyczną w szkołach (działanie TI-48).

Intencją zadania (Zadanie 28) jest budowanie praktycznej wiedzy na temat metod adaptacji do zmiany klimatu poprzez realizację działań adaptacyjnych, między innymi w postaci rozwiązań BZI, na terenach szkół. Zrealizowane działania adaptacyjne będą wykorzystywane jako miejsca edukacji (tzw. living labs – żyjące laboratoria) dla uczniów i ich rodziców, będą projektami demonstracyjnymi inspirującymi uczniów i ich rodziców do replikacji kopiowania na własny teren. Identyfikacja najważniejszych wyzwań adaptacyjnych na terenach szkół, wraz z uczniami, jest kluczowym działaniem. Wykorzystuje się do tego obserwacje terenowe, bazy danych meteorologicznych (IMGW, własne stacje meteorologiczne), dzienniki obserwacji pogody, samopoczucia i inne (działanie O-81). Opracowanie koncepcji działań adaptacyjnych wraz z uczniami, przede wszystkim z wykorzystaniem bioróżnorodności, miejscowej retencji wody opadowej oraz wspieraniem różnorodności biologicznej (działanie O-82), jest istotnym elementem współprojektowania rozwiązań. Włączenie uczniów, nauczycieli i pracowników technicznych szkół w realizację działań adaptacyjnych (działanie EI-68) oraz ich monitorowanie warunków klimatycznych i skuteczności zrealizowanych rozwiązań adaptacyjnych (działanie EI-69) stanowi kluczowe cele edukacyjne. Zakup materiałów i wyposażenia niezbędnego do współrealizacji demonstracyjnych działań adaptacyjnych, w tym narzędzi i roślin (działanie TI-49, działanie TI-50), oraz zaangażowanie podmiotów zewnętrznych do realizacji działań adaptacyjnych (eksperti, projektanci, wykonawcy) (działanie TI-51) są nieodzownymi elementami wdrożenia programu.

5.12 INICJATYWA XII: Promowanie turystyki zrównoważonej

Celem zadania (Zadanie 29) jest opracowanie wspólnej międzygminnej oferty turystyki zrównoważonej, mającej na celu minimalizację negatywnego wpływu na środowisko naturalne i lokalne społeczności. Inwestycje w ekoturystykę, ekologiczne hotele i ośrodki wypoczynkowe oraz organizacja ekotransportu są przykładami działań wspierających odporność branży turystycznej na zmiany klimatu. Celem jest także zacieśnienie współpracy między Gminami, ich instytucjami, przedsiębiorcami, rolnikami, mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi w obszarze turystyki zrównoważonej oraz promocji lokalnych atrakcji turystycznych. Wspólna oferta turystyczna ma na celu pełne wykorzystanie potencjału turystycznego regionu w kontekście zmieniającego się klimatu, co wymaga podejmowania elastycznych decyzji przez interesariuszy, w tym przebranżowienia w odpowiedzi na zmniejszenie liczby dni śnieżnych i inne wyzwania klimatyczne. Działania obejmują opracowanie wspólnej strategii turystyki zrównoważonej, w tym turystyki profilowanej dla KWS LGD (działanie O-83). Opracowanie strategii rozwoju międzygminnej sieci turystyki rowerowej (działanie O-84), wsparcie przedsiębiorców w zakresie przebranżowienia na sporty całoroczne (działanie O-85) oraz badania możliwości zagospodarowania wód termalnych są kluczowymi elementami tego planu (działanie O-86). Dodatkowo promocja wspólnej oferty turystyki zrównoważonej KWS (działanie EI-70) oraz rozwój ścieżek rowerowych (działanie TI-52), budowa infrastruktury geotermalnej (działanie TI-53), odbudowa infrastruktury kolei uzdrowiskowej (działanie TI-54) i tworzenie obiektów turystyki tematycznej, takich jak szlaki historyczne czy gastronomiczne (działanie TI-55), również są istotnymi krokami. W ramach działań przewidziano również stworzenie portalu turystyki lokalnej, obejmującego aplikację, katalog informacyjny oraz lokalny przewodnik, mającego na celu wspieranie lokalnej turystyki i produktów regionalnych (działanie TI-56).

Zamierzeniem zadania (Zadanie 30) jest promowanie produktów ekologicznych oraz wzmacnianie lokalnego biznesu opartego na gospodarce o obiegu zamkniętym, żywności ekologicznej i krótkich łańcuchach dostaw. Głównymi interesariuszami są lokalni przedsiębiorcy oraz usługodawcy, którzy tworzą miejsca pracy oraz ofertę turystyczną i agroturystyczną. Obejmuje to produkcję, przetwórstwo oraz lokalną dystrybucję żywności ekologicznej, oraz funkcjonowanie uzdrowisk. Nadrzędnym celem jest realizacja wizji KWS, polegająca na budowie obszaru turystycznego charakteryzującego się wysoką jakością życia, ochroną walorów przyrodniczych oraz wspieraniem zrównoważonego rozwoju opartego na lokalnej działalności gospodarczej, lokalnej marce i wysokiej jakości życia. Działania obejmują powstanie grupy inicjatywnej, której celem jest wsparcie i promocja lokalnych produktów (działanie O-87). Dodatkowo planowane jest wdrażanie rozwiązań wspierających krótkie łańcuchy dostaw, takie jak zachęty finansowe oraz certyfikacja produktów lokalnych (działanie O-88). Istotnym elementem jest również stworzenie wspólnej lokalnej marki produktów i usług oraz wsparcie w tworzeniu sieci certyfikowanych produktów lokalnych (działanie O-89). W ramach działań edukacyjnych planowana jest promocja wspólnej marki produktu lokalnego KWS (działanie EI-71) oraz edukacja w branży turystycznej, skupiająca się na wspieraniu samoorganizacji, korzyściach z działań proekologicznych i adaptacyjnych oraz budowaniu tożsamości marki lokalnej (działanie EI-72). Kluczowym zadaniem technicznym będzie stworzenie portalu produktu lokalnego, obejmującego różne narzędzia takie jak portal, aplikacja, katalog, zapewniające informacje o lokalnych wytwórcach, ich produktach oraz możliwość zakupu produktów lokalnych online (działanie TI-57).

5.13 INICJATYWA XIII: Edukacja klimatyczna dla turystów

Celem zadania (Zadanie 31) jest budowanie świadomości na temat zmiany klimatu i jej skutków, wśród osób odwiedzających KWS. Inicjatywa będzie podkreślać znaczenie wysokiej jakości zasobów naturalnych w adaptacji do zmiany klimatu oraz korzyści wynikające z aktywnego wypoczynku blisko przyrody, budując zrozumienie dla działań proekologicznych podejmowanych na terenie KWS oraz zdrowego stylu życia. Poprzez edukację klimatyczną dla turystów działania adaptacyjne osiągną szeroki zakres, oddziałując również na inne tereny kraju. Realizowane przez przedsiębiorców działania adaptacyjne będą mogły być replikowane przez osoby odwiedzające region.

Cel zostanie osiągnięty poprzez budowanie bazy wiedzy o środowisku i klimacie na podstawie istniejących źródeł informacji dotyczących klimatu, adaptacji, mitygacji, NBS, BZl oraz wpływu klimatu na zdrowie (działanie O-90). Nawiązana zostanie współpraca z gminami i organizacjami pozarządowymi w celu realizacji wspólnych działań edukacyjno-klimatycznych, włączając je w lokalne wydarzenia kulturowe (działanie O-91). Inicjatywy obejmują również organizację kampanii informacyjno-edukacyjnej skierowanej do turystów, mającej na celu zwiększenie świadomości na temat negatywnego wpływu ekstremalnych temperatur na zdrowie, zwłaszcza w odniesieniu do grup szczególnie wrażliwych, oraz zagrożeń związanych z innymi ekstremalnymi zjawiskami klimatycznymi, takimi jak intensywne opady, burze i powodzie (działanie EI-73). Kampania ta będzie również promować zdrowy styl życia, aktywność na świeżym powietrzu oraz znaczenie zdrowego środowiska dla budowania zdrowia i wysokiej jakości życia (działanie EI-74). W ramach działań inwestycyjnych zostaną zakupione materiały i wyposażenie niezbędne do realizacji działań edukacyjno-informacyjnych (działanie TI-58). Ponadto, stworzone zostaną kanały informacyjne w mediach społecznościowych na poziomie międzygminnym, co umożliwi efektywne dotarcie do szerokiego grona odbiorców i promocję podejmowanych działań (działanie TI-59).

5.14 INICJATYWA XIV: Adaptacja sektora turystyki do zmiany klimatu

Intencją zadania (Zadanie 32) jest szczegółowe zbadanie potrzeb poszczególnych przedsiębiorstw z sektora turystyki i uzdrowisk w zakresie adaptacji ich infrastruktury do zmiany klimatu. Infrastruktura ta obejmuje zarówno infrastrukturę szarą (budynki, infrastrukturę leczniczą, infrastrukturę sportową),

jak i infrastrukturę błękitno-zieloną znajdującą się w posiadaniu oraz najbliższym otoczeniu przedsiębiorstw. Analiza potrzeb będzie przeprowadzona w kontekście lokalnych strategii i uwarunkowań, uwzględniając bezpośrednio otoczenie środowiskowe i społeczne oraz ich wzajemne wpływy. Istotnym aspektem będzie identyfikacja potencjalnych konfliktów i poszukiwanie rozwiązań, które wzmacniają korzyści społeczne i środowiskowe oraz minimalizują negatywne skutki adaptacji. Analiza potrzeb przedsiębiorstw będzie stanowić fundament do szczegółowego planowania i realizacji inwestycji. Elastyczność systemu turystycznego regionu oraz współpraca międzygminna zostaną kluczowo uwzględnione w procesie adaptacji do zmian klimatu, umożliwiając dynamiczne reagowanie na zmieniające się warunki i wyzwania. Działania obejmują szczegółową analizę potrzeb poszczególnych przedsiębiorstw z sektora turystyki i uzdrowisk w zakresie adaptacji infrastruktury do zmiany klimatu (działanie O-92). Analiza uwzględni infrastrukturę szarą (budynki, infrastrukturę leczniczą, sportową) oraz infrastrukturę błękitno-zieloną znajdującą się w posiadaniu i najbliższym otoczeniu przedsiębiorstw. Planowanie inwestycji będzie uwzględniać lokalne strategie oraz uwarunkowania, z naciskiem na środowisko i społeczność lokalną, aby mitygować potencjalne konflikty i szukać synergii korzystnych dla wszystkich stron. Elastyczność systemu turystycznego regionu oraz współpraca międzygminna są kluczowe w adaptacji do zmian klimatu. Działania obejmują analizę podatności i kierunków adaptacji przedsiębiorstw sektora turystyki, w tym uzdrowisk, do zmiany klimatu. Analiza może uwzględniać takie obszary jak: możliwości przebranżowienia ze sportów zimowych na sporty całoroczne, profilowanie oferty turystycznej, adaptacja infrastruktury turystycznej i uzdrowiskowej, wprowadzenie zrównoważonych praktyk w zakresie gospodarki wodnej, zarządzania energią, współdziałanie z lokalnymi i regionalnymi władzami i społecznościami w zakresie działań adaptacyjnych i mitygacyjnych (działanie O-92). Pozyskiwanie środków na przebranżowienie i wdrażanie działań klimatycznych (działanie O-93). Podnoszenie kwalifikacji personelu w zakresie kwestii mitygacji, adaptacji i mechanizmów współpracy lokalnej (działanie EI-75). Przebranżowienie ośrodków turystycznych w wyniku konieczności dostosowania się do zmiany klimatu, w tym związane z przebranżowieniem koszty przebudowy, budowy lub utylizacji infrastruktury, reorganizacji przedsiębiorstw, doszkalania personelu (działanie TI-60). Adaptacje istniejącej infrastruktury turystycznej i uzdrowiskowej do zmiany klimatu, w tym odzyskiwanie i recyrkulacja wody, instalacje energii odnawialnej lub przyłącza do urządzeń lokalnych w ramach lokalnych inicjatyw energetycznych, termomodernizacja budynków, klimatyzacja (działanie TI-61). Realizacja praktyk zrównoważonego zagospodarowanie przestrzeni oparte na wprowadzaniu i/lub utrzymaniu rodzimej i dostosowanej do zmiany klimatu, bioróżnorodnej roślinności, wspieraniu wysokiej jakości ekosystemów poprzez ich ochronę i restytucję, lokalnym zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych dla łagodzenia powodzi, podtopień i suszy, tworzeniu otoczenia bezpiecznego i przyjaznego turystom i kuracjom w zmienionych warunkach klimatycznych (działanie TI-62).

Zadanie (Zadanie 33) ma na celu opracowanie planów zarządzania kryzysowego dla poszczególnych przedsiębiorstw oraz dla regionu, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa turystom, kuracjom, personelowi oraz infrastrukturze w sytuacjach ekstremalnych, takich jak powódzie, fale upałów, ograniczony dostęp do wody, wichury, intensywne opady deszczu, burze i inne zjawiska. Działania obejmują opracowanie planów zarządzania kryzysowego przez przedsiębiorców w zakresie reagowania na ekstremalne zjawiska i zagrożenia hydrometeorologiczne (działanie O-94). Informowanie turystów o prognozach wystąpienia potencjalnie niebezpiecznych zjawisk pogodowych za pośrednictwem informacji dostępnych w uzdrowiskach i obiektach turystycznych, stronach internetowych oraz mediach społecznościowych (działanie EI-76). Podnoszenie kwalifikacji personelu w zakresie kwestii klimatycznych i bezpieczeństwa turystów (działanie EI-77). Zakup, instalacja i utrzymanie stacji meteorologicznych i pomiarowych stacji hydrologicznych (działanie TI-63). Stworzenie systemu informowania o zagrożeniach hydrometeorologicznych (działanie TI-64).

Celem zadania (Zadanie 34) jest wdrażanie działań organizacyjnych i technicznych mających na celu zwiększenie adaptacji terenów przyrodniczych wokół uzdrowisk i ośrodków turystycznych do zmiany klimatu. Realizacja obejmuje implementację rozwiązań z zakresu BZI (budowa zrównoważona i

innowacyjna), NBS (naturalne rozwiązania inżynierskie) oraz restytucji i ochrony ekosystemów. Celem jest poprawa bioróżnorodności, zwiększenie retencji wód opadowych i roztopowych oraz poprawa stosunków wodnych. Działania te mają również na celu zwiększenie odporności środowiska na ekstremalne zjawiska pogodowe. Dodatkowe korzyści obejmują poprawę jakości powietrza, wzrost atrakcyjności turystycznej otoczenia oraz zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego, szczególnie dla grup szczególnie wrażliwych. Projekt wspiera również rozwój lokalnej gospodarki. Działania obejmują inwentaryzację potrzeb miast uzdrowiskowych w zakresie adaptacji do zmiany klimatu i tworzenia obszarów przyjaznych dla osób z grup szczególnie wrażliwych (działanie O-95). Inwentaryzację potrzeb dotyczących termomodernizacji budynków oraz wyposażenie w energetycznie neutralną klimatyzację i inne działania adaptacyjne (działanie O-96). Wsparcie uzdrowisk, miast i innych terenów zabudowanych w pozyskiwaniu dofinansowania na działania adaptacyjne (działanie O-97). Wsparcie działań w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej (działanie O-98). Wspólną promocję regionu jako pierwszego w Polsce obszaru uzdrowiskowego zaadaptowanego do zmiany klimatu i neutralnego klimatycznie (działanie EI-78). Rozszczelnienie powierzchni miejskich oraz zwiększanie udziału zieleni, w tym "czwartej przyrody", oraz zwiększenie dostępu do zieleni i przestrzeni zacienionych dla osób z grup szczególnie wrażliwych, w tym osób z niepełnosprawnościami (współpraca z zadaniami z zakresu BZI – 2.1. i 2.2.) (działanie TI-65). Wyposażenie przestrzeni publicznych w źródła wody pitnej i poidełka dla zwierząt (działanie TI-66).

5.15 INICJATYWA XV: Zrównoważone i adaptacyjne rolnictwo

Zamierzeniem zadania (Zadanie 35) jest mobilizacja rolników do podejmowania działań adaptacyjnych na swoich terenach w kontekście nasilającej się suszy, spadku produkcji rolnej oraz obniżania różnorodności biologicznej. Głównym celem jest propagowanie i wspieranie zasad zrównoważonego rolnictwa oraz adaptacja tych zasad do zmieniających się warunków klimatycznych, w tym budowanie potencjału dla produkcji ekologicznej. Kluczowym działaniem jest modernizacja systemów melioracyjnych z odwadniających na odwadniająco - nawadniające, co umożliwi lepszą regulację odpływu wody i kontrolę warunków wodno - glebowych. Długoterminowa retencja wody w systemach melioracyjnych wspiera retencję wody w glebie, przyczynia się do odbudowy zasobów wód podziemnych oraz łagodzi negatywne skutki suszy, co z kolei poprawia warunki wzrostu roślin i plonów. Działania adaptacyjne obejmują również zwiększanie retencji glebowej poprzez naturalne nawożenie, stosowanie produktów kompostowych, uprawy poplonowe oraz orkę w poprzek stoków. Dodatkowo zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne ograniczają wysuszenie powierzchni gruntu, zmniejszają erozję wietrzną i wspierają różnorodność biologiczną poprzez naturalną kontrolę szkodników. Stosowanie miedzi oraz buforowych stref roślinności wzdłuż cieków i systemów melioracyjnych oraz odtwarzanie naturalnych cech koryt cieków wspomaga retencję wody i poprawę jakości wód. Dodatkowo ochrona łąk zalewowych i obszarów podmokłych jako rezerwarów wody oraz budowanie oczek śródpolnych są kluczowe dla zachowania zasobów wody i wsparcia dla bioróżnorodności. Działania adaptacyjne w rolnictwie powinny unikać rozwiązań opartych na intensywnym wykorzystaniu wód podziemnych. Rolnicy mogą wspierać środowisko, stosując praktyki rolnictwa zrównoważonego, takie jak agroekologia, agroforestry, rotacja upraw, nawożenie organiczne oraz minimalizacja stosowania pestycydów i sztucznych nawozów. Te praktyki nie tylko zmniejszają negatywne skutki dla środowiska, ale także zwiększają odporność upraw na zmiany klimatyczne, co jest kluczowe dla zrównoważonego rozwoju rolnictwa i ochrony środowiska naturalnego. Zadania obejmują zakup oprogramowania do analizy potencjału wodnego na terenach rolnych i jako narzędzie edukacji rolników – wspólne analizowanie obszarów retencji (np. SCALGO-LIVE) (działanie O-99). Planowanie małej retencji śródpolnej - analiza możliwości retencji na podstawie modeli hydrologicznych (działanie O-100). Przekształcanie terenów rolnych o niskim znaczeniu produkcyjnym na użytki zielone i leśne (działanie O-101). Partycypacyjne wypracowanie rozwiązań prawno-finansowych i organizacyjnych wspierających rolników - właścicieli terenów podtapianych (np. w wyniku powodzi lub działania

bobrów), np. dotacja na zakup ziemi, rekompensata, współdzielenie kosztów (działanie O-102). Partycypacyjne opracowanie rozwiązań prawno-finansowych i organizacyjnych wspierających rolników we wdrażaniu działań opartych na przyrodzie w adaptacji (np. ulgi podatkowe, systemy punktacji, certyfikacja) (działanie O-103). Wprowadzenie i dostosowanie programu nauczania w lokalnej szkole rolniczej do nowoczesnych rozwiązań proekologicznych i opartych na przyrodzie (działanie EI-79). Skierowanie doradztwa rolniczego na kwestie adaptacji do zmian klimatu - edukacja rolników o korzyściach wynikających z retencji i różnorodności biologicznej (działanie EI-80). Organizacja szkoleń i warsztatów dla rolników dotyczących adaptacji do zmiany klimatu (działanie EI-81). Przeprowadzenie warsztatów permakulturowych (działanie EI-82). Wdrażanie, we współpracy z właścicielami gruntów, rozwiązań adaptacyjnych opartych na przyrodzie, takich jak budowa naturalnych zbiorników śródpolnych, wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, odtwarzanie miedz, modernizacja systemów melioracyjnych oraz systemy regeneracji gleby (działanie TI-67). Adaptacja gospodarstw (zabudowań) do zmiany klimatu, w tym gospodarstwa przydomowe retencja deszczowa (działanie TI-68).

Celem zadania (Zadanie 36) jest opracowanie podstaw do dywersyfikacji i adaptacji upraw oraz hodowli do zmieniających się warunków klimatycznych. Dywersyfikacja i adaptacja upraw oraz hodowli są kluczowymi strategiami zwiększającymi odporność rolnictwa na ekstremalne zjawiska pogodowe i zmieniające się warunki środowiskowe. W ramach dywersyfikacji wprowadza się nowe gatunki roślin i zwierząt odpornych na susze, powodzie oraz zmiany temperatur. Rotacja upraw, agroforestry oraz integrowane systemy rolnicze pomagają w utrzymaniu żyzności gleby, oraz redukują ryzyko strat plonów. W hodowli zwierząt stosuje się selekcję ras odpornych na choroby i ekstremalne warunki klimatyczne. Wprowadzenie różnorodności gatunkowej i odmianowej może znacząco zmniejszyć ryzyko związane z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, takimi jak susza, powódzie czy gradobicia. Te i inne działania wspierają zrównoważone rolnictwo, poprawiając bezpieczeństwo ekonomiczne rolników oraz bezpieczeństwo żywnościowe w regionie, zwłaszcza w kontekście skracania łańcuchów dostaw, jednocześnie minimalizując negatywny wpływ na środowisko. Działanie polega na przeprowadzeniu analizy lokalnych warunków klimatycznych, glebowych i środowiskowych oraz prognoz zmian klimatu pod kątem możliwości dywersyfikacji upraw i hodowli, oraz ich wpływu na lokalne łańcuchy dostaw. Rozpoznanie potrzeb i możliwości lokalnych rolników będzie realizowane poprzez ankiety i konsultacje. Następnie zostaną stworzone kierunkowe wytyczne dla działań adaptacyjnych w rolnictwie na terenie KWS. Współpraca z instytucjami badawczymi umożliwi testowanie nowych, odpornych na zmianę klimatu odmian roślin i zwierząt. Dodatkowo planowane jest utworzenie sieci rolników do wymiany wiedzy i doświadczeń oraz współpraca z centrami doradztwa rolniczego. W ramach edukacji rolników o zmianach klimatycznych i technikach adaptacyjnych odbędą się szkolenia, kampanie informacyjne oraz warsztaty dotyczące zarządzania wodą i glebą, oraz wprowadzania różnorodności biologicznej. Planowane jest również wydanie publikacji i broszur informacyjnych na temat nowych odmian roślin odpornych na zmiany klimatyczne. W zakresie infrastruktury przewiduje się rozwój przechowywania i dystrybucji wody, zakup sprzętu do monitorowania i zarządzania warunkami glebowymi i klimatycznymi oraz inwestycje w technologie do zarządzania ryzykiem pogodowym. Dodatkowo proponowane są dotacje na rozwój agroforestry i zrównoważonych systemów rolniczych oraz wsparcie finansowe dla rolników na przejście na bardziej zrównoważone praktyki, inteligentne sieci rolnicze, monitorowanie gleby i upraw oraz precyzyjne nawożenie.

5.16 INICJATYWA XVI: Przeciwdziałanie suszy

Celem zadania (Zadanie 37) jest zachęcanie rolników do przekształcania systemów melioracyjnych z odwadniających na nawadniająco-odwadniające, umożliwiające regulację odpływu wody i kontrolowanie warunków wodno-glebowych. Działanie to ma na celu zwiększenie glebowej retencji

wody i odtwarzanie zasobów wód podziemnych, przekładające się na łagodzenie skutków suszy, poprawę warunków wzrostu roślin i zwiększenie plonów.

Inicjatywa zostanie zrealizowana poprzez inwentaryzację i ewidencję systemów melioracji oraz urządzeń wodnych na terenach rolnych, z możliwością przekształcenia ich z systemów odwadniających na nawadniająco-odwadniające. Opracowana zostanie koncepcja regulacji odpływu wód drenarskich w poszczególnych zlewniach rolniczych oraz możliwości retencji zorganizowanej na poszerzonych rowach (działanie O-109). Gminy będą współrealizować inwestycje na terenach rolnych, a także opracują system wsparcia takich inwestycji, zarówno finansowy, jak i organizacyjny (działanie O-110). Powstanie międzygminny zespół doradców, który pomoże w pozyskiwaniu i rozliczaniu środków finansowych na inwestycje w systemy melioracyjne, wspierając rolników, spółki wodne oraz Lokalne Partnerstwa ds. Wody (działanie O-111). Zapewnione będzie wsparcie merytoryczne dla właścicieli zastawek i spółek wodnych, koordynując ich prace we współpracy z Nadzorem Wodnym PGW-WP (działanie O-112). Działania edukacyjne obejmą udział rolników, ODR, LPW i SW w szkoleniach na temat dobrych praktyk, w tym wizyty terenowe i udział w szkoleniach organizowanych w innych gminach (działanie EI-87). Stworzone i rozpowszechniane będą katalogi dobrych praktyk dla rolników w zakresie zarządzania melioracją (działanie EI-88). Inwestycje obejmą modernizację istniejących systemów melioracyjnych, budowę nowych urządzeń nawadniająco-odwadniających, modernizację lub budowę studzienek drenarskich oraz zbiorników na odpływach z systemów drenarskich, a także budowę opóźniaczy odpływu (działanie TI-73).

Celem zadania (Zadanie 38) jest zachęcanie rolników do podejmowania innych działań zapobiegających suszy na terenie swoich gospodarstw lub w grupach współpracy, składających się z wielu gospodarstw sąsiadujących ze sobą lub położonych w jednej podzlewni. Współdziałanie polega na współpracy w ramach zasobów wodnych, prowadzącej do dzielenia się zasobami wodnymi, ograniczania strat spowodowanych podtopieniami i współdzieleniem ryzyka i korzyści, np. związanych z miejscowymi podtopieniami. Inicjatywa może obejmować też wspólne inwestycje, działania edukacyjne, dzielenie wiedzy lub działania lobbystyczne. Ma to na celu ochronę jakości i ilości zasobów wodnych przekładające się na łagodzenie skutków suszy, poprawę warunków wzrostu roślin i zwiększenie plonów.

Działania będą również koncentrować się na tworzeniu grup współpracy wśród lokalnych społeczności, rolników, instytucji naukowych i władz lokalnych w celu racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych i zapobiegania suszy (działanie O-113). Grupy te będą opracowywać lokalne plany zarządzania wodą, ograniczać straty wody i dzielić się zasobami (działanie O-114). Wsparcie obejmie budowę mikroinstalacji wodnych, takich jak zbiorniki na deszczówkę, w celu zapewnienia dostępu do wody w okresach suszy (działanie O-115). Wdrażane będą systemy monitorowania i prognozowania warunków klimatycznych, aby umożliwić rolnikom lepsze planowanie działań rolniczych (działanie O-116). Współpraca z organizacjami pozarządowymi, ekspertami i ośrodkami naukowymi, a także LPW, SW i PGW-WP, będzie obejmować szkolenia dotyczące zapobiegania suszy na terenach rolnych (działanie EI-89). Edukacja rolników będzie prowadzona poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i warsztatach na temat ochrony zasobów wodnych, różnorodności biologicznej oraz rolnictwa ekologicznego (działanie EI-90). Promowane będzie rolnictwo zrównoważone, poprzez wzajemne wspieranie się rolników wiedzą i doświadczeniem w zakresie praktyk takich jak uprawa roślin odpornych na suszę oraz technik oszczędnego nawadniania (działanie EI-91). Działania inwestycyjne obejmą odtwarzanie terenów podmokłych, restytucję śródpolnych oczek wodnych oraz budowę zagłębień terenu retencjonujących wody opadowe (działanie TI-74). Sadzone będą drzewa na glebach rolniczych gorszej kategorii oraz chronione będą istniejące lasy, co pomoże w zatrzymywaniu wody w glebie i regulacji klimatu (działanie TI-75). Retencja wody z terenów uszczelnionych w gospodarstwach rolnych oraz powtórne wykorzystanie wody w rolnictwie będą wspierane (działanie TI-76). Poprawa struktury gleby będzie osiągnięta poprzez kompostowanie, odtwarzanie struktury gleby, międzyplony oraz naturalne nawożenie (działanie TI-77). Ochrona jakości wód powierzchniowych będzie

zapewniona przez stosowanie płyt obornikowych, ścian denitryfikacyjnych oraz technik ochrony dolin rzecznych (działanie TI-78).

5.17 INICJATYWA XVII: Adaptacja lasów do zmiany klimatu i wzmacnianie ich funkcji regulującej

Zadanie (Zadanie 39) ma na celu promowanie i wspieranie zrównoważonej gospodarki leśnej oraz wprowadzaniu dobrych praktyk na terenach zalesionych o różnym statusie własności. Takie działania mają na celu wzmocnienie funkcji regulacyjnych lasów wobec zjawisk klimatycznych i hydrologicznych (łagodzenie powodzi, suszy, wspieranie korzystnego mikroklimatu) oraz procesów biologicznych (np. zwiększenie produktywności, odporności na choroby). Centralnym elementem zadania jest bliska współpraca z właścicielami lasów oraz promowanie zrównoważonych praktyk w gospodarce leśnej. Praktyki zrównoważonego gospodarowania lasami obejmują minimalizację zakłóceń ekologicznych, co pozwala na zachowanie ich naturalnego charakteru oraz różnorodności struktury wiekowej, siedliskowej, gatunkowej i genetycznej. Dzięki temu lasy stają się bardziej odporne na zmiany klimatyczne poprzez zwiększenie elastyczności ekosystemów w adaptacji do nowych warunków środowiskowych oraz poprawiają swoją funkcjonalność ochronną i gospodarczą. Działania mające na celu promowanie i wsparcie zrównoważonej gospodarki leśnej na terenach zalesionych o różnym statusie własności są kluczowe dla wzmacniania funkcji regulacyjnych lasów wobec zmian klimatycznych oraz ochrony procesów biologicznych. Zadanie opiera się na bliskiej współpracy z właścicielami lasów oraz promowaniu dobrych praktyk w gospodarce leśnej. Kierunkowa koncepcja gospodarowania lasami na terenie KWS polega na zaproszeniu właścicieli lasów państwowych i prywatnych do współtworzenia strategii zarządzania lasami, uwzględniającej zrównoważoną gospodarkę leśną oraz adaptację do zmiany klimatu (działanie O-117). Rewizja planów urządzenia lasu (PUL) obejmuje wspólne przeglądanie dokumentów pod kątem minimalizacji wycinki i wzmocnienia funkcji społeczno-regulacyjnej lasów (działanie O-118). W powyższych dokumentach rozważa się wprowadzenie najlepszych praktyk zrównoważonej gospodarki leśnej, takich jak stopniowa przebudowa drzewostanu, selektywne wycinki, naturalne odnawianie lasów oraz promowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej (działanie O-119). Dodatkowo zgodnie z zaleceniami Komitetu Problemowego ds. Kryzysu Klimatycznego przy Prezesie PAN, na obszarach leśnych należy bezzwłocznie ograniczyć lub wyeliminować wycinkę drzew, szczególnie liściastych, w obszarach chronionych i ich bezpośrednim sąsiedztwie, na terenach górskich, w dolinach cieków oraz obszarach najcenniejszych przyrodniczo (działanie O-120). Aby ograniczyć ingerencję człowieka w lasach, proponuje się także ograniczenie budowy dróg leśnych oraz wyłączenie części lasów z działań i ingerencji człowieka (działanie O-121). W kontekście edukacji i szkoleń planowane są działania takie jak organizowanie szkoleń dla właścicieli i pracowników lasów dotyczących zasad zrównoważonego leśnictwa wspierającego różnorodność biologiczną oraz adaptację do zmiany klimatu (działanie EI-92). Ponadto, planowane jest nawiązanie współpracy z wydziałami leśnymi, przyrodniczymi i biologicznymi uczelni oraz organizacjami pozarządowymi w celu efektywnego wdrażania programów szkoleniowych (działanie EI-93). W ramach inwestycji infrastrukturalnych planowane jest odtworzenie miejsc atrakcyjnych i historycznych w lasach, w tym budowa wież widokowych, punktów obserwacyjnych i ścieżek edukacyjnych, które mają na celu edukację społeczeństwa na temat znaczenia zrównoważonego zarządzania lasami (działanie TI-79).

Intencją zadania (Zadanie 40) jest ustanowienie ochrony prawno-administracyjnej dla terenów leśnych o cechach naturalnych, które są lepiej przystosowane do zmieniającego się klimatu i efektywniej dostarczają usługi ekosystemowe. Zgodnie z Unijną Strategią na rzecz Bioróżnorodności 2030, planowane jest objęcie co najmniej 30% obszarów lądowych w UE ochroną prawną, tworząc transeuropejską sieć przyrodniczą z korytarzami ekologicznymi zapewniającymi spójność. Dodatkowo

przewiduje się ustanowienie ścisłej ochrony dla 10% obszarów lądowych, obejmujących wszystkie pozostałe lasy pierwotne i starodrzewy w UE. Nowe obszary chronione będą uzupełnieniem dla istniejących obszarów Natura 2000 lub objęte krajowymi formami ochrony przyrody. Obecnie około 9,6% lasów publicznych Skarbu Państwa na terenie KWS jest chronione jako Parki Narodowe. Działania obejmują tworzenie nowych obszarów ochrony przyrody, zapewnienie skutecznej ochrony prawno-administracyjnej na obszarach leśnych o wysokiej wartości ekologicznej lub unikatowej bioróżnorodności poprzez ustanawianie nowych Rezerwatów, Parków Narodowych, Parków Krajobrazowych oraz Obszarów Chronionego Krajobrazu (działanie O-122). Wykorzystywane są także istniejące instrumenty prawne, takie jak plany zagospodarowania przestrzennego czy akty prawa miejscowego, aby zabezpieczyć i chronić obszary leśne istotne dla adaptacji do zmian klimatu (działanie O-123). Nawiązywane są partnerstwa z właścicielami gruntów w celu przekształcenia terenów leśnych na obszary chronione oraz zapewnienia długoterminowej ochrony tych obszarów (działanie O-124). Regularne monitorowanie stanu nowych obszarów leśnych oraz egzekwowanie przepisów prawa dotyczących ochrony przyrody i gospodarki leśnej mają na celu zapewnienie ich skutecznej ochrony i zabezpieczenia przed naruszeniami. Współpraca z różnymi sektorami, w tym administracją publiczną, organizacjami pozarządowymi, sektorem prywatnym oraz lokalnymi społecznościami wspiera realizację działań ochronnych i wsparcie dla nowych obszarów leśnych (działanie O-125). Konsultacje społeczne z mieszkańcami i zainteresowanymi stronami przy planowaniu i ustanawianiu nowych obszarów chronionych uwzględniają ich opinie i potrzeby (działanie EI-94). Edukacja społeczeństwa na temat istniejących przepisów i procedur związanych z ochroną nowych terenów leśnych ma na celu zwiększenie świadomości prawno-administracyjnej i zrozumienia korzyści płynących z ich ochrony (działanie EI-95). Organizacja spotkań z ekspertami ds. ochrony przyrody wspiera proces administracyjny przez udział specjalistów (działanie EI-96).

Zamierzeniem zadania (Zadanie 41) jest zwiększenie potencjału adaptacyjnego lasów do zmiany klimatu oraz ich wpływ na adaptację innych sektorów gospodarki, zwłaszcza na zasoby wodne, które są bezpośrednio zależne od stanu i powierzchni lasów, należy zwiększać powierzchnie zalesione. Według ostatniego raportu Międzyrządowego Panelu ds. Zmiany Klimatu (IPCC) zaleca się osiągnięcie progu pokrycia 30-50% terenu obszarami o cechach naturalnych. KWS jest w znacznym stopniu pokryta terenami leśnymi. Ich cechy naturalne mogą zostać wzmocnione poprzez zrównoważone gospodarowanie lasami oraz objęcie ochroną obszarów szczególnie cennych. Zadanie ma na celu podejmowanie działań w kierunku utworzenia nowych obszarów ochrony lasów. Stworzenie podstaw dla przekwalifikowywania terenów gminnych na leśne ze spontaniczną sukcesją poprzez współpracę z zadaniami w zakresie planowania przestrzennego (działanie O-126). Przekwalifikowanie terenów gminnych na leśne ze spontaniczną sukcesją (działanie O-127). Szkolenia interesariuszy w zakresie zalesiania, wspieranie udziału interesariuszy w szkoleniach dotyczących naturalistycznego zalesiania zgodnego z najlepszymi praktykami, w tym wyjazdy studyjne w Polsce i za granicę (działanie EI-97). Współpraca z wydziałami leśnymi, przyrodniczymi i biologicznymi uczelni oraz organizacjami pozarządowymi zajmującymi się zalesianiem (działanie EI-98). Realizacja zalesień, pozyskiwanie środków na realizację oraz realizacja zalesień na wytypowanych terenach gminnych, oraz wspieranie prywatnych właścicieli gruntów w podejmowaniu działań związanych z zalesianiem (działanie TI-80).

Zadanie (Zadanie 42) ma na celu wsparcie działań mających intencję zwiększenia małej, naturalnej retencji w lasach, zwłaszcza poprzez restytucję ekosystemów bagienno-leśnych. Priorytetowość działań wynika z ich roli w zatrzymywaniu wody oraz magazynowaniu węgla, co jest istotne dla regulacji klimatu. Realizacja tego zadania opiera się na edukacji oraz bliskiej współpracy z właścicielami lasów, promującymi odtwarzanie elementów krajobrazu wspierających retencję wody, w tym restytucję bagiennych ekosystemów leśnych, takich jak mokradła i torfowiska. Przywracanie tych ekosystemów i ochrona naturalnych procesów hydrologicznych przyczyniają się do zwiększenia odporności obszaru KWS na zmiany klimatu. Szczególnie istotne jest ich działanie w obszarach górskich i podgórskich, gdzie wspomagają w zarządzaniu powodziami i łagodzeniu suszy. Dodatkowo poprawiają kondycję lasów oraz wzmacniają ich rolę społeczną, turystyczną, regulacyjną i produkcyjną. Działanie to łączy się z

innymi inicjatywami dotyczącymi restytucji cieków wodnych (XXX). Działania to Opracowanie planu rozwoju retencji leśnej dla KWS. Rozpoznanie możliwości zwiększenia retencji na terenie lasów powinno opierać się na analizie z wykorzystaniem modelowania hydrologicznego określającego wielkości i kierunki spływu powierzchniowego oraz obszary potencjalnej retencji (obszary bezodpływowe). Mała retencja leśna powinna preferować rozwiązania naturalistyczne (rozwiązania oparte na przyrodzie – NBS) i restytucyjne, zwłaszcza odtwarzanie terenów bagienno-leśnych. Analiza będzie podstawą opracowania, we współpracy z właścicielami i zarządcami lasów, planu rozwoju małej, naturalnej retencji leśnej (działanie O-128). Działania to inwentaryzacja historycznych obiektów retencyjnych w lasach. Inwentaryzacja historycznych obiektów retencyjnych w lasach wskaże możliwości odtworzenia retencji w obszarach, gdzie historycznie miała ona miejsce. Takie działanie może być połączone z odtwarzaniem dziedzictwa i być podstawą do stworzenia ścieżki edukacyjnej dotyczącej retencji leśnej i adaptacji do zmiany klimatu (działanie O-129). Działania to wsparcie możliwości udziału właścicieli i zarządców lasów w szkoleniach na temat małej retencji leśnej (działanie EI-99). Działania edukacyjne skierowane do mieszkańców dotyczyć będą znaczenia małej retencji leśnej w adaptacji do zmiany klimatu, zapobieganiu powodzi i suszy. Mogą one obejmować warsztaty, wycieczki, spotkania, prelekcje, lekcje terenowe oraz rozpowszechnianie informacji przy pomocy broszur informacyjnych, mediów społecznościowych i innych (działanie EI-100). Opracowanie i wdrożenie aplikacji do zwiedzania lasów i historycznych obiektów retencyjnych w regionie (łącznie z zadaniami z zakresu turystyki) (działanie EI-101). Odtwarzanie terenów bagienno-leśnych. Pozyskiwanie środków finansowych wraz z właścicielami terenów leśnych, realizacja zadań z zakresu odtwarzania terenów podmokłych na terenach leśnych (działanie TI-81). Zbiorniki śródleśne. Zadanie obejmuje budowę zbiorników śródleśnych o naturalnym charakterze i wdrażanie innych elementów naturalnej małej retencji leśnej (działanie TI-82). Pozyskiwanie środków finansowych i odtwarzanie, modernizacja historycznych obiektów retencyjnych (działanie TI-83).

5.18 INICJATYWA XVIII: Szkolenia, edukacja i zaangażowanie społeczności lokalnych

Celem zadania (Zadanie 43) jest edukacja społeczności lokalnych na temat znaczenia lasów dla stabilności klimatycznej oraz zaangażowanie ich w działania ochronne i zarządzanie lasami, które są kluczowe dla budowy ich odporności na zmiany klimatu. Lokalne społeczności mogą uczestniczyć w projektach zalesiania, programach edukacyjnych i inicjatywach ekoturystycznych, które wspierają ochronę i zrównoważone gospodarowanie lasami. Pozyskanie akceptacji społecznej do podejmowania działań adaptacyjnych na terenach leśnych, zwłaszcza biorąc pod uwagę duży obszar zajmowany przez lasy w KWS i ich znaczenie w gospodarce regionu, jest koniecznym warunkiem ich sprawnego przeprowadzenia.

Inicjatywa ta obejmuje edukację mieszkańców na temat znaczenia lasów naturalistycznych oraz ich funkcji regulacyjnych i społecznych (np. wpływ pozostałości po pozyskaniu drewna, wspieranie różnorodności biologicznej, zachowanie łączności kompleksów leśnych i inne), a także roli lasów w adaptacji do zmiany klimatu (działanie O-130). Tematyka ochrony lasów zostanie wprowadzona do programów nauczania w szkołach, zorganizowane będą lekcje terenowe, konkursy i projekty edukacyjne, a także leśne warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży (działanie O-131). Współpraca zostanie nawiązana z uczelniami i organizacjami pozarządowymi, w tym z wydziałami leśnymi, przyrodniczymi i biologicznymi, a także lokalnymi organizacjami zajmującymi się lasami, adaptacją do zmiany klimatu lub ochroną środowiska (działanie O-132), które będą wspierać działania edukacyjne i informacyjne. Mieszkańcy będą zachęceni do udziału w programach wolontariatu, takich jak akcje sadzenia drzew, sprzątanie lasów czy monitorowanie ich stanu (działanie O-133). Kampanie informacyjne skierowane do społeczności lokalnej będą promować znaczenie lasów w adaptacji do zmiany klimatu oraz działania podejmowane na terenie KWS, wykorzystując różne media, takie jak spoty radiowe i telewizyjne, media społecznościowe, strony internetowe gmin oraz ogłoszenia w

środkach lokalnego transportu zbiorowego (działanie O-134). Organizowane będą dni otwarte w obszarach leśnych, podczas których mieszkańcy będą mogli poznać walory przyrodnicze, uczestniczyć w spacerach tematycznych i spotkać się z pracownikami oraz właścicielami lasów. Działanie to może być połączone np. z Dniem Leśnika (12 lipca) (działanie O-135). Akcja „Sprzątanie Lasu” będzie organizowana w celu zapraszania mieszkańców do udziału w działaniach na rzecz utrzymania porządku w lasach, np. w ramach akcji „Sprzątanie Świata” z okazji Międzynarodowego Dnia Ziemi (22 kwietnia) (działanie TI-84). Powstaną ścieżki dydaktyczne umożliwiające mieszkańcom poznawanie różnorodności przyrodniczej regionu oraz zdobywanie informacji na temat znaczenia lasów w adaptacji do zmiany klimatu i wpływu zmiany klimatu na lasy (działanie TI-85). Rozbudowana zostanie infrastruktura edukacyjna w lasach poprzez odtworzenie miejsc atrakcyjnych i historycznych, budowę wież widokowych, punktów obserwacyjnych oraz ścieżek edukacyjnych (działanie TI-86).

6 Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Przeanalizowano działania adaptacyjne wpisane w realizację Planu, a szczegółową analizę oddziaływania na środowisko przedstawiono przy pomocy macierzy, zgodnie ze skalą opisaną w rozdziale 3.1 i umieszczono w załączniku 3 Opracowania. W załączniku 3 przedstawiono także szczegółową analizę negatywnego oddziaływania na środowisko działań adaptacyjnych. Poniżej przedstawiono opis oddziaływań Planu w podziale na komponenty: oddziaływanie na różnorodność biologiczną, faunę i florę, formy ochrony przyrody, oddziaływanie na warunki zdrowia i życia ludzi, oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby, oddziaływanie na wody, oddziaływanie na powietrze i klimat, oddziaływanie na zasoby naturalne, oddziaływanie na zabytki, oddziaływanie na krajobraz na terenie KWS, oddziaływanie na dobra materialne oraz oddziaływanie na powiązania przyrodnicze w mieście.

6.1 Oddziaływanie Planu na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta oraz formy ochrony przyrody

Działania z zakresu wdrażania błękitno – zielonej infrastruktury oraz ochrony istniejącego systemu przyrodniczego, polegające na wzmocnieniu systemu przyrodniczego obszaru KWS będą pozytywnie oddziaływały na różnorodność biologiczną, faunę i florę oraz występujące w granicach obszaru KWS formy ochrony przyrody. Są to działania w ramach poniższych zadań:

- Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy
- Zadanie 32. Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmian klimatu
- Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych
- Zadanie 35. Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego
- Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych

Pozytywne oddziaływania będą bezpośrednie, bowiem działania w wymienionych zadaniach są ukierunkowane na wykorzystanie i wzmocnienie naturalnych funkcji ekosystemów w celach adaptacji do zmiany klimatu. Ponadto, wprowadzają one konkretne rozwiązania ekologiczne oraz angażują społeczność lokalną w praktyki sprzyjające ochronie przyrody, co bezpośrednio przekłada się na korzyści dla ekosystemów i bioróżnorodności. Angażowanie mieszkańców w tworzenie ogrodów deszczowych i społecznych oraz wprowadzanie praktyk zrównoważonego rolnictwa poprawia lokalną

retencję wód i wspiera bioróżnorodność (Zadanie 35). Zrównoważone gospodarowanie lasami, ograniczenie wycinki i ochrony prawnej terenów leśnych zwiększa funkcje regulacyjne lasów (Zadanie 40). Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu oraz promocja BZI wokół uzdrowisk poprawia bioróżnorodność i odporność ekosystemów na ekstremalne zjawiska pogodowe (Zadanie 32, Zadanie 34). Te działania wspólnie przyczyniają się do ochrony i restytucji ekosystemów, poprawiając warunki dla przetrwania i rozwoju różnorodności biologicznej. Stosowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych a także miedz, wspiera różnorodność biologiczną na terenach rolnych poprzez naturalną kontrolę szkodników i ograniczenie stosowania środków ochrony roślin wpłynę pozytywnie na rośliny i zwierzęta. Zaś tworzenie nowych obszarów ochrony a także monitorowanie i egzekwowanie przepisów m.in. dotyczących gospodarki leśnej ograniczy ingerencję człowieka w lasach pod kątem wycinki. Podjęte działania mogą przynosić długotrwałe pozytywne skutki dla różnorodności biologicznej obszaru KWS. Działania polegające na poprawie stanu ekologicznego rzek, takie jak retencja krajobrazowa, budowa zbiorników suchych (wypełnianych tylko okresowo, w czasie zagrożenia powodziowego), restytucja wód powierzchniowych oraz odtwarzanie terenów podmokłych, będą pozytywnie oddziaływać na ekosystemy wodne, przyczyniając się do łagodzenia skutków powodzi i susz, a w konsekwencji poprawy bioróżnorodności (Zadanie 11).

Działania wykazujące pośrednie oddziaływanie na różnorodność biologiczną polegają na rozwoju nowoczesnej, w tym błękitno – zielonej infrastruktury wspomagającej ograniczanie powodzi miejskich i odpornej na zmiany klimatu (Zadanie 8, 9, 10, 17) oraz poprawie potencjału adaptacyjnego oraz wiedzy i świadomości na temat zmian klimatu (Zadanie 3, 5, 6, 20). Dodatkowo tworzenie ogrodów społecznych oraz angażowanie mieszkańców i organizacji pozarządowych w ochronę terenów zieleni zwiększy zaangażowanie społeczne w działania proekologiczne. Zachęcanie mieszkańców i przedsiębiorców do tworzenia ogrodów społecznych czy łąk kwietnych oraz podejmowanie działań społecznych zmierzających do ochrony drzew i zachowania różnorodności ekosystemów lądowych będzie wspierać ochronę powierzchni ziemi i gleby, ograniczając erozję i wspierając naturalne funkcje ekosystemów (Zadanie 23). Pośredni pozytywny wpływ mają również działania informacyjne i wzmacniające współpracę między gminami (Zadanie 1, 2, 4). Zadanie 7, dotyczące włączenia mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne, polega na podjęciu działań organizacyjnych, mających na celu uniemożliwienie sprzedaży obszarów istotnych z punktu widzenia adaptacji do zmiany klimatu oraz wprowadzenie rozwiązań planistycznych uwzględniających ochronę przed zagrożeniami klimatycznymi. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej, poprawa jakości powietrza oraz jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej (Zadanie 12, 13, 14) pośrednio ochroni lokalne ekosystemy przed pogorszeniem bioróżnorodności. Co więcej w poprawę różnorodności wpisują się wszystkie działania związane z poprawą stanu rzek i realizacją zapisów NRL i unijnej strategii bioróżnorodności 2030 - w tym działania na terenach leśnych i rolniczych. Natomiast zrównoważone gospodarowanie lasami, zalesianie oraz wzmocnienie małej naturalnej retencji leśnej wzmocni naturalne funkcje tego typu ekosystemów oraz przyczyni się do poprawy stanu bioróżnorodności (Zadanie 39, 40, 42). Wyżej wymienione zadania to:

- Zadanie 1. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego
- Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA
- Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS
- Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmacnianie współpracy międzygminnej
- Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP
- Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu
- Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne

- Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi
- Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych
- Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom
- Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej
- Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców
- Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej
- Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu
- Zadanie 20. Utworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu KWS
- Zadanie 23. Tworzenie ogrodów społecznych (farm gminnych/sołeckich)
- Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami
- Zadanie 41. Zalesianie
- Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej

Potencjalnie negatywne oddziaływanie na przyrodę mogą mieć działania techniczne zawarte w Planie, do których zalicza się:

- TI-52 Rozwój ścieżek rowerowych – rozbudowanie infrastruktury odpornej na zmianę klimatu, (Zadanie 29)
- TI-53 Budowa infrastruktury geotermalnej – w przypadku stwierdzenia odpowiednich warunków, (Zadanie 29)
- TI-54 Odbudowanie infrastruktury kolei uzdrowskiej, (Zadanie 29)
- TI-73 Działania inwestycyjne na systemach melioracji, np. modernizacja istniejących systemów nawadniająco-odwadniających, przekształcanie systemów odwadniających w systemy nawadniająco-odwadniające; budowa nowych urządzeń nawadniająco-odwadniających; modernizacja lub budowa studzienek drenarskich; budowa zbiorników na odpływach z systemów drenarskich; budowa zbiorników na poszerzonym rowie; budowa opóźniaczy odpływu (Zadanie 37)

Prace budowlane związane z realizacją tych działań mogą wymagać czasowego usunięcia roślinności, w tym drzew, na terenach wrażliwych i niezabudowanych. Możliwe jest jednak minimalizowanie tych skutków poprzez ograniczanie do minimum wycinki na etapie planowania, prowadzenie wycinki poza okresem wegetacyjnym oraz uzupełnienie nasadzeń wyrównujących straty. Dodatkowym negatywnym oddziaływaniem może być utrata stanowisk, zakłócanie warunków lub niszczenie siedlisk roślin i zwierząt. Zasięg oddziaływań wymienionych inwestycji nie powinien być większy niż lokalny. Realizacja działań w obszarach chronionych na podstawie Ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098), co do zasady nie powinna być prowadzona lub powinna mieć charakter bardzo lokalny i nie powinna trwale negatywnie wpłynąć na występujące tam gatunki fauny i flory. Działania, polegające na rozbudowie ścieżek rowerowych, odbudowy infrastruktury kolei, inwestycje związane z OZE oraz biokompostowniami oraz działania inwestycyjne na systemach melioracji mogą w swym niewielkim zakresie wkraczać na obszary chronione, jednak podczas projektowania powyższych inwestycji należy mieć na uwadze jak najmniejszą ingerencję w obszary cenne przyrodniczo. Dodatkowo dokładna lokalizacja oraz wielkość tych inwestycji będzie znana dopiero na etapie realizacji planu, co określi również potrzebę przygotowywania oceny oddziaływania na środowisko.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą wystąpić wyłącznie na etapie realizacji powyższych inwestycji, jednak będą one miały charakter krótkotrwały. Zasięg oddziaływania będzie miejscowy lub lokalny, natomiast biorąc pod uwagę charakter przekształceń będą one w pełni odwracalne lub możliwe do rewaloryzacji. Skala oddziaływania będzie niewielka. Potencjalnie etap prowadzenia niektórych robót budowlanych, może być związany z krótkotrwałe występującą emisją spalin, hałasu oraz powstawaniem odpadów. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczy używanego sprzętu (hałas, emisja spalin i wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznego hałasu w porze wieczornej). Minimalizowaniu znaczących oddziaływań na środowisko będzie służyło przestrzeganie obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami.

Realizacja zadań wskazanych w projekcie Programu nie spowoduje długotrwałych i nieodwracalnych, negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogłyby być uznane, jako oddziaływanie znaczące, a tym samym jako pogarszające stan środowiska. Ostatecznie jednak przeważają skutki pozytywne, które ściśle wiążą się z poprawą odporności 11 gmin na zmiany klimatyczne.

6.2 Oddziaływanie Planu na warunki życia i zdrowia ludzi

Plan adaptacji do zmian klimatu ma na celu poprawę jakości i bezpieczeństwa życia mieszkańców w kontekście zmieniającego się klimatu, dlatego też wszystkie działania zawarte w Planie będą ukierunkowane na wprowadzenie rozwiązań niosących pozytywne oddziaływanie na warunki życia i zdrowie ludzi.

Bezpośredni, pozytywny wpływ na warunki i bezpieczeństwo mieszkańców KWS będą mieć działania prowadzące do stabilizacji warunków wodnych i poprawy różnorodności biologicznej na terenach naturalnych, rolniczych i miejsko-wiejskich, w tym te związane z: renaturyzacją rzek (Zadanie 11), wdrażaniem zapisów NRL na terenach rolnych (Zadanie 11, 14), zarządzaniem terenami leśnymi, oraz wdrażaniem błękitno – zielonej infrastruktury, wspomagającej system gospodarowania wodami opadowymi (Zadanie 10, 12, 17, 20, 24, 28, 34). Będą one prowadziły do łagodzenia pogłębiającej się w wyniku zmiany klimatu suszy oraz obniżania zagrożenia powodziowego. Poprawa stosunków wodnych może również zmniejszyć negatywny wpływ klimatu na możliwości rozwoju gospodarczego regionu zwłaszcza w turystyce i w branżach wodochłonnych.

Bezpośredni wpływ na zdrowie ludzi będą mieć działania polegające na łagodzeniu zagrożeń wynikających z fal upałów, miejskich wysp ciepła na terenie miast i wsi Stowarzyszenia (Zadanie 14, 15) i zanieczyszczeń powietrza (Zadanie 13) oraz działania rozwoju nowoczesnej, w tym błękitno – zielonej infrastruktury, wspomagającej system gospodarowania wodami opadowymi (Zadanie 10, 11, 12, 17, 20, 24, 28, 34). Działania te wpłyną na warunki termiczne i wilgotnościowe w miastach gmin, w szczególności w przypadku występowania ekstremalnie wysokich temperatur i fal upałów. Jednocześnie funkcją przyrodniczą zieleni miejskiej jest pochłanianie zanieczyszczeń powietrza i produkcja tlenu. Zadania służące wzmocnieniu systemu przyrodniczego obszaru KWS przyczynią się do poprawy warunków sanitarnych powietrza, a tym samym będą korzystnie wpływać na zdrowie ludzi. Działanie polegające na dostosowaniu systemu komunikacji publicznej do skutków zmian klimatu podniesie komfort podróżowania środkami komunikacji zbiorowej, zmniejszeniem ruchu samochodowego, a co za tym idzie zredukuje natężenie ruchu i poprawi jakości powietrza (zmniejszenie emisji CO₂ i innych szkodliwych substancji). W Planie podkreślono, że działania te są szczególnie istotne dla grup społecznych wrażliwych na zmiany klimatu – osób starszych, przewlekle chorych na choroby układu oddechowego i krwionośnego oraz małych dzieci (poniżej 5 roku życia). Nowe tereny rekreacyjne (powiązane z wprowadzeniem rozwiązań z zakresu błękitno – zielonej infrastruktury) przyczynią się do poprawy jakości życia i komfortu korzystania z przestrzeni publicznych.

Bezpośredni pozytywny wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców obszaru KWS może zapewnić działanie mające na celu poprawę jakości powietrza i komfortu termicznego mieszkańców (Zadanie 4, 10, 13, 15, 28):

- Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmacnianie współpracy międzygminnej
- Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom
- Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy
- Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej
- Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców
- Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej
- Zadanie 24. Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców
- Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów

oraz świadomą edukację na temat skutków zmian klimatu (Zadanie 3, 17, 20, 21, 22, 28, 31, 34, 43):

- Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS
- Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu
- Zadanie 20. Utworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu KWS
- Zadanie 21. Budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu
- Zadanie 22. Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej
- Zadanie 28. Budowanie elementów BZI w otoczeniu szkół jako działań demonstracyjno-edukacyjnych
- Zadanie 31. Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu
- Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych
- Zadanie 43. Edukacja społeczna na temat lasów.

Zadania skierowane są do wszystkich grup społecznych polegać będzie na informowaniu o możliwym niekorzystnym wpływie zmian klimatu na życie i zdrowie ludzkie, ponadto zalecane jest zorganizowanie kampanii informacyjnej i edukacyjnej dla mieszkańców a także szkoleń i warsztatów w tym wdrażanie działań zwiększających adaptację terenów przyrodniczych (Zadanie 18, 19, 27, 43). Promocja błękitno-zielonej infrastruktury (BZI) i zrównoważone zagospodarowanie terenów przyrodniczych poprawiają jakość powietrza, atrakcyjność turystyczną i wspierają lokalną gospodarkę. Edukacja klimatyczna buduje świadomość i promuje proekologiczne zachowania, co sprzyja adaptacji do zmian klimatycznych. Zaangażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu prowadzi do lepszego zarządzania zasobami wodnymi i poprawy warunków życia. Tworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu oraz wdrażanie BZI w otoczeniu szkół kształtuje przyszłe pokolenia, promując zrównoważone praktyki. Te działania zwiększają świadomość ekologiczną i poprawiają jakość powietrza, co korzystnie wpływa na zdrowie i komfort życia mieszkańców.

Pośredni pozytywny wpływ na warunki życia i zdrowia mogą przynieść zadania mające na celu stworzenie dokumentów, które zapewnią długofalowe działania na rzecz KWS (Zadanie 1, 2, 3):

- Zadanie 1. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego

- Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA
- Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS

Działania techniczne, które wiążą się z prowadzeniem prac budowlanych, mogą nieść za sobą krótkotrwały, pośredni wpływ na warunki życia mieszkańców terenu KWS. Działania te mogą negatywnie oddziaływać na etapie budowy, poprzez emisję hałasu generowaną podczas wykonywania prac przez maszyny, a także emisję zanieczyszczeń do powietrza (wtórne pylenie). W szczególności dotyczy to działań, w których zaplanowano budowę i modernizację infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (Zadanie 9, 12), rozwój ścieżek rowerowych, budowa infrastruktury geotermalnej, odbudowa infrastruktury kolei uzdrowiskowej (zadanie 29), działania na systemach melioracji (Zadanie 37) wraz z systemem błękitno – zielonej infrastruktury (Zadanie 10, 17, 23, 24, 25, 26), jednak docelowo wymienione zadania będą bezpośrednio pozytywnie wpływały na życie mieszkańców. Szczegółowo opis negatywnych oddziaływań tych działań przedstawiono w załączniku nr 3 Prognozy.

6.3 Oddziaływanie Planu na powierzchnię ziemi i gleby

Działania adaptacyjne ukierunkowane na ochronę i rozwój systemów przyrodniczych, takie jak tworzenie nowych terenów zieleni, wspierają funkcje klimatotwórcze i retencyjne krajobrazu oraz wpływają pozytywnie na powierzchnię ziemi i gleby. Do działań tych należą:

- Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu,
- Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne,
- Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy,
- Zadanie 23. Tworzenie ogrodów społecznych (farm gminnych/sołeckich),
- Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych,
- Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające,
- Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych,
- Zadanie 41. Zalesianie.

Działania te będą miały pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi i gleby, ponieważ powstawanie nowych terenów zieleni oraz wzmacnianie funkcji przyrodniczych istniejących obszarów przyrodniczych przyczynia się do ograniczenia erozji gleb, poprawy ich struktury oraz zwiększenia pojemności wodnej. Retencja wód opadowych oraz tworzenie ogrodów społecznych również przyczyniają się do ochrony gleby i powierzchni ziemi.

Jednocześnie, działania takie jak:

- Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami,
- Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej.

mogą prowadzić do krótkotrwałego i lokalnego oddziaływania negatywnego, ale dzięki zastosowaniu wysokich standardów prowadzenia prac budowlanych, można te wpływy zminimalizować. Mimo że działania te mogą negatywnie oddziaływać na dany element środowiska, możliwe jest minimalizowanie tego oddziaływania.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby może również wystąpić w wyniku prowadzenia prac budowlanych realizowanych w ramach innych zadań. Na etapie prac budowlanych możliwe jest przedostanie się do gleb substancji ropopochodnych lub płynów eksploatacyjnych z maszyn i urządzeń

budowlanych. Minimalizacja wpływu takich działań może być osiągnięta poprzez zapewnienie wysokiego standardu prowadzenia prac budowlanych. Działania te w głównej mierze dotyczą terenów zabudowanych, gdzie oddziaływanie na gleby można uznać za nieistotne. Jednak w przypadku prac na terenach niezabudowanych o wysokiej wrażliwości środowiska, oddziaływanie może mieć istotny wpływ, który szczegółowo przeanalizowano w załączniku nr 3.

6.4 Oddziaływanie Planu na wody

Działania adaptacyjne wspierające rozwój systemów przyrodniczych i implementację błękitno-zielonej infrastruktury mogą bezpośrednio korzystnie wpływać na zasoby wodne. Obejmują m.in.:

- Zadanie 1. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego
- Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA
- Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS
- Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmacnianie współpracy międzygminnej
- Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP
- Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu
- Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne
- Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi
- Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych
- Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom
- Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy
- Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej
- Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu
- Zadanie 24. Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców
- Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych
- Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające
- Zadanie 38. Inne działania zapobiegające suszy
- Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami
- Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych
- Zadanie 41. Zalesianie
- Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej

Szczególne znaczenie ma tutaj zadanie dotyczące oprawy stanu ekologicznego rzek (Zadanie 11). W chwili obecnej zarówno stan ekologiczny jak i ogólny są wysoce niezadawalające. Funkcjonowanie rzek jest więc zaburzone, w wyniku czego nie są one w stanie dostarczać podstawowych usług ekosystemowych, takich jak samooczyszczanie, alimentacja wód podziemnych i łagodzenie skutków suszy i niedoborów wody i zapobieganie powodziom i podtopieniom. Renaturyzacja rzek i ich dolin jest konieczna dla podtrzymywania różnorodności biologicznej, jako że doliny rzeczne będą, wraz z

nasilającymi się ekstremami hydrometeorologicznymi, ostatnimi obszarami dostępu do wody dla wielu roślin i zwierząt. Są więc ostoją różnorodności biologicznej.

Działania takie jak edukacja mieszkańców w zakresie adaptacji do zmian klimatycznych, włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne, opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi oraz optymalizacja zużycia wód powierzchniowych i podziemnych mają istotny wpływ na zasoby wodne. Poprzez edukację społeczności lokalnych na temat adaptacji do zmieniającego się klimatu oraz integrację strategii mitygacji i adaptacji do planowania przestrzennego, możliwe jest lepsze zarządzanie wodami i zwiększenie ich odporności na ekstremalne zjawiska pogodowe. Zagospodarowanie wód opadowych w celu zapobiegania podtopieniom oraz poprawa ekologicznego stanu rzek przyczyniają się do redukcji ryzyka powodziowego i suszowego. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej zwiększa efektywność zarządzania wodami oraz poprawia jakość środowiska wodnego. Zaangażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w ochronę wody i klimatu, promocja „czwartej przyrody”, błękitno-zielonej infrastruktury i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i turystycznych, przekształcenie melioracji na systemy odwadniająco-nawadniające oraz inne działania zapobiegające suszy wspierają zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi. Wszystkie te inicjatywy pozytywnie przyczyniają się do lepszego zarządzania i ochrony zasobów wodnych, zapewniając ich zrównoważoną jakość i dostępność dla przyszłych pokoleń.

Zadania takie jak zrównoważone gospodarowanie lasami, ochrona prawna terenów leśnych, zalesianie oraz wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej mają raczej pozytywny wpływ na zasoby wodne. Praktyki te sprzyjają poprawie jakości wód poprzez stabilizację ekosystemów leśnych, które pełnią istotną rolę w retencji wód opadowych oraz filtracji zanieczyszczeń. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego, monitorowanie, ewaluacja i koordynacja MGPA, promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych w Krajowym Systemie Wsparcia, wsparcie Gmin i wzmocnianie współpracy międzygminnej oraz szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych jednostek samorządu terytorialnego również korzystnie wpływają na zasoby wodne. Te działania wspierają skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi, zapewniając lepszą ochronę przed ryzykiem powodziowym i poprawiając ogólną jakość środowiska wodnego.

6.5 Oddziaływanie Planu na powietrze i klimat

W Planie przewiduje się zadania adaptacyjne, które pozytywnie wpływają na jakość powietrza atmosferycznego poprzez monitorowanie i ograniczanie emisji zanieczyszczeń, których negatywne oddziaływanie na zdrowie i jakość życia może nasilać się wraz ze zmianą klimatu. Są to zadania:

- Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu,
- Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne,
- Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy,
- Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców,
- Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej,
- Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów,
- Zadanie 31. Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu,
- Zadanie 32. Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu,

- Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych,
- Zadanie 36. Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu.

Zadania te służą łagodzeniu zagrożeń wynikających z fal upałów i miejskiej wyspy ciepła, wykorzystując naturalne funkcje ekosystemów w adaptacji do zmiany klimatu. Funkcją regulacyjną terenów zieleni jest także oczyszczanie powietrza, na przykład poprzez zwiększenie jego wilgotności. Przełoży się to na poprawę warunków termiczno-wilgotnościowych i zmniejszenie intensywności miejskiej wyspy ciepła. Zadania adaptacyjne przyczynią się do poprawy warunków sanitarnych powietrza i zmniejszenia zanieczyszczeń powietrza.

Zadania pozytywnie wpłyną na dostęp do informacji na temat jakości powietrza i wzmocni podstawę podejmowania decyzji w tym zakresie, poprzez modernizację i rozwój systemu monitoringu powietrza, stworzenie systemu informowania o temperaturze i jakości powietrza w miejscach często uczęszczanych przez mieszkańców, prowadzenie akcji informacyjnej dla mieszkańców na temat jakości powietrza oraz wsparcie programów „Czyste Powietrze” czy „Ograniczenie niskiej emisji”.

6.6 Oddziaływanie Planu na zasoby naturalne

Działania mające na celu poprawę potencjału adaptacyjnego obszaru KWS zapewniają ochronę i zwiększenie zasobów naturalnych, obejmując:

- Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA
- Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS
- Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP
- Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu
- Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne
- Zadanie 38. Inne działania zapobiegające suszy
- Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami
- Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych
- Zadanie 41. Zalesianie
- Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej

Plan przewiduje realizację wielu zadań które bezpośrednio przekładają się na poprawę zasobów:

- Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne oraz inne działania zapobiegające suszy są kluczowe dla ochrony zasobów naturalnych, zwłaszcza w kontekście zmieniającego się klimatu.
- Działanie z zakresu energii odnawialnej będzie przyczyniało się do ograniczenia wydobycia zasobów paliw kopalnych i do mitygacji zmiany klimatu. (Zadanie 21, Zadanie 25, Zadanie 35)
- Wszystkie zadania z zakresu gospodarki wodnej, zwiększające tendencję krajobrazową i alimentację wód podziemnych, będą zwiększały zasoby wodne, przyczyniając się do unikania ryzyka jej nadmiernej eksploatacji.
- Wszystkie zadania mające na celu gromadzenie i ponowne wykorzystanie wód opadowych, będą zmniejszały presję na zasoby wód powierzchniowych i podziemnych.

Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA umożliwią skuteczne zarządzanie zasobami przyrodniczymi, umożliwiając śledzenie stanu środowiska i odpowiednie reagowanie na zmieniające się warunki. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych w ramach Krajowego Systemu Wsparcia wspiera innowacyjne podejścia do ochrony środowiska, redukcji ryzyka oraz zwiększenia odporności na skutki zmian klimatu. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych jednostek samorządu terytorialnego są kluczowe dla podniesienia świadomości i kompetencji w zakresie zarządzania środowiskowego oraz adaptacji do zmieniających się warunków klimatycznych. Edukacja mieszkańców na temat znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu wspiera zaangażowanie społeczności lokalnych w działania na rzecz ochrony środowiska. Zrównoważone gospodarowanie lasami, ochrona prawna terenów leśnych, zalesianie oraz wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej są kluczowe dla zachowania i odbudowy ekosystemów leśnych, które pełnią istotną rolę w regulacji cyrkulacji wodnej oraz ochronie jakości wód i bioróżnorodności. Te działania współtworzą trwałe podstawy zrównoważonego rozwoju, zapewniając lepszą jakość środowiska dla obecnych i przyszłych pokoleń. Te działania mają raczej pozytywny wpływ na zasoby naturalne, zapewniając ich trwałą ochronę i zrównoważony rozwój.

6.7 Oddziaływanie Planu na zabytki

Większość działań zapisanych w Planie nie wykazuje bezpośrednich oddziaływań na dziedzictwo kulturowe obszaru KWS. Jednakże, pośrednie pozytywne oddziaływania na obiekty zabytkowe mogą wynikać z rewitalizacji przestrzeni wraz z wprowadzeniem błękitno-zielonej infrastruktury, co może wpłynąć korzystnie na otoczenie obiektów zabytkowych oraz dopełnić wartość kulturową i wizualną zabytków (Zadanie 2, 3). Ponadto współpraca międzygminna, a także szkolenia mogą przynieść pośrednio pozytywne oddziaływania w obszarze KWS (Zadanie 4, 5). Co ważne, podczas projektowania poszczególnych inwestycji, należy pamiętać, aby realizacja działania nie naruszała ważnych cech obiektów cennych kulturowo, zarówno ich formy, jak i kompozycji przestrzennej - potencjalne działania w tym zakresie wymagać powinny uzgodnienia z organami ochrony zabytków. Dodatkowo w Planie znajdują się działania, które mogą przyczynić się do ochrony i promocji zabytków poprzez wspieranie lokalnej turystyki i integracji zagadnień adaptacyjnych w planowaniu przestrzennym (Zadanie 7, 30)

6.8 Oddziaływanie Planu na krajobraz

Działania dotyczące bezpośredniego pozytywnego oddziaływania na krajobraz obejmują różnorodne inicjatywy mające na celu poprawę estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej w oparciu o rodzimy krajobraz, rodzime gatunki i typowe dla regionu zbiorowiska roślinne. Kluczowe zadania to:

- Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu,
- Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne,
- Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom,
- Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej.

Te działania mają bezpośredni, pozytywny wpływ na krajobraz. Poprzez edukację oraz wdrażanie nowoczesnych rozwiązań planistycznych i infrastrukturalnych, można znacząco poprawić estetykę i funkcjonalność przestrzeni miejskich. Wprowadzenie zielonych obszarów oraz zarządzanie wodami opadowymi nie tylko wzbogaca krajobraz, ale także zwiększa jego odporność na zmiany klimatyczne.

Pośredni, pozytywny wpływ na krajobraz mogą mieć również inne działania. Należą do nich:

- Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA,

- Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS,
- Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmacnianie współpracy międzygminnej,
- Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP,
- Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy,
- Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami,
- Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych,
- Zadanie 41. Zalesianie,
- Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej.

Te działania, mimo iż mają bardziej pośredni charakter, również przyczyniają się do poprawy krajobrazu. Poprzez monitorowanie, promocję, edukację oraz wsparcie instytucjonalne, można skutecznie koordynować działania na rzecz ochrony i poprawy środowiska naturalnego. Zrównoważone zarządzanie lasami, ochrona terenów leśnych oraz zalesianie przyczyniają się do zachowania naturalnego krajobrazu, zwiększając jego estetykę i funkcjonalność. Dodatkowo, poprawa stanu ekologicznego rzek oraz łagodzenie skutków powodzi i suszy wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców oraz estetykę otaczającego ich krajobrazu.

Poprzez zintegrowane podejście do planowania przestrzennego i zarządzania zasobami naturalnymi, możliwe jest stworzenie przyjaznego, ekologicznie bezpiecznego i estetycznie atrakcyjnego środowiska miejskiego. Działania te wspierają długofalowy rozwój gmin, uwzględniając zarówno potrzeby obecnych, jak i przyszłych pokoleń.

6.9 Oddziaływanie Planu na dobra materialne

Działania poprawy potencjału adaptacyjnego obszaru KWS zapewniają ochronę i poprawę dóbr materialnych, obejmując:

- Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmacnianie współpracy międzygminnej
- Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP
- Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu
- Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne
- Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy
- Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej
- Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów
- Zadanie 16. Edukacja klimatyczna dla mieszkańców
- Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu
- Zadanie 18. System monitoringu i wczesnego ostrzegania o zagrożeniach hydrometeorologicznych
- Zadanie 19. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych w reagowaniu na zagrożenia hydrometeorologiczne
- Zadanie 24. Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców

- Zadanie 26. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków
- Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami
- Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych
- Zadanie 41. Zalesianie
- Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej

Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie skutków powodzi i suszy polega na przywracaniu naturalnych funkcji ekosystemów wodnych oraz budowie infrastruktury, która zarządza przepływami wody. Modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej obejmuje budowę nowych lub modernizację istniejących instalacji, co poprawia jakość wód i redukuje zanieczyszczenia. Inwestycje w poprawę komfortu termicznego mieszkańców, zwłaszcza w czasie fal upałów, obejmują zieleń miejską, systemy chłodzenia i ograniczenie tzw. efektu wyspy ciepła. Edukacja klimatyczna dla mieszkańców oraz angażowanie społeczności lokalnych, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych wspierają świadomość ekologiczną i promują proekologiczne zachowania. System monitoringu i wczesnego ostrzegania zwiększa gotowość na sytuacje kryzysowe związane z warunkami meteorologicznymi, co przekłada się na szybszą reakcję i ochronę ludności. Wzmocnienie służb ratowniczych i retencja wód opadowych poprzez zrównoważone rozwiązania budowlane redukują ryzyko katastrof naturalnych. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków wpływają na oszczędność energii i poprawiają komfort życia. Zadanie te pozytywnie wpływają na zasoby naturalne.

Wsparcie gmin i wzmocnianie współpracy międzygminnej są kluczowe dla zrównoważonego rozwoju regionalnego i ochrony środowiska naturalnego. Dzięki tym działaniom możliwe jest efektywne zarządzanie zasobami naturalnymi oraz wspólne podejmowanie inicjatyw adaptacyjnych i mitygacyjnych. Szkolenia dla pracowników gmin, powiązanych spółek i innych jednostek samorządu terytorialnego są istotne w kontekście podnoszenia kompetencji oraz przygotowania do działań mających na celu adaptację do zmieniających się warunków klimatycznych. Edukacja mieszkańców na temat znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu odgrywa kluczową rolę w budowaniu świadomości społecznej i mobilizacji lokalnej społeczności do działań proekologicznych. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne jest niezbędne do zapewnienia zrównoważonego rozwoju urbanistycznego i krajobrazowego, minimalizując negatywne skutki zmian klimatycznych. Zrównoważone gospodarowanie lasami oraz wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej mają istotne znaczenie dla ochrony bioróżnorodności, poprawy jakości gleby oraz retencji wód opadowych. Te działania przyczyniają się również do zwiększenia odporności ekosystemów leśnych na ekstremalne zjawiska pogodowe oraz chronią przed erozją gleb. Wszystkie te zadania raczej pozytywnie wpływają na zarządzanie zasobami naturalnymi.

6.10 Oddziaływanie Planu na powiązania przyrodnicze

Pozytywne oddziaływania na powiązania przyrodnicze niosą za sobą działania z Inicjatywy III (Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmiany klimatu), IV (Adaptacja w gospodarce wodno-ściekowej), XVII (Adaptacja lasów do zmiany klimatu i wzmocnianie ich funkcji regulującej), obejmując:

- Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu
- Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne
- Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi
- Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych
- Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom
- Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy
- Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej

- Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami
- Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych
- Zadanie 41. Zalesianie
- Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej

Działania polegające na włączeniu adaptacji do zmiany klimatu w politykę rozwoju poszczególnych Gmin (Inicjatywa III: zadania 6, 7) cechuje komplementarność i kompleksowość, odnosząca się do funkcjonowania wszystkich komponentów przyrody obszarów gminnych. Działanie to ma charakter wieloaspektowy, obejmujący wiele sektorów miejskich i wiejskich oraz wszystkie przestrzenie publiczne. Zaproponowane, w procesie planowania przestrzennego, adaptacje do zmiany klimatu powinny pozwolić na ochronę obszarów istotnych przyrodniczo, zwłaszcza ochronę rzek i dolin rzecznych, ochronę i restytucję obszarów podmokłych, a także zwiększenie lesistości i małej retencji. Wytyczne urbanistyczne będą miały wpływ na sektor zieleni miejskiej, gospodarki wodnej, usług publicznych oraz infrastruktury technicznej. Dzięki temu może zostać zachowana spójna zależność pomiędzy komponentami ochrony środowiska.

Działania dotyczące adaptacji w gospodarce wodno-ściekowej (Inicjatywa IV: zadania 8, 9, 10, 11, 12) sprzyjają ochronie przyrody, powierzchni ziemi i gleb, wód, powietrza atmosferycznego i klimatu, a także zasobów naturalnych i krajobrazu. Opracowanie planów zarządzania zasobami wodnymi pozwoli na ograniczenie zużycia wody, retencję wód opadowych oraz ponowne wykorzystanie wody co pozwoli na oszczędzanie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych. Będzie to miało również pozytywny wpływ na zachowanie obszarów naturalnych, łagodzenie suszy oraz wspieranie przetrwania różnorodności biologicznej. Poprawa stanu ekologicznego rzek na terenie Gmin poprzez restytucję zdegradowanych odcinków rzek i powiększenie ich łączności z dolinami, a także modernizację infrastruktury wodno-ściekowej może polepszyć jakość środowiska przyrodniczego oraz zwiększyć powiązania przyrodnicze pomiędzy ekosystemami.

Działania mające na celu adaptację lasów do zmiany klimatu (Inicjatywa XVII: zadania 39, 40, 41, 42) pozwolą na zachowanie i zwiększenie powierzchni terenów leśnych oraz zadrzewień, które pełnią funkcje przyrodnicze i zapewniają powiązania terenów zielonych na obszarach Gmin z ich przyrodniczym otoczeniem. Wprowadzenie ochrony prawnej terenów leśnych o dużym znaczeniu ekologicznym lub unikatowej bioróżnorodności, pozwoli na zachowanie lepszych powiązań przyrodniczych pomiędzy obszarami oraz na zachowanie spójności korytarzy ekologicznych. Zwiększenie powierzchni zalesionej, a także tworzenie zieleni miejskiej sprzyja zwiększeniu przepuszczalności powierzchni – co wpływa na większe zasilanie wód podziemnych również w czasie intensywnych opadów, zaś zwiększenie obszarów zielonych ma wpływ na poprawę funkcjonowania systemów przyrodniczych oraz poprawę jakości powietrza.

7 Oddziaływanie postanowień Planu na obszary Natura 2000

Projekt dokumentu „Międzygminny Plan Adaptacji do zmiany klimatu dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów” jest dokumentem strategicznym o charakterze kierunkowym. Większość zaplanowanych działań to przygotowanie dokumentów kierunkowych w zakresie reagowania, zarządzania kryzysowego i zagospodarowania zasobów, działania edukacyjne, szkoleniowe, aktywizacja społeczeństwa, promowanie postaw prośrodowiskowych oraz realizacja zadań związanych z błękitno-zieloną infrastrukturą, rozwiązaniami opartymi o przyrodę i rozwiązaniami ekosystemowymi. Nie planuje się lokalizowania działań inwestycyjnych na obszarach form ochrony przyrody, z tego względu nie wykazuje się zadań mogących negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000.

Jednakże przeprowadzone analizy wykazały, że działania techniczne zawarte w poniższych zadaniach:

- Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych
- Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy
- Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej
- Zadanie 25. OZE i spółdzielnie energetyczne
- Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych
- Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające

mogłyby potencjalnie oddziaływać na obszary Natura 2000 zakładając, że istnieje możliwość, że niektóre zadania będą wymagały realizacji na obszarach Natura 2000.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogłyby wystąpić wyłącznie na etapie realizacji powyższych inwestycji w ramach takich działań jak: budowa lub modernizacja systemu wodociągowego (jednolity system dostarczania wody) w tym zapewnienie czynnego awaryjnego ujęcia wody dla placówek kluczowych z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia publicznego (szkoły, przedszkola, jednostki opieki zdrowotnej) (Zadanie 9); budowa przyrodniczo rekreacyjnych zbiorników nisko spiętrzonych i zbiorników suchych wspierających różnorodność biologiczną i o znaczeniu przeciwpowodziowym (Zadanie 11); modernizacja i/lub budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków w tym oczyszczalni hydrofitowych jako ostatniego stopnia doczyszczania (Zadanie 12); inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, projekty mikrogeneracji, biokompostownie przez inwestorów prywatnych i spółdzielnie energetyczne (zadanie 25); rozwój ścieżek rowerowych – rozbudowanie infrastruktury odpornej na zmianę klimatu (Zadanie 29); budowa infrastruktury geotermalnej – w przypadku stwierdzenia odpowiednich warunków (Zadanie 29); odbudowanie infrastruktury kolei uzdrowiskowej (Zadanie 29); działania inwestycyjne na systemach melioracji, np. modernizacja istniejących systemów nawadniająco-odwadniających, przekształcanie systemów odwadniających w systemy nawadniająco-odwadniające, budowa nowych urządzeń nawadniająco-odwadniających, modernizacja lub budowa studzienek drenarskich, budowa zbiorników na odpływach z systemów drenarskich, budowa zbiorników na poszerzonym rowie, budowa opóźniaczy odpływu (Zadanie 37). Działania te będą miały jednak charakter krótkotrwały. Zasięg oddziaływania będzie miejscowy lub lokalny, natomiast biorąc pod uwagę charakter przekształceń będą one w pełni odwracalne lub możliwe do rewaloryzacji. Skala oddziaływania będzie niewielka. Potencjalnie etap prowadzenia niektórych robót budowlanych, może być związany z krótkotrwałe występującą emisją spalin, hałasu oraz powstawaniem odpadów. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczy używanego sprzętu (hałas, emisja spalin i wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w

pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznego hałasu w porze wieczornej). Minimalizowaniu znaczących oddziaływań na środowisko będzie służyło przestrzeganie obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami.

Realizacja zadań wskazanych w projekcie Programu nie spowoduje długotrwałych i nieodwracalnych, negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogłyby być uznane, jako oddziaływanie znaczące, a tym samym jako pogarszające stan środowiska. Ostatecznie jednak przeważają skutki pozytywne, które ściśle wiążą się z poprawą odporności 11 gmin na zmiany klimatyczne.

Przedmioty ochrony i cele działań ochrony dla Obszarów Natura 2000 znajdują się w poniższej tabeli [Tabela 9]:

Tabela 9 Zestawienie przedmiotów ochrony i cele działań ochrony poszczególnych obszarów Natura 2000 znajdujących się na terenie Kłodzkiej Wstęgi Sudetów

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
1.	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006	Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochronnych.	Gatunki ptaków, takie jak: <i>Aegolius funereus</i> , <i>Bubo bubo</i> , <i>Ciconia nigra</i> , <i>Crex crex</i> , <i>Falco peregrinus</i> , <i>Glauclidium passerinum</i> , <i>Picus canus</i>
2.	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004	Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochronnych.	Siedliska przyrodnicze o kodzie: 4060, 6230, 6430, 6510, 6520, 7110, 7140, 7230, 8110, 8210, 8220, 9110, 9130, 9180, 91D0, 91E0, 9410 Gatunki roślin, takie jak: <i>Gentianella bohemica</i> Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Barbastella barbastellus</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Myotis bechsteinii</i> , <i>Myotis dasycneme</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Rhinolophus hipposideros</i>
3.	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016	<ul style="list-style-type: none"> • 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>) - Utrzymanie siedliska w obrębie rzeki Białej Łądeckiej we właściwym stanie ochrony (FV). Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku w zakresie weryfikacji występowania innych płatów siedliska w obszarze wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem w razie potrzeb propozycji działań ochronnych. • 4060 Wysokogórskie borówczyska bażynowe (<i>Empetro-Vaccinietum</i>) - Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu właściwego (FV). • 6150 Wysokogórskie murawy acydofilne (<i>Juncion trifidi</i>) i bezwapienne wyleżyska śnieżne (<i>Salicion herbaceae</i>) - Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu właściwego (FV). • *6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie) - Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu właściwego (FV). • 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) - Utrzymanie siedliska we właściwym stanie ochrony (FV). 	Siedliska przyrodnicze o kodzie: 3260, 4060, 6150, 6170, 6230, 6430, 6510, 6520, 7110, 7140, 7230, 8110, 8210, 8220, 8310, 9110, 9130, 9140, 9180, 91D0, 91E0, 9410 Gatunki roślin, takie jak: <i>Asplenium adulterinum</i> , <i>Buxbaumia viridis</i> Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Barbastella barbastellus</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Myotis bechsteinii</i> , <i>Myotis emarginatus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Rhinolophus hipposideros</i> , <i>Vertigo angustior</i>

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<ul style="list-style-type: none"> • 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu właściwego (FV) - zapobieganie sukcesji lasu i zmniejszaniu powierzchni siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku w zakresie weryfikacji występowania innych płatów siedliska w obszarze wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem w razie potrzeb propozycji działań ochronnych. • 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>) - Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu właściwego (FV) - zapobieganie sukcesji lasu i zmniejszaniu powierzchni siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku w zakresie weryfikacji występowania innych płatów siedliska w obszarze wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem w razie potrzeb propozycji działań ochronnych • *7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) - Utrzymanie siedliska we właściwym stanie ochrony (FV) • 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>) - Utrzymanie zidentyfikowanych płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV). Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie weryfikacji występowania siedliska w obszarze wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem w razie potrzeb propozycji działań ochronnych. • 8110 Piargi i gołoborza krzemianowe - Utrzymanie siedliska we właściwym stanie ochrony (FV). • 8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i> - Utrzymanie siedliska we właściwym stanie ochrony (FV). • 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i> - Utrzymanie zidentyfikowanych płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV). Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie weryfikacji występowania siedliska w obszarze wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem w razie potrzeb propozycji działań ochronnych • 8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania - Utrzymanie siedliska we właściwym stanie ochrony (FV). Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie identyfikacji oceny stanu ochrony i zagrożeń dla części obiektów wraz z opracowaniem w razie potrzeb propozycji działań ochronnych. • 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) - Zachowanie zidentyfikowanych płatów siedliska w niepogorszonym stanie (co 	

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<p>najmniej U1). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie weryfikacji występowania siedliska w obszarze wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem w razie potrzeb propozycji działań ochronnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>) - Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie weryfikacji występowania siedliska w obszarze wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem propozycji działań ochronnych. • *9180 Jaworzyny i lasy klonowo – lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>) - Zachowanie zidentyfikowanych płatów siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie weryfikacji występowania siedliska w obszarze wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem propozycji działań ochronnych • *91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosiBetuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohniiPiceetum</i>) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne - Utrzymanie zidentyfikowanych płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie weryfikacji występowania siedliska w obszarze wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem propozycji działań ochronnych. • *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe - Poprawa stanu zachowania zidentyfikowanych płatów siedliska do stanu właściwego (FV). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie weryfikacji występowania siedliska w obszarze wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem propozycji działań ochronnych. • 9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis, część zbiorowiska górskie</i>) - Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu właściwego (FV) • 1386 Bezlist okrywowy <i>Buxbaumia viridis</i> - Zachowanie gatunku i jego siedliska we właściwym stanie ochrony (FV) • 4066 Zanokcica serpentynowa <i>Asplenium adulterinum</i> - Utrzymanie stanu zachowania siedliska gatunku w co najmniej nie pogorszonym stanie (U1). • 1303 Podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Utrzymanie właściwego (FV) stanu schronienia kolonii rozrodczej oraz 	

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<p>żerowisk. Poprawa stanu zimowisk do stanu właściwego (FV) poprzez poprawę wskaźnika zabezpieczenie przed niepokojeniem. Zachowanie istniejących korytarzy ekologicznych łączących kryjówki z miejscami żerowania.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> - Poprawa stanu zimowisk do stanu właściwego (FV) poprzez poprawę wskaźnika zabezpieczenie przed niepokojeniem. Zachowanie istniejących korytarzy ekologicznych wokół kryjówek. Uzupełnienie stanu wiedzy o rojeniu gatunku oraz jego kryjówek dziennych, identyfikacja zagrożeń oraz opracowanie propozycji działań ochronnych w tym zakresie. • 1321 Nocek orzęsiony <i>Myotis emarginatus</i> - Utrzymanie właściwego stanu zimowisk (FV). Zachowanie istniejących korytarzy ekologicznych wokół kryjówek. Uzupełnienie stanu wiedzy o rojeniu gatunku oraz jego kryjówek dziennych, identyfikacja zagrożeń oraz opracowanie propozycji działań ochronnych w tym zakresie. • 1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> - Utrzymanie właściwego stanu zimowisk (FV). Zachowanie istniejących korytarzy ekologicznych wokół kryjówek. Uzupełnienie stanu wiedzy o rojeniu gatunku oraz jego kryjówek dziennych, identyfikacja zagrożeń oraz opracowanie propozycji działań ochronnych w tym zakresie. • 1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> - Utrzymanie właściwego (FV) stanu schronienia kolonii rozrodczej oraz żerowisk. Poprawa stanu zimowisk do stanu właściwego (FV) poprzez poprawę wskaźnika zabezpieczenie przed niepokojeniem. Zachowanie istniejących korytarzy ekologicznych wokół kryjówek • 6177 Modraszek teleius <i>Maculinea (Phengaris) teleius</i> - Poprawa stanu zachowania siedlisk gatunku do stanu co najmniej U1. Uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu gatunku na innych stanowiskach w obszarze, parametrach populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz opracowanie propozycji działań ochronnych. • 6179 Modraszek nausitous <i>Maculinea (Phengaris) nausithous</i> - Poprawa stanu zachowania siedlisk gatunku do stanu co najmniej U1. Uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu gatunku na innych stanowiskach w obszarze, parametrach populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz opracowanie propozycji działań ochronnych. • 4014 Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i> - Poprawa stanu zachowania siedlisk gatunku do stanu co najmniej U1. Uzupełnienie stanu 	

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<p>wiedzy o występowaniu gatunku na innych stanowiskach w obszarze, parametrach populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz opracowanie propozycji działań ochronnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1014 Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i> 1096 Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i> 1163 Głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i> 1318 Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i> - Nie analizowano celów działań ochronnych dla gatunków z powodu planowanej aktualizacji Standardowego Formularza Danych w zakresie nadania gatunkowi 1318 oceny D – nieznacząca oraz usunięcia gatunków 1014, 1096 i 1163 z listy przedmiotów ochrony 	
4.	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019	<ul style="list-style-type: none"> • *6110 Skąły wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską (<i>Alyso-Sedion</i>) - Poprawa stanu siedliska ze stanu złego (U2) do stanu niezadawalającego (U1). • 6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>) - Zachowanie siedliska w obszarze w stanie nie pogorszonym (co najmniej niezadawalającym U1). Utrzymanie związanej z siedliskiem różnorodności florystycznej i faunistycznej. • *6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie) - Zachowanie siedliska w obszarze w stanie nie pogorszonym (co najmniej niezadawalającym U1). Utrzymanie związanej z siedliskiem różnorodności florystycznej i faunistycznej. • 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostyilion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - Zachowanie siedliska w obszarze w stanie nie pogorszonym (co najmniej niezadawalającym U1). Utrzymanie związanej z siedliskiem różnorodności florystycznej i faunistycznej. • 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>) - Zachowanie siedliska w obszarze w stanie nie pogorszonym (co najmniej niezadawalającym U1). Utrzymanie związanej z siedliskiem różnorodności florystycznej i faunistycznej. • *7220 Źródłiska wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i> - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). Utrzymanie warunków wodnych koniecznych do istnienia siedliska. 	<p>Siedliska przyrodnicze o kodzie: 6110, 6210, 6230, 6430, 6510, 6520, 7140, 7220, 7230, 8160, 8210, 8220, 8310, 9110, 9130, 9150, 9170, 9180, 91E0</p> <p>Gatunki roślin, takie jak: <i>Cypripedium calceolus</i></p> <p>Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Barbastella barbastellus</i>, <i>Myotis bechsteinii</i>, <i>Myotis emarginatus</i>, <i>Myotis myotis</i>, <i>Phengaris nausithous</i>, <i>Phengaris teleius</i>, <i>Rhinolophus hipposideros</i>, <i>Vertigo angustior</i></p>

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<ul style="list-style-type: none"> • 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). Utrzymanie warunków wodnych koniecznych do istnienia siedliska • 8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i> - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i> - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • *8160 Podgórskie i wyżynne rumowiska wapienne ze zbiorowiskami ze <i>Stipion calamagrostis</i> - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1) • 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>) - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 9150 Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>) - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>GalioCarpinetum, Tilio-Carpinetum</i>) - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • *9180 Jaworzyny i lasy klonowo lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>) - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1) • *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 1902 Obuwik pospolity <i>Cypripedium calceolus</i> - Poprawa struktury i funkcji części płatów siedliska gatunku głównie w zakresie wskaźnika ocienienie do stanu U1. • 6177 Modraszek telejus <i>Maculinea (Phengaris) teleius</i> - Zapewnienie właściwego 	

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<p>stanu ochrony gatunku (FV) na co najmniej 70% powierzchni jego siedlisk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6179 Modraszek nausitous <i>Maculinea (Phengaris) nausithous</i> - Zapewnienie właściwego stanu ochrony gatunku (FV) na co najmniej 70% powierzchni jego siedlisk. • 1014 Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i> - Zachowanie istniejących stanowisk gatunku i poprawa ich stanu zachowania do stanu właściwego FV. • 1321 Nocek orzęsiony <i>Myotis emarginatus</i> - Zachowanie stanu siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> - Zachowanie stanu siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> - Zachowanie stanu siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 1303 Podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Zachowanie stanu siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie (co najmniej niezadawalającym U1). • 1355 Wydra <i>Lutra lutra</i> - Nie analizowano celów działań ochronnych dla gatunku z uwagi na nieznaczące występowanie gatunku w obszarze. 	
5.	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060	<ul style="list-style-type: none"> • *6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie) - Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie ochrony (co najmniej U1). • 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylyon alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) - Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie ochrony (FV). • 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>) - Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie ochrony (co najmniej U1). Nie należy dążyć do przywrócenia regularnego użytkowania wszystkich płątów, a raczej do utrzymania dotychczasowego zróżnicowania sposobów użytkowania łąk w obszarze, tak aby w obszarze mogła realizować się mozaika różnych postaci łąk uwarunkowana różnymi sposobami użytkowania, jego regularnością, intensywnością etc. Na niewielkim procencie łąk (<10%) w obszarze dopuszczone jest intensywne użytkowanie rolnicze (np. intensywny wypas bydła) • 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk - Zachowanie siedliska w obszarze w nie pogorszonym stanie ochrony (U1) • 8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i> - 	<p>Siedliska przyrodnicze o kodzie: 6230, 6430, 6520, 7230, 8210, 9110, 9130, 9180, 91E0, 9410</p> <p>Gatunki roślin, takie jak: <i>Gentianella bohemica</i></p> <p>Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Myotis myotis, Phengaris nausithous, Phengaris teleius</i></p>

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<p>Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie ochrony (FV)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) - Zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska i utrzymanie w nie pogorszonym stanie ochrony (co najmniej U1). • 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>) - Zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska i utrzymanie w nie pogorszonym stanie ochrony (co najmniej U1). • *9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio platyphyllis- Acerion pseudoplatani</i>) - Zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska i utrzymanie w nie pogorszonym stanie ochrony (co najmniej U1). • *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso- incanae</i>) i olsy źródłiskowe - Zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska i utrzymanie w nie pogorszonym stanie ochrony (co najmniej U1). • *4094 Goryczuszka czeska <i>Gentianella bohemica</i> - Poprawa stanu zachowania siedliska gatunku z U1 na FV. • 1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> - Zachowanie siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie ochrony (co najmniej U1). • 6177 Modraszek telejus <i>Maculinea (Phengaris) teleius</i> - Zachowanie siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie ochrony (co najmniej U1). Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku. • 6179 Modraszek nausitous <i>Maculinea (Phengaris) nausithous</i> - Zachowanie siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie ochrony (co najmniej U1). Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku. • 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - Nie analizowano celów działań ochronnych dla siedliska z powodu planowanej aktualizacji Standardowego Formularza Danych w zakresie usunięcia siedliska z listy przedmiotów ochrony. • 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i> 8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania 1163 Głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i> - Nie określono celów działań ochronnych dla siedlisk przyrodniczych i gatunku z powodu planowanej aktualizacji Standardowego Formularza Danych w zakresie nadania siedliskom i gatunkowi oceny D - nieznacząca. 	
6.	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061	<ul style="list-style-type: none"> • 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków- Utrzymanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). 	Siedliska przyrodnicze o kodzie: 3220, 3260, 3270, 6230, 6430, 6520, 7140, 91E0

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<ul style="list-style-type: none"> • 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranuncion fluitantis</i>- Utrzymanie właściwego (FV) stanu zachowania siedliska. • *6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i>– płyty bogate florystycznie)- Utrzymanie właściwego (FV) stanu zachowania siedliska. • 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)- Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). • 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)- Utrzymanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1) oraz poprawa stanu zachowania w zakresie wskaźników: gatunki ekspansywne roślin zielnych oraz ekspansja krzewów i podrostów drzew. • 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)- poprawa warunków wodnych oraz utrzymanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). • *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> i olsy źródłiskowe)- Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1) oraz poprawa stanu zachowania siedliska do stanu co najmniej U1 w zakresie wskaźnika martwe drewno. • 1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>- Uzupełnienie stanu wiedzy o liczebności populacji i siedliskach gatunku w Obszarze, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. • 1163 Głowacz białołętwy <i>Cottus gobio</i>- Utrzymanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku (FV). • 1096 Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>- Utrzymanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku (FV). • 1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>- Utrzymanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku (FV). • 6177 Modraszek telejus <i>Maculinea (Phengaris) teleius</i>- Uzupełnienie stanu wiedzy o stanie populacji i siedliskach gatunku w Obszarze, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. • 6179 Modraszek <i>nausithous Maculinea (Phengaris) nausithous</i>- Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu co najmniej U1 w zakresie wskaźnika zarastanie przez drzewa i krzewy i/lub rośliny inwazyjne. 	<p>Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Cottus gobio</i>, <i>Lampetra planeri</i>, <i>Ophiogomphus cecilia</i>, <i>Phengaris nausithous</i>, <i>Phengaris teleius</i></p>
7.	Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039	<ul style="list-style-type: none"> • 6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>)- Zachowanie siedliska w niepogorszonym 	Siedliska przyrodnicze o kodzie: 6210, 6230, 6430, 6510, 6520, 7140, 7230, 9110, 9130, 9180, 91E0

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<p>stanie (co najmniej U1) oraz poprawa jego stanu poprzez ochronę czynną – ekstensywne użytkowanie łąkarskie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • *6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie)- Poprawa stanu siedliska (z U2 na U1) – poprzez ochronę czynną - ekstensywne użytkowanie. • 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)- Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). • 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)- Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1), poprawa jego stanu poprzez ochronę czynną – ekstensywne użytkowanie łąkarskie oraz lepsze rozpoznanie powierzchni siedliska w obszarze. • 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)- Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1), poprawa jego stanu poprzez ochronę czynną – ekstensywne użytkowanie łąkarskie oraz lepsze rozpoznanie powierzchni siedliska w obszarze. • 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)- Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1) oraz poprawa jego stanu poprzez ochronę czynną – ekstensywne użytkowanie. • 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk- Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). • 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)- Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1) oraz poprawa jego struktury i funkcji poprzez poprawę struktury gatunkowej drzewostanu. • 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)- Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1) oraz poprawa jego struktury i funkcji poprzez poprawę struktury gatunkowej drzewostanu. • *9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio platyphylis-Acerion pseudoplatani</i>)- Zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie we właściwym stanie zachowania. • *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe- Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1) oraz poprawa jego struktury i funkcji poprzez poprawę struktury gatunkowej drzewostanu. 	<p>Gatunki roślin, takie jak: <i>Gentianella bohemica</i></p> <p>Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Phengaris nausithous, Phengaris teleius</i></p>

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<ul style="list-style-type: none"> • *4094 Goryczuszka czeska <i>Gentianella bohemica</i>- Zachowanie gatunku w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1) oraz poznanie dynamiki populacji i rozpoznanie głównych zagrożeń dla liczebności. • 6179 Modraszek <i>nausithous Maculinea (Phengaris) nausithous</i>- Zachowanie siedliska gatunku we właściwym stanie ochrony. • 6177 Modraszek <i>telejus Maculinea (Phengaris) telejus</i> - Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku. 	
8.	Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083	Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochronnych.	<p>Siedliska przyrodnicze o kodzie: 6430, 6510, 6520, 7140, 8210, 8220, 9110, 9130, 9180, 91D0, 91E0</p> <p>Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Lutra lutra</i>, <i>Buxbaumia viridis</i>, <i>Lycaena dispar</i>, <i>Phengaris nausithous</i>,</p>
9.	Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035	<ul style="list-style-type: none"> • 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranunculion fluitantis</i>- Utrzymanie stanu zachowania siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). • 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostyilion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)- Utrzymanie stanu zachowania części płatów siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1), poprawa stanu zachowania płatu siedliska w zakresie parametru struktura i funkcje do stanu co najmniej U1. • *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinosoincanae</i> i olsy źródłiskowe)- Poprawa stanu zachowania siedliska w zakresie wskaźnika martwe drewno do stanu co najmniej U1. • *9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)- Utrzymanie stanu zachowania siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). • 1163 Głowacz biało-płetwy <i>Cottus gobio</i>- Utrzymanie stanu zachowania gatunku oraz jego siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). • 1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>- Utrzymanie stanu zachowania gatunku oraz jego siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). 	<p>Siedliska przyrodnicze o kodzie: 3260, 6430, 9180, 91E0</p> <p>Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Cottus gobio</i>, <i>Lutra lutra</i></p>
10.	Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010	<ul style="list-style-type: none"> • 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków- Zachowanie siedliska na terenie ostoi w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1) i poprawa jego struktury i funkcji poprzez usuwanie gatunków obcych geograficznie i siedliskowo oraz zanieczyszczeń. 	<p>Siedliska przyrodnicze o kodzie: 3220, 3260, 6430, 8220, 9170, 91E0</p> <p>Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Cottus gobio</i>, <i>Lampetra planeri</i>, <i>Lutra lutra</i></p>

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<ul style="list-style-type: none"> • 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośniczników <i>Ranuncion fluitantis</i>- Zachowanie siedliska na terenie ostoi w niepogorszonym stanie (co najmniej U1) i poprawa jego funkcji poprzez wzrost jakości i stanu wód. • 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)- Zachowanie siedliska na terenie ostoi w niepogorszonym stanie (co najmniej U1) i poprawa jego struktury i funkcji poprzez usuwanie gatunków obcych geograficznie oraz usuwanie zanieczyszczeń. • 8220 – ściany skalne i urwiska krzemianowe z roślinnością <i>Androsacion vandellii</i>- Zachowanie siedliska we właściwym stanie ochrony. • 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)- Utrzymanie obecnego stanu ochrony siedliska (U2) lub poprawa jego stanu poprzez usuwanie gatunków obcych fitosocjologicznie. • *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe</i>)- Utrzymanie obecnego stanu ochrony siedliska (U2) lub poprawa jego stanu poprzez usuwanie gatunków obcych fitosocjologicznie oraz usuwanie zanieczyszczeń. • 1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>- Zachowanie gatunku we właściwym stanie ochrony poprzez zachowanie jego siedliska w niepogorszonym stanie. • 1163 Głowacz białopletwy <i>Cottus gobio</i>- Zachowanie gatunku we właściwym stanie ochrony poprzez zachowanie jego siedliska w niepogorszonym stanie. • 1096 Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>- Zachowanie gatunku we właściwym stanie ochrony poprzez zachowanie jego siedliska w niepogorszonym stanie. 	
11.	Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014	Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochronnych.	Siedliska przyrodnicze o kodzie: 7110, 7120, 7140, 7150, 91D0
12.	Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033	<ul style="list-style-type: none"> • 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)- Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów struktury i funkcji do właściwego stanu ochrony (FV) • 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>- Zachowanie siedliska na terenie ostoi we właściwym stanie ochrony (FV) oraz uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie kształtowania warunków w części siedliska ulegającej ocienieniu. 	Siedliska przyrodnicze o kodzie: 6510, 8220, 9110, 9130, 9180

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<ul style="list-style-type: none"> • 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)- Zachowanie siedliska na terenie ostoi we właściwym stanie ochrony (FV) oraz uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie wpływu zwierzyny płowej na siedlisko • 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)- Zachowanie siedliska na terenie ostoi we właściwym stanie ochrony (FV) oraz uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie wpływu zwierzyny płowej na siedlisko. • *9180 Jaworzyny i lasy klonowolipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)- Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów struktury i funkcji do właściwego stanu ochrony (FV) 	
13.	Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070	Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochronnych.	<p>Siedliska przyrodnicze o kodzie: 8220, 9110</p> <p>Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Barbastella barbastellus</i></p>
14.	Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008	<ul style="list-style-type: none"> • 1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> - Poprawa stanu siedliska i perspektyw zachowania gatunku do stanu właściwego (FV). 	Gatunki zwierząt, takie jak: <i>Myotis myotis</i>
15.	Obszar Natura 2000 Góry Złote PLH020096	Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochronnych.	<p>Siedliska przyrodnicze o kodzie: 4030, 6130, 6210, 6230, 6430, 6510, 6520, 7140, 7230, 8150, 8220, 9110, 9130, 9150, 9170, 9180, 91E0</p> <p>Gatunki ryb takie jak: <i>Cottus gobio</i></p> <p>Gatunki ssaków takie jak: <i>Barbastella barbastellus, Myotis bechsteini, Myotis emarginatus, Myotis myotis, Rhinolophus hipposideros</i></p> <p>Gatunki bezkręgowców takie jak: <i>Carabus variolosus, Lycaena dispar, Phengaris nausithous, Phengaris teleius</i></p>
16.	Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071	<ul style="list-style-type: none"> • 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>) - Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. • 6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis Festucion pallentis</i>) - Nie dotyczy (występowanie siedliska w stopniu niereprezentatywnym). • 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion allariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) - Zachowanie siedliska we właściwym stanie ochrony (FV) oraz uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, 	<p>Siedliska przyrodnicze o kodzie: 3260, 6430, 6510, 6520, 7140, 8220, 9110, 9130, 9170, 9180, 9190, 91E0, 9410</p> <p>Gatunki roślin takie jak: <i>Asplenium adulerinum,</i></p> <p>Gatunki ssaków takie jak: <i>Barbastella barbastellus, Myotis bechsteini, Myotis myotis,</i></p> <p>Gatunki bezkręgowców takie jak: <i>Phengaris nausithous, Phengaris teleius</i></p>

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<p>ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw zachowania. • 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>) - Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw zachowania. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. • 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>) - Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). Kontynuacja przyjętych kierunków rozwoju tego siedliska w celu stabilnego utrzymywania się go w obszarze. Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw zachowania. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. • 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i> - Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów – zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). Wzrost świadomości turystów i środowiska wspinaczkowego w zakresie występowania i ochrony siedliska na terenie obszarze. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. • 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) - Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów - zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska. • 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>) - Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów - zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska. • 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-</i> 	

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<p><i>Carpinetum</i>) - Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis- Acerion pseudoplatani</i>) - Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych • 9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion roboripetraeae</i>) - Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska. • 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso- incanae</i>) i olsy źródłiskowe - Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów - zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska. • 9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>, część - zbiorowiska górskie) - Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska. • 4066 Zanokcica serpentynowa <i>Asplenium adulterinum</i> - Zachowanie obecnego stanu ochrony gatunku (U1). • 1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> - Utrzymanie zimowisk gatunku w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1) i utrzymanie lub wzrost liczby hibernujących nietoperzy, uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. . • 1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> - Utrzymanie zimowisk gatunku w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1), uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. • 1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> - Utrzymanie zimowisk gatunku w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1) i utrzymanie lub wzrost liczby hibernujących nietoperzy, uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. • 6177 Modraszek telejus <i>Maculinea (Phengaris) teleius</i> - Zachowanie części płatów siedlisk gatunku we właściwym stanie ochrony (FV), a dla pozostałych płatów poprawa stanu 	

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<p>siedliska w kierunku właściwego stanu zachowania (FV) w zakresie struktury i funkcji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6179 Modraszek nausitous <i>Maculinea (Phengaris) nausithous</i> - Zachowanie części płatów siedlisk gatunku we właściwym stanie ochrony (FV), a dla pozostałych płatów poprawa stanu siedliska w kierunku właściwego stanu zachowania (FV) w zakresie struktury i funkcji. 	
17.	Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062	<ul style="list-style-type: none"> • 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczków (<i>Ranuncion fluitantis</i>) - Nie analizowano celów działań ochronnych dla siedliska, ponieważ w trakcie prac terenowych nie potwierdzono występowania siedliska w obszarze (pierwotny błąd naukowy) - planowana aktualizacja SDF i usunięcie siedliska z listy przedmiotów ochrony • 6190 Murawy pannońskie (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) - Uzupelnienie stanu wiedzy o siedlisku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz opracowanie propozycji działań ochronnych. • 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu właściwego (FV). Uzupelnienie stanu wiedzy o występowaniu siedliska na innych płatach w obszarze Natura 2000 wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem propozycji działań ochronnych. • 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z Androsacion vandellii - Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska (FV). Uzupelnienie stanu wiedzy nt. zidentyfikowanych płatów siedliska oraz wyszukiwanie nowych płatów wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem propozycji działań ochronnych • 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) - Utrzymanie stanu zachowania siedliska co najmniej na poziomie niezadawalającym (U1). • 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>) - Utrzymanie stanu zachowania siedliska co najmniej na poziomie niezadawalającym (U1). • 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>) - Utrzymanie stanu zachowania siedliska co najmniej na poziomie niezadawalającym (U1). • 9180 Jaworzyny i lasy klonowo – lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>) - Utrzymanie stanu zachowania siedliska co najmniej na poziomie niezadawalającym (U1). Uzupelnienie stanu wiedzy nt. 	<p>Siedliska przyrodnicze o kodzie: 6190, 6510, 8220, 9110, 9130, 9170, 9180, 9190, 9110</p> <p>Gatunki ssaków takie jak: <i>Myotis myotis</i>,</p>

Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<p>zidentyfikowanych płatów siedliska oraz wyszukiwanie nowych płatów wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem propozycji działań ochronnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robur-petraeae</i>) - Utrzymanie stanu zachowania siedliska co najmniej na obecnym poziomie (U1). • 9110 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>) - Utrzymanie siedliska w co najmniej nie pogorszonym stanie zachowania (U1). Uzupełnienie stanu wiedzy nt. zidentyfikowanych płatów siedliska oraz wyszukiwanie nowych płatów wraz z identyfikacją zagrożeń, oceną stanu ochrony oraz opracowaniem propozycji działań ochronnych • 1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> - Utrzymanie właściwego (FV) stanu leśnych żerowisk, kryjówek rozrodzyczy i zimowisk. Utrzymanie liczebności populacji co najmniej na poziomie niezadawalającym (U1). 	
18.	Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	<ul style="list-style-type: none"> • 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków - Poprawa stanu siedliska do stanu właściwego. • 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>) - Utrzymanie obecnego stanu siedliska. • 40A0 Subkontynentalne zarośla okołopannońskie - Utrzymanie obecnego stanu siedliska. • 6190 Murawy pannońskie (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) - Utrzymanie obecnego stanu siedliska. • 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylian alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>ConvolvuletaliaSepium</i>) - Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony. • 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - Przywrócenie właściwej struktury i funkcji siedliska do stanu FV. • 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>. - Utrzymanie obecnego stanu siedliska. • 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>) - Przywrócenie właściwej struktury i funkcji siedliska do stanu co najmniej U1. • 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>) - Poprawa stanu siedliska do stanu właściwego. • 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>) - Utrzymanie obecnego stanu siedliska. 	<p>Siedliska przyrodnicze o kodzie: 3220, 3260, 40A, 6190, 6510, 8220, 9130, 9170, 9180, 9190, 91E0, 91I0</p> <p>Gatunki bezkręgowców takie jak: <i>Phengaris nausithous</i></p> <p>Gatunki ssaków takie jak: <i>Barbastella barbastellus, Lutra lutra,</i> <i>Myotis myotis</i></p>

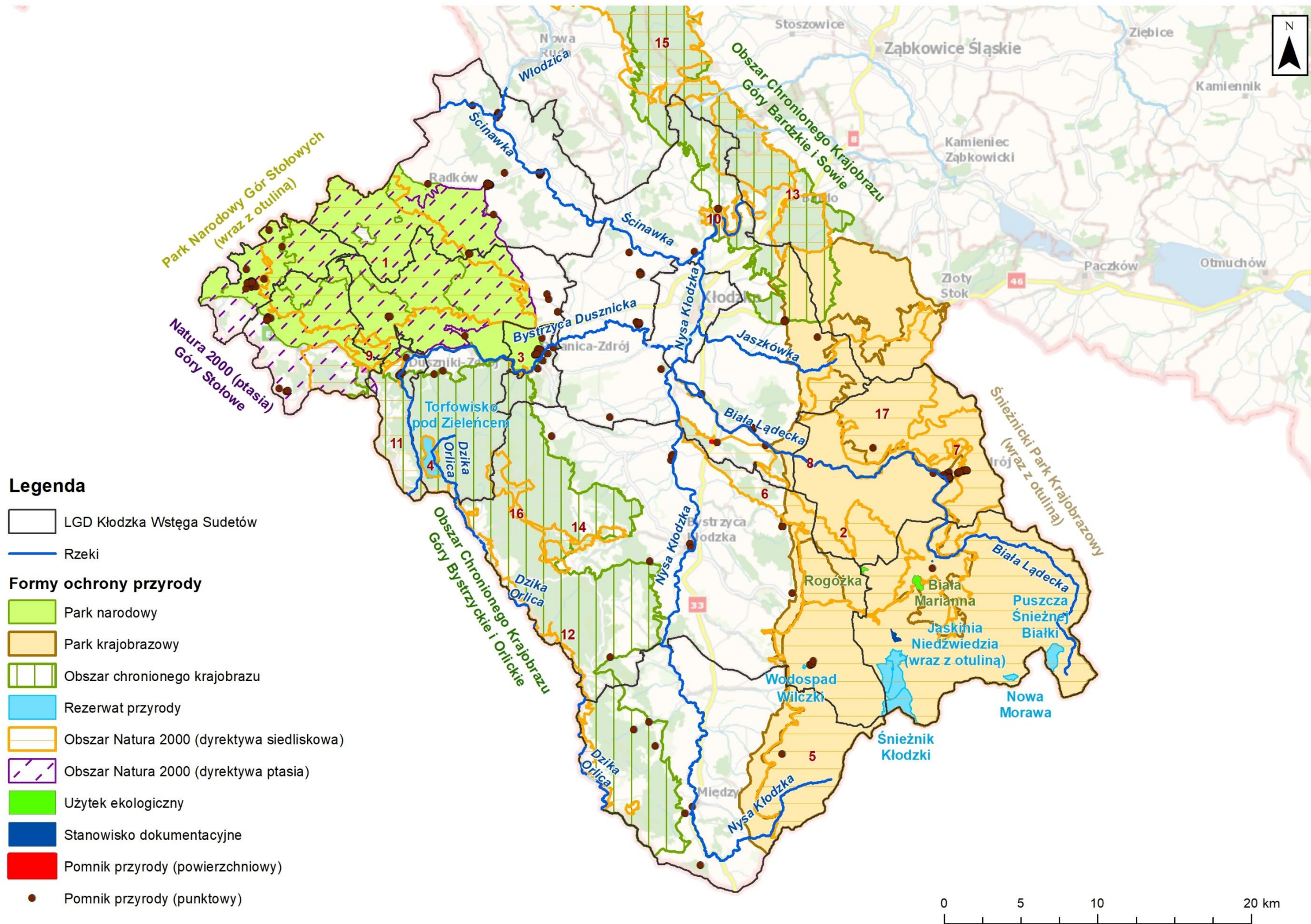
Lp.	Obszar Natura 2000	Cele działań ochrony	Przedmioty ochrony
		<ul style="list-style-type: none"> • 9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robur-petraeae</i>) - Utrzymanie obecnego stanu siedliska. • 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>), olsy źródłiskowe - Przywrócenie właściwej struktury i funkcji siedliska do stanu co najmniej U1. • 91I0 Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>) - Utrzymanie obecnego stanu siedliska. • 6179 Modraszek nausitous <i>Maculinea (Phengaris) nausithous</i> - Utrzymanie właściwej struktury i funkcji siedliska. • 1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> 1323 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1324 Nocek Bechsteina <i>Myotis Bechsteinii</i> 1321 Nocek orzęsiony <i>Myotis emarginatus</i> - Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji gatunku Utrzymanie stanu siedliska gatunku. • 1355 Wydra <i>Lutra lutra</i> - Utrzymanie stanu siedliska gatunku. • 6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie) - Nie określono celów ochrony z powodu planowanego usunięcia siedliska z listy przedmiocie ochrony. 	

Źródło: Opracowanie własne

Działania z zakresu zagospodarowania wód opadowych na terenach zabudowanych poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury przyczyniają się do wzmocnienia systemu przyrodniczego Gmin. Istnieje możliwość, że działania te będą realizowane na obszarach Natura 2000, co może wpłynąć na różnorodność biologiczną i różnorodność siedliskową tych terenów. Jednak prace będą prowadzone w kierunku minimalizowania ich oddziaływania na obszary chronione. Powiązania hydrologiczne rzek z obszarami chronionymi przedstawiono na rysunku poniżej (Rysunek 2).

Analiza oddziaływania na obszar pozwala stwierdzić, że negatywne oddziaływania adaptacji na przedmioty i cele działań ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność obszaru i sieci nie wystąpią w ogóle bądź nie będą znaczące. Stwierdzone potencjalne negatywne oddziaływania realizacji wymienionych działań mogą być zminimalizowane.

Natomiast działania z zakresu ochrony obszarów Natura 2000 i wzmocnienia systemu przyrodniczego w gminach, rewitalizacji i zwiększenia powierzchni terenów zielonych mogą przyczynić się pośrednio poprawie warunków siedliskowych na tych obszarach.

Rysunek 2 Sieć hydrograficzna na tle obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000. Źródło: opracowanie własne, BDOT.

8 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Planu adaptacji do zmian klimatu

MGPA ma na celu zwiększanie odporności miast z obszaru KWS na zmiany klimatu oraz podwyższenie potencjału adaptacyjnego gmin w przypadku wystąpienia ekstremalnych zjawisk klimatycznych. W sytuacji braku podjęcia działań adaptacyjnych, postępujące zmiany klimatu w skali globalnej i regionalnej oraz nakładające się na nie zmiany klimatu miejskiego wynikające z urbanizacji miejscowości znajdujących się na terenie obejmującym plan (miejska wyspa ciepła, znaczne uszczelnienie powierzchni uniemożliwiająca swobodną infiltrację) będą zasadniczo wpływały na czynniki lokalnego klimatu, intensywność sphywów powierzchniowych, a w konsekwencji na warunki życia i bezpieczeństwo ekologiczne ludzi oraz funkcjonowanie systemu przyrodniczego.

W scenariuszach klimatycznych do roku 2060 oraz na podstawie danych meteorologicznych opracowane przez IOŚ-PIB dla powiatu kłodzkiego¹⁰.

- Prognozowany jest sukcesywny wzrost średniej rocznej temperatury powietrza [°C] na obszarze Stowarzyszenia, oba scenariusze zakładają stopniowy wzrost średniej temperatury powietrza w każdym miesiącu (RCP 4.5 i RCP 8.5), W odniesieniu do średniej minimalnej temperatury powietrza, oba scenariusze RCP (4.5 i 8.5) obrazują trend wzrostowy na terenie Stowarzyszenia.
- Prognozowane jest nasilenie niekorzystnych zjawisk związanych z występowaniem wysokich temperatur w okresie letnim (dni upalnych z temperaturą maksymalną < 30°C), również zauważalna jest tendencja rosnąca w obu scenariuszach klimatycznych RCP (4.5 i 8.5). Prognozowane jest nasilenie liczby dni gorących (z temperaturą maksymalną > 25°C), symulacje scenariuszy klimatycznych (RCP 4.5 i RCP 8.5) wykazują tendencję wzrostową. Zjawiska tzw. nocy tropikalnych (z temperaturą minimalną < 20°C), dla scenariusza RCP 4.5 prognozowana jest tendencja malejąca, natomiast dla scenariusza RCP 8.5 trend rosnący.
- Prognozowane jest osłabienie występowania niskich temperatur w okresie zimowym, w tym spadek liczby dni mroźnych (dni z temperaturą maksymalną < 0°C), prognozowana jest tendencja malejąca w obu scenariuszach klimatycznych. Dla liczby dni bardzo mroźnych (dni z temperaturą minimalną < -10°C), zauważalna jest tendencja malejąca w malejąca w obu scenariuszach klimatycznych RCP (4.5 i 8.5).
- Dla charakterystyk opadowych prognozowany jest wzrost wysokości rocznej sumy opadu oba scenariusze RCP (4.5 i 8.5) zakładają tendencję wzrostową w perspektywie do 2060.
- Dla charakterystyk liczby dni w roku bez opadu, scenariusz RCP 4.5 wykazuje trend malejący, natomiast scenariusz RCP 8.5 trend rosnący w perspektywie do 2060 r. Liczba dni w roku z opadem dziennym ≥ 1 mm na terenie LGD KWS wykazuje tendencję wzrostową dla scenariusza RCP 4.5 i tendencję malejącą dla scenariusza RCP 8.5
- Poddając analizie zmiany w liczbie dni w roku z opadem dziennym ≥ 10 mm na podstawie scenariuszy klimatycznych, w granicach Lokalnej Grupy Działania Kłodzka Wstęga Sudetów prognozuje się wzrost liczby takich dni. W odniesieniu do liczby dni w roku z opadem dziennym

¹⁰ Na podstawie Załącznik 1 Ekspozycja: Tendencje zmian wybranych zjawisk klimatycznych i ich pochodnych na podstawie analiz danych historycznych w latach 2000-2021 oraz scenariuszy klimatycznych w perspektywie do roku 2060

≥ 20 mm na obszarze Stowarzyszenia oba scenariusze RCP (4.5 i 8.5) wykazują trend rosnący w horyzoncie 2060.

- Prognozowana jest tendencja malejąca liczby dni w roku z pokrywą śnieżną na obszarze Lokalnej Grupy Działania Kłodzka Wstęga Sudetów dla obu scenariuszy klimatycznych RCP (4.5 i 8.5). Grubość pokrywy śnieżnej na obszarze Stowarzyszenia wykazuje trend malejący w obu scenariuszach klimatycznych.
- Prognozowany jest niewielki trend rosnący, w odniesieniu do średniej prędkości wiatru na obszarze Stowarzyszenia, który wykazują scenariusze klimatyczne RCP (4.5 i 8.5) w perspektywie do 2060.
- Analizując średni udział ciszy (wiatrów wiejących z prędkością < 1 m/s) na terenie LGD KWS, oba scenariusze RCP prognozują spadek udziału procentowego tego typu wiatrów. Na obszarze LGD KWS średni udział wiatrów bardzo słabych (wiejących z prędkością od 1 do 3 od 1 do 3 m/s), w perspektywie do 2060 roku wykazuje tendencję malejącą. Na terenie Lokalnej Grupy Działania Kłodzka Wstęga Sudetów średni udział wiatrów słabych i umiarkowanych (wiejących z prędkością 3-10 m/s), wykazuje trend rosnący w obu scenariuszach klimatycznych. Poddając analizie średni udział wiatrów silnych i bardzo silnych (wiejących z prędkością od 10 do 30 m/s), scenariusz RCP 4.5 prognozuje tendencję wzrostową tego zjawiska, natomiast scenariusz RCP 8.5 zakłada trend malejący.
- Na obszarze Stowarzyszenia średnie miesięczne zachmurzenie ogólne w latach 2011-2060 nie wykazuje jednoznacznego trendu w obu scenariuszach klimatycznych.

W przypadku braku podjęcia działań adaptacyjnych, można spodziewać się negatywnego oddziaływania klimatu na funkcjonowanie gmin obszaru KWS, co przełoży się na pogorszone warunki życia i bezpieczeństwo mieszkańców. Dla poprawy klimatu terenu KWS, zaproponowano w Planie szereg działań służących rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury i rewitalizacji terenów zieleni. Przewidywane w najbliższych latach tendencje zmian warunków termicznych (częstsze, dłuższe i intensywniejsze fale upałów) i opadowych (zwiększenie ilości i intensywności opadów) będą szczególnie dotkliwe w częściach obszarów o intensywnej zabudowie.

Niepodjęcie działań z zakresu zwiększenia odporności gmin, zwłaszcza w obszarze kształtowania struktury przyrodniczej i rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury (Zadanie 10, 17, 23, 24) oraz łagodzenia zagrożeń wynikających z fal upałów (Zadanie 15) i zanieczyszczeń powietrza (Zadanie 13, 21), może potęgować ryzyko wystąpienia zjawiska suszy miejskiej, miejskiej wyspy ciepła i nasilonych wysokich wskaźników zanieczyszczenia powietrza, zwłaszcza w okresie suszy i fal upałów, niekorzystnie wpływając na stan środowiska oraz warunki życia i zdrowia ludzi. Niepodjęcie działań z zakresu zwiększenia odporności, prowadzi w okresach suszy do stopniowej degradacji systemu przyrodniczego gmin narażając go, zwłaszcza w obszarach zabudowanych, na permanentny stres wodny i prowadząc do obniżenia bioróżnorodności i odporności na inne czynniki stresowe. Mieszkańcy, zwłaszcza grupy szczególnie wrażliwe, takie jak osoby powyżej 65 roku życia, dzieci poniżej 5 roku życia, osoby przewlekle chore, zwłaszcza z chorobami układu krążenia i układu oddechowego, a także osoby niepełnosprawne z ograniczoną mobilnością, są w wysokim stopniu podatne na długo utrzymujące się wysokie temperatury. Upały mogą bezpośrednio zagrażać ich życiu i zdrowiu. Zwiększają one ryzyko odwodnienia, przegrzania, a także wystąpienia ataków astmy i alergii oraz problemów z oddychaniem. Zapewnienie bezpieczeństwa w przypadku wystąpienia takich warunków wymaga najczęściej opieki osoby trzeciej. Tereny zieleni i tereny biologiczne czynne, zwłaszcza w połączeniu z błękitno-zieloną infrastrukturą, obniżają natomiast temperaturę powierzchni i temperaturę powietrza, poprawiają jego jakość i wilgotność (Zadanie 34). Zachowanie łączności terenów zieleni pozwoli utrzymać unikalny mikroklimat nawet przy wysokich temperaturach i niskich opadach.

Brak działań z zakresu zwiększenia odporności gmin w obszarze kształtowania struktury przyrodniczej i rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury (Zadanie 10, 17, 23, 24) oraz adaptacji gospodarki wodno-ściekowej (Zadanie 12) może potęgować negatywne oddziaływanie na system przyrodniczy. Urbanizacja wiąże się ze znacznym stopniem uszczelnienia krajobrazu i obniżeniem jego retencyjności, a więc w czasie opadów, z intensywnymi spływami powierzchniowymi, transferem zanieczyszczeń, występowaniem cofek i wybić z systemów kanalizacji, przelewami awaryjnymi z systemów kanalizacji ogólnospławnej oraz generowaniem ekstremalnych (wysokich i niskich) przepływów w małych rzekach miejskich. Prognozuje się zwiększenie ilości i nasilenia opadów w wyniku zmian klimatu, co w przypadku niepodjęcia działań adaptacyjnych będzie prowadziło do nasilenia liczby i intensywności występowania powyższych niekorzystnych zjawisk. Zanieczyszczenie i stres hydrauliczny będą prowadzić do degradacji ekosystemów wodnych obniżając jakość wód, bioróżnorodność ekosystemów oraz obniżenia estetyki i usług dostarczanych przez system przyrodniczy.

Wszystkie działania adaptacyjne zaproponowane w Planie, są spójne z celami i działaniami zawartymi w dokumentach strategicznych powiatu Kłodzkiego, szczególnie zawartych w Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028. Działania te odnoszą się pośrednio i bezpośrednio do zagadnień adaptacji do zmian klimatu, m.in. działania dotyczące ograniczania ryzyka wystąpienia awarii i zagrożeń naturalnych (Zadanie 36) i ograniczenie ich skutków dla ludzi, środowiska, ochrony terenów (Zadanie 22, 38, 40), obiektów cennych przyrodniczo oraz zieleni urządzonej i zieleni o charakterze zabytkowym, zwiększenie retencji wód na terenie obszaru KWS,, zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, zachowania naturalności ekosystemów (Zadanie 23, 32), informowania i ostrzegania społeczeństwa o zagrożeniach (Zadanie 18). Plan jako dokument spójny z polityką ochrony środowiska powiatu, pozwala na lepsze osiągnięcie opisanych celów priorytetowych, także na rzecz zwiększenia wpływu człowieka na klimat i postaw konsumenckich zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju (Zadanie 5, 6, 14, 16, 17, 20, 21, 22, 27, 34, 35, 36, 38, 42), działania techniczne z zakresu zmniejszenia problemu zanieczyszczeń powietrza (Zadanie 13) oraz wprowadzenia nowych narzędzi dla ukierunkowania, integracji i przyspieszenia działania.

Należy wnioskować, iż w przypadku braku realizacji Planu korzystne zmiany w środowisku mogą zachodzić wolniej niż w sytuacji realizacji zaplanowanych działań adaptacyjnych Planu adaptacji do zmian Klimatu.

9 Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu Planu na środowisko

Nie przewiduje się wystąpienia, w wyniku przyjęcia projektu Międzygminnego Planu Adaptacji do zmian klimatu dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów i określonych w dokumencie zapisów, oddziaływania transgranicznego. Wszystkie działania związane z realizacją prac zawartych w projekcie Planu, będą miejscowe lub lokalne o charakterze krótkotrwałym, nie spowodują trwałych, negatywnych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi. Zgodnie z zasadami ekohydrologii, wykorzystującej kształtowanie krajobrazu do poprawy stosunków wodnych. Realizacja postanowień Planu będzie miała miejsce w granicach administracyjnych następujących Gmin: gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Duszniki-Zdrój, gm. Kłodzko, gm. Kudowa - Zdrój, gm. Łądek-Zdrój, gm. Lewin Kłodzki, gm. Międzylesie, gm. Polanica-Zdrój, gm. Radków, gm. Stronie Śląskie, gm. Szczytna- który tworzy Partnerstwo dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów, które mimo położenia przy granicy z Czechami nie będzie związana z wystąpieniem negatywnych oddziaływań transgranicznych.

10 Rozwiązania mające na celu ograniczanie, zapobieganie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

10.1 Rekomendacje dotyczące dokumentu Planu

Na podstawie analizy i oceny działań adaptacyjnych pod kątem sposobu uwzględnienia w nich celów ochrony środowiska sformułowano rekomendacje, które pozwolą na lepsze wdrażanie tych celów lub przyczynią się do wzmocnienia korzystnych dla środowiska oddziaływań zaplanowanych działań adaptacyjnych. Rekomendacje te przedstawiono w tabeli poniżej (Tabela 10Tabela).

Tabela 10. Rekomendacje dotyczące dokumentu Planu i zawartych w nim zadań

Lp.	Zadania	Rekomendacja
1.	Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne	Wyznaczanie na terenie KWS obszarów istotnych z punktu widzenia adaptacji do zmiany klimatu i wspierania kapitału naturalnego regionu, zwłaszcza w zakresie ochrony zasobów wodnych, zapobiegania powodzi i suszy, zapobiegania podtopieniom i zachowania różnorodności biologicznej w tym ochrony nieużytków i zalesiania (ekspertyza). Podjęcie działań organizacyjnych mających na celu uniemożliwienie sprzedaży, wycofanie planów zabudowy z obszarów istotnych z punktu widzenia adaptacji do zmiany klimatu. Zabezpieczenie w planach ogólnych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony (mpzp) terenów zalewowych kluczowych z punktu widzenia bezpieczeństwa powodziowego, retencji krajobrazowej i łagodzenia suszy.
2.	Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych	Optymalizacja zużycia wody, poprzez zastosowanie nowoczesnych, precyzyjnych wodomierzy o szerokim zakresie pomiaru i jednakowej klasie dla wszystkich użytkowników. Retencja wód opadowych z uszczelnionych terenów obszarów i budynków użyteczności publicznej i ich wykorzystanie, w miejsce wody wodociągowej i podziemnej, do nawadniania publicznych terenów zieleni i miejskich prac technicznych. Budowa lub modernizacja systemu wodociągowego.
3.	Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom	Rozpoznanie możliwości rozszczelnienia gruntów oraz zwiększania udziału terenów biologicznie czynnych na terenach z intensywną zabudową. Realizacja rozwiązań BZI na terenach gminnych, prywatnych i należących do przedsiębiorców. Gromadzenie wody opadowej w celu ponownego wykorzystania na terenach gminnych, prywatnych i należących do przedsiębiorców.
4.	Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy	Renaturyzacja rzek na terenie KWS. Odtwarzanie terenów podmokłych powiązanych z dolinami rzek według KPRWP i NRL. Budowa przyrodniczo rekreacyjnych zbiorników nisko spiętrzonych i zbiorników suchych wspierających różnorodność biologiczną i o zaznaczeniu przeciwpowodziowym.
5.	Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej	Modernizacja i/lub budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków w tym oczyszczalni hydrofitowych jako ostatniego stopnia doczyszczania. TI-19 Rozpoznanie możliwości zastosowania i wdrożenie rozwiązań w zakresie wykorzystania ścieków jako eko-paliwa.
6.	Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców	Zakup sprzętu do monitoringu np. dronów, samochodu, stacjonarnych stacji pomiaru jakości powietrza

Lp.	Zadania	Rekomendacja
6.	Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej	Uwzględnienie w MPZP zwiększonego udziału powierzchni biologicznie czynnych na terenach zamieszkałych, w szczególności w silnie uszczelnionych obszarach. Ograniczenie wycinki drzew na terenach publicznych. Realizacja różnorodnych form zieleni na terenach gminnych (np. łąki kwietne, naturalistyczne rabaty wielokwiatowe, zachowanie i odtwarzanie terenów podmokłych w okolicach siedlisk ludzkich, zachowanie i odtwarzanie zróżnicowanej roślinności przydrożnej, ochrona drzew).
7.	Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów	Instalowanie dystrybutorów z wodą pitną dla ludzi i poidełek dla zwierząt. Instalacja zielonych dachów.
8.	Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu	Dofinansowanie zbiorników na deszczówkę. Wprowadzanie rozwiązań z zakresu BZI na terenach prywatnych. Budowa przydomowych oczyszczalni hydrofitowych. Gromadzenie wody opadowej w celu ponownego wykorzystania.
	Zadanie 18. System monitoringu i wczesnego ostrzegania o zagrożeniach hydrometeorologicznych	Organizacja międzygminnego systemu monitoringu klimatycznego i hydrometeorologicznego. Organizacja międzygminnego systemu wczesnego ostrzegania i reagowania na zagrożenia hydrometeorologiczne. Działanie ma na celu wczesne informowanie mieszkańców o prognozach wystąpienia ekstremalnych temperatur i innych niebezpiecznych zjawisk pogodowych.
9.	Zadanie 21. Budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu	Partycypacyjne wdrażanie działań oddolnych w zakresie wszystkich obszarów opisanych w MGPA może obejmować między innymi działania demonstracyjne w zakresie retencji wód opadowych, odtwarzania różnorodności biologicznej, poprawy jakości powietrza.
10.	Zadanie 22. Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej	Działania proekologiczne np. sadzenie drzew, ochrona zasobów wodnych, ochrona lasów. Organizowanie wspólnej pracy przy wdrażaniu małych oddolnych działań adaptacyjnych takich jak lokalne zagospodarowanie wód opadowych.
11.	Zadanie 23. Tworzenie ogrodów społecznych (farm gminnych/sołeckich)	BZI, realizacja różnorodnych form zieleni, w tym ogrodów społecznych, wraz z retencją wód opadowych
12.	Zadanie 24. Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców	BZI, realizacja rozwiązań z zakresu retencji wód opadowych na terenach wspólnych i prywatnych. Wspólne budowanie ogrodów deszczowych na terenach szkół i przedszkoli, wraz z udziałem uczniów.
13.	Zadanie 32. Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu	Adaptacja istniejącej infrastruktury turystycznej i uzdrowiskowej do zmiany klimatu, w tym odzyskiwanie i recykulacja wody, instalacje energii odnawialnej lub przyłącza do urządzeń lokalnych w ramach lokalnych inicjatyw energetycznych, termomodernizacja budynków, klimatyzacja, realizacja praktyk zrównoważonego zagospodarowanie przestrzeni oparte na wprowadzaniu i/lub utrzymaniu rodzimej i dostosowanej do zmiany klimatu, bioróżnorodnej roślinności, wspieraniu wysokiej jakości ekosystemów poprzez ich ochronę i restytucję, lokalnym zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych dla łagodzenia powodzi, podtopień i suszy, tworzeniu otoczenia bezpiecznego i przyjaznego turystom i kuracjuszm w zmienionych warunkach klimatycznych.
14.	Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów	Wsparcie działań w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej. Rozszczelnienie powierzchni miejskich oraz zwiększanie udziału zieleni, w tym „czwartej przyrody” i zwiększenie dostępu do zieleni i przestrzeni zacienionych dla osób z grup szczególnie wrażliwych, w

Lp.	Zadania	Rekomendacja
	uzdrowisk i ośrodków turystycznych	tym osób z niepełnosprawnościami, wyposażenie przestrzeni publicznych w źródła wody pitnej i poidełka dla zwierząt;
15.	Zadanie 35. Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego	Wdrażanie we współpracy z właścicielami gruntów rozwiązań adaptacyjnych w oparciu o odbudowę ekosystemów rolniczych w tym np.: odbudowa terenów podmokłych, mokradeł, osuszonych torfowisk, budowa naturalnych zbiorników śródpolnych, wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, odtwarzanie miedz, modernizacja systemów melioracji i ich przekształcanie w systemy odwadniająco-nawadniające, metody regeneracji gleby i przywrócenia gleb organicznych. Adaptacja gospodarstw (zabudowań) do zmiany klimatu (deszczówka przydomowa retencja oze).
16.	Zadanie 36. Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu	Rozwój infrastruktury przechowywania i dystrybucji wody. Dotacje na rozwój agroforestry i zrównoważonych systemów rolniczych, wsparcie finansowe dla rolników na przejście na bardziej zrównoważone praktyki, inteligentne sieci rolnicze, monitorowanie gleby i upraw oraz precyzyjne nawożenie.
17.	Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające	Działania inwestycyjne na systemach melioracji, np. modernizacja istniejących systemów nawadniająco-odwadniających, przekształcanie systemów odwadniających w systemy nawadniająco-odwadniające; budowa nowych urządzeń nawadniająco-odwadniających; modernizacja lub budowa studzienek drenarskich; budowa zbiorników na odpływach z systemów drenarskich; budowa zbiorników na poszerzonym rowie; budowa opóźniaczy odpływu.
18.	Zadanie 38. Inne działania zapobiegające suszy	Wspieranie budowy mikroinstalacji wodnych, takich jak zbiorniki na deszczówkę czy systemy odzyskiwania wody deszczowej, w celu zapewnienia dostępu do wody w okresach suszy. Odtwarzanie terenów podmokłych, restytucja śródpolnych oczek wodnych, budowa zagłębień terenu retencjonujących wody opadowe, sadzenie drzew i ochrona lasów: Sadzenie drzew na glebach rolniczych gorszej kategorii i ochrona istniejących lasów, które pomagają w zatrzymywaniu wody w glebie i regulują klimat, i wypracowanie metod podziału zysków w grupach współpracy, retencja wody z terenów uszczelnionych w gospodarstwach rolnych i powtórne wykorzystanie wody w rolnictwie, poprawa struktury gleby przez kompostowanie, odtwarzanie struktury gleby, międzyplony, pozostawianie części materii na polach, naturalne nawożenie i inne. Ochrona jakości wód powierzchniowych przez stosowanie płyt obornikowych, ścian denitryfikacyjnych, stosowanie orki w poprzek stoków, pozostawianie roślinnych stref buforowych wzdłuż granicy cieków, ochronę i odtwarzanie dolin rzecznych
19.	Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami	Ograniczenie ingerencji człowieka w lasach. Ograniczenie budowy dróg leśnych i wyłączenie części lasów z działań i ingerencji człowieka.
20.	Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych	Tworzenie nowych obszarów ochrony, zgodnie z zapisami NRL i unijnej strategii bioróżnorodności 2030, zawierającej zobowiązanie do objęcia ochroną prawną co najmniej 30% obszarów lądowych, w tym objęcia ścisłą ochroną wszystkich zachowanych lasów pierwotnych i starodrzewów. Zapewnienie ochrony prawno-administracyjnej na obszarach leśnych o dużym znaczeniu ekologicznym lub unikatowej bioróżnorodności poprzez tworzenie nowych Rezerwatów, Parków Narodowych, Parków Krajobrazowych, Obszarów Chronionego Krajobrazu. Partnerstwo z właścicielami gruntów. Nawiązywanie partnerstw z właścicielami gruntów i współpraca na rzecz przekształcanie terenów leśnych na obszary

Lp.	Zadania	Rekomendacja
		chronione oraz zapewnienie długoterminowej ochrony tych obszarów.
21.	Zadanie 41. Zalesianie	Przekwalifikowywanie terenów gminnych na leśne ze spontaniczną sukcesją. Realizacja zalesień. Pozyskiwanie środków na realizację i realizacja zalesień na wytypowanych terenach gminnych oraz wspieranie prywatnych właścicieli gruntów w podejmowaniu działań związanych z zalesianiem.
22.	Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej	Odtwarzanie terenów bagienno-leśnych. Pozyskiwanie środków finansowych i wraz z właścicielami terenów leśnych, realizacja zadań z zakresu odtwarzania terenów podmokłych na terenach leśnych. Zbiorniki śródleśne. Zadanie obejmuje budowę zbiorników śródleśnych o naturalnym charakterze i wdrażanie innych elementów naturalnej małej retencji leśnej, odtworzenie i modernizacja historycznych obiektów retencyjnych. Pozyskiwanie środków finansowych i odtwarzanie historycznych obiektów retencyjnych.
23.	Zadanie 43. Edukacja społeczna na temat lasów	Wolontariaty. Zachęcanie mieszkańców do udziału w programach takich jak akcje sadzenia drzew, sprzątanie lasów czy monitorowanie stanu lasów. Organizacja Akcji „Sprzątanie Lasu”. Zapraszanie mieszkańców do udziału w działaniach na rzecz utrzymania porządku w lasach, np. w ramach akcji „Sprzątanie Świata” z okazji Międzynarodowego Dnia Ziemi 22 kwietnia

Źródło: Opracowanie własne

10.2 Zalecenia dotyczące rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań

Wskazane jest, aby na etapie koncepcji rezygnować z prac budowlanych, które nie są niezbędnie konieczne. Preferować remont istniejącej szarej infrastruktury zamiast tworzenia nowej. Każdorazowo, w pierwszej kolejności rozpatrywać możliwość zastosowania rozwiązań opartych na przyrodzie (NBS), zamiast stosowania rozwiązań technicznych. Decyzja o zastosowaniu rozwiązań technicznych powinna być każdorazowo, dogłębnie uzasadniona, wraz ze wskazaniem powodów, dla których nie jest możliwe zastosowanie NBS. Dla działań adaptacyjnych, w przypadku których stwierdzono potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko zaproponowano rozwiązania, które pozwolą uniknąć lub ograniczyć negatywny wpływ. Przedsięwzięcia wynikające z zadań zaplanowanych w Planie, planuje się lokalizować poza obszarami chronionymi, nie powodując znaczącego oddziaływania na środowisko przyrodnicze. W przypadku działań, dla których zidentyfikowano potencjalne negatywne oddziaływanie, proponowane rozwiązania przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 11. Rozwiązania ograniczające potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko planowanych działań adaptacyjnych

Lp.	Zadania	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań	
1.	Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych (Wprowadzenie nowoczesnych, precyzyjnych wodomierzy o szerokim zakresie pomiaru i jednakowej klasie dla wszystkich użytkowników, budowa lub modernizacja systemu wodociągowego	Etap planowania	<ul style="list-style-type: none"> • zindywidualizować środki minimalizujące negatywne oddziaływania. • W przypadku projektowania infrastruktury turystycznej na terenach chronionych, projektować ją tylko z materiałów naturalnych, trasy rowerowe z nawierzchni gruntowych • Na terenach cennych przyrodniczo zaprojektowanie ścieżek rowerowych z naturalnych materiałów (nawierzchnie gruntowe).

<p>(jednolity system dostarczania wody) w tym zapewnienie czynnego awaryjnego ujęcia wody dla placówek kluczowych z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia publicznego (szkoły, przedszkola, jednostki opieki zdrowotnej), oszczędzanie wody poprzez wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań (np. stosowanie wody szarej, wykorzystanie wód opadowych, urządzenia wodooszczędne).</p> <p>Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej (Wdrażanie „Perspektywicznego planu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej (...)”, modernizacja i/lub budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków w tym oczyszczalni hydrofitowych jako ostatniego stopnia doczyszczania, zakup lub doposażenie gmin i współpracujących podmiotów w zakresie sprzętu i oprogramowania do kontroli zbiorników bezodpływowych, rozpoznanie możliwości zastosowania i wdrożenie rozwiązań w zakresie wykorzystania ścieków jako ekopaliwa).</p> <p>Zadanie 25. OZE i spółdzielnie energetyczne (Inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, projekty mikrogeneracji, biokompostownie przez inwestorów prywatnych; Inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, projekty mikrogeneracji, biokompostownie przez spółdzielnie energetyczne)</p> <p>Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych (Rozwój ścieżek rowerowych – rozbudowanie infrastruktury</p>	<p>Etap budowy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dokonać sprawdzenia obszaru przed wdrożeniem działań pod kątem występowania siedlisk, a w sytuacji stwierdzenia występowania gatunków roślin lub zwierząt, których siedliska będą zniszczone podczas prowadzenia prac, zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie o wydanie zgody na zniszczenie siedlisk. • Zindywidualizowanie i zoptymalizowanie środków minimalizujących negatywne oddziaływania. <ul style="list-style-type: none"> • W przypadku konieczności wycinki drzew, ograniczenie jej do minimum, gwarantującego możliwość wykonania robót budowlanych i bezpieczeństwo ruchu na ścieżkach rowerowych. • Prowadzenie wycinki drzew poza okresem wegetacyjnym (poza okresem rozrodczym zwierząt). • Zabezpieczenie drzew w sąsiedztwie prowadzonych prac przed mechanicznym zniszczeniem (np. siatką o jaskrawych kolorach, palikami i parcianą taśmą ostrzegawczą). • Zapewnienie wysokiego standardu prowadzenia prac budowlanych (organizacja, dobór sprzętu, gospodarka ściekami i odpadami). • Magazynowanie materiałów budowlanych i sprzętu w sposób ograniczający możliwość zniszczenia siedlisk gatunków chronionych. • Nieorganizowanie zaplecza budowy w sąsiedztwie zbiorników wodnych, wód płynących, obszarów wodno-błotnych i dolin rzecznych. • Zapewnienie dbałości o ochronę warstwy próchnicznej gleb w miejscach, gdzie planowane są roboty związane z przemieszczaniem mas ziemnych. • W sytuacjach, gdy to możliwe zasypywanie powstałych wykopów przy wykorzystaniu gruntu rodzimego. • Ograniczenie przejazdów maszyn budowlanych do niezbędnego minimum. • Zapewnienie bezawaryjnej pracy maszyn budowlanych, środków transportu oraz urządzeń budowlanych. usuwanie ewentualnych awarii poza placem budowy. • Prowadzenie prac wyłącznie w porze dnia. • W trakcie prowadzenia prac przestrzeganie zasad bhp i ppoż. • Magazynowanie odpadów selektywnie w wydzielonych i przystosowanych do tego celu miejscach, w warunkach zabezpieczających przed przedostaniem się do środowiska zanieczyszczeń oraz, jeśli to możliwe,
--	--------------------	---

<p>odpornej na zmianę klimatu, Budowa infrastruktury geotermalnej – w przypadku stwierdzenia odpowiednich warunków, Odbudowanie infrastruktury kolei uzdrowskiej, Stworzenie obiektów turystyki tematycznej, np. szlaki historyczne, szlak gastronomiczny, szlaki rzemiosła).</p> <p>Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające (Działania inwestycyjne na systemach melioracji, np. modernizacja istniejących systemów nawadniająco-odwadniających, przekształcanie systemów odwadniających w systemy nawadniająco-odwadniające; budowa nowych urządzeń nawadniająco-odwadniających; modernizacja lub budowa studzienek drenarskich; budowa zbiorników na odpływach z systemów drenarskich; budowa zbiorników na poszerzonym rowie; budowa opóźniaczy odpływu).</p> <p>Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami (Odtworzenie miejsc atrakcyjnych i historycznych, budowa wież widokowych, punktów obserwacyjnych i ścieżek edukacyjnych w lasach).</p> <p>Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej (Odtwarzanie terenów bagienno-leśnych. Pozyskiwanie środków finansowych i, wraz z właścicielami terenów leśnych, realizacja zadań z zakresu odtwarzania terenów podmokłych na terenach leśnych. Zbiorniki śródleśne. Zadanie obejmuje budowę zbiorników śródleśnych o naturalnym charakterze i wdrażanie innych elementów naturalnej małej retencji leśnej. Odtworzenie i modernizacja</p>		<p>zapewnienie ich ponownego wykorzystania bądź ich sukcesywny odbiór przez podmioty posiadające odpowiednie zezwolenia w tym zakresie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzić zabezpieczenie drzew w sąsiedztwie prowadzonych prac przed mechanicznym zniszczeniem według najlepszych standardów w tym zakresie¹¹, • roboty na ciekach wodnych wykonywać w zakresie określonym w pozwoleniach wodnoprawnych, a w trakcie prowadzenia prac zachować naturalny przepływ cieków. Każda praca wykonana na cieku musi prowadzić do poprawy jego przepustowości i poprawy jego stanu ekologicznego. Roboty ziemne, budowę zbiorników retencyjnych i suchych polderów prowadzić w sposób umożliwiający stały przepływ wody w istniejącym korycie rzeki, • stosować rodzime gatunki roślin. • Prace w ramach przedsięwzięć związanych z wycinką drzew, ingerencją w glebę (m.in odhumusowanie, wykopy) oraz w obszarach chronionych należy prowadzić pod nadzorem przyrodniczym w postaci specjalisty- przyrodnika (lub zespół przyrodników) posiadającego wiedzę oraz doświadczenie w pracach terenowych i rozpoznawaniu flory i fauny. Zadaniem nadzoru będzie kontrola wpływu prowadzonych prac na występujące w obszarze planowanej inwestycji, jak i na terenach bezpośrednio z nią sąsiadujących, gatunki flory i fauny oraz stwierdzone siedliska przyrodnicze, a w przypadku zaistnienia możliwości naruszenia zakazów określonych w ustawie o ochronie przyrody, wstrzymanie prac i wystąpienie o stosowne zezwolenia.
	<p>Etap eksploatacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie roślinności do nowych warunków siedliskowych. • Stosowanie rodzimych gatunków roślin. • Zapewnienie różnorodności siedliskowej zwiększającej bioróżnorodność.

¹¹ https://sendzimir.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/ZRZ4_str_69-85.pdf

historycznych obiektów retencyjnych. Pozyskiwanie środków finansowych i odtwarzanie historycznych obiektów retencyjnych)		
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

11 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Planie

W dokumentach strategicznych i planistycznych na terenie powiatu kłodzkiego przyjęto zasady wywodzące się z zasady zrównoważonego rozwoju, a Plan jest spójny z tą polityką, co przedstawiono szczegółowo w rozdz. 2.2. Jest wysoce prawdopodobne, że pozytywne oddziaływania Planu opisane w rozdz. 5 i 6 przyniosą pozytywne długotrwałe skutki dla środowiska, synergiczne z oddziaływaniami dokumentów strategicznych i planistycznych powiatu, w szczególności Strategii Rozwoju Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2030 oraz Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028.

Zważywszy na to, że nie proponuje się rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w Planie, a jedyną rekomendacją jest uwzględnienie zmian zawartych w zakresie działań, wskazanych w Rozdz. 10.1. Rekomendacje dotyczące dokumentu Planu.

12 Trudności napotkane przy opracowaniu Prognozy wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

W ocenie wpływu poszczególnych działań na środowisko wykorzystano zarówno dzisiejszy stan wiedzy, jak i doświadczenie ekspertów. Niemniej z uwagi na specyfikę ocen prognostycznych, także i niniejsza Prognoza obarczona jest pewną dozą niepewności.

Faktyczne, mierzalne oddziaływania na środowisko są efektem realizacji konkretnych przedsięwzięć, a charakter i zasięg tych oddziaływań zależy od charakteru i skali przedsięwzięć oraz wrażliwości środowiska obszarów, w których przedsięwzięcia są lokalizowane. Bez szczegółowych informacji o przedsięwzięciu i jego lokalizacji trudno jest określić efekty, jakie wywoła ono w środowisku. Dlatego też operowano kategoriami możliwych oddziaływań oraz rodzajami reakcji środowiska na te oddziaływania.

Na obecnym etapie planowania działań adaptacyjnych brak jest szczegółowych informacji na temat zarówno lokalizacji stanowisk gatunków roślin i zwierząt występujących w zasięgu oddziaływania, jak i lokalizacji proponowanych działań na terenie obszaru KWS. Stanowi to lukę w wiedzy potrzebnej dla oceny oddziaływania działań adaptacyjnych zawartych w Planie. W nawiązaniu do tego problemu wskazano na potrzebę zindywidualizowania środków minimalizujących negatywne oddziaływania zgodnie z wynikami procedury oddziaływania na środowisko na etapie decyzji środowiskowej.

Obszarem niepewności jest także nakładanie się oddziaływań wynikających z realizacji działań adaptacyjnych oraz innych dokumentów strategicznych i planistycznych gmin. Często wysoki stopień ogólności oraz specyfika dokumentów nie pozwalają na zidentyfikowanie wszystkich możliwych efektów sumarycznych i synergicznych, jakie lokalnie wystąpią w środowisku poszczególnych gmin oraz jego najbliższym otoczeniu.

13 Propozycje dotyczące metod analizy skutków realizacji postanowień Planu dla środowiska

W Planie zaproponowano zasady oraz wskaźniki monitorowania i ewaluacji, które odnoszą się także do ochrony środowiska. Jednakże dla oceny skutków wdrożenia Planu proponuje się dodatkowe wskaźniki odnoszące się do wpływu na środowisko wybranych działań adaptacyjnych. Zalecane jest coroczne badanie monitoringu skutków realizacji Planu. Wskaźniki monitoringu przedstawiono w poniższej tabeli (Tabela 12).

Tabela 12. Proponowane wskaźniki monitorowania skutków Planu dla środowiska

Komponent środowiska	Wskaźnik [jednostka miary]	Źródło informacji
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Powierzchnia zajętych siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk chronionych gatunków flory i fauny, liczba wyciętych drzew i krzewów w wyniku budowy np.: nowych ścieżek rowerowych, instalacji fotowoltaicznych, kolei uzdrowskowych [ha]	Urzędy Gmin i Miast zaangażowanych w realizację MGPA ¹²
	Powierzchnia nowopowstałych siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków w wyniku wprowadzenia błękitno-zielonej infrastruktury [ha]	Urzędy Gmin i Miast zaangażowanych w realizację MGPA
	Liczba drzew posadzonych w wyniku rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury	Urzędy Gmin i Miast zaangażowanych w realizację MGPA
Warunki życia i zdrowie ludzi	Ocena komfortu życia w mieście przez mieszkańców – badanie jakościowe	Urzędy Gmin i Miast zaangażowanych w realizację MGPA
Powierzchnia ziemi, gleby	Powierzchnia utraconych/odtworzonych gleb organicznych [ha]	Urzędy Gmin i Miast zaangażowanych w realizację MGPA
Wody	Jakość wód w ciekach będących odbiornikami wód z kanalizacji deszczowej w mieście (wybrane parametry)	GIOŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
	Stan ekologiczny cieków (JCWP) na terenie KWS	GIOŚ – Państwowy Monitoring Środowiska, PGW-WP lub badania własne
Powietrze atmosferyczne i klimat	Przekroczenia norm stężeń zanieczyszczeń powietrza (pył PM10, pył PM2,5, B(a)P w pyle PM10)	GIOŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
Krajobraz, dziedzictwo kulturowe	Ocena atrakcyjności przestrzeni miejskich przez mieszkańców lub turystów – badanie jakościowe	Urzędy Gmin i Miast zaangażowanych w realizację MGPA

Źródło: Opracowanie własne

¹² Urząd Miasta i Gminy w Bystrzycy Kłodzkiej, Urząd Gminy Kłodzko, Urząd Miasta i Gminy w Międzyzlesiu, Urząd Miejski w Stroniu Śląskim, Urząd Miasta i Gminy w Radkowie, Urząd Miasta i Gminy Szczytna, Urząd Miasta i Gminy w Łądku - Zdroju, Urząd Gminy Lewin Kłodzki, Urząd Miejski w Kudowie-Zdroju, Urząd Miejski w Dusznikach-Zdroju, Urząd Miejski w Polanicy-Zdroju

14 Wykorzystane materiały

Bank Danych Lokalnych GUS

Bank Danych Lokalnych, 2022

Bank Danych Lokalnych, 2023

Biała Księga: Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania

Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu, Bruksela, 24.02.2021 r. COM(2021) 82 final.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. U. L 20 z 26.01.2010, s. 7-25)

Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. L 206 z 22.07.1992, s 7-50)

GDOŚ <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/index.jsf>, dostęp: 04.10.2023 r.

GIOŚ <http://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod>

GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

<https://korytarze.pl/>

<https://wosoz.ibip.wroc.pl>

Jakość powietrza na obszarze powiatu kłodzkiego informacja za rok 2021 na podstawie państwowego monitoringu środowiska, Wrocław 2022

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)

Kondracki J. 2002. Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo naukowe PWN. Warszawa

Krajowa Polityka Miejska 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)

Program działań z Nairobi w sprawie oddziaływania, wrażliwości i adaptacji do zmian klimatu

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028

Projekt Międzygminny Plan Zrównoważonej Mobilności

Projekt Strategia Energetyczna Ziemi Kłodzkiej

Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ, Wrocław, 2024

Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380)

Rozporządzenie nr 4 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 20 lutego 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie

Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego

Rozporządzenie Nr 25 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839 z późn. zm.)

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika PLH020016

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Góry Złote PLH020096

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070

Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)

Strategia Rozwoju Powiatu Kłodzkiego na lata 2021-2030

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) <http://klimada.mos.gov.pl/dokumenty/>

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098)

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.)

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 z późn. zm.)

Zarządzenie Nr 4.2021 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 18 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Wodospad Wilczki”

Zarządzenie nr 6 .2021 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 23 marca 2021 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Śnieżnik Kłodzki”

Zarządzenie Nr 20.2018 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 29 czerwca 2018 r., w sprawie zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody 'Nowa Morawa'

Zarządzenie nr 25 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 29 listopada 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010

Zarządzenie nr 26 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 20 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043

Zarządzenie Nr 42.2017 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 września 2017 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Puszcza Śnieżnej Białki

Zarządzenie Nr 50.2017 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 14 listopada 2017 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Jaskinia Niedźwiedzia"

Zarządzenie Nr 63 Ministra Środowiska z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie zadań ochronnych dla Parku Narodowego Gór Stołowych

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 1 lipca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 14 września 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 lutego 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 24 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 lutego 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 29 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 29 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 31 października 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061

15 Załączniki

Załącznik 1: Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, pismo nr WSI.410.2.35.2024.KM.2 z dnia 19.06.2024 r. oraz Opinia Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, pismo nr ZNS.9022.4.47.2024.MB z dnia 20.05.2024 r. dotyczące zakresu i szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko

Załącznik 2: Analiza i ocena wpływu Planu na osiągnięcie celów ochrony środowiska

Załącznik 3: Analiza i ocena oddziaływania Planu na środowisko

Załącznik 4: Informacja dotycząca jednolitych części wód

Załącznik 5: Oświadczenie o spełnieniu wymagań określonych w art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale

społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.)

Załącznik 1

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
WE WROCŁAWIU**

**UL. JANA DŁUGOSZA 68
51-162 WROCŁAW**

Wrocław, dnia 19 czerwca 2024 r.

WSI.410.2.35.2024.KM.2

Pani
Sylwia Mielczarek
Stowarzyszenie
Kłodzka Wstęga Sudetów
Lokalna Grupa Działania
Lutynia 24
57-540 Lutynia
-ePUAP-

W nawiązaniu do wniosku z dnia 30 kwietnia 2024 r. (data wpływu: 30 kwietnia 2024 r.), uzupełnionego pismem z dnia 24 maja 2024 r. (data wpływu: 24 maja 2024 r.), w sprawie uzgodnienia przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Międzygminnego Planu Adaptacji do zmiany klimatu dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów” informuję, co następuje.

Jak wynika z przedłożonej dokumentacji, projekt „Międzygminnego Planu Adaptacji do zmiany klimatu dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów” jest dokumentem strategicznym, określającym kierunki działań. Projekt został opracowany dla jedenastu gmin, zrzeszonych w ramach Stowarzyszenia Kłodzka Wstęga Sudetów – Lokalna Grupa Działania, na obszarze województwa dolnośląskiego (gmina Bystrzyca Kłodzka, gmina Duszniki-Zdrój, gmina Kłodzko, gmina Kudowa-Zdrój, gmina Łądek-Zdrój, gmina Lewin Kłodzki, gmina Międzyzylesie, gmina Polanica-Zdrój, gmina Radków, gmina Stronie Śląskie, gmina Szczytna). Jak wskazał we wniosku podmiot opracowujący przedmiotowy projekt Planu, w związku z tym, że na etapie realizacji ewentualnych działań o charakterze inwestycyjnym mogą występować oddziaływania na środowisko, wymagane jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu.

Biorąc pod uwagę powyższe na podstawie art. 53 i art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.), po przeanalizowaniu przedłożonych materiałów, uzgadniam zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko przedmiotowego projektu Planu:

1. Prognoza winna być zgodna z treścią całego art. 51 ust. 2 wyżej cyt. ustawy. Ponieważ w przepisach nie wskazano na możliwość odstąpienia od wymagań co do zawartości

prognozy oddziaływania na środowisko stwierdza się, że winna zawierać wszystkie elementy wymienione w powyższym artykule.

2. Informacje zawarte w prognozie winny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu (art. 52 ust. 1 wyżej cyt. ustawy).
3. Zgodnie z art. 52 ust. 2 *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...)*, prognoza winna uwzględniać informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z przedmiotowym projektem.
4. Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ sposobu zagospodarowania terenu na:
 - stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380)* oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409)*, a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)*,
 - siedliska przyrodnicze i gatunki wymienione w *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713)*,
 - środowisko przyrodnicze i cele ochrony rezerwatów przyrody: „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem”, w odniesieniu do których obowiązują zakazy określone w art. 15 ust. 1 *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.)*,
 - środowisko przyrodnicze i cele ochrony Parku Narodowego Gór Stołowych, w odniesieniu do którego obowiązują zakazy określone w art. 15 ust. 1 *ustawy o ochronie przyrody*,
 - środowisko przyrodnicze i walory krajobrazowe oraz cele ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego, w odniesieniu do którego obowiązuje *rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego Nr 6 z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 63, poz. 809)*,
 - środowisko przyrodnicze i walory krajobrazowe oraz cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie”, w odniesieniu do którego obowiązuje *rozporządzenie Nr 4 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 20 lutego 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 53, poz. 715 ze zm.)* oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”, w odniesieniu do którego obowiązuje *rozporządzenie Nr 25 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie” (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 317, poz. 3924)*,

- cele i przedmioty ochrony oraz integralność następujących specjalnych obszarów ochrony siedlisk: Sztolnia w Młotach (PLH020070), Pasma Krowiarki (PLH020019), Dolina Bystrzycy Łomnickiej (PLH020083), Dzika Orlica (PLH020061), Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016), Grodczyn i Homole koło Dusznik (PLH020039), Góry Orlickie (PLH020060), Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa (PLH020043), Góry Bardzkie (PLH020062), Ostoja Nietoperzy Gór Sowich (PLH020071), Biała Łądecka (PLH020035), Góry Złote (PLH020096), Góry Stołowe (PLH020004), Czarne Urwisko koło Lutyni (PLH020033), Kościół w Konradowie (PLH020008), Piekielna Dolina koło Polanicy (PLH020010), Torfowisko pod Zieleńcem (PLH020014) a także cele i przedmioty ochrony oraz integralność obszaru specjalnej ochrony ptaków Góry Stołowe (PLB020006), w odniesieniu do których obowiązują zapisy art. 33 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody,
 - środowisko przyrodnicze użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”,
 - drożność korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.
5. Ponadto prognoza winna:
- identyfikować elementy krajobrazu szczególnie cenne ze względu m.in. na wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne lub estetyczno-widokowe, które wymagają zachowania lub określenia zasad i warunków kształtowania,
 - oceniać oddziaływania ustaleń projektu dokumentu na wartości krajobrazowe, wskazywać zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazu oraz działania mające na celu zapewnienie właściwej ochrony krajobrazów i możliwości ich kształtowania.
6. Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f) i g) wyżej cyt. ustawy prognoza zawiera oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ww. ustawy, stanowiące załącznik do prognozy, a także datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska we Wrocławiu

Karolina Motyka
Główny Specjalista
Wydziału Zapobiegania i Naprawy
Szkód w Środowisku oraz Informacji
o Środowisku i Zarządzania Środowiskiem

*/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/*

DOLNOŚLĄSKI PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY we WROCŁAWIU
WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA we WROCŁAWIU

ul. Marii Curie-Skłodowskiej 73/77, 50-950 Wrocław,
e-mail: wsse.wroclaw@sanepid.gov.pl
tel. centrala 71-328-30-41, Dyrektor 71-328-21-25, Fax 71-328-35-92
www.gov.pl/web/wsse-wroclaw REGON: 000291658 NIP: 896-000-56-15

Wrocław, dnia 20 maja 2024 roku

ZNS.9022.4.47.2024. MB

Na podstawie art. 3 pkt. 1 i art. 10 ust. 1 pkt. 2 i ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 416 t.j.), art. 58 ust. 2 i art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 t.j. z późn. zm.)

Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu

po zapoznaniu się z pismem Pani Sylwii Mielczarek, reprezentującej Stowarzyszenie Kłodzka Wstęga Sudetów – Lokalna Grupa Działania, Lutynia 24, 57-540 Łądek-Zdrój z dnia 30 kwietnia 2024 r., uzupełnionego pismami z dnia 10 maja 2024 r. oraz 20 maja 2024 r. dotyczącym uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn.: „Międzygminny plan adaptacji do zmiany klimatu dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów”

uzgadnia zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 t.j. z późn. zm.).

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 30 kwietnia 2024 r., uzupełnionym pismami z dnia 10 maja 2024 r. oraz 20 maja 2024 r., Pani Sylwia Mielczarek, reprezentująca Stowarzyszenie Kłodzka Wstęga Sudetów – Lokalna Grupa Działania, Lutynia 24, 57-540 Łądek-Zdrój, zwróciła się z prośbą o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, dla projektu dokumentu pn.: „Międzygminny plan adaptacji do zmiany klimatu dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów”.

Zgodnie z art. 46 ust. 1, pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 t.j. z późn. zm.) przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają m. in. projekty: polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, do których należy zaliczyć wyżej wymieniony plan.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 t.j. z późn. zm.) organ opracowujący projekt, o którym mowa w art. 46, uzgadnia z właściwymi organami, o których mowa w art. 57

i art. 58, stanowisko w sprawie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Po zapoznaniu się z treścią dokumentów dołączonych do pisma i przeanalizowaniu sprawy Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, postanowił uzgodnić zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych zgodnie z art. 51 ust.2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 t.j. z późn. zm.).

Dane osoby podpisującej z upoważnienia Dolnośląskiego
Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego
we Wrocławiu:

Dawid Grzybowski

Kierownik Działu Zapobiegawczego Nadzoru
Sanitarnego

*pismo wydane w postaci elektronicznej, podpisane
kwalifikowanym podpisem elektronicznym*

Otrzymują:

1. Sylwia Mielczarek (ePUAP)
Stowarzyszenia Kłodzka Wstęga Sudetów
Lutynia 24, 57-540 Łądek-Zdrój
2. Dział ZNS WSSE we Wrocławiu (EZD)

Załącznik 2

Analiza i ocena wpływu Planu na osiągnięcie celów ochrony środowiska

Zadanie adaptacyjne służy bezpośrednio realizacji celu ochrony środowiska	++
Zadanie adaptacyjne pośrednio może przyczynić się do realizacji celu ochrony środowiska	+
Zadanie adaptacyjne nie ma wpływu na realizację celu ochrony środowiska	
Zadanie adaptacyjne nie służy realizacji celu ochrony środowiska	-
Zadanie pozostaje w sprzeczności z realizacją celu ochrony środowiska	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 13. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie I: Wdrażanie MGPA

Zadanie 1. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygujących podejmowanych na terenie KWS				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 1.	Zadanie 2.	Zadanie 3.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)	+	+	+
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),	+	+	+
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów	+	+	+

Zadanie 1. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygujących podejmowanych na terenie KWS				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 1.	Zadanie 2.	Zadanie 3.
	Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)			
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)	+	+	+
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)	+	+	+
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszenia, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem	+	+	+
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	+	+	+
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”)	+	+	+
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.	+	+	+

Zadanie 1. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 1.	Zadanie 2.	Zadanie 3.
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS	+	+	+
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego i ochrona przed ekstremami klimatycznymi mieszkańców obszaru Stowarzyszenia przez realizowanie NBS	+	+	+
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	+	+	+
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	+	+	+
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030	+	+	+
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL	+	+	+
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW	+	+	+
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW	+	+	+
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)	+	+	+
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)	+	+	+
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)	+	+	+
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych	+	+	+
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie	+	+	+
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń	+	+	+

Zadanie 1. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 1.	Zadanie 2.	Zadanie 3.
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego	+	+	+
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030	+	+	+
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	+	+	+
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	+	+	+
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	+	+	+

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 14. Analiza i ocena wpływu zadań w inicjatywie II: Budowanie potencjału adaptacyjnego i współpraca międzygminna

Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmocnienie współpracy międzygminnej Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 4.	Zadanie 5.
	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)	+	+

Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmacnianie współpracy międzygminnej Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 4.	Zadanie 5.
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),	+	+
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)	+	+
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)	+	+
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)	+	+
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem	+	+
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w	+	+

Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmacnianie współpracy międzygminnej Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 4.	Zadanie 5.
	Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”	+	+
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Białskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.	+	+
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS	+	+
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych	+	+
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	+	+
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	+	+
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030	+	+
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL	+	+
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW	+	+
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW	+	+
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)	+	+
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)	+	+
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)	+	+

Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmacnianie współpracy międzygminnej			
Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 4.	Zadanie 5.
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych	+	+
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie	+	+
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń	+	+
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego	+	+
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030	+	+
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	+	+
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	+	+
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	+	+

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 15. Analiza i ocena wpływu zadań w inicjatywie III: Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmiany klimatu

Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu			
Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 6.	Zadanie 7.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy	+	+

Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 6.	Zadanie 7.
	rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)		
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),	+	+
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)	+	+
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)	+	+
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)	+	+
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem	+	+
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z	+	+

Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 6.	Zadanie 7.
	poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”	+	+
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.	+	+
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS	+	+
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmocnieniu więzi społecznych	+	+
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	+	+
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	+	+
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030	+	+
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL	+	+
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW	+	+
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW	+	+

Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu			
Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 6.	Zadanie 7.
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)	+	+
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)	+	+
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)	+	+
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych	+	+
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie	+	+
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń	+	+
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego	+	+
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030	+	+
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	+	+
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	++	+
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	++	+

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie IV: Adaptacja w gospodarce wodno-ściekowej

Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 8.	Zadanie 9.	Zadanie 10.	Zadanie 11.	Zadanie 12.
<p>Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej</p>						
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	4) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)	+	+		++	
	5) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),	+	+		++	
	6) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)	+	+	+	++	+
	7) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych,	+	+		++	

Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej						
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 8.	Zadanie 9.	Zadanie 10.	Zadanie 11.	Zadanie 12.
	niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)					
	8) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)	+	+		++	
	9) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem	+	+		++	
	10) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Żłote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	+	+		++	
	11) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”)	+	+		++	
	12) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.	+	+		++	

Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej						
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 8.	Zadanie 9.	Zadanie 10.	Zadanie 11.	Zadanie 12.
	13) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS	+	+		++	
Warunki życia i zdrowie ludzi	14) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych	+	++	++	++	++
	15) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	+	++	++	++	++
	16) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	++	++	++	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	17) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030	+	+	++	++	++
	18) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL	+	+	++	++	++
Wody	19) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW	++	++	++	++	++
	20) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW	++	++	++	++	++
Powietrze atmosferyczne i klimat	21) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)		+	++		
	22) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)					
	23) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)					
Zasoby naturalne	24) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych	+	++			++
Dziedzictwo kulturowe	25) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie					

Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej						
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 8.	Zadanie 9.	Zadanie 10.	Zadanie 11.	Zadanie 12.
	26) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń					
Krajobraz	27) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego	+		+		
	28) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030	+				
Dobra materialne	29) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	+	+	++	++	
Świadomość ekologiczna	30) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	++	++	++	++	++
	31) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	++	++	++	++	++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 17. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie V: Jakość powietrza i fale upałów

Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów							
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 13.	Zadanie 14.	Zadanie 15.			
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)	+	+				
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),	+					
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)	+					
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)	+					
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy	+					

Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 13.	Zadanie 14.	Zadanie 15.
	ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)			
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem	+		
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	+		
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”	+		
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.	+		
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS	+		
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych	++	++	++
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	++	++	++
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	++	++	++

Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 13.	Zadanie 14.	Zadanie 15.
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030			
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL			
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW			
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW			
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)		++	
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)			
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)	++		++
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych			++
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie			
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń			
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego			
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030			
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	++	++	++
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	++	++	++

Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 13.	Zadanie 14.	Zadanie 15.
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	++	++	++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie VI: Edukacja, informacja i budowanie społeczeństwa obywatelskiego odpornego na zmiany klimatu

Zadanie 16. Edukacja klimatyczna dla mieszkańców Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 16.	Zadanie 17.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)		
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),		

Zadanie 16. Edukacja klimatyczna dla mieszkańców Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 16.	Zadanie 17.
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)		
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)		
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)		
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszenia, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem		+
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		

Zadanie 16. Edukacja klimatyczna dla mieszkańców			
Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 16.	Zadanie 17.
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”		
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.		
	10) Zapewnienie ochrony pomnikiem przyrody obszaru KWS		
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych	++	++
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	++	++
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030		
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL		
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW		++
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW		++
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)		
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)		
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)		

Zadanie 16. Edukacja klimatyczna dla mieszkańców Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimatu			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 16.	Zadanie 17.
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań eko innowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych		
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie		
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń		
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego		
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030		
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	++	++
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	++	++
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	++	++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie VII: Zarządzanie kryzysowe

Zadanie 18. System monitoringu i wczesnego ostrzegania o zagrożeniach hydrometeorologicznych Zadanie 19. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych w reagowaniu na zagrożenia hydrometeorologiczne			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 18.	Zadanie 19.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)		
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),		
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)		
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)		
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcją korytarzy ekologicznych		

Zadanie 18. System monitoringu i wczesnego ostrzegania o zagrożeniach hydrometeorologicznych Zadanie 19. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych w reagowaniu na zagrożenia hydrometeorologiczne			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 18.	Zadanie 19.
	(cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)		
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem		
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”		
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.		
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS		
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmocnieniu więzi społecznych	++	++
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	++	++
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030		

Zadanie 18. System monitoringu i wczesnego ostrzegania o zagrożeniach hydrometeorologicznych Zadanie 19. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych w reagowaniu na zagrożenia hydrometeorologiczne			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 18.	Zadanie 19.
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL		
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW		
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW		
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)		
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)		
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)		
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych		
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie		
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń		
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego		
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030		
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	++	++
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	++	++
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	++	++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 20. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie VIII: Oddolne działania lokalnych społeczności

Zadanie 20. Utworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu KWS Zadanie 21. Budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu Zadanie 22. Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 20.	Zadanie 21.	Zadanie 22.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)			
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),			
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)			
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)			
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy			

Zadanie 20. Utworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu KWS Zadanie 21. Budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu Zadanie 22. Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 20.	Zadanie 21.	Zadanie 22.
	ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)			
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszenia, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem			
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzięki fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043			
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”			
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.			
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS			
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych	++	++	++
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	+	+	+
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia			

Zadanie 20. Utworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu KWS Zadanie 21. Budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu Zadanie 22. Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 20.	Zadanie 21.	Zadanie 22.
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030			
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL			
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW			
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW			
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)			
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)			
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)			
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych			+
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie			
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń			
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego			
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030			
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)		+	+
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	++	++	++
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	++	++	++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 21. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie IX: Przestrzenie społeczne – wspólne i zielone

Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 23.	Zadanie 24.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)		
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),		
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)	+	
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)		

Zadanie 23. Tworzenie ogrodów społecznych (farm gminnych/sołeckich) Zadanie 24. Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 23.	Zadanie 24.
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcją korytarzy ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)		
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem		
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043)		
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”)		
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.		
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS		
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych	++	++
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	+	+
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	+	+

Zadanie 23. Tworzenie ogrodów społecznych (farm gminnych/sołeckich)			
Zadanie 24. Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 23.	Zadanie 24.
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030	++	
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL	++	++
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW		
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW		+
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)	+	
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)		
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)		
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań eko innowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych		++
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie		
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń		
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego		
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030		
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	+	+
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	++	++
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	++	++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 22. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie X: Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa energetycznego

Zadanie 25. OZE i spółdzielnie energetyczne Zadanie 26. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 25.	Zadanie 26.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)		
	Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),		
	Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)		
	Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)		
	Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych (cele		

Zadanie 25. OZE i spółdzielnie energetyczne Zadanie 26. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 25.	Zadanie 26.
	ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)		
	Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem		
	Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
	Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”		
	Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.		
	Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS		
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych	+	+
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego		
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia		
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030		

Zadanie 25. OZE i spółdzielnie energetyczne Zadanie 26. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 25.	Zadanie 26.
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL		
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW		
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW		
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)		
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)		
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)	++	++
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnovacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych		
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie		
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń		
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego		
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030		
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)		
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	+	+
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XI: Edukacja klimatyczna i działania demonstracyjne w szkołach

Zadanie 27. Edukacja klimatyczna w szkołach KWS Zadanie 28. Budowanie elementów BZI w otoczeniu szkół jako działań demonstracyjno-edukacyjnych			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 27.	Zadanie 28.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)		
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),		
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)		
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)		
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcją korytarzy ekologicznych		

Zadanie 27. Edukacja klimatyczna w szkołach KWS Zadanie 28. Budowanie elementów BZI w otoczeniu szkół jako działań demonstracyjno-edukacyjnych			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 27.	Zadanie 28.
	(cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)		
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem		
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”		
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.		
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS		
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych	+	+
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego		
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	+	+
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030		

Zadanie 27. Edukacja klimatyczna w szkołach KWS Zadanie 28. Budowanie elementów BZi w otoczeniu szkół jako działań demonstracyjno-edukacyjnych			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 27.	Zadanie 28.
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL		
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW		
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW		
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)		
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)		
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)		
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań eko innowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych	++	++
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie		
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń		
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego		
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030		
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	+	+
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	++	++
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	++	++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 24. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XII: Promowanie turystyki zrównoważonej

Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych Zadanie 30. Inwentaryzacja i promocja lokalnych producentów, skracanie łańcuchów dostaw			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 29.	Zadanie 30.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)		
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),		
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)		
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)		
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych		

Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych Zadanie 30. Inwentaryzacja i promocja lokalnych producentów, skracanie łańcuchów dostaw			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 29.	Zadanie 30.
	(cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)		
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem		
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”		
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.		
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS		
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych		
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego		
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia		
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030	++	

Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych Zadanie 30. Inwentaryzacja i promocja lokalnych producentów, skracanie łańcuchów dostaw			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 29.	Zadanie 30.
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL	++	
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW		
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW		
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)		
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)		
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)		
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań eko-innowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych		
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie		
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń		++
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego		
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030		
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)		
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)		
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 25. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XIII: Edukacja klimatyczna dla turystów

Zadanie 31. Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu		
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 31.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)	
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),	
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)	
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)	
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)	

Zadanie 31. Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu		
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 31.
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem	
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Żłote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”	
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.	
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS	
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmocnieniu więzi społecznych	+
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	+
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030	
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL	
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW	

Zadanie 31. Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu		
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 31.
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW	
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)	
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)	
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)	
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych	
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie	
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń	
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego	
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030	
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 26. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XIV: Adaptacja sektora turystyki do zmiany klimatu

Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 32.	Zadanie 33.	Zadanie 34.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)			
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),			
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)	++		++
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)			
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy			

Zadanie 32. Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu Zadanie 33. Opracowanie planów zarządzania kryzysowego Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZi i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 32.	Zadanie 33.	Zadanie 34.
	ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)			
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem			
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043			
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”			
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.			
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS			
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych			++
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego			++
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia			++

Zadanie 32. Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu Zadanie 33. Opracowanie planów zarządzania kryzysowego Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZi i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 32.	Zadanie 33.	Zadanie 34.
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030			
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL			
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW			++
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW			++
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)			
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)			
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)	++		++
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych			
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie			
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń			
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego			
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030			
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)			
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)			

Zadanie 32. Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu Zadanie 33. Opracowanie planów zarządzania kryzysowego Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZi i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych				
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 32.	Zadanie 33.	Zadanie 34.
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)			

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 27. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XV: Zrównoważone i adaptacyjne rolnictwo

Zadanie 35. Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego Zadanie 36. Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 35.	Zadanie 36.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)		
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a		

Zadanie 35. Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego Zadanie 36. Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 35.	Zadanie 36.
	<p>także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),</p> <p>3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)</p> <p>4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)</p> <p>5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)</p> <p>6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszenia, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem</p> <p>7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni</p>	++	

Zadanie 35. Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego Zadanie 36. Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 35.	Zadanie 36.
	PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”		
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.		
	10) Zapewnienie ochrony pomnikiem przyrody obszaru KWS		
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmocnianiu więzi społecznych		
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego		
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia		+
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030		
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL	++	
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW		
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW		
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)		
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)		

Zadanie 35. Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego Zadanie 36. Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 35.	Zadanie 36.
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)		
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych		
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie		
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń		
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego		
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030		
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)		
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)		
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 28. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XVI: Przeciwdziałanie suszy

Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające		Zadanie 37.	Zadanie 38.
Zadanie 38. Inne działania zapobiegające suszy			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska		
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)		
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),		
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)		
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)		
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcją korytarzy ekologicznych		

Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające Zadanie 38. Inne działania zapobiegające suszy			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 37.	Zadanie 38.
	(cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)		
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem		
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043)		
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”)		
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.		
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS		
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmacnianiu więzi społecznych		
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego		
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia		
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030	++	++

Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające Zadanie 38. Inne działania zapobiegające suszy			
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 37.	Zadanie 38.
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL	++	++
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW		
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW	++	++
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)		
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)		
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)		
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych		++
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie		
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń		
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego		
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030		
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)		
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)		
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 29. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XVII: Adaptacja lasów do zmiany klimatu i wzmacnianie ich funkcji regulującej

Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 39.	Zadanie 40.	Zadanie 41.	Zadanie 42.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)	+	++	+	+
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),	+	++	+	+
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: : „Wodosпад Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)	+	++	+	+
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)	+	++		+

Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych Zadanie 41. Zalesianie Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej					
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 39.	Zadanie 40.	Zadanie 41.	Zadanie 42.
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)	+	++	+	+
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszenia, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem	++	++	++	++
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Żłote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043)	+	++	+	++
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”)		++		
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.	+	+		
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS		++		
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmocnianiu więzi społecznych				

Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych Zadanie 41. Zalesianie Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej					
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 39.	Zadanie 40.	Zadanie 41.	Zadanie 42.
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	+			
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	+		+	+
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030	+	+	++	
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL				++
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW				+
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW				
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)			++	
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)				
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)				
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych				
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie				
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń				
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego				
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030				

Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych Zadanie 41. Zalesianie Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej					
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 39.	Zadanie 40.	Zadanie 41.	Zadanie 42.
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	+	+	+	+
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)				
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)				

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 30. Analiza i ocena wpływu zadań w Inicjatywie XVIII: Szkolenia, edukacja i zaangażowanie społeczności lokalnych

Zadanie 43. Edukacja społeczna na temat lasów		
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 43.
Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	1) Zapewnienie ochrony stanowiska gatunków zwierząt objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380) oraz stanowiska gatunków roślin objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), a także stanowiska gatunków grzybów objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408)	
	2) Zapewnienie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713),	
	3) Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody (cele ochrony Rezerwatów Przyrody: „Wodospad Wieliczki”, „Śnieżnik Kłodzki”, „Puszcza Śnieżnej Białki”, „Nowa Morawa”, „Jaskinia Niedźwiedzia”, „Torfowisko pod Zieleńcem” i Parku Narodowego Gór Stołowych)	
	4) Ochrona wartości przyrodniczych – unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Zachowanie krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym (cel ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego)	
	5) Ochrona terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (cele ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie” i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”)	

Zadanie 43. Edukacja społeczna na temat lasów		
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 43.
	6) Tworzenie spójnego systemu przyrodniczego w obszarze Stowarzyszeni, zwiększanie powierzchni terenów pełniących funkcje przyrodnicze i zapewnienie powiązania terenów zielonych w mieście z jego przyrodniczym otoczeniem	
	7) Przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także utrzymania gatunków ptaków dziko występujących (cele ochrony Obszarów Natura 2000, wynikających z poszczególnych Planów zadań ochronnych dla obszarów: Góry Stołowe PLB020006, Góry Stołowe PLH020004, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016, Pasma Krowiarki PLH020019, Góry Orlickie PLH020060, Dzika Orlica PLH020061, Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039, Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, Biała Łądecka PLH020035, Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010, Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014, Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033, Sztolnia w Młotach PLH020070, Kościół w Konradowie PLH020008, Góry Złote PLH020096, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Góry Bardzkie PLH020062, Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	
	8) Zapewnienie ochrony użytków ekologicznych ze względu na wysokie lub bardzo wysokie wartości przyrodnicze terenu (cele ochrony użytków ekologicznych „Rogóżka” i „Biała Marianna”	
	9) Zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych roślin i zwierząt, w tym korytarza ekologicznego Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.	
	10) Zapewnienie ochrony pomnikom przyrody obszaru KWS	
Warunki życia i zdrowie ludzi	11) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom miasta, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz wzmocnieniu więzi społecznych	+
	12) Zapewnienie kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami środowiska kulturowego i przyrodniczego	+
	13) Ochrona przed poważnymi awariami, katastrofami i zagrożeniami naturalnymi i klimatycznymi oraz minimalizacja i ograniczenie skutków ich wystąpienia	
Powierzchnia ziemi, gleby	14) Zachowanie (lub odtwarzanie) biologicznych funkcji powierzchni ziemi w szczególności różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030, PEP2030	
	15) Zachowanie lub odtwarzanie funkcji retencyjnej krajobrazu poprzez realizację zapisów NRL	
Wody	16) Zapobieganie pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych, lub utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód zgodnie z zapisami IIaPGW, KPRWP, NRL i RDW	

Zadanie 43. Edukacja społeczna na temat lasów		
Komponent środowiska	Istotne cele ochrony środowiska	Zadanie 43.
	17) Zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych zgodnie z zapisami RDW	
Powietrze atmosferyczne i klimat	18) Zwiększenie powierzchni lasów i terenów zieleni w takim zakresie, aby mogły one mieć istotny wpływ na czystość powietrza i stabilizację temperatury w krajobrazie (NRL, PEP2030)	
	19) Zmniejszanie zapotrzebowania na transport indywidualny (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku)	
	20) Osiągnięcie bezprecedensowej efektywności wykorzystania energii oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (PEP2030)	
Zasoby naturalne	21) Upowszechnianie stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych służących racjonalnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych	+
Dziedzictwo kulturowe	22) Wyważenie wartości historycznych i kulturowych oraz zmian wnoszonych przez nowe technologie	
	23) Zabezpieczenie cennych obiektów kulturowych w tym zabytków na wypadek zagrożeń	
Krajobraz	24) Tworzenie unikalnego krajobrazu miejskiego i wiejskiego	
	25) Tworzenie zrównoważonego krajobrazu rolniczego wg Europejskiego Zielonego Ładu, NRL i Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030	
Dobra materialne	26) Zapobieganie stratom i minimalizowanie skutków zmiany klimatu (SPA2020, Unijna Polityka Adaptacyjna)	
Świadomość ekologiczna	27) Zwiększanie świadomości społeczności lokalnych w zakresie środowiska, klimatu i adaptacji (PEP2030)	++
	28) Zwiększenie udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska (PEP2030)	++

Źródło: Opracowanie własne

Załącznik 3

Analiza i ocena oddziaływania Planu na środowisko

Analiza i ocena oddziaływania na środowisko działań adaptacyjnych

Projekt dokumentu „Międzygminny Plan Adaptacji do zmiany klimatu dla Kłodzkiej Wstęgi Sudetów” jest dokumentem strategicznym o charakterze kierunkowym. Większość zaplanowanych działań to przygotowanie dokumentów kierunkowych w zakresie reagowania, zarządzania kryzysowego i zagospodarowania zasobów, działania edukacyjne, szkoleniowe, aktywizacja społeczeństwa, promowanie postaw prośrodowiskowych oraz realizacja zadań związanych z błękitno-zieloną infrastrukturą, rozwiązaniami opartymi o przyrodę i rozwiązaniami ekosystemowymi. Nie planuje się lokalizowania działań inwestycyjnych na obszarach form ochrony przyrody.

Zadanie będzie pozytywnie oddziaływało na dany element środowiska	++
Zadanie będzie raczej pozytywnie oddziaływało na dany element środowiska	+
Oddziaływanie na dany element środowiska jest neutralne	
Zadanie będzie negatywnie oddziaływać na dany element środowiska, ale możliwe jest minimalizowanie tego oddziaływania	-
Zadanie będzie negatywnie oddziaływać na środowisko i możliwości minimalizowania tego oddziaływania są ograniczone	--

Tabela 31. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie I. Wdrażanie MGPA

Komponent środowiska		Zadanie 1. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS		
		Zadanie 1.	Zadanie 2.	Zadanie 3.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	+	+	+
	Park Narodowy Gór Stołowych	+	+	+
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy	+	+	+
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	+	+	+
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	+	+	+
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki	+	+	+
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem	+	+	+
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki	+	+	+
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia	+	+	+
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki	+	+	+
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa	+	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006	+	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004	+	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016	+	+	+
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019	+	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060	+	+	+
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061	+	+	+
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039	+	+	+	

Komponent środowiska	Zadanie 1. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS		
	Zadanie 1.	Zadanie 2.	Zadanie 3.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083	+	+	+
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035	+	+	+
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy	+	+	+
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014	+	+	+
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033	+	+	+
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070	+	+	+
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008	+	+	+
Obszar Natura 2000 Góry Złote PLH020096	+	+	+
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071	+	+	+
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062	+	+	+
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	+	+	+
Użytki ekologiczne "Rogózka" i "Biała Marianna"	+	+	+
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Białskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.	+	+	+

Komponent środowiska		Zadanie 1. Nadanie MGPA rangi dokumentu strategicznego Zadanie 2. Monitoring, ewaluacja i koordynacja MGPA Zadanie 3. Promocja działań adaptacyjnych i mitygacyjnych podejmowanych na terenie KWS		
		Zadanie 1.	Zadanie 2.	Zadanie 3.
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	+	+	+
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby			
	Stan	+	+	+
Wody	Zasoby		+	
	Stan		+	+
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość		+	+
Zasoby naturalne	Zasoby		+	+
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby			
	Stan		+	+
Krajobraz	Zasoby			
	Stan		+	+
Dobra materialne	Zasoby			

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 32. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie II. Budowanie potencjału adaptacyjnego i współpraca międzygminna

Komponent środowiska		Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmocnienie współpracy międzygminnej Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP	
		Zadanie 4.	Zadanie 5.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	+	+
	Park Narodowy Gór Stołowych	+	+
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy	+	+
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	+	+
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	+	+
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki	+	+
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem	+	+
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki	+	+
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia	+	+
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki	+	+
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016	+	+
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060	+	+
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061	+	+

Komponent środowiska	Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmocnienie współpracy międzygminnej Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP	
	Zadanie 4.	Zadanie 5.
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039	+	+
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083	+	+
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035	+	+
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy	+	+
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014	+	+
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033	+	+
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070	+	+
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008	+	+
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096	+	+
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071	+	+
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062	+	+
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	+	+
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"	+	+

Komponent środowiska		Zadanie 4. Wsparcie Gmin i wzmocnienie współpracy międzygminnej Zadanie 5. Szkolenia dla pracowników Gmin, powiązanych spółek i innych JSFP	
		Zadanie 4.	Zadanie 5.
	Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Białskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.	+	+
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	+	+
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby		
	Stan	+	+
Wody	Zasoby	+	+
	Stan	+	+
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość	+	+
Zasoby naturalne	Zasoby		+
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby		
	Stan	+	+
Krajobraz	Zasoby		
	Stan	+	+
Dobra materialne	Zasoby	+	+

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 33. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie III. Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmiany klimatu

Komponent środowiska		Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne	
		Zadanie 6.	Zadanie 7.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	++	++
	Park Narodowy Gór Stołowych	+	+
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy	+	+
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	+	+
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	+	+
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki	+	+
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem	+	+
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki	+	+
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia	+	+
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki	+	+
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016	+	+
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019	+	+
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060	+	+
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061	+	+
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039	+	+	

Komponent środowiska	Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne	
	Zadanie 6.	Zadanie 7.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083	+	+
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035	+	+
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy	+	+
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014	+	+
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033	+	+
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070	+	+
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008	+	+
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096	+	+
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071	+	+
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062	+	+
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	+	+
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"	+	+
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry	+	+

Komponent środowiska		Zadanie 6. Edukacja mieszkańców w zakresie znaczenia działań planistycznych w adaptacji do zmiany klimatu Zadanie 7. Włączenie mitygacji i adaptacji w planowanie przestrzenne	
		Zadanie 6.	Zadanie 7.
	Bystrzyckie GKZ08B, Góry Białskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.		
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby	+	+
	Stan	++	++
Wody	Zasoby	++	++
	Stan	++	++
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość	++	++
Zasoby naturalne	Zasoby	+	++
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby	+	+
	Stan	+	++
Krajobraz	Zasoby	+	+
	Stan	++	++
Dobra materialne	Zasoby	+	+

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 34. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie IV. Adaptacja w gospodarce wodno-ściekowej

Komponent środowiska		Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej				
		Zadanie 8.	Zadanie 9.	Zadanie 10.	Zadanie 11.	Zadanie 12.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	+	+	+	++	+
	Park Narodowy Gór Stołowych	+			++	
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy	+			++	
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	+			++	
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	+			++	
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki	+			++	
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem	+			++	
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki	+			++	
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia	+			++	
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki	+			++	
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa	+			++	
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006	+			++	
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004	+			++	
	Obszar Natura 2000 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika PLH020016	+			++	
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019	+			++	
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060	+			++	

Komponent środowiska	Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej				
	Zadanie 8.	Zadanie 9.	Zadanie 10.	Zadanie 11.	Zadanie 12.
Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061	+			++	
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039	+			++	
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083	+			++	
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035	+			++	
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy	+			++	
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014	+			++	
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033	+			++	
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070	+			++	
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008	+			++	
Obszar Natura 2000 Góry Złote PLH020096	+			++	
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071	+			++	
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062	+			++	

Komponent środowiska		Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej				
		Zadanie 8.	Zadanie 9.	Zadanie 10.	Zadanie 11.	Zadanie 12.
	Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	+			++	
	Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"	+			++	
	Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.	+			++	
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	+	+	++	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby		-		++	-
	Stan	+		+	++	
Wody	Zasoby	++	++	++	++	++
	Stan	++	++	++	++	++
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość			+	++	
Zasoby naturalne	Zasoby					+
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby					
	Stan					

Komponent środowiska		Zadanie 8. Opracowanie planu kryzysowego gospodarowania zasobami wodnymi Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Zadanie 10. Zagospodarowanie wód opadowych i zapobieganie podtopieniom Zadanie 11. Poprawa stanu ekologicznego rzek i łagodzenie powodzi i suszy Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej				
		Zadanie 8.	Zadanie 9.	Zadanie 10.	Zadanie 11.	Zadanie 12.
Krajobraz	Zasoby			+	+	
	Stan			+		
Dobra materialne	Zasoby				++	++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 35 Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie V. Jakość powietrza i fale upałów

Komponent środowiska		Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów		
		Zadanie 13.	Zadanie 14.	Zadanie 15.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	+	+	
	Park Narodowy Gór Stołowych	+		
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy	+		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	+		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	+		
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki	+		
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem	+		
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki	+		
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia	+		
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki	+		
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa	+		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006	+		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004	+		
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016	+		
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019	+		
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060	+		
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061	+		
	Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039	+		

Komponent środowiska	Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów		
	Zadanie 13.	Zadanie 14.	Zadanie 15.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083	+		
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035	+		
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy	+		
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014	+		
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033	+		
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070	+		
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008	+		
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096	+		
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071	+		
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062	+		
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	+		
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"	+		
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Białskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.	+		

Komponent środowiska		Zadanie 13. Poprawa jakości powietrza i zdrowia mieszkańców Zadanie 14. Poprawa jakości i dostępności zieleni w przestrzeni publicznej Zadanie 15. Poprawa komfortu termicznego mieszkańców w obliczu fal upałów		
		Zadanie 13.	Zadanie 14.	Zadanie 15.
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	++	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby			
	Stan			
Wody	Zasoby			
	Stan			
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość	++	++	++
Zasoby naturalne	Zasoby			
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby			
	Stan			
Krajobraz	Zasoby			
	Stan		++	
Dobra materialne	Zasoby			++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 36. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie VI. Edukacja, informacja i budowanie społeczeństwa obywatelskiego odpornego na zmiany klimatu

Komponent środowiska		Zadanie 16. Edukacja klimatyczna dla mieszkańców Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimat	
		Zadanie 16.	Zadanie 17.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan		+
	Park Narodowy Gór Stołowych		
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie		
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki		
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem		
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki		
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia		
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki		
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004		
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016		
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019		
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060		
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061		

Komponent środowiska	Zadanie 16. Edukacja klimatyczna dla mieszkańców Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimat	
	Zadanie 16.	Zadanie 17.
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039		
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083		
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035		
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy		
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014		
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033		
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070		
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008		
Obszar Natura 2000 Góry Złote PLH020096		
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071		
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062		
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"		
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry		

Komponent środowiska		Zadanie 16. Edukacja klimatyczna dla mieszkańców Zadanie 17. Angażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz wody i klimat	
		Zadanie 16.	Zadanie 17.
	Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.		
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby		
	Stan		
Wody	Zasoby		++
	Stan		++
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość		
Zasoby naturalne	Zasoby		
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby		
	Stan		
Krajobraz	Zasoby		
	Stan		
Dobra materialne	Zasoby	++	++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 37. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie VII. Zarządzanie kryzysowe

Komponent środowiska		Zadanie 18. System monitoringu i wczesnego ostrzegania o zagrożeniach hydrometeorologicznych Zadanie 19. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych w reagowaniu na zagrożenia hydrometeorologiczne	
		Zadanie 18.	Zadanie 19.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan		
	Park Narodowy Gór Stołowych		
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie		
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki		
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem		
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki		
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia		
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki		
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004		
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016		
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019		
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060		
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061		
	Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039		

Komponent środowiska	Zadanie 18. System monitoringu i wczesnego ostrzegania o zagrożeniach hydrometeorologicznych Zadanie 19. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych w reagowaniu na zagrożenia hydrometeorologiczne	
	Zadanie 18.	Zadanie 19.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083		
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035		
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy		
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014		
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033		
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070		
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008		
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096		
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071		
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062		
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"		
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.		

Komponent środowiska		Zadanie 18. System monitoringu i wczesnego ostrzegania o zagrożeniach hydrometeorologicznych Zadanie 19. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych w reagowaniu na zagrożenia hydrometeorologiczne	
		Zadanie 18.	Zadanie 19.
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby		
	Stan		
Wody	Zasoby		
	Stan		
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość		
Zasoby naturalne	Zasoby		
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby		
	Stan		
Krajobraz	Zasoby		
	Stan		
Dobra materialne	Zasoby	++	++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 38. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie VIII. Oddolne działania lokalnych społeczności

Komponent środowiska		Zadanie 20. Utworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu KWS Zadanie 21. Budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu Zadanie 22. Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej		
		Zadanie 20.	Zadanie 21.	Zadanie 22.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan			
	Park Narodowy Gór Stołowych			
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy			
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie			
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie			
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki			
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem			
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki			
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia			
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki			
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa			
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006			
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004			
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016			
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019			
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060			
Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061				

Komponent środowiska	Zadanie 20. Utworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu KWS Zadanie 21. Budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu Zadanie 22. Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej		
	Zadanie 20.	Zadanie 21.	Zadanie 22.
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039			
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083			
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035			
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy			
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014			
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033			
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070			
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008			
Obszar Natura 2000 Góry Złote PLH020096			
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071			
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062			
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043			
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"			
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry			

Komponent środowiska		Zadanie 20. Utworzenie społecznej, międzygminnej straży dla wody i klimatu KWS Zadanie 21. Budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu Zadanie 22. Powołanie Międzygminnej Młodzieżowej Rady Klimatycznej		
		Zadanie 20.	Zadanie 21.	Zadanie 22.
	Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.			
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	++	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby			
	Stan			
Wody	Zasoby			
	Stan			
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość			
Zasoby naturalne	Zasoby			
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby			
	Stan			
Krajobraz	Zasoby			
	Stan			
Dobra materialne	Zasoby			

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 39. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie IX. Przestrzenie społeczne – wspólne i zielone

Komponent środowiska		Zadanie 23. Tworzenie ogrodów społecznych (farm gminnych/sołeckich) Zadanie 24. Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców	
		Zadanie 23.	Zadanie 24.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	+	
	Park Narodowy Gór Stołowych		
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie		
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki		
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem		
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki		
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia		
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki		
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004		
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016		
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019		
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060		
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061		
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039			

Komponent środowiska	Zadanie 23. Tworzenie ogrodów społecznych (farm gminnych/sołeckich) Zadanie 24. Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców	
	Zadanie 23.	Zadanie 24.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083		
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035		
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy		
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014		
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033		
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070		
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008		
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096		
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071		
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062		
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"		
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.		

Komponent środowiska		Zadanie 23. Tworzenie ogrodów społecznych (farm gminnych/sołeckich) Zadanie 24. Retencja wód opadowych przez rozwiązania BZI przez mieszkańców	
		Zadanie 23.	Zadanie 24.
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby	++	
	Stan		
Wody	Zasoby		++
	Stan		
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość		
Zasoby naturalne	Zasoby		
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby		
	Stan		
Krajobraz	Zasoby		
	Stan		
Dobra materialne	Zasoby		++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 40. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie X. Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa energetycznego

Komponent środowiska		Zadanie 25. OZE i spółdzielnie energetyczne Zadanie 26. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków	
		Zadanie 25.	Zadanie 26.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan		
	Park Narodowy Gór Stołowych		
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie		
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki		
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem		
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki		
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia		
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki		
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004		
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016		
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019		
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060		
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061		
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039			

Komponent środowiska	Zadanie 25. OZE i spółdzielnie energetyczne Zadanie 26. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków	
	Zadanie 25.	Zadanie 26.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083		
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035		
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy		
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014		
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033		
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070		
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008		
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096		
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071		
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062		
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"		
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.		

Komponent środowiska		Zadanie 25. OZE i spółdzielnie energetyczne Zadanie 26. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków	
		Zadanie 25.	Zadanie 26.
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby	-	
	Stan		
Wody	Zasoby		
	Stan		
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość		
Zasoby naturalne	Zasoby		
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby		
	Stan		
Krajobraz	Zasoby		
	Stan		
Dobra materialne	Zasoby		++

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 41. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XI. Edukacja klimatyczna i działania demonstracyjne w szkołach

Komponent środowiska		Zadanie 27. Edukacja klimatyczna w szkołach KWS Zadanie 28. Budowanie elementów BZI w otoczeniu szkół jako działań demonstracyjno-edukacyjnych	
		Zadanie 27.	Zadanie 28.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan		
	Park Narodowy Gór Stołowych		
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie		
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki		
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem		
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki		
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia		
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki		
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004		
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016		
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019		
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060		
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061		
	Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039		

Komponent środowiska	Zadanie 27. Edukacja klimatyczna w szkołach KWS Zadanie 28. Budowanie elementów BZI w otoczeniu szkół jako działań demonstracyjno-edukacyjnych	
	Zadanie 27.	Zadanie 28.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083		
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035		
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy		
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014		
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033		
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070		
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008		
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096		
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071		
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062		
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"		
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.		

Komponent środowiska		Zadanie 27. Edukacja klimatyczna w szkołach KWS Zadanie 28. Budowanie elementów BZI w otoczeniu szkół jako działań demonstracyjno-edukacyjnych	
		Zadanie 27.	Zadanie 28.
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	++	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby		
	Stan		
Wody	Zasoby		
	Stan		
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość		
Zasoby naturalne	Zasoby		
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby		
	Stan		
Krajobraz	Zasoby		
	Stan		
Dobra materialne	Zasoby		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 42. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XII. Promowanie turystyki zrównoważonej

Komponent środowiska		Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych Zadanie 30. Inwentaryzacja i promocja lokalnych producentów, skracanie łańcuchów dostaw	
		Zadanie 29.	Zadanie 30.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	-	
	Park Narodowy Gór Stołowych		
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie		
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki		
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem		
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki		
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia		
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki		
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004		
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016		
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019		
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060		
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061		
	Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039		

Komponent środowiska	Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych Zadanie 30. Inwentaryzacja i promocja lokalnych producentów, skracanie łańcuchów dostaw	
	Zadanie 29.	Zadanie 30.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083		
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035		
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy		
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014		
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033		
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070		
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008		
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096		
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071		
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062		
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"		
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.		

Komponent środowiska		Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych Zadanie 30. Inwentaryzacja i promocja lokalnych producentów, skracanie łańcuchów dostaw	
		Zadanie 29.	Zadanie 30.
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	-	
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby	+	
	Stan	+	
Wody	Zasoby		
	Stan		
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość		
Zasoby naturalne	Zasoby		
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby		+
	Stan		
Krajobraz	Zasoby		
	Stan		
Dobra materialne	Zasoby		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 43. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XIII. Edukacja klimatyczna dla turystów

Komponent środowiska		Zadanie 31. Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu
		Zadanie 31.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	
	Park Narodowy Gór Stołowych	
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy	
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki	
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem	
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki	
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia	
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki	
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa	
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006	
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004	
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016	
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019	
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060	
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061	
	Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039	

Komponent środowiska	Zadanie 31. Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu
	Zadanie 31.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083	
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035	
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy	
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014	
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033	
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070	
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008	
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096	
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071	
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062	
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"	
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.	

Komponent środowiska		Zadanie 31. Akcje edukacyjne dla turystów, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu
		Zadanie 31.
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby	
	Stan	
Wody	Zasoby	
	Stan	
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość	++
Zasoby naturalne	Zasoby	
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby	
	Stan	
Krajobraz	Zasoby	
	Stan	
Dobra materialne	Zasoby	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 44. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XIV. Adaptacja sektora turystyki do zmiany klimatu

Komponent środowiska		Zadanie 32. Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu Zadanie 33. Opracowanie planów zarządzania kryzysowego Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych		
		Zadanie 32.	Zadanie 33.	Zadanie 34.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	++		++
	Park Narodowy Gór Stołowych			
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy			
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie			
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie			
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki			
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem			
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki			
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia			
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki			
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa			
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006			
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004			
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016			
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019			
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060			
Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061				

Komponent środowiska	Zadanie 32. Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu Zadanie 33. Opracowanie planów zarządzania kryzysowego Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych		
	Zadanie 32.	Zadanie 33.	Zadanie 34.
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039			
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083			
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035			
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy			
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014			
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033			
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070			
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008			
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096			
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071			
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062			
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043			
Użytki ekologiczne „Rogóżka” i „Biała Marianna”			
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry			

Komponent środowiska		Zadanie 32. Adaptacja infrastruktury turystycznej do zmiany klimatu Zadanie 33. Opracowanie planów zarządzania kryzysowego Zadanie 34. Promocja „czwartej przyrody”, BZI i zrównoważone zagospodarowanie terenów uzdrowisk i ośrodków turystycznych		
		Zadanie 32.	Zadanie 33.	Zadanie 34.
	Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.			
Ludzie	Warunki życia i zdrowie			++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby			
	Stan			
Wody	Zasoby			++
	Stan			
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość	++		++
Zasoby naturalne	Zasoby			
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby			
	Stan			
Krajobraz	Zasoby			
	Stan			
Dobra materialne	Zasoby			

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 45. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XV. Zrównoważone i adaptacyjne rolnictwo

Komponent środowiska		Zadanie 35. Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego Zadanie 36. Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu	
		Zadanie 35.	Zadanie 36.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	++	
	Park Narodowy Gór Stołowych		
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie		
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki		
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem		
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki		
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia		
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki		
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004		
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016		
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019		
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060		
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061		
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039			

Komponent środowiska	Zadanie 35. Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego Zadanie 36. Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu	
	Zadanie 35.	Zadanie 36.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083		
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035		
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy		
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014		
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033		
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070		
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008		
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096		
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071		
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062		
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"		
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.		

Komponent środowiska		Zadanie 35. Wdrażanie praktyk rolnictwa zrównoważonego Zadanie 36. Dywersyfikacja i dostosowanie upraw i hodowli do zmiany klimatu	
		Zadanie 35.	Zadanie 36.
Ludzie	Warunki życia i zdrowie		
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby		
	Stan		
Wody	Zasoby		
	Stan		
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość		++
Zasoby naturalne	Zasoby		
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby		
	Stan		
Krajobraz	Zasoby		
	Stan		
Dobra materialne	Zasoby		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 46. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XVI. Przeciwdziałanie suszy

Komponent środowiska		Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające Zadanie 38. Inne działania zapobiegające suszy	
		Zadanie 37.	Zadanie 38.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	-	
	Park Narodowy Gór Stołowych		
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie		
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie		
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki		
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem		
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki		
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia		
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki		
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006		
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004		
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016		
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019		
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060		
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061		
	Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039		

Komponent środowiska	Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające Zadanie 38. Inne działania zapobiegające suszy	
	Zadanie 37.	Zadanie 38.
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083		
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035		
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy		
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014		
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033		
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070		
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008		
Obszar Natura 2000 Góry Żłote PLH020096		
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071		
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062		
Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043		
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"		
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Żłote - Góry Sowie GKZ-7B.		

Komponent środowiska		Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające Zadanie 38. Inne działania zapobiegające suszy	
		Zadanie 37.	Zadanie 38.
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	-	
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby	++	
	Stan	++	+
Wody	Zasoby	++	++
	Stan		++
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość		
Zasoby naturalne	Zasoby		+
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby		
	Stan		
Krajobraz	Zasoby		
	Stan		
Dobra materialne	Zasoby		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 47. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XVII. Adaptacja lasów do zmiany klimatu i wzmacnianie ich funkcji regulującej

Komponent środowiska		Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych Zadanie 41. Zalesianie Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej			
		Zadanie 39.	Zadanie 40.	Zadanie 41.	Zadanie 42.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	+	+	+	+
	Park Narodowy Gór Stołowych				
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy				
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie				
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie				
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki				
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem				
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki				
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia				
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki				
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa				
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006				
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004				
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016				
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019				
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060				
	Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061				
	Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039				
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083					

Komponent środowiska		Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych Zadanie 41. Zalesianie Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej			
		Zadanie 39.	Zadanie 40.	Zadanie 41.	Zadanie 42.
	Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035				
	Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy				
	Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014				
	Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033				
	Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070				
	Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008				
	Obszar Natura 2000 Góry Złote PLH020096				
	Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071				
	Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062				
	Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043				
	Użytki ekologiczne "Rogózka" i "Biała Marianna"				
	Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.				
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	+	+	+	+
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby	-	+	+	-
	Stan	-	+	+	-
Wody	Zasoby	+	+	+	+

Komponent środowiska		Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami Zadanie 40. Ochrona prawna terenów leśnych Zadanie 41. Zalesianie Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej			
		Zadanie 39.	Zadanie 40.	Zadanie 41.	Zadanie 42.
		+	+	+	+
	Stan	+	+	+	+
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość	+	+	+	+
Zasoby naturalne	Zasoby	+	+	+	+
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby	+			+
	Stan	+			+
Krajobraz	Zasoby	+	+	+	+
	Stan	+	+	+	+
Dobra materialne	Zasoby	+	+	+	+

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 48. Analiza i ocena oddziaływania na środowisko zadań w Inicjatywie XVIII. Szkolenia, edukacja i zaangażowanie społeczności lokalnych

Komponent środowiska		Zadanie 43. Edukacja społeczna na temat lasów
		Zadanie 43.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Stan	
	Park Narodowy Gór Stołowych	
	Śnieżnicki Park Krajobrazowy	
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	
	Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	
	Rezerwat Przyrody Śnieżnik Kłodzki	
	Rezerwat Przyrody Torfowisko pod Zieleńcem	
	Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki	
	Rezerwat Przyrody Jaskinia Niedźwiedzia	
	Rezerwat Przyrody Puszcza Śnieżnej Białki	
	Rezerwat Przyrody Nowa Morawa	
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006	
	Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004	
	Obszar Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika PLH020016	
	Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki PLH020019	
	Obszar Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060	
Obszar Natura 2000 Dzika Orlica PLH020061		

Komponent środowiska	Zadanie 43. Edukacja społeczna na temat lasów
	Zadanie 43.
Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039	
Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083	
Obszar Natura 2000 Biała Łądecka PLH020035	
Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy	
Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014	
Obszar Natura 2000 Czarne Urwisko koło Lutyni PLH020033	
Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070	
Obszar Natura 2000 Kościół w Konradowie PLH020008	
Obszar Natura 2000 Góry Złote PLH020096	
Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071	
Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062	
Obszar Natura 2000 Przełom Nisy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043	
Użytki ekologiczne "Rogóżka" i "Biała Marianna"	
Korytarz ekologiczny: Góry Stołowe wschód KZ-5, Góry Stołowe Południe KZ-5A, Góry Stołowe GKZ-8A, Góry	

Komponent środowiska		Zadanie 43. Edukacja społeczna na temat lasów
		Zadanie 43.
	Bystrzyckie GKZ08B, Góry Bialskie i Masyw Śnieżnika GKZ-8C, Góry Złote - Góry Sowie GKZ-7B.	
Ludzie	Warunki życia i zdrowie	++
Powierzchnia ziemi, gleby	Zasoby	
	Stan	
Wody	Zasoby	
	Stan	
Powietrze atmosferyczne i klimat	Jakość	
Zasoby naturalne	Zasoby	
Dziedzictwo kulturowe	Zasoby	
	Stan	
Krajobraz	Zasoby	
Dobra materialne	Zasoby	

Źródło: Opracowanie własne

Zidentyfikowane potencjalne negatywne oddziaływania środowisko

Z uwagi na strategiczny i kierunkowy charakter Planu, lokalizacja oraz wielkość poszczególnych działań nie jest na tym etapie możliwa. Szczegółowa analiza uwzględniająca cechy i jakość środowiska lokalnego w którym planowane są działania (identyfikacja głównych receptorów oddziaływania) będzie przeprowadzona na etapie osobnych postępowań. Na etapie koncepcji należy w pierwszej kolejności zrezygnować z prac budowlanych, które nie są niezbędnie konieczne. Preferować remont istniejącej szarej infrastruktury zamiast tworzenia nowej. Każdorazowo, w pierwszej kolejności rozpatrywać możliwość zastosowania rozwiązań opartych na przyrodzie (NBS), zamiast stosowania rozwiązań technicznych. Decyzja o zastosowaniu rozwiązań technicznych powinna być każdorazowo, dogłębnie uzasadniona, wraz ze wskazaniem powodów, dla których nie jest możliwe zastosowanie NBS.

Tabela 49. Działania adaptacyjne, które mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko

Komponent środowiska	Zadanie 9.	Zadanie 12.	Zadanie 25.	Zadanie 29.	Zadanie 37.	Zadanie 39.	Zadanie 42.
Różnorodność biologiczna, flora i fauna				x	x		
Warunki życia i zdrowie ludzi				x	x		
Powierzchnia ziemi, gleby	x	x	x			x	x
Wody							
Powietrze atmosferyczne i klimat							
Zasoby naturalne							
Dziedzictwo kulturowe							
Krajobraz							
Dobra materialne							

Działanie adaptacyjne poddane dalszej analizie

Analiza i ocena działań adaptacyjnych zidentyfikowanych jako negatywnie oddziałujące na środowisko

Tabela 50. Ocena negatywnego oddziaływania na środowisko Zadania 3. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych

Zakres zadania 9

- Monitoring i optymalizacja zużycia wody, poprzez zastosowanie nowoczesnych, precyzyjnych wodomierzy o szerokim zakresie pomiaru i jednakowej klasie dla wszystkich użytkowników.
- Budowa bazy danych o zużyciu wody przez różne grupy użytkowników. Analiza tak zebranych danych, w odniesieniu do pomiarów na czynnej sieci wodociągowej, umożliwi racjonalne zarządzanie zasobami wodnymi oraz podejmowanie właściwych decyzji w kwestii modernizacji i rozwoju sieci wodociągowej.
- Retencja wód opadowych z uszczelnionych terenów miasta i budynków użyteczności publicznej i ich wykorzystanie, w miejsce wody wodociągowej i podziemnej, do nawadniania publicznych terenów zieleni i miejskich prac technicznych.
- Działania informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców w zakresie ograniczania zużycia wody, retencji wód opadowych i wykorzystania "wody szarej" w gospodarstwach domowych oraz stworzenie zachęt do wdrażania rozwiązań optymalizacyjnych.
- Kampania gminna skierowana do mieszkańców i przedsiębiorców, w tym rolników, na temat oszczędzania zasobów wód podziemnych i powierzchniowych.
- Wprowadzenie nowoczesnych, precyzyjnych wodomierzy o szerokim zakresie pomiaru i jednakowej klasie dla wszystkich użytkowników.
- Budowa lub modernizacja systemu wodociągowego (jednolity system dostarczania wody) w tym zapewnienie czynnego awaryjnego ujęcia wody dla placówek kluczowych z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia publicznego (szkoły, przedszkola, jednostki opieki zdrowotnej).
- Oszczędzanie wody poprzez wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań (np. stosowanie wody szarej, wykorzystanie wód opadowych, urządzenia wodo oszczędne).

W ramach zadania 9 najbardziej ryzykowne jest działanie, które może mieć bezpośrednio negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby, a jest to budowa lub modernizacja systemu wodociągowego (jednolity system dostarczania wody) w tym zapewnienie czynnego awaryjnego ujęcia wody dla placówek kluczowych z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia publicznego (szkoły, przedszkola, jednostki opieki zdrowotnej). Budowa lub modernizacja systemu wodociągowego może negatywnie oddziaływać na etapie budowy, poprzez stałe zajęcie powierzchni ziemi.

Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych						
Komponenty środowiska	Opis elementu środowiska w zasięgu przewidywanego oddziaływania	Kategoria oddziaływania	Opis oddziaływania i jego skutków	Charakter i ocena oddziaływania	Możliwość skumulowania oddziaływań	Działania minimalizujące
Powierzchnia ziemi, gleby	– obszar w granicy realizacji danego działania	– zajęcie powierzchni ziemi i gleb	Nastąpi trwałe zajęcie powierzchni ziemi i gleb w miejscach budowy lub	- bezpośrednie - trwałe - nieodwracalne	- brak	- modernizacja istniejącego systemu wodociągowego

Zadanie 9. Optymalizacja zużycia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych						
Komponenty środowiska	Opis elementu środowiska w zasięgu przewidywanego oddziaływania	Kategoria oddziaływania	Opis oddziaływania i jego skutków	Charakter i ocena oddziaływania	Możliwość skumulowania oddziaływań	Działania minimalizujące
			modernizacji systemu wodociągowego z wykorzystaniem najlepszych praktyk miejscowego zagospodarowania wód opadowych i zieleni	- o lokalnym zasięgu - negatywne - nieznaczące		zamiast budowy nowego i zajęcia dodatkowej powierzchni ziemi

Tabela 51. Ocena negatywnego oddziaływania na środowisko Zadania 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej

<p>Zakres zadania 12</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powołanie międzygminnego zespołu ds. planowania gospodarki wodno-ściekowej. • Opracowanie perspektywicznego planu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej wraz z prognozowaniem przyszłych obszarów przeznaczonych do skanalizowania, zastosowania rozproszonego zagospodarowania ścieków i rozwiązań opartych na przyrodzie w ochronie wód. • Szkolenia dla członków międzygminnego zespołu ds. planowania gospodarki wodno-ściekowej oraz pracowników odpowiednich jednostek Gminnych w zakresie nowych rozwiązań w gospodarce wodno-ściekowej i stosowania rozwiązań opartych na przyrodzie. • Wsparcie i profesjonalizacja urzędników, w tym szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne w Polsce i za granicą w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. • Wdrażanie „Perspektywicznego planu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej (...)”. • Modernizacja i/lub budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków w tym oczyszczalni hydrofitowych jako ostatniego stopnia doczyszczania. • Zakup lub doposażenie gmin i współpracujących podmiotów w zakresie sprzętu i oprogramowania do kontroli zbiorników bezodpływowych. • Rozpoznanie możliwości zastosowania i wdrożenie rozwiązań w zakresie wykorzystania ścieków jako eko-paliwa. <p>W ramach zadania 12 najbardziej ryzykowne jest działanie, które może mieć bezpośrednio negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby, a jest to modernizacja i/lub budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków w tym oczyszczalni hydrofitowych jako ostatniego stopnia doczyszczania. Modernizacja i/lub budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków może negatywnie oddziaływać na etapie budowy, poprzez stałe zajęcie powierzchni ziemi.</p>
--

Zadanie 12. Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej						
Komponenty środowiska	Opis elementu środowiska w zasięgu przewidywanego oddziaływania	Kategoria oddziaływania	Opis oddziaływania i jego skutków	Charakter i ocena oddziaływania	Możliwość skumulowania oddziaływań	Działania minimalizujące
Powierzchnia ziemi, gleby	– obszar w granicy realizacji danego działania	– zajęcie powierzchni ziemi i gleb	Nastąpi trwałe zajęcie powierzchni ziemi i gleb w miejscach modernizacji i/lub budowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków z wykorzystaniem najlepszych praktyk miejscowego zagospodarowania wód opadowych i zieleni	- bezpośrednie - trwałe - nieodwracalne - o lokalnym zasięgu - negatywne - nieznaczące	- brak	- w jak największym stopniu modernizacja istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w celu ograniczenia zajęcia dodatkowej powierzchni ziemi

Tabela 52. Ocena negatywnego oddziaływań na środowisko Zadania 25. OZE i spółdzielnie energetyczne

Zakres zadania 25
<ul style="list-style-type: none"> • Samoorganizacja mieszkańców i przedsiębiorców w ramach spółdzielni energetycznych, • Włączanie mieszkańców z grup szczególnie wrażliwych (w szczególności osoby bezrobotne, osoby zmarginalizowane społecznie, ekonomicznie lub energetycznie) do współpracy w ramach spółdzielni. • Rozpowszechnianie wiedzy na temat OZE i spółdzielni energetycznych oraz współdzielenie doświadczeń pomiędzy spółdzielniami energetycznymi, • Współpraca z urzędami gmin w zakresie szkoleń i spotkań z ekspertami z zakresu OZE i spółdzielni energetycznych • Inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, projekty mikrogeneracji, biokompostownie przez inwestorów prywatnych • Inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, projekty mikrogeneracji, biokompostownie przez spółdzielnie energetyczne <p>W ramach zadania 25 działaniami, które mogą bezpośrednio negatywnie oddziaływać na powierzchnię ziemi i gleby są inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe, projekty mikrogeneracji, biokompostownie. Oddziaływanie to należy rozpatrywać na etapie budowy, gdzie wykonywane będą prace ziemne i dojdzie do trwałego zajęcia powierzchni ziemi.</p>

Zadanie 25. OZE i spółdzielnie energetyczne						
Komponenty środowiska	Opis elementu środowiska w zasięgu przewidywanego oddziaływania	Kategoria oddziaływania	Opis oddziaływania i jego skutków	Charakter i ocena oddziaływania	Możliwość skumulowania oddziaływań	Działania minimalizujące
Powierzchnia ziemi, gleby	Obszar w granicy realizacji danego działania	Zajęcie powierzchni ziemi i gleb	Nastąpi trwałe zajęcie powierzchni ziemi i gleb w miejscach budowy instalacji fotowoltaicznych, elektrowni wiatrowych, projektów mikrogeneracji i biokompostowni	<ul style="list-style-type: none"> - bezpośrednie - trwałe - nieodwracalne - o lokalnym zasięgu - negatywne - nieznaczące 	Brak	Zapewnienie dbałości o ochronę warstwy próchnicznej gleb w miejscach, gdzie planowane są roboty związane z przemieszczaniem mas ziemnych. W sytuacjach, gdy to możliwe zasypywanie powstałych wykopów przy wykorzystaniu gruntu rodzimego

Tabela 53. Ocena negatywnego oddziaływań na środowisko Zadania 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych

Zakres zadania 29
<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie wspólnej strategii turystyki zrównoważonej w tym turystyki profilowanej dla KWS LGD, • Opracowanie strategii w zakresie rozwoju międzygminnej sieci turystyki rowerowej, • Opracowanie strategii wsparcia przedsiębiorców w zakresie przebranżowienia ze sportów zimowych na sporty całoroczne oraz profilowania oferty turystycznej, • Badania możliwości zagospodarowania wód termalnych (ekspertyza). • Promocja wspólnej oferty turystyki zrównoważonej KWS. • Rozwój ścieżek rowerowych – rozbudowanie infrastruktury odpornej na zmianę klimatu, • Budowa infrastruktury geotermalnej – w przypadku stwierdzenia odpowiednich warunków, • Odbudowanie infrastruktury kolei uzdrowiskowej, • Stworzenie obiektów turystyki tematycznej, np. szlaki historyczne, szlak gastronomiczny, szlaki rzemiosła, powożenie zaprzęgami, imprezy cykliczne, • Stworzenie portalu turystyki lokalnej - system obejmujący np. portal, aplikację, katalog, inne; Informacja obejmujące np. lokalny przewodnik, bazę noclegową, bazę atrakcji, rezerwacje; współpraca z zadaniem dotyczącym produktu lokalnego – wspólny portal.

W ramach zadania 29 działaniami, które mogą bezpośrednio negatywnie oddziaływać na stan różnorodności biologicznej, flory i fauny oraz warunki życia i zdrowie ludzi to:

- Rozwój ścieżek rowerowych – rozbudowanie infrastruktury odpornej na zmianę klimatu,
- Budowa infrastruktury geotermalnej – w przypadku stwierdzenia odpowiednich warunków,
- Odbudowanie infrastruktury kolei uzdrowiskowej,
- Stworzenie bazy noclegowej.

Zadanie 29. Wzmacnianie wspólnej oferty turystycznej i uzdrowiskowej w zmieniających się warunkach klimatycznych						
Komponenty środowiska	Opis elementu środowiska w zasięgu przewidywanego oddziaływania	Kategoria oddziaływania	Opis oddziaływania i jego skutków	Charakter i ocena oddziaływania	Możliwość skumulowania oddziaływań	Działania minimalizujące
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	Obszar w granicy realizacji danego działania	Zmiana struktury przyrodniczej	Prace budowlano-modernizacyjne mogą wymagać utraty stanowisk, zakłócania warunków lub niszczenia siedlisk roślin i zwierząt.	- bezpośrednie - krótkotrwałe - w pełni odwracalne lub możliwe do rewalizacji - o miejscowym lub lokalnym zasięgu - negatywne - nieznaczące	Brak	Zapewnienie wysokiego standardu prowadzenia prac budowlanych (organizacja, dobór sprzętu). Przestrzeganie obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami
Warunki życia i zdrowia ludzi	Obszar w granicy realizacji danego działania	Emisja hałasu i drgań na etapie budowy	Oddziaływaniu hałasu mogą podlegać mieszkańcy terenów położonych w najbliższym sąsiedztwie prowadzonych prac. Nie wystąpią negatywne trwałe skutki tego oddziaływania.	- bezpośrednie - krótkotrwałe, ustąpi po zakończeniu prac budowlanych - o miejscowym zasięgu - negatywne - nieznaczące	Oddziaływanie może się kumulować z oddziaływaniem akustycznym ruchu samochodowego na drogach, w rejonie prowadzonych prac.	Zapewnienie wysokiego standardu prowadzenia prac budowlanych (organizacja, dobór sprzętu)

Tabela 54. Ocena negatywnego oddziaływań na środowisko Zadania 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające

Zakres zadania 37

- Inwentaryzacja i ewidencja systemów melioracji i urządzeń wodnych na terenach rolnych i możliwości ich przekształcania z systemów odwadniających na systemy nawadniająco-odwadniające oraz opracowanie koncepcji regulacji odpływu wód drenarskich w poszczególnych zlewniach rolniczych oraz możliwości retencji zorganizowanej na poszerzonych rowach.
- Rozpoznanie możliwości współrealizacji przez gminy inwestycji na terenach rolnych i opracowanie systemu (finansowego lub organizacyjnego) wsparcia takich inwestycji.
- Stworzenie międzygminnego zespołu doradców dla pozyskiwania finansowania w oparciu o zespół Gmin i ODR lub udzielania pomocy/współpracy przy pozyskiwaniu finansowania i rozliczaniu środków finansowych dla: rolników; spółek wodnych; Lokalnych Partnerstw d/s Wody; inwestycji w systemy melioracyjne.
- Zapewnienie wsparcia merytorycznego właścicielom zastawek i spółkom wodnym i koordynacja ich prac we współpracy z Nadzorem Wodnym PGW-WP.
- Udział rolników, ODR, LPW, SW w szkoleniach na temat dobrych praktyk, wizyty w terenie, w tym w innych Gminach, udział w szkoleniach na zewnątrz.
- Stworzenie i rozpowszechnianie lub wykorzystanie istniejących katalogów dobrych praktyk dla rolników w zakresie zarządzania melioracją.
- Działania inwestycyjne na systemach melioracji, np. modernizacja istniejących systemów nawadniająco-odwadniających, przekształcanie systemów odwadniających w systemy nawadniająco-odwadniające; budowa nowych urządzeń nawadniająco-odwadniających; modernizacja lub budowa studzienek drenarskich; budowa zbiorników na odpływach z systemów drenarskich; budowa zbiorników na poszerzonym rowie; budowa opóźniaczy odpływu.

Działaniem, które może mieć bezpośrednio negatywne oddziaływanie na powierzchnie ziemi i gleby są działania budowlano-modernizacyjne na systemach melioracji, ponieważ nastąpić może utrata stanowisk, zakłócanie warunków lub niszczenie siedlisk roślin i zwierząt. Dodatkowo działania te mogą negatywnie oddziaływać na etapie budowy, poprzez emisję hałasu generowaną podczas wykonywania prac przez maszyny, a także emisję zanieczyszczeń do powietrza (wtórne pylenie).

Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające

Komponenty środowiska	Opis elementu środowiska w zasięgu przewidywanego oddziaływania	Kategoria oddziaływania	Opis oddziaływania i jego skutków	Charakter i ocena oddziaływania	Możliwość skumulowania oddziaływań	Działania minimalizujące
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	- Obszar w granicy realizacji danego działania	- Zmiana struktury przyrodniczej	Prace budowlano-modernizacyjne mogą wymagać utraty stanowisk, zakłócania warunków lub niszczenia siedlisk roślin i zwierząt.	- bezpośrednie - krótkotrwałe - w pełni odwracalne lub możliwe do rewaloryzacji - o miejscowym lub lokalnym zasięgu - negatywne	- brak	- Zapewnienie wysokiego standardu prowadzenia prac budowlanych (organizacja, dobór sprzętu) - Przestrzeganie obowiązujących

Zadanie 37. Przekształcanie systemów melioracji na odwadniająco-nawadniające						
Komponenty środowiska	Opis elementu środowiska w zasięgu przewidywanego oddziaływania	Kategoria oddziaływania	Opis oddziaływania i jego skutków	Charakter i ocena oddziaływania	Możliwość skumulowania oddziaływań	Działania minimalizujące
				- nieznaczące		zasad w zakresie gospodarki odpadami
Warunki życia i zdrowia ludzi	– Tereny zabudowane miejskie wokół ulic	– Emisja hałasu i drgań na etapie budowy	Oddziaływaniu hałasu mogą podlegać mieszkańcy terenów położonych w najbliższym sąsiedztwie prowadzonych prac. Nie wystąpią negatywne trwałe skutki tego oddziaływania.	- bezpośrednie - krótkotrwałe, ustąpi po zakończeniu prac budowlanych - o miejscowym zasięgu - negatywne - nieznaczące	- Oddziaływanie będzie się kumulowało z oddziaływaniem akustycznym ruchu samochodowego na drogach, w rejonie prowadzonych prac	- Zapewnienie wysokiego standardu prowadzenia prac budowlanych (organizacja, dobór sprzętu)
		– Emisja zanieczyszczeń do powietrza na etapie budowy	Oddziaływanie prac budowlanych skutkowało będzie zwiększonym zapyleniem, które może być odczuwane przez mieszkańców terenów położonych w najbliższym sąsiedztwie prowadzonych prac.	- bezpośrednie - krótkotrwałe, ustąpi po zakończeniu prac budowlanych - o miejscowym zasięgu - negatywne - nieznaczące	- Oddziaływanie będzie się kumulowało z oddziaływaniem ruchu samochodowego na jakość powietrza, w rejonie prowadzonych prac	- Zapewnienie wysokiego standardu prowadzenia prac budowlanych (organizacja, dobór sprzętu)

Tabela 55. Ocena negatywnych oddziaływań na środowisko Zadania 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami

<p>Zakres zadania 39</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunkowa koncepcja gospodarowania lasami na terenie KWS z uwzględnieniem zapisów NRL. Zaproszenie właścicieli lasów państwowych i prywatnych do stworzenia kierunkowej koncepcji gospodarowania lasami na terenie KWS.
--

- Rewizja planów urządzenia lasu zgodnie z uwzględnieniem zapisów NRL. Zaproszenie właścicieli lasów państwowych i prywatnych do wspólnej rewizji planów urządzenia lasu (PUL) pod kątem ograniczenia wycinki i wzmocnienia ich funkcji społeczno-regulującej.
- W powyższych dokumentach należy rozważyć wprowadzenie najlepszych praktyk w zakresie zrównoważonej gospodarki leśnej, w tym takich jak: Rozważenie stopniowej przebudowy drzewostanów iglastych na drzewostany liściaste, tam gdzie to możliwe z wykorzystaniem odnowień naturalnych gatunków liściastych, jeśli nie - z wykorzystaniem sztucznego, wielogatunkowego odnowienia, możliwie pod okapem starego drzewostanu; stopniowa przebudowa drzewostanu pod kątem wzmocnienia adaptacji do zmiany klimatu i nowych, wodochronnych funkcji lasów, selektywne wycinki, naturalne odnawianie lasów, zrównoważone pozyskiwanie drewna, pozostawianie części drewna martwego, promowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej i inne (NRL, Artykuł 12 Odbudowa ekosystemów leśnych, Załącznik VII do Rozporządzenia), osiągając od dnia 31 grudnia 20230 roku aż do osiągnięcia satysfakcjonujących poziomów tren wzrostowy takich wskaźników jak: drzewa martwe stojące, drzewa martwe leżące, udział lasów o strukturze różnowiekowej, łączność obszarów leśnych, zasoby węgla organicznego, odsetek lasów, w których dominują rodzime gatunki drzew, różnorodność gatunków drzew.
- Ponadto, według Komunikatu Komitetu Problemowego ds. Kryzysu Klimatycznego przy Prezisie PAN na obszarach leśnych „należy bezzwłocznie ograniczyć lub wyeliminować wycinkę drzew (szczególnie liściastych) w obszarach chronionych i ich bezpośrednim sąsiedztwie, na terenach górskich, w dolinach cieków i w obszarach najcenniejszych przyrodniczo oraz ustanowić moratorium na wycinkę drzew starych i starodrzewów leśnych do czasu rozpoznania ich zasobów i możliwości objęcia ich ochroną. Dokumenty powinny być zgodne z Nową strategią leśną UE 2030.
- Ograniczenie ingerencji człowieka w lasach. Ograniczenie budowy dróg leśnych i wyłączenie części lasów z działań i ingerencji człowieka.
- Szkolenia dla właścicieli i pracowników lasów. Wspieranie udziału interesariuszy, przede wszystkim właścicieli i pracowników lasów, w szkoleniach w zakresie NRL, zasad zrównoważonego leśnictwa wspierającego różnorodność biologiczną i adaptację do zmiany klimatu, w tym wyjazdy studyjne w Polsce i za granicę,
- Współpraca dotycząca lasów. Nawiązanie współpracy z wydziałami leśnymi, przyrodniczymi i biologicznymi uczelni i organizacjami pozarządowymi pod kątem wdrażania programu szkoleniowego.
- Odtworzenie miejsc atrakcyjnych i historycznych, budowa wież widokowych, punktów obserwacyjnych i ścieżek edukacyjnych w lasach.

Działaniem, które może mieć bezpośrednio negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby jest budowa elementów architektury turystycznej w lasach, ponieważ następuje stałe zajęcie powierzchni ziemi, a także generuje ruch turystyczny w granicy realizacji danego działania.

Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami						
Komponenty środowiska	Opis elementu środowiska w zasięgu przewidywanego oddziaływania	Kategoria oddziaływania	Opis oddziaływania i jego skutków	Charakter i ocena oddziaływania	Możliwość skumulowania oddziaływań	Działania minimalizujące
Powierzchnia ziemi, gleby	– Obszar w granicy realizacji danego działania	– zajęcie powierzchni ziemi i gleb	Nastąpi trwałe zajęcie powierzchni ziemi i gleb w miejscach budowy wież	- bezpośrednie - trwałe - nieodwracalne	- brak	- działania minimalizujące nie są możliwe

Zadanie 39. Zrównoważone gospodarowanie lasami						
Komponenty środowiska	Opis elementu środowiska w zasięgu przewidywanego oddziaływania	Kategoria oddziaływania	Opis oddziaływania i jego skutków	Charakter i ocena oddziaływania	Możliwość skumulowania oddziaływań	Działania minimalizujące
			widokowych, punktów obserwacyjnych i ścieżek edukacyjnych z wykorzystaniem najlepszych praktyk miejscowego zagospodarowania wód opadowych i zieleni	<ul style="list-style-type: none"> - o lokalnym zasięgu - negatywne - nieznaczące 		

Tabela 56 Ocena negatywnego oddziaływań na środowisko Zadania 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej

Zakres zadania 42
<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie planu rozwoju retencji leśnej dla KWS. Rozpoznanie możliwości zwiększania retencji na terenie lasów powinno opierać się o analizę z wykorzystaniem modelowania hydrologicznego określającego wielkości i kierunki spływu powierzchniowego oraz obszary potencjalnej retencji (obszary bezodpływowe). Mała retencja leśna powinna preferować rozwiązania naturalistyczne (rozwiązania oparte na przyrodzie – NBS) i restytucyjne, zwłaszcza odtwarzanie terenów bagienny-leśnych. Analiza będzie podstawą opracowania, we współpracy z właścicielami i zarządcami lasów, planu rozwoju małej, naturalnej retencji leśnej. • Inwentaryzacja historycznych obiektów retencyjnych w lasach. Inwentaryzacja historycznych obiektów retencyjnych w lasach wskaże możliwości odtworzenia retencji w obszarach gdzie historycznie miała ona miejsce. Takie działanie może być połączone z odtwarzaniem dziedzictwa i być podstawą do stworzenia ścieżki edukacyjnej dotyczącej retencji leśnej i adaptacji do zmiany klimatu. • Szkolenia w zakresie małej retencji leśnej. Wsparcie możliwości udziału właścicieli i zarządców lasów w szkoleniach na temat małej retencji leśnej. • Edukacja w zakresie małej retencji leśnej. Działania edukacyjne skierowane do mieszkańców dotyczyć będą znaczenia małej retencji leśnej w adaptacji do zmiany klimatu, zapobieganiu powodzi i suszy. Mogą one obejmować warsztaty, wycieczki, spotkania, prelekcje, lekcje terenowe a także rozpowszechnianie informacji przy pomocy broszur informacyjnych, mediów społecznościowych i innych. • Aplikacja dotycząca małej retencji. Opracowanie i wdrożenie aplikacji do zwiedzania lasów i historycznych obiektach retencyjnych w regionie (łącznie z zadaniami z zakresu turystyki)

- Odtwarzanie terenów bagienno-leśnych. Pozyskiwanie środków finansowych i, wraz z właścicielami terenów leśnych, realizacja zadań z zakresu odtwarzania terenów podmokłych na terenach leśnych.
- Zbiorniki śródleśne. Zadanie obejmuje budowę zbiorników śródleśnych o naturalnym charakterze i wdrażanie innych elementów naturalnej małej retencji leśnej,
- Odtworzenie i modernizacja historycznych obiektów retencyjnych. Pozyskiwanie środków finansowych i odtwarzanie historycznych obiektów retencyjnych

Działaniem, które może mieć bezpośrednio negatywne oddziaływanie na powierzchnie ziemi i gleby są działania obejmujące budowę zbiorników śródleśnych, a także odtworzenie i modernizację historycznych obiektów retencyjnych. Negatywne oddziaływanie może być czasowe, związane z prowadzeniem budowy tych obiektów.

Zadanie 42. Wzmocnienie małej, naturalnej retencji leśnej						
Komponenty środowiska	Opis elementu środowiska w zasięgu przewidywanego oddziaływania	Kategoria oddziaływania	Opis oddziaływania i jego skutków	Charakter i ocena oddziaływania	Możliwość skumulowania oddziaływań	Działania minimalizujące
Powierzchnia ziemi, gleby	– Obszar w granicy realizacji danego działania	– zajęcie powierzchni ziemi i gleb	Nastąpi czasowe zajęcie powierzchni ziemi i gleb w miejscach budowy zbiorników śródleśnych; odtworzenie i modernizacja historycznych obiektów retencyjnych trwale zmieni komponent środowiska	- bezpośrednio - krótkotrwałe, ustąpi po zakończeniu prac budowlanych - o lokalnym zasięgu - negatywne - nieznaczące	- brak	- Zapewnienie wysokiego standardu prowadzenia prac budowlanych (organizacja, dobór sprzętu) - Działania minimalizujące są ograniczone

Załącznik 4

Informacja dotycząca Jednolitych Części Wód

Tabela 57. Informacja o stanie ekologicznym, celach środowiskowych i działaniach dla JCWP

Kod i nazwa JCWP	Gmina	Dorzecze	Aktualny stan lub potencjał	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Uzasadnienie odstępstwa	Działania podstawowe
				Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny				
RW5000039617 Dzika Orlica od źródła do Czerwonego Strumienia	Bystrzyca Kłodzka, Duszniki-Zdrój, Międzylesie, Szczytna	Łaby	zły	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona	2027	warunki naturalne dla NSP- brak możliwości technicznych	-poprawa warunków dla obszarów chronionych
RW600002121625 Morawka	Bystrzyca Kłodzka, Stronie Śląskie	Odry	zły	umiarkowany	poniżej dobrego	zagrożona	2027	warunki naturalne	-ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa -zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków -poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków -kształtowanie stosunków wodnych w zlewni JCWP
RW600003121699 Biała Łądecka od Kobylicy do ujścia	Bystrzyca Kłodzka, Kłodzko, Łądek-Zdrój, Stronie Śląskie	Odry	zły	dobry	poniżej dobrego	zagrożona	2027	nie dotyczy	-poprawa warunków dla obszarów chronionych -zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków

Kod i nazwa JCWP	Gmina	Dorzecze	Aktualny stan lub potencjał	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Uzasadnienie odstępstwa	Działania podstawowe
				Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny				
									-poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków -ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa -gospodarka ściekowa
RW60000312189 Bystrzyca Dusznicka od Kamiennego Potoku do ujścia	Bystrzyca Kłodzka, Duszniki-Zdrój, Kłodzko, Kudowa-Zdrój, Lewin Kłodzki, Polanica-Zdrój, Radków, Szczytna	Odry	zły	umiarkowany	poniżej dobrego	zagrożona	2027	warunki naturalne dla NSP- brak możliwości technicznych	-poprawa warunków dla obszarów chronionych -gospodarka ściekowa -redukcja emisji i zrzutów substancji priorytetowych -ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa -zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków -poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
RW60000312199 Nysa Kłodzka do Ścinawki	Bystrzyca Kłodzka, Kłodzko, Lądek-Zdrój, Międzyzylesie,	Odry	zły	brak danych	dobry	zagrożona	2027	warunki naturalne dla NSP- brak	-zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków

Kod i nazwa JCWP	Gmina	Dorzecze	Aktualny stan lub potencjał	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Uzasadnienie odstępstwa	Działania podstawowe
				Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny				
	Polanica-Zdrój, Stronie Śląskie, Szczytna							możliwości technicznych	-poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków -gospodarka ściekowa -poprawa warunków dla obszarów chronionych -ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa
RW5000039469 Klikawa	Duszniki-Zdrój, Kudowa Zdrój, Lewin Kłodzki, Radków, Szczytna	Łąby	zły	słaby	poniżej dobrego	zagrożona	2027	warunki naturalne	-poprawa warunków dla obszarów chronionych -gospodarka ściekowa -poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
RW600006121839 Bystrzyca Dusznicka od źródła do Kamiennego Potoku	Duszniki-Zdrój, Lewin Kłodzki, Szczytna	Odry	zły	umiarkowany	poniżej dobrego	zagrożona	2027	warunki naturalne	-poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków -zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków -poprawa warunków dla obszarów chronionych

Kod i nazwa JCWP	Gmina	Dorzecze	Aktualny stan lub potencjał	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Uzasadnienie odstępstwa	Działania podstawowe
				Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny				
RW60000312299 Ścinawka od Bożanowskiego Potoku do ujścia	Kłodzko, Radków, Szczytna	Odry	zły	umiarkowany	poniżej dobrego	zagrożona	2027	warunki naturalne	-zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków -zgodnie z wyceną sprawującego nadzór nad obszarem -poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków -poprawa warunków dla obszarów chronionych -ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa
RW600003123129 Wilcza	Kłodzko	Odry	brak danych	brak danych	dobry	zagrożona	2027	nie dotyczy	-kształtowanie stosunków wodnych w zlewni JCWP
RW600003123149 Studew	Kłodzko	Odry	brak danych	Brak danych	dobry	zagrożona	2027	warunki naturalne	-ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa
RW600003123169 Potok Ożarski	Kłodzko	Odry	brak danych	brak danych	dobry	zagrożona	2027	warunki naturalne	-ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa
RW600003123189 Mąkolnica	Kłodzko, Lądek-Zdrój	Odry	brak danych	brak danych	dobry	zagrożona	2027	warunki naturalne	-ograniczenie zanieczyszczeń

Kod i nazwa JCWP	Gmina	Dorzecze	Aktualny stan lub potencjał	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Uzasadnienie odstępstwa	Działania podstawowe
				Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny				
									rozproszonych z rolnictwa -zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków -poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
RW60000312329 Budzówka	Kłodzko	Odry	zły	umiarkowany	brak danych	zagrożona	2027	warunki naturalne	-ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa -poprawa warunków dla obszarów chronionych -gospodarka ściekowa
RW60000512333 Nysa Kłodzka od Ścinawki do oddzielenia się Młynówki Pomianowskiej	Kłodzko	Odry	zły	umiarkowany	poniżej dobrego	zagrożona	2027	warunki naturalne dla NSP- brak możliwości technicznych	-ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa -poprawa warunków dla obszarów chronionych -gospodarka ściekowa -zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków

Kod i nazwa JCWP	Gmina	Dorzecze	Aktualny stan lub potencjał	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Uzasadnienie odstępstwa	Działania podstawowe
				Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny				
									-poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków -poprawa warunków dla obszarów chronionych
RW5000039449 Czermnica	Kudowa-Zdrój, Lewin Kłodzki	Łaby	zły	umiarkowany	dobry	niezagrożona	2027	nie dotyczy	-poprawa warunków dla obszarów chronionych -gospodarka ściekowa
RW6000031235129 Trująca	Łądek-Zdrój	Odry	zły	umiarkowany	poniżej dobrego	zagrożona	2027	nie dotyczy	-ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa -gospodarka ściekowa -poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
RW60000312549 Raczyna	Łądek-Zdrój, Stronie Śląskie	Odry	zły	umiarkowany	poniżej dobrego	zagrożona	2027	warunki naturalne	-ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa -poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
RW5000039421 Żydawka	Radków	Łaby	zły	brak danych	brak danych	niezagrożona	2027	nie dotyczy	Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych

Kod i nazwa JCWP	Gmina	Dorzecze	Aktualny stan lub potencjał	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Uzasadnienie odstępstwa	Działania podstawowe
				Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny				
RW600003122499 Włodzica	Radków	Odry	zły	umiarkowany	poniżej dobrego	zagrożona	2027	warunki naturalne	-poprawa warunków dla obszarów chronionych -ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa -zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków -poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
RW600002121613 Biała Łądecka od źródła do Kobylicy	Stronie Śląskie	Odry	zły	umiarkowany	poniżej dobrego	zagrożona	2027	warunki naturalne	-zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków -poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków - poprawa warunków dla obszarów chronionych -kształtowanie stosunków wodnych w zlewni JCWP
RW6000031259469 Widna od	Stronie Śląskie	Odry	zły	słaby	brak danych	niezagrożona	2027	warunki naturalne	Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych.

Kod i nazwa JCWP	Gmina	Dorzecze	Aktualny stan lub potencjał	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Uzasadnienie odstępstwa	Działania podstawowe
				Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny				
Cerveneho Potoku do łuży									

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Łaby z dnia 27 stycznia 2023 r. i Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry z dnia 23 lutego 2023 r.

Tabela 58. Informacja o stanie ekologicznym celach środowiskowych dla JCWPd

Kod JCWPd	Gmina	Dorzecze	Aktualny stan ilościowy	Aktualny stan chemiczny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan chemiczny	Stan ilościowy	
PLGW5000138	Bystrzyca Kłodzka, Duszniki - Zdrój, Międzylesie, Szczytna	Łaby	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
PLGW6000125	Bystrzyca Kłodzka, Duszniki - Zdrój, Kłodzko, Łądek - Zdrój, Lewin Kłodzki, Międzylesie, Polanica - Zdrój, Radków, Stronie Śląskie, Szczytna	Odry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
PLGW6000126	Bystrzyca Kłodzka, Kłodzko, Łądek - Zdrój, Stronie Śląskie	Odry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
PLGW5000137	Duszniki-Zdrój, Kudowa - Zdrój, Lewin Kłodzki, Radków, Szczytna	Łaby	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
PLGW6000109	Kłodzko, Łądek-Zdrój,	Odry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Łaby z dnia 27 stycznia 2023 r. i Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry z dnia 23 lutego 2023 r.

Tabela 59. Cele środowiskowe dla obszarów chronionych na podstawie Ustawy o ochronie przyrody wymienionych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Łąby” i w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
RW5000039617 Dzika Orlica od źródła do Czerwonego Strumienia	PL.ZIPOP.1393.RP.1127 Torfowisko pod Zieleńcem	Zachowanie zbiorowiska górskiego torfowiska wysokiego (<i>Pino mugo-Sphagnetum</i>) z udziałem kosodrzewiny z bogatą i charakterystyczną dla rodzaju zespołu roślinnością oraz stanowiskiem sosny błotnej (<i>Pinus x rhaetica</i>). (Wymaga: zachowania warunków wodnych i zablokowania odpływu wód z torfowiska i świerczyn bagiennych).
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020083.H Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisk przyrodniczych: 6430, 7140, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Lutra lutra</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000).
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020060.H Obszar Natura 2000 Góry Orlickie	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6430, 7230, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014 –2024: Utrzymanie płatów torfowisk węglanowych i innych siedlisk. Zachowanie siedlisk w aktualnym stanie lub poprawa stanu ochrony. Zapobieganie: zanieczyszczeniu i nadmiernej eutrofizacji wód; osuszaniu siedlisk przez uregulowane kanały; czyszczeniu i konserwacji brzegów cieków prowadzących do wycinki i niszczenia siedlisk; zmianom stosunków wodnych, np. regulacji koryta potoku i brakiem zalewów.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020014.H Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 7110, 7120, 7140, 7150, 91D0; gatunki: <i>Hamatocaulis vernicosus</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000).
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.365 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020061.H Obszar Natura 2000 Dzika Orlica	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedlisk przyrodniczych: 3220, 3260, 6430, 7140, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014 –2024: Poprawa warunków wodnych siedlisk. Utrzymanie naturalności reżimu wodnego (zalewy) przez brak regulacji rzeki. Zapobieganie: zwiększeniu stopnia zanieczyszczenia wód Dzikiej Orlicy, w tym ściekami; regulacja Dzikiej Orlicy na odcinku zajmowanym przez siedliska; przesuszeniu siedlisk; powstawaniu niewielkich zbiorników wodnych w strefie oddziaływania na poziom wód powierzchniowych; przegrodzeniu koryta rzeki niewielkimi stopniami wodnymi; niewłaściwemu zarybianiu zbiorników; pracom prowadzonym bezpośrednio w obrębie koryta rzeki, utwardzaniu, profilowaniu skarp brzegowych rzeki; osuszaniu terenu na potrzeby budowy kolejnych budynków.

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
RW600002121625 Morawka	PL.ZIPOP.1393.PK.106 Śnieżnicki Park Krajobrazowy	ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego; walorów widokowych lub estetycznych. Różnorodność gatunków roślin i zwierząt, często z czerwonej listy zagrożonych wyginięciem.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020016.H Obszar Natura 2000 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3260, 6430, 7110, 7140, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Vertigo angustior</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Zachowanie niezmiennych warunków wodnych i reżimu potoków. Utrzymanie siedliska w obrębie rzeki Białej Łądeckiej we właściwym stanie ochrony. Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych wzdłuż potoków. Zapobieganie: zanieczyszczeniom wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych; regulacjom rzeki Białej Łądeckiej związanym z pracami prowadzonymi w dnie koryta potoku; zmianom stosunków wodnych i odwadnianiu siedlisk; wycince zadrzewień wzdłuż potoków
RW600003121699 Biała Łądecka od Kobylicy do ujścia	PL.ZIPOP.1393.PK.106; Śnieżnicki Park Krajobrazowy	ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego; walorów widokowych lub estetycznych. Różnorodność gatunków roślin i zwierząt, często z czerwonej listy zagrożonych wyginięciem.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020035.H Obszar Natura 2000 Biała Łądecka	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3260, 6430, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lutra lutra</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Utrzymanie obecnej dynamiki koryta rzeki, ograniczenie przekształcenia struktury dna i koryta. Udrożnienie rzeki jako korytarza migracyjnego (likwidacja istniejących jazów lub ich przebudowa na bystrza albo budowa przepławek). Zapobieganie: zanieczyszczeniom wód i eutrofizacji; umacnianie brzegów i dna oraz prace wykonywane w korycie rzeki w czasie planowanej regulacji na odcinku rzeki (o długości ok. 2 km) poniżej zwartej zabudowy Łądka - Zdroju; budowie nowych przegród poprzecznych w korycie rzeki; dalszemu umacnianiu skarp brzegowych rzeki; wycince drzew porastających skarpy brzegowe rzeki związanej z umocnieniem brzegów; zwiększeniu pozyskiwania żwiru i kamieni z koryta rzeki; budowie nowych obiektów piętrzących (bez przepławek); pracom w obrębie odcinków rzeki o dobrze zachowanej linii brzegowej pokrytej roślinnością wysoką
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020016.H Obszar Natura 2000 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3260, 6430, 7110, 7140, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Vertigo angustior</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Zachowanie niezmiennych warunków wodnych i reżimu potoków. Utrzymanie siedliska w obrębie rzeki Białej Łądeckiej we właściwym stanie ochrony. Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych wzdłuż potoków. Zapobieganie: zanieczyszczeniom wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych; regulacjom rzeki Białej Łądeckiej związanym z pracami

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
		prowadzonymi w dnie koryta potoku; zmianom stosunków wodnych i odwadnianiu siedlisk; wycince zadrzewień wzdłuż potoków
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020096.H Obszar Natura 2000 Góry Żłote	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 7230, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020019.H Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 7220, 7230, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Vertigo angustior</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Zachowanie naturalnego reżimu i charakteru koryta górnego odcinka Romanowskiego Potoku. Zachowanie właściwego stanu ochrony siedlisk. Zapobieganie: ekspansji gatunków obcych wzdłuż cieków wodnych; dopływowi biogenów z pól otaczających dolinę Romanowskiego Potoku; zmianom stosunków wodnych; pracom związanym z regulacją skarp brzegowych, zmianą przekroju koryta cieków
RW60000312189 Bystrzyca Dusznicka od Kamiennego Potoku do ujścia	PL.ZIPOP.1393.PN.15 Park Narodowy Gór Stołowych	ochrona całości przyrody w granicach parku. Minimalizacja lub ograniczenie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. (Wymaga: Utrzymanie oraz zapewnienie niezakłóconego przebiegu procesów ekologicznych. Utrzymanie trwałości ekosystemów i docelowa minimalizacja ingerencji w funkcjonowanie ekosystemów. Zachowanie naturalnych procesów i struktur hydrologicznych, a także form rzeźby terenu (osuwisk skalnych, nisz źródłiskowych, wąwozów, koryt rzecznych i ich dolin itp.). Zachowanie istniejących siedlisk torfowiskowych. Odtworzenie siedlisk torfowisk i innych obszarów podmokłych, które zostały odwodnione w minionych epokach. Zachowanie siedlisk organizmów wodnych oraz charakterystycznych dla tych siedlisk biocenoz, zabezpieczenie wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem i powstrzymanie pogarszania się ich właściwości fizyko- chemicznych i geomorfologicznych (koryt i dolin); Doprrowadzenie wód powierzchniowych do stanu umożliwiającego niezakłócone funkcjonowanie populacji i ekosystemów, gwarantującego byt gatunków i ekosystemów zależnych od tych wód. Zachowanie ciągłości ekosystemów wodnych. Przeciwdziałanie wszelkim przekształceniom i zaburzeniom pochodzenia antropogenicznego, które zmierzałyby do pogorszenia fizyko-chemicznych właściwości wody oraz wszelkim zmianom mogącym wywołać zaburzenia w naturalnym spływie wód powierzchniowych). Eliminacja obcych gatunków ryb z wód stojących (karaś złocisty) i z cieków (pstrąg tęczy), bądź ograniczenie ich populacji. Zapobieganie nadmiernym poborom wód.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB020006.B Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – gatunki: <i>Ciconia nigra</i> , <i>Crex crex r</i> (tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000)

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020004.H Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7110, 7140, 7230, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020039.H Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 7230, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000) Na lata 2014-2024: Utrzymanie właściwego stanu siedlisk. Zapobieganie: zmianom stosunków wodnych, związanym głównie z osuszaniem terenu i melioracjami
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020010.H Obszar Natura 2000 Piekielna Dolina koło Polanicy	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3220, 3260, 6430, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Lutra lutra</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2013-2023: Zachowanie siedlisk we właściwym stanie ochrony. Zapobieganie: zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i związanej z tym eutrofizacji; zanieczyszczeniom odpadami stałymi; pracom związanym z regulacją koryta Bystrzycy Dusznickiej; gatunkom obcym wkraczającym w siedliska w obrębie koryta Bystrzycy Dusznickiej
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.365 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
RW60000312199 Nysa Kłodzka do Ścinawki	PL.ZIPOP.1393.RP.1129 Rezerwat Przyrody Wodospad Wilczki	zachowanie najwyższego wodospadu w Sudetach wraz z malowniczym wąwozem potoku Wilczki (wymaga: zachowania naturalnego reżimu hydrolog. Wilczki oraz natur. char. potoku i wąwozu pod wodospad.)
	PL.ZIPOP.1393.PK.106 Śnieżnicki Park Krajobrazowy	ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego; walorów widokowych lub estetycznych. Różnorodność gatunków roślin i zwierząt, często z czerwonej listy zagrożonych wyginięciem.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020083.H Obszar Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Lutra lutra</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020016.H Obszar Natura 2000 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3260, 6430, 7110, 7140, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Vertigo angustior</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Zachowanie niezmiennych warunków wodnych i reżimu potoków. Utrzymanie siedliska w obrębie rzeki Białej Łądeckiej we właściwym stanie ochrony. Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych wzdłuż potoków. Zapobieganie: zanieczyszczeniom wód powierzchniowych z powodu

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
		ścieków z gospodarstw domowych; regulacjom rzeki Białej Łądeckiej związanym z pracami prowadzonymi w dnie koryta potoku; zmianom stosunków wodnych i odwadnianiu siedlisk; wycince zadrzewień wzdłuż potoków
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020096.H Obszar Natura 2000 Góry Złote	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 7230, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020019.H Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 7220, 7230, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Vertigo angustior</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Zachowanie naturalnego reżimu i charakteru koryta górnego odcinka Romanowskiego Potoku. Zachowanie właściwego stanu ochrony siedlisk. Zapobieganie: ekspansji gatunków obcych wzdłuż cieków wodnych; dopływowi biogenów z pól otaczających dolinę Romanowskiego Potoku; zmianom stosunków wodnych; pracom związanym z regulacją skarpi brzegowych, zmianą przekroju koryta cieków
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.345 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.365 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
RW5000039469 Klikawa	PL.ZIPOP.1393.PN.15 Park Narodowy Gór Stołowych	Ochrona całości przyrody w granicach parku. Minimalizacja lub ograniczenie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. (Wymaga: Utrzymanie oraz zapewnienie niezakłóconego przebiegu procesów ekologicznych. Utrzymanie trwałości ekosystemów i docelowa minimalizacja ingerencji w funkcjonowanie ekosystemów. Zachowanie naturalnych procesów i struktur hydrologicznych, a także form rzeźby terenu (osuwisk skalnych, nisz źródłkowych, wąwozów, koryt rzecznych i ich dolin itp.). Zachowanie istniejących siedlisk torfowiskowych. Odtworzenie siedlisk torfowisk i innych obszarów podmokłych, które zostały odwodnione w minionych epokach. Zachowanie siedlisk organizmów wodnych oraz charakterystycznych dla tych siedlisk biocenoz, zabezpieczenie wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem i powstrzymanie pogarszania się ich właściwości fizyko-chemicznych i geomorfologicznych (koryt i dolin); Doprowadzenie wód powierzchniowych do stanu umożliwiającego niezakłócone funkcjonowanie populacji i ekosystemów, gwarantującego byt gatunków i ekosystemów zależnych od tych wód. Zachowanie ciągłości ekosystemów wodnych. Przeciwdziałanie wszelkim przekształceniom i zaburzeniom pochodzenia antropogenicznego, które zmierzałyby do pogorszenia fizyko-chemicznych właściwości wody oraz wszelkim zmianom mogącym wywołać zaburzenia w

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
		naturalnym spływie wód powierzchniowych). Eliminacja obcych gatunków ryb z wód stojących (karaś złocisty) i z cieków (pstrąg tęczy), bądź ograniczenie ich populacji. Zapobieganie nadmiernym poborom wód).
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020060.H Obszar Natura 2000 Góry Orlickie	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6430, 7230, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014 –2024: Utrzymanie płatów torfowisk węglanowych i innych siedlisk. Zachowanie siedlisk w aktualnym stanie lub poprawa stanu ochrony. Zapobieganie: zanieczyszczeniu i nadmiernej eutrofizacji wód; osuszaniu siedlisk przez uregulowane kanały; czyszczeniu i konserwacji brzegów cieków prowadzących do wycinków i niszczenia siedlisk; zmianom stosunków wodnych, np. regulacji koryta potoku i braku zalewów.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB020006.B Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Ciconia nigra</i> , <i>Crex crex</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000).
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020004.H Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6430, 7110, 7140, 7230, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000).
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020039.H Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6430, 7140, 7230, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014 –2024: Utrzymanie właściwego stanu siedlisk. Zapobieganie: zmianom stosunków wodnych, związanym głównie z osuszaniem terenu i melioracjami.
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.365 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
RW600006121839 Bystrzyca Dusznicka od źródła do Kamiennego Potoku	PL.ZIPOP.1393.PN.15 Park Narodowy Gór Stołowych	ochrona całości przyrody w granicach parku. Minimalizacja lub ograniczenie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. (Wymaga: Utrzymanie oraz zapewnienie niezakłóconego przebiegu procesów ekologicznych. Utrzymanie trwałości ekosystemów i docelowa minimalizacja ingerencji w funkcjonowanie ekosystemów. Zachowanie naturalnych procesów i struktur hydrologicznych, a także form rzeźby terenu (osuwisk skalnych, nisz źródłiskowych, wąwozów, koryt rzecznych i ich dolin itp.). Zachowanie istniejących siedlisk torfowiskowych. Odtworzenie siedlisk torfowisk i innych obszarów podmokłych, które zostały odwodnione w minionych epokach. Zachowanie siedlisk organizmów wodnych oraz charakterystycznych dla tych siedlisk biocenoz, zabezpieczenie wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem i powstrzymanie pogarszania się ich właściwości fizyko- chemicznych i

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
		geomorfologicznych (koryt i dolin); Doprowadzenie wód powierzchniowych do stanu umożliwiającego niezakłócone funkcjonowanie populacji i ekosystemów, gwarantującego byt gatunków i ekosystemów zależnych od tych wód. Zachowanie ciągłości ekosystemów wodnych. Przeciwdziałanie wszelkim przekształceniom i zaburzeniom pochodzenia antropogenicznego, które zmierzałyby do pogorszenia fizyko-chemicznych właściwości wody oraz wszelkim zmianom mogącym wywołać zaburzenia w naturalnym spływie wód powierzchniowych). Eliminacja obcych gatunków ryb z wód stojących (karaś złocisty) i z cieków (pstrąg tęczy), bądź ograniczenie ich populacji. Zapobieganie nadmiernym poborom wód.
	PL.ZIPOP.1393.RP.1127 Torfowisko pod Zieleńcem	zachowanie zbiorowiska górskiego torfowiska wysokiego (<i>Pino mugo-Sphagnetum</i>) z udziałem kosodrzewiny z bogatą i charakterystyczną dla rodzaju zespołu roślinnością oraz stanowiskiem sosny błotnej (<i>Pinus x rhaetica</i>). (Wymaga: zachowania warunków wodnych i zablokowania odpływu wód z torfowiska i świerczyn bagiennych)
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020060.H Obszar Natura 2000 Góry Orlickie	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7230, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Utrzymanie płatów torfowisk węglanowych i innych siedlisk. Zachowanie siedlisk w aktualnym stanie lub poprawa stanu ochrony. Zapobieganie: zanieczyszczeniu i nadmiernej eutrofizacji wód; osuszaniu siedlisk przez uregulowane kanały; czyszczeniu i konserwacji brzegów cieków prowadzących do wycinki i niszczenia siedlisk; zmianom stosunków wodnych, np. regulacji koryta potoku i braku zalewów
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB020006.B Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – gatunki: <i>Ciconia nigra</i> , <i>Crex crex r</i> (tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000)
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020004.H Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7110, 7140, 7230, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020039.H Obszar Natura 2000 Grodczyn i Homole koło Dusznik	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 7230, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000) Na lata 2014-2024: Utrzymanie właściwego stanu siedlisk. Zapobieganie: zmianom stosunków wodnych, związanym głównie z osuszaniem terenu i melioracjami
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020014.H Obszar Natura 2000 Torfowisko pod Zieleńcem	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 7110, 7120, 7140, 7150, 91D0; gatunki: <i>Hamatocaulis vernicosus</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.365 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródlęśnych cieków.
RW60000312299 Ścinawka od Bożanowskiego Potoku do ujścia	PL.ZIPOP.1393.PN.15 Park Narodowy Gór Stołowych	ochrona całości przyrody w granicach parku. Minimalizacja lub ograniczenie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. (Wymaga: Utrzymanie oraz zapewnienie niezakłóconego przebiegu procesów ekologicznych. Utrzymanie trwałości ekosystemów i docelowa minimalizacja ingerencji w funkcjonowanie ekosystemów. Zachowanie naturalnych procesów i struktur hydrologicznych, a także form rzeźby terenu (osuwisk skalnych, nisz źródłiskowych, wąwozów, koryt rzecznych i ich dolin itp.). Zachowanie istniejących siedlisk torfowiskowych. Odtworzenie siedlisk torfowisk i innych obszarów podmokłych, które zostały odwodnione w minionych epokach. Zachowanie siedlisk organizmów wodnych oraz charakterystycznych dla tych siedlisk biocenoz, zabezpieczenie wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem i powstrzymanie pogarszania się ich właściwości fizyko- chemicznych i geomorfologicznych (koryt i dolin); Doprowadzenie wód powierzchniowych do stanu umożliwiającego niezakłócone funkcjonowanie populacji i ekosystemów, gwarantującego byt gatunków i ekosystemów zależnych od tych wód. Zachowanie ciągłości ekosystemów wodnych. Przeciwdziałanie wszelkim przekształceniom i zaburzeniom pochodzenia antropogenicznego, które zmierzałyby do pogorszenia fizyko-chemicznych właściwości wody oraz wszelkim zmianom mogącym wywołać zaburzenia w naturalnym spływie wód powierzchniowych). Eliminacja obcych gatunków ryb z wód stojących (karaś złocisty) i z cieków (pstrąg tęczy), bądź ograniczenie ich populacji. Zapobieganie nadmiernym poborom wód.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB020006.B Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – gatunki: <i>Ciconia nigra</i> , <i>Crex crex r</i> (tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000)
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020004.H Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7110, 7140, 7230, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020071.H Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3260, 6430, 7140, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Zachowanie siedlisk we właściwym stanie ochrony i zachowanie właściwego uwilgotnienia siedlisk. Zapobieganie: zwiększonemu spływowi wód powierzchniowych, co prowadzi do szybszej erozji złóż torfu lub uwodnionych gruntów mineralnych oraz osuszania siedliska
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.345 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródlęśnych cieków.

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
RW600003123129 Wilcza	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020043.H Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3220, 3260, 6430, 91E0; gatunki: <i>Lutra lutra</i> , <i>Phengaris nausithous</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2013-2023: Zachowanie właściwego stanu ochrony siedlisk. Zapobieganie: zanieczyszczeniom wód powierzchniowych; regulacjom Nysy Kłodzkiej (znaczące przekształcenie koryta, zmiany reżimu zalewów); wycince drzew i krzewów wzdłuż cieków
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.345 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
RW600003123149 Studew	PL.ZIPOP.1393.OCHK.345 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
RW600003123169 Potok Ożarski	PL.ZIPOP.1393.PK.106 Śnieżnicki Park Krajobrazowy	ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego; walorów widokowych lub estetycznych. Różnorodność gatunków roślin i zwierząt, często z czerwonej listy zagrożonych wyginięciem.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020096.H Obszar Natura 2000 Góry Złote	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 7230, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.345 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
RW600003123189 Mąkolnica	PL.ZIPOP.1393.PK.106 Śnieżnicki Park Krajobrazowy	ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego; walorów widokowych lub estetycznych. Różnorodność gatunków roślin i zwierząt, często z czerwonej listy zagrożonych wyginięciem.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020096.H Obszar Natura 2000 Góry Złote	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 7230, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)
RW60000312329 Budzówka	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020071.H Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3260, 6430, 7140, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Zachowanie siedlisk we właściwym stanie ochrony i zachowanie właściwego uwilgotnienia siedlisk. Zapobieganie: zwiększonemu spływowi wód powierzchniowych, co prowadzi do szybszej erozji złóż torfu lub uwodnionych gruntów mineralnych oraz osuszania siedliska

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.345 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
RW60000512333 Nysa Kłodzka od Ścinawki do oddzielenia się Młynówki Pomianowskiej	PL.ZIPOP.1393.PK.106 Śnieżnicki Park Krajobrazowy	ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego; walorów widokowych lub estetycznych. Różnorodność gatunków roślin i zwierząt, często z czerwonej listy zagrożonych wyginięciem.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020096.H Obszar Natura 2000 Góry Złote	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 7230, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020043.H Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3220, 3260, 6430, 91E0; gatunki: <i>Lutra lutra</i> , <i>Phengaris nausithous</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2013-2023: Zachowanie właściwego stanu ochrony siedlisk. Zapobieganie: zanieczyszczeniom wód powierzchniowych; regulacjom Nysy Kłodzkiej (znaczące przekształcenie koryta, zmiany reżimu zalewów); wycince drzew i krzewów wzdłuż cieków
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.345 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
RW5000039449 Czermnica	PL.ZIPOP.1393.PN.15 Park Narodowy Gór Stołowych	Ochrona całości przyrody w granicach parku. Minimalizacja lub ograniczenie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. (Wymaga: Utrzymanie oraz zapewnienie niezakłóconego przebiegu procesów ekologicznych. Utrzymanie trwałości ekosystemów i docelowa minimalizacja ingerencji w funkcjonowanie ekosystemów. Zachowanie naturalnych procesów i struktur hydrologicznych, a także form rzeźby terenu (osuwisk skalnych, nisz źródłkowych, wąwozów, koryt rzecznych i ich dolin itp.). Zachowanie istniejących siedlisk torfowiskowych. Odtworzenie siedlisk torfowisk i innych obszarów podmokłych, które zostały odwodnione w minionych epokach. Zachowanie siedlisk organizmów wodnych oraz charakterystycznych dla tych siedlisk biocenoz, zabezpieczenie wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem i powstrzymanie pogarszania się ich właściwości fizyko-chemicznych i geomorfologicznych (koryt i dolin); Doprowadzenie wód powierzchniowych do stanu umożliwiającego niezakłócone funkcjonowanie populacji i ekosystemów, gwarantującego byt gatunków i ekosystemów zależnych od tych wód. Zachowanie ciągłości ekosystemów wodnych. Przeciwdziałanie wszelkim przekształceniom i zaburzeniom pochodzenia antropogenicznego, które zmierzałyby do pogorszenia fizyko-chemicznych właściwości wody oraz wszelkim zmianom mogącym wywołać zaburzenia w naturalnym spływie wód powierzchniowych). Eliminacja obcych gatunków ryb z wód stojących (karaś złocisty) i z cieków (pstrąg tęczy), bądź ograniczenie ich populacji. Zapobieganie nadmiernym poborom wód).

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB020006.B Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Ciconia nigra</i> r, <i>Crex crex</i> r (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000).
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020004.H Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6430, 7110, 7140, 7230, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000).
RW6000031235129 Trująca	PL.ZIPOP.1393.PK.106 Śnieżnicki Park Krajobrazowy	ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego; walorów widokowych lub estetycznych. Różnorodność gatunków roślin i zwierząt, często z czerwonej listy zagrożonych wyginięciem.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020096.H Obszar Natura 2000 Góry Żłote	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 6430, 7140, 7230, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000)
RW5000039421 Żydawka	PL.ZIPOP.1393.PN.15 Park Narodowy Gór Stołowych	Ochrona całości przyrody w granicach parku. Minimalizacja lub ograniczenie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. (Wymaga: Utrzymanie oraz zapewnienie niezakłóconego przebiegu procesów ekologicznych. Utrzymanie trwałości ekosystemów i docelowa minimalizacja ingerencji w funkcjonowanie ekosystemów. Zachowanie naturalnych procesów i struktur hydrologicznych, a także form rzeźby terenu (osuwisk skalnych, nisz źródłiskowych, wąwozów, koryt rzecznych i ich dolin itp.). Zachowanie istniejących siedlisk torfowiskowych. Odtworzenie siedlisk torfowisk i innych obszarów podmokłych, które zostały odwodnione w minionych epokach. Zachowanie siedlisk organizmów wodnych oraz charakterystycznych dla tych siedlisk biocenoz, zabezpieczenie wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem i powstrzymanie pogarszania się ich właściwości fizyko-chemicznych i geomorfologicznych (koryt i dolin); Doprowadzenie wód powierzchniowych do stanu umożliwiającego niezakłócone funkcjonowanie populacji i ekosystemów, gwarantującego byt gatunków i ekosystemów zależnych od tych wód. Zachowanie ciągłości ekosystemów wodnych. Przeciwdziałanie wszelkim przekształceniom i zaburzeniom pochodzenia antropogenicznego, które zmierzałyby do pogorszenia fizyko-chemicznych właściwości wody oraz wszelkim zmianom mogącym wywołać zaburzenia w naturalnym spływie wód powierzchniowych). Eliminacja obcych gatunków ryb z wód stojących (karaś złocisty) i z cieków (pstrąg tęczy), bądź ograniczenie ich populacji. Zapobieganie nadmiernym poborom wód).
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB020006.B Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Ciconia nigra</i> r, <i>Crex crex</i> r (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000).

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020004.H Obszar Natura 2000 Góry Stołowe	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6430, 7110, 7140, 7230, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000).
RW600003122499 Włodzica	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020071.H Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3260, 6430, 7140, 91E0; gatunki: <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Zachowanie siedlisk we właściwym stanie ochrony i zachowanie właściwego uwilgotnienia siedlisk. Zapobieganie: zwiększonemu spływowi wód powierzchniowych, co prowadzi do szybszej erozji złóż torfu lub uwodnionych gruntów mineralnych oraz osuszania siedliska
	PL.ZIPOP.1393.OCHK.345 Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bardzkie i Sowie	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków.
RW600002121613 Biała Łądecka od źródła do Kobylicy	PL.ZIPOP.1393.RP.1084 Puszcza Śnieżnej Białki	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu pierwotnego lasu naturalnego o charakterze puszczańskim w piętrze reglowym. (Wymaga: zachowania zasilania wodami podziemnymi i zachowania naturalnego charakteru potoków)
	PL.ZIPOP.1393.PK.106 Śnieżnicki Park Krajobrazowy	ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego; walorów widokowych lub estetycznych. Różnorodność gatunków roślin i zwierząt, często z czerwonej listy zagrożonych wyginięciem.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020016.H Obszar Natura 2000 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3260, 6430, 7110, 7140, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Vertigo angustior</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000). Na lata 2014-2024: Zachowanie niezmienionych warunków wodnych i reżimu potoków. Utrzymanie siedliska w obrębie rzeki Białej Łądeckiej we właściwym stanie ochrony. Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych wzdłuż potoków. Zapobieganie: zanieczyszczeniom wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych; regulacjom rzeki Białej Łądeckiej związanym z pracami prowadzonymi w dnie koryta potoku; zmianom stosunków wodnych i odwadnianiu siedlisk; wycince zadrzewień wzdłuż potoków
RW6000031259469 Widna od Cerveneho Potoku do Łuży	PL.ZIPOP.1393.PK.106 Śnieżnicki Park Krajobrazowy	ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego; walorów widokowych lub estetycznych. Różnorodność gatunków roślin i zwierząt, często z czerwonej listy zagrożonych wyginięciem.
	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020016.H Obszar Natura 2000 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – siedlisko przyrodnicze: 3260, 6430, 7110, 7140, 91D0, 91E0; gatunki: <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Carabus variolosus</i> ,

Kod i nazwa JCWP	Kod i nazwa obszaru chronionego	Cele środowiskowe dla obszaru chronionego
		<p><i>Phengaris nausithous</i>, <i>Phengaris teleius</i>, <i>Vertigo angustior</i> (tabela wymagania wodne właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000).</p> <p>Na lata 2014-2024: Zachowanie niezmiennych warunków wodnych i reżimu potoków. Utrzymanie siedliska w obrębie rzeki Białej Łądeckiej we właściwym stanie ochrony. Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych wzdłuż potoków. Zapobieganie: zanieczyszczeniom wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych; regulacjom rzeki Białej Łądeckiej związanym z pracami prowadzonymi w dnie koryta potoku; zmianom stosunków wodnych i odwadnianiu siedlisk; wycince zadrzewień wzdłuż potoków</p>

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Łaby z dnia 27 stycznia 2023 r. i Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry z dnia 23 lutego 2023 r.

Załącznik 5
Oświadczenie

Katarzyna Semaniuk
FPP Enviro Sp. z o.o.

Oświadczenie

Oświadczam, że ja, Katarzyna Semaniuk, kierownik zespołu autorów **Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Międzygminnego planu adaptacji do zmiany klimatu dla obszaru Stowarzyszenia Kłodzka Wstęga Sudetów- Lokalna Grupa Działania”**, spełniam wymagania określone w art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.), dotyczące wymaganego wykształcenia i doświadczenia. Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
Podpis Kierownika Zespołu